286

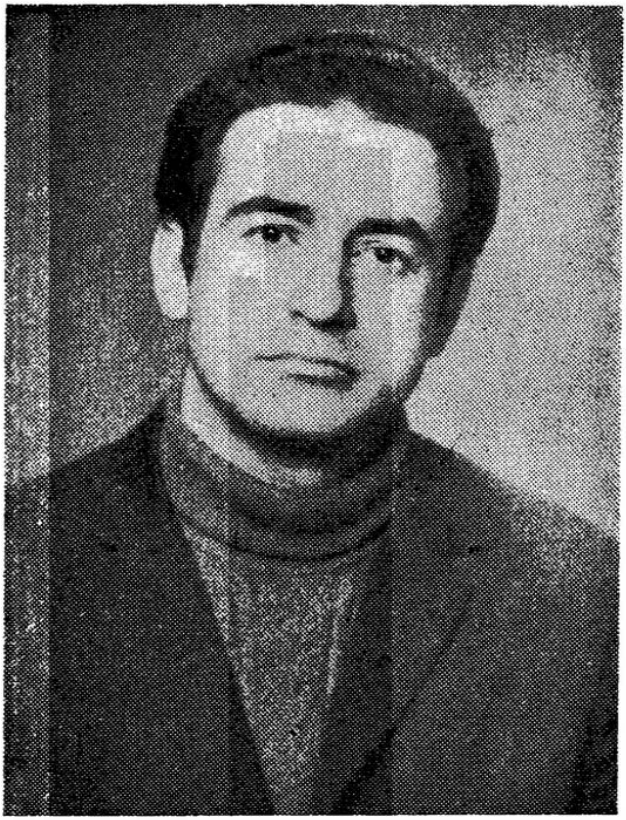
MOLA

YAMAN KORAY

REMZİ KİTABEVİ

MOLA

YAMAN KORAY

1934 yılında Istanbul'da doğdu. Tabiata, özellikle denize olan tutkusu küçük yaşlarda başladı. 1954 yılında *Saint Joseph* Fransız lisseini birincilikle bitirdi. Erdek'e yerleşerek deniz ve tabiatla iç içe yaşamayı seçti. Romanlarında buraları ve buralıları dile getirir.

I

«Nar çiçeklerinin açım zamanı...
«Tüm ıstakozların akım zamanı...
«Gayri artık yâri seçme zamanı...

— Hay Allah, olmadı! dedi Ali kendi kendine. Olmadı gene. Tüm ıstakozların akım zamanı — Gayri artık yâri seçme zamanı... Olmuyor. Araya bir şey daha lâzım... Hay Allah!

«Nar çiçeklerinin açım zamnı
«Tüm ıstakozların akım zamanı...

— Sonra?.. Sonra... Bir şey daha lâzım. Bir şey zamanı daha. Ama ne?

Kendi kendine mırıldanarak, önce etrafına, sonra ileri, uzaklara, karşılara baktı Ali, bir şeyler aranır gibi...

Kayık kıçtan demirli, baştan, karaya koltuklu, kımıldamadan yatıyordu, kırışıksız suların üzerinde.

Güneş çabucak fırlamış çıkmış, Kapıdağın sırtında, karşıda dikiliyordu. Yükselmişti hemen. Isıtıyordu bile...

Bembeyaz kumlardan yukarı, yılan gibi kıpır kıpır oynak bir sıcaklık tırmanıyordu havaya, dalga dalga...

Az önce serilmiş ağlar, kumların üzerinde, yerde, hemen kurumaya yüz tutmuş, ıslaklıklarının kaçışı gözle görülürcesine, tüte tüte renk değiştiriyorlardı.

Paşalimanı adasının Tuzla burnundan aşağı, upuzun uzanan bu sahilinde, birkaç adım ötede, kolları iki yana açık, suratı kuma gömülü, yüzükoyun hareketsiz yatan adama baktı Ali.

— Amma da uyursun be Sadık... dedi.

Güldü.

— Başını koyacak bir yer buldun mu, tamam! Dünya yansa

aldırmazsın. Yahu, beş dakka istirahat dedik sana... Ölü gibi uyudun gittin... Daha ağları yemleyip koyvereceğiz... Daha bizim hayvanatı livar edeceğiz...

Kayıkta mavi mavi kıpırdayan, kekemozlu koca kıskaçlarla havayı kesen on iki tane ıstakozu düşündü. Sabah, ağlardan aldıkları...

Az sonra, bellerinden birer iple bağlayıp, birer ikişer kulaç aralarla, daha kalın bir halata dizip, teker teker denize koyverecekleri on iki ıstakozu!

— Sekiz de dünden var idi. Eder yirmi. Yarın değil öbürsü gün, yollarız gene bir sepet İstanbul'a, emanetçiynen... İyi be! Ah böyle devam ettirebilsek bereketi...

«Gayri yâri kaçır zamanı..
«Tüm ıstakozların akım zamanı..
«Nar çiçeklerinin açım zamanı...

Karşıda, Narlıköy, bembeyaz minaresi, sıra sıra evleriyle pırıl pırıl yatıyordu.

Koca Kapıdağ, yemyeşil eteklerle denize kadar iniyor, Paşalimanı adasının şu sarı kayalı, çakarlı Tuzla burnunu Kapıdağ'dan ayıran, ara yerde masmavi, kaypak uzanıp duran koca denize rağmen, Ali'nin köyü, bütün damları, evleri, ağaçları, Yalıboyu kahveleri, en ufak ayrıntıları ile, tek tek seçilebiliyordu.

Bir süre seyretti köyünü Ali.

Ayırmadı gözlerini, uzun uzun baktı.

Evini... Komşularını... Tüm köyü... Narlıköy'ü, Narlıköy'de yaşayanları düşündü.

Masmavi pırıldıyordu deniz.

Koskoca Kapıdağ, yeşeriyordu gökten yere, yerden göğe. Karşıda...

Ve ufacık evleri, dizi dizi bir ince sıra, bembeyaz kumlarında: Narlıköy.

Erken sabahın dumanları, gün yükselmiş, hâlâ tütüyor damlar üzeri, şurda burda, iğri büğrü; nefessiz havada şişinip dağılana dek, gümüş rengi top top...

Ali'nin karayağız, yakışıklı, delikanlı yüzünde, bir sevinç ışığı dolandı... Koca kara gözleri, mutlulukla kısılarak, güldü.

— Ah ne güzel bir memleket bura! dedi.

Âdetiydi, kendi kendine konuşur, söyleşirdi.

Orta okulu bırakıp, ekmek parasına denize çıkmaya mecbur olduğundan bu yana —dayısı koca motorla batıp boğulunca Şeytanköy'de, kışın, odun yüklü, kayalara vura vura, o karayel fırtınasında— (ana baba da bilmezdi zaten; daha Ali doğmadan babası veremden ölmüş, anası da onun arkasından çok yaşamamış «sönüp gitmişti» diye anlatırdı anneannesi) ufak çocuk yaşından beri yalnızlığın ne olduğunu öğrenmiş, bu aradı kendi kendine konuşmanın, sesli düşünmenin, türkü çığırmanın, mâni düzmenin tadına varmıştı deniz üzerinde, sahil boyunda...

Ufak evleriyle göz kırpıyordu Narlıköy karşıda.

Gün ışığında, pırıl pırıl...

— Ah ne güzel köyüm benim! Ne güzel, ne güzel bir dünya cenneti, bu bizim Narlıköy'ümüz... dedi Ali. Ah bir bilse bizimkiler... Tüm bizim köylü, ne bir cennet yer bura .. Bir bilseler kıymetini... Görseler şu güzelliği... Ah Allah'ım, şu güzelim memleketten gayri yerde alma canımı. Ama aç, ama tok... Şükür sana... Şükürler sana ki burada meydana getirdin beni... Buralardan gayri yerde canımı alma... Ve sen, tüm bizimkilere göz ver... Yürek ver de anlasınlar memleketin kıymetini... Sade uyumasınlar...

Yaşlı, sarı gaga, bembeyaz bir koca martı, çığlıklar ata ata, «yem» bağırarak bir iki tur dolandı havada, savuştu.

Sol tarafta, uzakta, denizde yatan koskocaman Marmara Adası'ndan aşağı, Kapıdağ'a, Erdek'e doğru bir motor sesi...

Veli Reis! Marmara-Erdek posta motoru.

— Öyle ya, günlerden pazartesi... 1 haziran... Saat 8'i geçiyor... Sadık'a da bak! Uyuyor daha... Hava da amma sıcaldı yahu. Bu saatte, bu sıcak! Tek kıpırtı yok denizde... Hadi be Sadık, be...

Kumların üzerinde, kolları dirseklerinin etrafında kenetli, oturakaldığı yerden doğruldu kalktı Ali.

İki adımda, Sadık'ın yanına vardı. İğildi. Omuzundan tuttu.

Homurtuyla karışık bir iç çekmesiyle, döndü Sadık, gözleri hâlâ kapalı, sarışın, ince —askerliğini, Ali gibi, yapıp geleli dört yıl olmasına rağmen, hâlâ çocuk ifadeli— yüzünde kumlar yapışmış, önce sırt üstü, sonra öbür tarafa, gene yüzükoyun...

Kollar gene iki yana açıldı. Bacakların biri upuzun, öteki kıvrılıp kaldı altta...

— Hay Allah! dedi Ali. Pekiy, uyu bakalım, daha ne kadar uyuyacaksın... Az daha izin sana...

Döndü, yürümeye başladı, ağır ağır, paçaları ta dize kadar kıvrık pantolonu, yalın ayaklarıyle, bir suya, bir kuma, yer yer ince çakıla basarak, denizin oynak dilindeki ufak balıkları, horozbinaları, küçük çalpara yengeçleri, sol ayağının parmaklarıyle kıştlayarak, dalgın, düşünceli, uzun kumsal boyunca, karşı sarı kayalı buruna doğru...

«Nar çiçeklerinin açım zamanı...
«Tüm ıstakozların akım zamanı...
«Güzellerden güzeli seçme zamanı...
«Gayri artık yâri sevme zamanı...»

— Tamam! Oldu galiba... Oldu be... Öyle ya, Güzellerden güzeli seçme zamanı, Gayri artık yâri sevme zamanı.... Önce seçme... Seçersin güzeli, sonra da sev yâri! Tamam. Oldu demektir. Başka bir şey bulamadığıma göre, oldu. Akla da yakın. Önce seçme... Sonra sevme. Ne zaman? Nar çiçeklerinin açım zamanı. Yani şimdi. Yani, tüm ıstakozların da yaylıma çıktığı, bol tutulduğu... Akım zamanı... Yani ya... Para da var demektir!

Duraladı.

Gözleri daldı.

O güzel, derin derin bakan gözleri.

Köyde, pek çok kızın rüyalarına giren gözleri...

— Hepsi iyi tamam, hani yâr? dedi. Hani? Hangisi? Seçme zamanı, tamam!

Yirmi dört yaşındaydı Ali. Güçlü, kuvvetli, boylu poslu. Ama hiç bir yâri olmamıştı, gerçekten.

Köyün bütün kızları, bakar, gülüşür, kırıtırlardı, göz süzerlerdi o geçerken... Saadet, Ayşe, Emine, Hatice, Sevilay...

— Hangisi? Hem de hani para? Önce para lâzım. Para için de takım! Bir kuru motor-kayık; o da zor zoruna yaptık. Yedi parça ıstakoz ağı, bir sardalye ağı... Yeter mi ki? Ah para... Ah takım. Önce bir alamana! Bir yeni alamatra-motor, en azından on metre... Hürrem yapısı. Güçlü bir motor... Yirmi, otuz; korkma, kırk metre de... Hem de mazotlu. Bir iki mevsim, Bandırma körfezine, palamuta gider, bak nasıl bey olursun... Gırgır bile yaparsın... On yirmi derken, otuz tayfa! Çift kayık... Bir de navlun motoru, takımın peşinde, yükleyeceksin tonla balığı, taşısın o... Sen durursun direkte... Yook! Reis direkte durmaz. Senin yerin, kamara üstü. Kumanda sende. Marmaralı Koca Kuduz Reis gibi, oynağı (1) falan beklemeden, kuşa cürum'a (2) hacet kalmadan... Suları bir koklar, çevirirsin gündüzleri... Altında yatan palamut, torik sürülerini kokusundan anlar çevirirsin! Geceleri ise, şimşek şimşek yakamoza... «Mola!» diye bağırırsın... Mola! Mola! Ayrılır kayıklar... Dökülür ağlar... Çevirirsin balığı... Ellersin ağları... Kurna gelir... Çapul çupul, tonla balık! Vur kıtalı (3)... Yükle motoru! Var mı takım? Var mı para? Seç o zaman. Seç güzeller güzelini. Ama kimi? Tut ki var takım. Var para. Kimi seçecen be kuzum? Zehra'yı mı?

Birden duraladı gene.

Kumsal, kara taşlı bir ufak çıkıntıyle daralıyordu orada. Sonra tekrar şişinip genişleyerek arkaya dönüyordu. Atlayınca, neredeyse, öbür ucuna varmış olacaktı Ali, sahilin.

O koca sarı kayaların diş diş, paslı paslı sırıttığı, üzerlerinde ot bitmez tembellikleriyle, çarpuk çurpuk ve çıplak, masmavi göğe doğru dikildikleri burunun alt ucuna.

Yürüdü, döndü öbür yana.

---

(1) Balıkların su yüzüne topluca çıkıp, oynaşmaları.

(2) Kuşların, su yüzüne yakın balık sürüsünü yukardan görüp, topluca saldırmaları.

(3) Büyük kepçe.

Kayık, Sadık, ağlar, görünmez olmuştu arkada.

— Zehra mı yani? Gene en iyisi Zehra mı diyorsun? Yani essahtan gönlün var mı onda? Bilmiyorsun. Pekiy, ya onun, gönlü var mı sende? O da belli değil...

Komşularıydı zehra.

Koca çınarın dibindeki çeşmenin alt yanında, denize bakan, ufak, yeşil pencereli evde Ali'yle anneannesi oturuyordu. Bir köşesi salata-maydanoz ekili, taş yıkıntısı dolu, bir ufak boş arsa, öbür yandaki iki katlı, ama epey harap ahşap evle —Zehra'ların, yani Koca Rüstem Reisin evi ile— Ali'ninki arasında, bir çeşit ortak bahçe oluyordu.

Zehra, uzun sarı saçlı, yeşil gözlü, gamzeli, kıpır kıpır gülüşlü, ince belli, selvi boylu, Boşnak soylu bir güzeldi.

Reis kızıydı.

Evleri haraptı ama, iki katlıydı!

Bir yukardan bakardı; üst katta, o ufak taraça gibi yerde, çamaşır asmaya çıktığında, aşağıda arsa aralığında ağ seren, meremet yapan Ali'ye göz atıp gülerken...

Ali, Zehra'yı görmekten hoşlanırdı. Çocukluklarından beri, beraber oynadıkları, bütün kız-erkek çocukların, alt alta, üst üste kumlarda, sularda boğuştukları o en ilk çağlardan beri...

Askerlikten bu yana, ancak aileler birbirine gelip gittikçe, konuşuyorlardı.

Ali'nin anneannesi, namlıydı köyde.

Herkes çok sever, çok sayardı.

«Koca Nine» derlerdi.

Kimin derdi, ya da bilmediği bir şey olursa, gelir ona sorardı. Yaşlıydı. Romatizmalıydı. Zor yürürdü. Ama herkese yardım ederdi.

Her şeyi de bilirdi.

Gençliğindeyken, hastabakıcılık etmiş, çok gezmiş, büyük şehirlerde çok yaşamış, çok görmüş, diye anlatırlardı.

Damadının hastalığında, —çok yıllar öncesi çıkmış olduğu— evine, köyüne, havası suyu iyidir diye gelmiş, hamile kızına, derken hasta kızına... Daha sonra da küçük Ali, zavallı

anasız-babasız masuma hep o «havası suyu, denizi yarasın diye» bir de tek oğlu, Ali'nin dayısı hiç evlenmemiş Hüseyin Kaptan Narlıköy'de oturduğu ve ailenin geçimini üzerine aldığı için kalmış; kızından yıllar sonra oğlu Hüseyin Kaptanın kara haberi de Şeytanköy kayalıklarından vurup geldiğinde, yerinden kalkınmak, köyü bırakmak için hem vakit çok geç... Hem de acı yükü çok ağır olmuştu.

Üstelik, ayrılamayacak kadar da çok seviyordu köyü.

Nice bebeler eline doğmuştu. Nice dertlilere derman, akılsızlara akıl olmuştu.

Direğiydi köyün. Koca Ninesiydi.

Ağrılı, şiş, boğum boğum bacaklarıyle, o herkese, her eve gidemese de, herkes ona gelirdi.

Ve her gelen bir şeyler sorar, öğrenir, öyle giderdi.

Çünkü Koca Nine, çok tuhaf bir şey yapardı.

Okurdu.

Kitap alır, gazete alır, spor sayfasına dek okurdu. Gözlükleri burnunun ucuna düşer, yumuk yumuk gerdanı titrer... Okur... Okur, hep okur... Gündüzleri ev işlerinden vakit bulamasa, geceleri gaz lambasının ışığında okur... Gene okurdu.

Alışılmamış, görülmemiş bir şeydi bu, köyde.

Okuyan bir insan!

Hele bir kadın...

Üstelik, yaşlı bir kadın...

Hem de ne okumak. Hiç duralamadan, tutulmadan.

Bir akşam, bir Lâz Reis, konuk gelmişti komşuya, Koca Rüstem Reisin evine. Ali'yle anneannesi de oradaydılar.

Gazeteyi vermişti Rüstem Reis, «Koca Ninenin» eline de, balıkçılıkla ilgili bir konuyu okumasını söylemişti.

Marmaralı Reisin gözleri kocaman olmuş, dayanamayıp:

— Hay ağzina sağluk senin be Ninem! demişti. Ha ne okumak ha pu pöylesi!.. Ha radyonun ejansinu dahi pastirmişsundur... Onlar dahi çem çum edip durairler de, sen nasil pöyle pir nefeste soktirup atairsun...

Böyle, ara sıra, evden eve gidip gelmelerde konuşuyordu Ali, Zehra'yla... Konuşmasından da hoşlanıyordu.

Ama o kadar. Fazla bir şey yoktu aralarında. Öbür kızlarla olan konuşmalardan, bakışmalardan fazla hiç bir şey. Komşuluk gereği, biraz daha sık birbirlerini görmekten başka...

— Zehra mı yani? dedi Ali.

Tam Koca buruna varıp, durdu. İki ayağı da sudaydı.

Su ılıktı.

Tabanının altında, bir ufak yengeç, gıdıklayıp kaçtı.

Karşıda, Kapıdağ'ın üstünde, ama dağa yapışık rüzgâr işareti değil; havada, gökyüzünde, upuzun, dimdik bir ufak beyaz bulut şişiniyordu.

— Limanlığa alâmet, sıcak bulutu...

Deniz hâlâ kıpırtısız yatıyor, uzaklarda, Marmara Boğazı'nda bile, her gün o saatlerde alıp gelmesi âdet, meltem poyrazının lâcivert çizgisi hiç görünmüyor, bir tuhaf bekleyişle, soluksuz uyuyordu hava.

— Amma da harladı hava! dedi Ali. Ne bu sıcak be... Ağustos sıcağını geçti... Bu mevsimde, bu sıcak, görülmüşü yok. Bir bora filan yapmasa da barim... Bir de uğraşmayalım, buradan karşıya söktürmeye...

Kayığındaki beş beygir, kuyu motoru bozması, şanjımansız, düz ileri Wisconsin'i düşündü. Sonra uyuyan Sadık'ı.

— Amma da uyudu bu adam! Sanırsın, tüm gece vardiya tutmuş... Ya da ateş balıkçılığı yapmış... Oysa, en azından sekiz saat uyudu akşam... Yeter be! Yapılacak onca iş var. Bir de hava eserse...

Hemen dönmeye davrandı. Sahile çıktı. Bir iki adım attı. Gene denizden yana baktı...

Kayıtsız, ölü, parıl parıl yatıyordu deniz, hiç yokmuş gibi bir başka...

— Es havası yok yahu bunda! Şuna bak... Göz alabildiğine bembeyaz deniz. Dünya durdu sanki be...

Bir sürü gümüş, sıçradılar havaya, patırdayarak atladılar burunun dibinde... Sular, delik deşik oldu, hârelendi, çabucak duruldu.

— Levrek, ya da sinağrit! dedi Ali. Amma da saldırdı ha alttan! Gel de arama şimdi bir difana ağı... Sarasın burunu!

Dayanamadı...

Buruna, sarı kayalara yöneldi. Birkaç sıçrayışta, taş, çakıl, keskin kenarlı, haşır huşur kuyruklu moloz yükselen burunun tepesine yakın tırmandı, durdu.

Üç dört metre yüksekteydi su seviyesinden. Dineldi orada. Allı yeşilli, sarılı yosunların kolkola boy verdiği suların, mavi-lâcivert derinleşerek diplerin görünmeze erdiği açıklıklara kadar taradı gözleriyle, tutamayacağını bilse de, sadece görmek, hiç değilse gözle yakalamak için levreği, ya da sinağriti...

Bir süre baktı...

Gümüşler bir daha sıçradılar. Hiç bir şey yoktu altında.

— Zargana herhal... Göremedim bir şey... Ama zargana herhal saldıran...

Döndü, inmeye başladı.

Birkaç adım indi.

Küçük, ufak bir meydancık, bir girinti yapıyordu taşlar orada. Uzun, sivri bir kaya, denize doğru, yekpâre çıkıyor... Dipte, öbürleriyle birleştiği yerde, bir ufak kara kovuk, önünde de iki üç adamın zorlukla ayakta dikilebileceği küçük bir düzlük yapıyordu.

Aklı hâlâ, gümüşlerin altında hangi koca balığın dolandığında, duraladı gene Ali.

Uzakta, hâlâ dimdik yükseliyordu dumanlar, tek tük. Bir tuhaf kara-sarı sıcak sisi ufku sarmış, sıkıp daraltıyor, Marmara Adası'nın Klazak'tan öte yarısı, aşağıda ova taşlarından geri Kapıdağ kıyıları, öbür uçta ise Erdek, Seyitgazi silinip gözden kayboluyordu.

Karşıda, Narlı bile bir acayip boz renge bürünüyordu... Kıpırtısız...

Deniz cam gibiydi. Yusyuvarlak ve tek..

Kapıdağ'ın üstündeki o tek bulut yok olmuştu. Yer, gök, taşlar, sıcaktan çıtırdıyordu sanki, belli belirsiz...

— Allah Allah! dedi Ali. Ne hava be... Allah Allah!

Birden aklına gelmiş gibi, sırtını denize, kıbleye, yüzünü kayalara çevirdi, hep o dalgın hareketlerle pantolonunun düğmelerini çözdü, kara kovuğa doğru küçük su döktü.

Gene döndü denize, düğmelerini ilikleyerek, inmeye davrandı.

Durakladı elleri birden.

Sonra, titremeye başladı.

Önce belli belirsiz bir sesti, duyduğu... Çabucak büyüyen, çığ gibi artan, patlayan bir ses...

Önce belli belirsiz, hafif bir kımıldanıştı, ayaklarının altında... Çabucak hızlanan, deliren bir sallanış...

Molozlar, ufak taşlar, haşır huşur kayıp, aşağı gitmeye başladı.

Donup kalmış gibiydi elleri Ali'nin.

Zorlukla çözülüp, yandaki kayaya sarıldı. Ama kaya sallanıyordu. Deli deli, zıp zıp sıçrıyordu.

O büyük uğultu, o korkunç gürültü ile yer gök sallanıyor, sıçrıyor, gidip gidip geliyordu.

Aşağıda, deniz, tümsek tümsek olmuştu, binlerle...

Şapır şapır, zıp zıp sıçrıyordu...

Yer, gök, tüm dünya.

O duran, uyuyan, kıpırtısız dünya birden canlanmış, şaha kalkmış, sıçrıyordu.

Ali'nin dehşetle açılmıştı gözleri...

Görmek istemediğini görüyordu. Etraf, karşı tepeler, bayırlar, koca koca hareketlerle gidip geliyor, sallanıyorlardı.

O dayanılmaz uğultu fışkırıyordu yerden... Büyük bir gürültü homurdanıyordu... Ve o eski durgun sessizlik, gene duyuluyordu sanki...

Fiske fiske olmuştu, kırbaç gibi şaklıyordu denizin üstü. Kumsalda çakıllar, zıp zıp sıçrıyordu. Kumsal olduğu gibi, koskocaman, besbelli oynayışlarla, gidip geliyordu...

Kayalar gidip geliyordu...

Gökyüzü fır fır dönüyordu.

Koca Kapıdağ, tümüyle sallanıp oynuyordu yerinden taa karşıda...

Dünya, üzerinde ne varsa atmak ister gibi, deli deli omuz vuruyordu.

Ve bitmiyordu. Durmuyordu. Bir an için hafifler gibi olup, o koca, uzun hareketli sallantılar, sinirli titremeler halini alıyor, sonra birden, gene uzun uzun yaylana yaylana başlıyordu sıçrama...

Dağların, tepelerin, tarlaların, bayırların, kumsalın, tümüyle, yekpare ve hızlı hızlı ve delice gidip gelmelerine bakmaya dayanamadı Ali. Yumdu gözlerini.

Tam o sıra, bambaşka bir yükseldi, uğultu... Büsbütün bir hızlı sallandı, sıçradı yer...

Ayaklarının altından çekilip giden toprağı, taşı hissetti Ali. Kendini bir yana fırlattı. Yahut öyle sandı.

Şakur şukur, güm pat... Com... Taş, toprak, moloz, kum... Koskoca bir yumak inip geldi aşağı... Serildi sahile, bir ucu denize kadar...

Bir süre daha, koca bir toz bulutunun perdelediği moloz yağdı yukardan... Sonra yavaş yavaş ağırladı, durdu bu akış. Toz dağıldı.

Dünya ise çoktan durmuş, gene eski sessizliğine dönmüştü. Sessizlik! Martılar çığlık çığlığa dönüyorlardı havada... Yaban güvercinleri, masmavi şakırtılarla dolanıyorlardı mağaralarından yukarı...

Deniz şırp şırp ediyordu kıyıda...

Uzaklarda, bir motor egzosu dımılıyordu, habersiz...

Pek hafif bir rüzgârın ilk nefesi, okşayarak gelip, geçti.

Ali, gözlerini açtı. Gövdesinin yarısı, başı, sırtı, kolları suda. Bacakları sahilde, üstü toz toprak örtülü...

Kımıldadı. Dikkatle, kendi kendini yoklayarak...

Savrulup düştüğü yer, hiç de yüksek değildi. En çok, iki üç metre bir yer.

Baktı. O uçtaki, üstüne bastığı koca kaya, kovuk, küçük meydancık, sanki altı en çürük yer yalnız orasıymış gibi, tastamam kopup, çökmüş, düşmüştü aşağı, koca bir yığın halinde.

Başka da bir büyük değişiklik yoktu kayalarda.

Oysa... Yer gök, her yer çöktü, yarıldı, yıkıldı gibi geliyordu Ali'ye...

Doğrulmaya çalışırken, ilk duyduğu his, bir beğeniydi: Dünya umduğundan, sandığından çok daha sağlammış diye...

Sonra hâlâ o ilk şaşkınlığı, küçük su dökünce yerlerin sallanmaya başlamasındaki o akıl almaz korkuyu, bir suç ve ceza ilişkisi içinde tekrar duydu... Kutsal yerlere, yatırlara, kabirlere su dökenlerin acı cezalandırışının kahredici korkusu.

Pantolonunun önü, hâlâ tam kapanmamıştı. Orası burası vurmuş, ezilmiş acıyordu. Sağ elinin tersi —belki de bacakları— biraz kanıyordu bile, ama öyle ciddî bir yarası, beresi yoktu Ali'nin.

Aklına köy, ev, Koca Ninesi, sonra kayık, Sadık geldi. «Ne haldeler?» diye cız etti yüreği.

Elleri pantolonunun önünde, hâlâ titrek ve zor bükülen parmaklarıyle acele düğmeleri iliklemeye çalışarak, kıyıya doğru bir adım attı. Bir adım da sahilde...

Çatır çutur ediyordu ayaklarının altında bir şeyler...

Ali, yalınayak, bir şeylere basıyor, her adımda, çatır çutur kırıyordu.

Dördüncü adımda, duraladı.

Sağına soluna, sonra yere baktı.

Ve bir kere daha, kaskatı kesildi kaldı.

İnce, uzun uzun bir şeylerdi, ayaklarının altında gevrek gevrek kırılanlar... Sarımsı beyaz, kirli, yer yer yosunlu, küflü, ama bir sürü...

Yirmi... otuz... belki fazla!

Yanyana, üst üste düşmüş...

Kimi, devrilip gelen toprağa dikine batmış...

Bazıları, ta denize kadar inmiş...

Bir sürü kirli... Tozlu... İki kafalı, çoğu da kırık, tek kafalı, kara sarı, boz, uzun uzun çomaklar...

Üzerlerine basar basmaz, kırılıyorlardı! Un ufak dağılıp, toprak oluveriyorlardı.

Ali baktıkça anlıyordu, ilk bakışta anlamıştı. İlk şüphesi

haklıydı. Daha bir değişik, daha bir ince, güzel, alımlıydı, daha bir iyi yapıydı bunlar...

Keçi, koyun, dana, attan kalan değildi.

Hayvan değildi.

İnce ince, uzun uzun bir sürü insan kemiğiydi bunlar. Hemen hepsi de bacak kemikleriydi.

Ali ayıldı, kımıldadı, dolanmaya başladı çöküğün, toz-toprak ve kemik yığınının etrafında.

Şurda burda, bir, iki kürek kemiği, kırık bir alt çene, tepesi oyulmuş, damağı delik bir de yarım kuru kafa gördü beride...

Ama çoğunluk, bacak kemiklerindeydi.

Uzun uzun, ne de çok... kırık olanlarında bile o zarif, ince - uzun yapı... Çoğu da sağlam, bütün... Uzun uzun, iki kafalı, yan yana, üst üste serilmiş bir yığın bacak kemiği!..

Dayanamadı, iğildi, denize kadar yayılmış kemiklerden birini aldı. Almak istedi. Çıkarken kemiğin yarısı suda kaldı, elinde dağılan parçayı attı Ali.

Aç, suyu içmiş, yumuşayıvermişti kemik. Topraktı. Çamur olmuştu.

Ali, ellerinin bulaşığını pantolonuna sürerek, bir daha kıyıya, çöküğün dip tarafına yöneldi.

Farkına varmadan kafasını sallıyordu.

— Hey Allahım! Bunlar da insandı ha bir zaman!.. Kadın mı, erkek mi? Türk mü, gâvur mu? Papaz mı? Kim idiler acaba?.. Hep bacak... Tümü bacak... Demek, en bir dayanan yer adamda. Şu hale bak, ne de çok... Bunlar da yürürdü, koşardı... gezerdi ha, bu sahillerde...

Uzun uzun, yer yer yemyeşil yosunlu küflü, kara-sarı bir sürü bacak kemiği, taş toprak kayıtsızlığıyle, bir büyük rahatlıkla kendilerinden geçip molozlaşmışlar, serili yatıyorlardı.

Az önceki depremi, duyduğu korkuyu unutmuşçasına, ayrılamıyordu oradan Ali...

İğildi, bu defa kuru yerden bir kemik aldı. Sapasağlam, sopa gibi, bütün kalktı kemik, tozlu ama yepyeni...

Salladı havada Ali, hızla, «cuv» etti hava. Kırılmadı ke-

mik. Bir daha salladı, Ali... sonra fırlattı attı dibe, yığının kayalardan yandaki eteğine doğru..

Yere vurdu, iki parça oldu ve hemen durdu kemik. Sıçramadı. Yuvarlanmadı.

Hareket etmek yasakmış, korkuyormuş, ya da unutmuş gibi, çabuk bir yapışkanlıkla, atıldığı yerde, pul pul molozların içinde, düştü, iki parça oldu ve kaldı.

Gün kızdırıyordu tepeden.

Ali'nin yırtık gömleğinden, ter ve deniz suyunun ıslaklığı karışımı bir koku yükseliyordu, buharı daha çıkarken kuruyarak...

Ali, kemiği fırlatıp attığı yerden gözlerini ayıramıyordu. Kemik, gene oynayacakmış, oynayabilirmiş gibi geliyordu. Oysa, kemik hareketsizdi. Durmuştu. Hep öbürleri gibi... Ne zamandır duruyorlardı.

Şöyle bir oynaşıp deprenmişlerdi ansızın.

Çabucak, gene duruvermişlerdi.

Hepsi ve Ali'nin son, bir anlık bir hareket verdiği kemik de, hepsi durmuşlardı... Duruyorlardı... Duracaklardı.

Gözlerini ayıramıyordu, fırlatıp attığı kemikten... Yere vurunca çarpılmış, iki parça olmuş, öylece kalmıştı kemik. Öbürleri gibi, pul pul dağılmış moloz yığınının üzerinde, kıpırtısız yatıyordu... Öbürleri gibi...

Hepsi gibi... Hepsi gibi...

— Hepsi gibi mi?

Hayır... Ama hayır. Bir değişiklik vardı bu kemikte... Ansızın hafifçe oynamışçasına bir şey...

Güneş tam üstüne vuruyordu şimdi, arkadaki kayaların dibinden, kuytuluğundan bile kovuyordu gölgeyi güneş, iyice yükselmiş...

Işık-gölge çizgisi gelmiş, kırık kemiğin az çarpık duran üst kafasını aydınlatmıştı.

Ve bu kafa, ya da daha altında bir yer, bir şey, ansızın pırıldamaya başlamıştı, o küflü kemiğe can verircesine kıpırtılı...

Bu kez anladığında, yavaşça kımıldamadı Ali.

Bir yay gibi boşandı, atıldı kemiği attığı yere, yığına koştu. Hızla iğildi yere. Bir şey aldı. Üfledi, üfledi çabuk çabuk, kaldırdı baktı havaya, güneşe doğru sımsıkı tutmuş elindekini...

Sonra, sıçramaya başladı Ali.

Kesik kesik bağırarak, gülerek, bağırarak sıçramaya başladı... Deliler gibi, yığının önünde, yanında, üstünde!

Çatır çatır kırılıyordu kemikler... Ali birden iğiliyor, bir avuç tozlu moloz alıyor, şıkır şıkır elinden yere dökülen, dökülürken silinip pırıldayan...

Sonra gene sıçrıyordu Ali.

Bir çılgın dansın bağırtıları boğazında, gülüşü yüzünde, kemiklerin üzerinde, sıçrıyordu.

Ansızın durdu. Hızla yana çekildi. Gömleğini çıkardı. Sırt tarafındaki delik yerlerini kollayıp hesap ederek, özene bezene yaydı yere...

Sonra, hızla girişti işe.

Önce avuç avuç topluyordu. Taşına tozuna toprağına bakmadan, o pul pul molozları...

Tozunun altında, sarısı pırıldayıveren, yuvarlak yuvarlak, altın liraları... Avuç avuç!

Bir tuhaf, okunmaz yazılar, bir tuhaf adam-kadın resimleri, yuvarlak yuvarlak, tozlu ama, elinin tersiyle, parmağıyle üzerlerine değiverince, ya da üfürünce sapsarı, koyu sarı... Bazı yerlerine çamur, toprak, kemik gibi yapışmış, kazımak ister, ama sarı, sarı maden, altın!

Avuç avuç...

Avuç avuç topladı Ali, taş toprak karışık da olsa, getirip getirip gömleğinin üstüne yığarak...

Sonra tek tek, ilkin bir avucunu doldurarak, yığının üzerinde çömelip geze geze, bir diz ileri, arkasından öbürü... Daha sonra ayakta, yığının etrafında fırdolayı, hızlı hızlı dönerek, iğilip kalkarak...

En sonunda ağır ağır dolanarak, yerlere dikkatle bakarak, tek tek...

Gömleğin üzerinde koca bir küme olmuştu. Eski bezin, yırtılmadan sarabileceği şüpheli!

Başladı Ali, iğile kalka, taşları oynatmaya, kemikleri sağa sola savurmaya, ayakla, topukla, tekmeyle, eline geçirdiği, deniz atması kalınca bir dal parçasıyle, çöküntüyü, yeni devrilmiş koca gevşek yığını, o yana bu yana, toz, toprak, taş, kemik, şakır şukur dağıtmaya...

Ter, toz, çamur, çıplak sırtındaki ince çiziklerden de az bir kan, hepsi birbirine bulanıp, Ali tanınmaz bir hale geldiğinde, yığında pek bir şey kalmadığına aklı yattı.

Bir mağara adamı gibi solukluyordu. Belini tuta tuta doğruldu.

Sağa sola savrulmuş, koca yığına, koca koca taşlara, hemen hepsi kırılmış, ufalanmış kemiklere baktı.

— Tamam gayri! dedi. Olana da, kalana da... Varsa bile, başka bir zamanda gelip bakarım, kazmaylan, küreklen, başka bir zaman... Şimdi iş bunu götürmekte...

Bütün duygusunu kaybetmiş gibiydi yüzü. Gülemiyordu.

— Ne oldum dememeli, ne olacağım demeli... diye geçirdi içinden, ama dudakları kıpırdamadı.

Koca altın yığınının altında, ezik, kaybolmuş, iki yana açılı kollarıyle yatan gömleğin başına koştu.

Tüm balıkçılık dikkatini, el, bağ, düğüm ustalığını kullanarak, sarmaya çalıştı liraları; gömleğin kollarını üstten kavuşturup sıkı sıkı düğümledi... Yetişmedi. Olmadı.

— Pantolu da fora edeceğiz besbelli...

Pantolonun paçalarını düğümleyip, heybe gibi; uzattı dolu gömleği içeriye... Açık yerlerden, deliklerden, şıkır şıkır döküldü altın... birazı, ama pantolonun içine...

Beldeki, kemer yerine iki tur doladığı uzun naylon ip, kurtardı işi... Kumaşın üzerine sara sara ipi, öyle bir sıktı ki pantolonun belini, su olsa akmaz!

Sonra zor zoruna, tüm gücünü kullandığı besbelli... adaleleri patlayacakmış gibi şişip gerilerek, ancak üç dört hamlede, paçalardan asılıp omuzuna vurarak, diz çöküp altına yatıp, kaydıra kaydıra yükü beline vurarak, ıhlaya ohlaya sırtladı, kalktı.

Devrilecekmiş gibi sallanarak... altın dolu paçalar boynuna sarılı iki kol, koyuldu yola.

Kumsalın kıvrılıp, kara taştan sonra öbür yana upuzun açılan çıkıntısını atlayınca, bağırtıyı duydu, düşe kalka, koşmaya çalışarak geleni gördü.

— Ali Abi... Ali Abiii... Hooop!

Depremi, köyü, Koca Nineyi, kayığı, Sadık'ı, birden hatırladı Ali. Dineldi.

— Buradayım... Geliyorum.

Bağırmak istemişti. Kendi zor anladı, yükün altında, ne dediğini.

— Ali Abi... Ali Abi... Hoop...

Sadık, Ali'yi farkedince duraladı. Anlamadığı, bir şeye benzetemediği, tâ uzaktan bile belli, bakakaldı bir ân...

Ali, ağır adımlarla, ayakları kuma çakıla gömüle gömüle yürüyordu, Sadık ta başladı gene koşmaya, öbür uçtan...

«Ha aslan Sadık, yetiş!» dedi içinden Ali. «Uyandığına göre, yetiş bârim be sağdıcım, tut şunun bir kulağından... Tut, çünkü koyveriyorum ben gayri... Ha aslan Sadık'ım benim...»

«Ali için, canını verir Sadık!» derlerdi köylüler, Narlı'da.

«Adamın da böyle bir hası, bağlanmışı, sadığı... Hiç görülmüşü yok!»

«Ali için canını verir ama, ya Ali'nin de ona yaptığı, Koca Ninenin yaptığı... Kim yapar bu zamanda, baba evlâdın gözünü oymaya bakıyor, evlât babanın, devir o devir!»

«Eh orası öyle... Onların Sadık'a yaptıkları da eşsiz emsalsiz, ama Sadık da bunu biliyor, anlıyor, karşılığını da gösteriyor ya... Canını veriyor Ali için... Hemi de istesin, verir valla...»

«Adamın hası... böyle sadığı... Hiç görülmüşü yok. Kardeşten üstün. Hısımdan öte...»

Sadık'a, adını bile köylü takmıştı, beğenisinden.

Asıl adı, İbrahim'di.

Babası taşçıydı.

Ocaklarda çalışırdı bir zamanlar...

Gurbetçiydi.

Anadolu'nun ortalarından bir yerden gelmiş diye anlatırlardı o zamanlar...

Kimi, «karısı kötü yola düşmüş, adam üstlerine gelmiş, vurmuş, kırmış, tek evlâdını almış, savuşmuş kaçmış, buralara gelmiş,» diyordu. Kimi, «Yok, karıyı yakalamamış, vurmamış da hiç... Karı bunları yüzüstü koymuş, kaçmış oynaşıylan... Adam da bir başına kalınca, tutmuş evlâdını elinden... düşmüş yollara...» diye açıklıyordu işi.

Bir başkası ise, bilgiç gülümsüyor: «Ne o ne bu, adam yukarı Doğudan, başında kan davası var imiş, takipçilerinin elinden kaçıp savuşmuş, izini sapıttırmış ki, bitirmesinler onu da bu dölünü de... Görmüyor musunuz, bir girin kahveye de, hızlıca bir seslenin"Mehmet usta burada mı, taşçı?" diye... Bakın nasıl ufalıyor masanın dibinde... eli de hemencecik koynuna gidiyor... çeksin tabancasını... Hem ben gördüm gözlerimnen, nah top gibi parabellom taşıyor koynunda, namussuzum...»

Ali'nin dayısının, Koca Hüseyin Kaptanın haberine yeni inanıp alışmıştı ki Narlıköy; «Yahu o boğulmamıştır, boğulacak adam mı o?.. Kurbak gibi yüzer... İster kış olsun, ister buz, ister afat! Yüzüp çıkar karaya... Zaten ne? Motor vurmuş kayalara... Dayalı demektir taşlara... Oncağız yerde kaynar mı Hüseyin Reis? Yürür çıkar... Varır gelir bir gün... Bir ay değil... bir yıl geçse gene de gelir» demekten yeni yeni usanıyordu ki:

«Allah!» diye bağıra bağıra dolandı bir adam, bir gün, köyün içinde.

Dağdan, dağ yolundan vurup geldi, üst baş perişan, «Allah!..» «Allah!..» bağıra bağıra dolaştı tüm köyü, sokakları, Yalıboyu'nu, köy içini, bahçe aralarını...

«Allah!.. Allah!..» Başka tek laf etmeden... deli gibi dolandı her bir yanı, düşe kalka koşarak...

Pire Ulvi'ydi bu, taş ustası...

Peşine, mahallelerin tüm çocukları erkek kız, sümüklü, donsuz, elleri sopalı; tüm köpeği, havlayıp hırlayıp bağrışarak takılmıştı.

Nihayet kahvelerden birkaç kişi atladı, kapattı yolu; vurdu, bir ikisini devirdi Pire Ulvi deli gibi koşarken, ama sonunda ya-

kaladılar, bastırdılar, aldılar içeri, oturttular, su verdiler, «Söyle!» dediler. «Söyle, ne oldu?»

— Allah! diyordu Pire Ulvi. İki yana sallanıyor, ağzının iki yanında köpükler...

Su içerken, dişleri takırdıyordu bardakta...

— Allah, diyordu da, başka laf çıkmıyordu ağzından...

Derken, palabıyık, Arnavut Cafer Ağa, çözdü bacaklarını altından, kalktı geldi, bembeyaz bıyıkları öfkeden titreyerek, Pire Ulvi'nin önüne diklidi:

— Yeter bre... diye bağırdı. Söyle bre deyyus... Ne bu Allah Allah?... Söyle bre ne oldu?

Bir tokat patlattı adamın suratına.

Her şey, herkes durdu.

Ulvi, son bir kere:

— Allah! dedi.

Cafer Ağanın, upuzun koluyle aşağı sarkmış koca eli, oynar gibi oldu.

— Ah! dedi, Pire Ulvi. «Allah... Ah... Ah! Üçü de gittiler... Üçü de... Pestil oldular... Un ufak oldular... Toz oldular..

Deli gibi hareketlerle, göğsündeki bir lekeyi gösterdi:

— Nah bu beyin! dedi. Bir parçası da yüzüme sıçradı... Sıyırdım attım... Nah bu da göğsüme sıvaştı. Beyin! Mehmet Ustanın beyni bu... Yanıbaşındaydım... Yüzüme fışkırdı, koca taşı yiyince üstlerine... Nah suratıma... Böyle, yumurta gibi...

İğildi. İki büklüm oldu. Kusmaya başladı.

Neden sonra, doğru dürüst laf edebildi.

Koca ocakta, koca patronun adamı, ustabaşı Halil, yeni bir damar atma işini, Pire Ulvi, Mehmet, Aziz ve Gani ustalara vermişti.

Delikleri delip, fitilleri, lokumları yerleştirmeden, daha başında, Mehmet bir iki murç vurmuş, ustabaşıya gitmiş:

«Zayıf, kof bir taş bu usta, bırakalım. Sakatlık yapmayalım...» demişti.

«Astir, tembel pezevenk, ukalalık istemez, tatil mi yapacağız beyin işini, senin demenle...» diye terslemişti o da Mehmet'i.

İş tamamlanmış, damarın başındaki koca kapak taşını at-

mak için hazırlıklar bitmiş, «Vardaa!..» diye bir iki üç bağırıp, basmıştı manyetonun koluna ustabaşı.

— Tüm amele, usta, işçi, hepisi gördü... diyordu Pire Ulvi. İp gibi göz yaşı iniyordu, çukur avurtlarını doldurup aşağı.

— Herkes gördü... Sankim bir lastik top oldu, o koca alâmet taş! Bir lastik top ki, tonlarilen... O kadar da geri çekildikdi... Kollayın, ben böylesini çok gördüm... Kahpe, kancık bir damar bu... Kelle götürür... İyi muhafaza olunalım...» demiş idi de Mehmet, en kuytuya çekilmiş idik. Tam siper sankim... Bir fırlama fırladı o taş! Gülle sankim, mübarek... Fırladı çıktı... Tozu dumanı bıraktı geride... Döndü dolandı. Geldi tepemize... Bir iniş indi! Gök karardı sandım. Birkaç adım gerideydim, öbür üçünden. Kıpırdamak ne? Salâvat getiremedim. Bir harlama, bir gürleme, yer gök oynadı... Sıçradım yerimden, toz üfürmüşler gibi... Savrulduğum taşın dibinde, baktım, sıcak sıcak bir şeyler akıyor suratımda... Sıyırdım ki, köpük köpük beyin! Hem de Mehmet'in beyni... En önümde o duruyor idi...

Bütün köy kalkmıştı ayağa.

Dövünüyorlardı.

Taş ocakları doluydu civar tepeler.

Granitin en bir hası, Kapıdağ'da!

Köylü taşçıydı, kazaya alışkındı, el kol, bacak kopması, işten değildi. Köyde, sakat, çolak, çoktu... kötürüm arabasında dolaşan bile!

Ama böyle, üç ölü birden!

Narlıköy çığlık çığlığa, dövünüyordu.

«Kim alacak şimdi kalan yetimlerin ahını?..»

«Kim arayacak haklarını?»

«Kimden soracağız kanlarını?»

«Mehmet'in... Aziz'in... Gani'nin...»

«Ve de yetimlerinin... Ve de karılarının...»

«Gidelim... Arayalım... Soralım!»

«Bulalım... Sorumluyu... Sorumluları!»

«Ustabaşıyı!..»

«Koca Patronu!»

«Bey... Beyi bulalım...»

«Arayalım kanımızı...»

«Yapalım... Edelim...»

Bütün köy, erkek kadın, çocuk, köpek, bir avazdan bağırdılar... bağırdılar.

Sonra her zaman olduğu gibi... Yoruldular.

Kimse bir şey aramadı.

Yapmadı.

Etmedi.

Ölen öldü. Kalan kaldı.

Bağırmakla yorulanlar, bağırdıklarını yapmışlar gibi kanıksamış ve doymuş, memnun mutlu, evlerine döndüler, eski hayatlarına devam ettiler.

Nice taş ocaklarında, nice yeni damarlar, kapak taşları atıldı. Nice taşlar yonuldu... binler... milyonlar...

Nice yollar, parke döşendi... 150-200 tonluk koca koca motorlar, çektirmeler, tek tek, üçer beşer atılan taşlarla küpeşteye dek doldu... Gitti İstanbul'a, suyla bir yüklü... Gitti, boşaldı geldi. Gene gitti... —bazısı fırtınada, sert havada, bordadan, baştan, brandadan, parampetlerden su kaptı, gemisi tayfası, kaptanıyle battı... onları bile soran olmadı— gene geldi.

«İstanbul'un tüm kaldırımları Kapıdağ'dan! Taşı toprağı altın değilse de, tüm Kapıdağ'dandır!.. Beyin Koca ocak, yüz elli senedir çalışır!» diye övünmededir Narlıköy'lüler...

Nice açılmış ocaklar yürüdü gitti. Nice «sahipler» zengin, daha zengin oldu. Taşı binlerle saydı, liralarla topladı!

Nice yeni damarlar, ocaklar açıldı.

Nice ocaklar söndü.

Ne çok kazalar oldu.

Hiş kimse, hiç bir şey sormadı.

Ölen öldü, kalan kaldı.

İbrahim de öyle kaldı, orta yerde.

On üç, on dört yaşındaydı ama, zayıftı, çelimsizdi, güzel sarışın yüzünde, büsbütün kocaman görünen mavi gözleriyle, çaresiz, gayesiz, şaşkın orta yerde kalmış, yürümeyi bile akıl etmeden, sokaklarda dinelir durur; inanmaz, anlamaz, boynu

bükük dolanırken; ilk zamanlarda ardında çokça açılıp «bir lokma ekmek uzatan» vah vahlı kapıların ağızları gitgide seyrelir, köylü «ona» da alışıp usanırken, on, on bir yaşlarında ancak gösteriyordu.

İşte tam o sıra, bir akşam:

— Ali, demişti Koca Nine...

Camdan, az ötede, çeşmenin yanında dikilip duran, ne yaptığı, ne ettiği, hatta nereye baktığı belirsiz çocuğun, karşıda, Paşalimanı sırtlarında batan güneşe karşı, koca çınarın el el kararan yapraklarına, kollarına, dallarına karışan karartısını göstererek...

— Ali demişti. —Mevsim yazdı, Ali o kış ortaokulu bırakmıştı, balıkta çalışmanın yorgunluğuna yeni alışıyor, en son, sardalyeci Mustafa komşuya tayfalık yapıyordu, payla; güçlü kuvvetli olduğundan, iyi de iş çıkartıyordu.—

— Ali... dedi Koca Nine. «Şu çocuğa, yüreğim yanıyor... Çok şaşkın, garip, zavallı kaldı. Alim... Alişim... —hep böyle derdi— Benim kara üzüm gözlü Alişim... Oğlum, ne dersin? Bu çocuğa da biz bakalım mı?»

Evine erkeğine, reisine, «para getirenine» soruyordu Koca Nine... Oysa, hele o zamanlar, herkes biliyordu evin neyle geçindiğini... ömür boyu biriktirdiklerini, küpe, bilezik, gümüş, tepsi, nasıl birer birer ama gururla, ama başı dik, elden çıkardığını Koca Ninenin...

— Ha oğlum, Alişim, duydun mu ne diyorum? Şu garip İbrahim'i de alalım mı biz yanımıza?

— Koca Nine, dedi Ali... Koca Nine, ben sana ne zamandır bunu açacaktım.. Hem en iyi arkadaşımdı o benim... Açacaktım ama çekiniyordum... Ah canım Koca Ninem...

Fırladı, sarıldı, öptü gerdanından, yumuşak yanaklarından.

— Dur! dedi Koca Nine. «Sürme ellerini yüzüme, bilirsin kızarım, sürme ellerini yüzüme, yıkamadan...»

Şakadan kızmış gibi yapıyordu.

Sonunda, şaşırmış gibi dikilen Ali'ye çıkıştı:

— Hadi, ne duruyorsun öyleyse, sen de istiyorsan koş çağır İbrahim'i...

Gün batıyordu. Cama yanaşıp baktı Koca Nine.

Ali, İbrahim'e gitti.

Bir şeyler söyledi.

Gök, kırmızıydı arkada.

Paşalimanı kapkara.

Koca çınar el el kapkara.

İbrahim karaydı. Ali de.

Kumlar, o bembeyaz kumlu kocaman, geniş sahil, denize dek yalazlanıyordu yağ gibi suların bulutlardan aşağı vurup getirdiği oynak şavkla; yalazlar çabucak korlaşıyor, gün pembeden, gül pembeye dönüyor, kızarıp koyulaşırken, bir uçtan da sararıp sönüveriyordu.

Gece sarıyordu dışarda, ağırdan hızlıya...

Böcekler cırlıyordu. Kapıdaki asmada, tek tek ötüyordu biri. Bir uzun, iki kısa...

Koca Nine duymuyordu ama, Ali durmadan konuşuyordu.

İbrahim dineliyordu, hareketsiz, besbelli cevapsız.

İbrahim karaydı. Ali de.

Bir süre dikildiler orada. Sonra çareyi bulmuş gibi, Ali'nin kara, ince kolu hızla uzandı, İbrahim'in koluna, eline yapıştı.

İki kara şekil, karışıp bağlanıverdi birbirine. Sonra, biri öbürünü çeke çeke getirdi.

Başörtüsünün ucuyle gözünü silip, ocağa seğirtti Koca Nine. O zamanlar daha azmamıştı romatizmaları; epey hızlı olabiliyordu isteyince...

İbrahim, böyle geldi eve. Zamanla bağlandı, canını verir oldu Ali için, Koca Nine için... Sadık oldu.

«İbrahim kimmiş!» dedi köylü. «Sadık o... Ali'nin kardeşi demek... En bir has adam... Koca Ninenin öbürsü evlâdı. Sadık ki o kadar olur...»

Sadık'tı İbrahim.

Koca Nine, son bileziğinin çıkılı duran parasını, Ali'nin o yaz kazandıklarına katmış, önce bir kırmızı kayık, bir de elli kulaç tekir ağı almıştı onlara.

Onlar, Ali'yle İbrahim, hep beraber çalışır olmuşlardı.

Zamanla, ama ne çok sabır, emek ve gayretle, küçük kır-

mızı kayık; Erdek yapısı, yedi metre boyunda yeni bir tekne, içten takma Wisconsinli bir motor olmuş, ağlar da artmış... difanaya, ıstakoz ağları, sonra da en son sardalya ağı gelip katışmıştı.

Ama yıllar geçmiş... Koca Nine, iyiden iyiye kocamıştı.

«Şükür Allah, elim ayağım tutuyor ya... Namerde muhtaç değilim ya!» diyordu o.

Bilezik kalmamıştı ama, kazanıyordu Ali, yeterince.

«İyi kötü, cenaze paramı bile koydum bir kenara ya, sen ona bak! Aslan Alişim benim... Helâl bütün emeklerim benim. Bütün köyün en bir yakışıklısı, akıllısı, gün görmüşü, lafı sözü aklı başı yerindesi... Az bir kafa olsa bizim köylüde, şimdikinden çok, temelli Ali'nin ağzına, sözüne bakmaları, o ne derse onu yapmaları gerek... Bak Sadık'a, ayrılıyor mu yanından...»

Sadık olmuştu, İbrahim. Saygılı bir sevgiyle bağlıydı Koca Nineye. Ona fazla iş olmasın diye, kayığı kollamak bahanesiyle, —en ayaz, en dondurucu kış geceleri dışında— hemen her zaman sarınır sarmalanır, motorda yatar, bazı bazı da —baharları falan— kahveye sığınır, evde pek az gecelemeye çalışırdı...

Aynı yaşta —ya da sadece bir yaş küçük— olmalarına rağmen, onca beraberlik, kardeşlik, Ali'ye bile hâlâ «Ali Abi» derdi hep, öyle bir saygıyla severdi...

Gelişmişti. Koca delikanlı olmuştu. Ali'den az zayıf, az biraz ufak tefek, gene de boylu poslu, saz benizli, çakır gözlü, çocuk yüzlü...

«Ali Abi» derdi hep.

Koca Sadık olmuştu İbrahim, «canını verir Ali için...» Gene de Ali Abi derdi hep...

— Ali Abi, Ali Abi... Allah! Neredesin... Bittim meraktan. Ne bu hal yahu?

Bağıra bağıra, koşa koşa geldi vardı Sadık.

«Uykusu, rüyası biraz fazla da olsa, en bir has adam!» diye geçirdi içinden Ali. «En bir has kardeşten öte, dünyada eşi yok!.. İnsanın en iyisi, en bulunmazı... Varsın biraz fazla sevsin uykuyu...»

— Of! dedi, devirdi yükü yere, en son an, incitmekten ürker gibi, yavaş yavaş kaydırarak...

Geldi, sarıldı Ali'ye, Sadık. Yüke falan hiç bakmadan. Çeneleri titrer gibiydi, hafif...

— Şükür Allahıma! Şükür kavuşturana Ali Abi... Ne korktum, başına bir şeyler geldi diye... Neydi Abi be? Neydi bu afat, bu felâket be... Gene battı Gönen, Manyas tarafları, Allah bilir... Abi, uyuya kalmışım.. Bir başladı... Yer gök, sallanıyo hepisi... Uyandım. Kımıldayamıyorum. Dizlerimin bağı kesilmiş... Abi öldüm bittim... Neden bu kadar korkuyor adam, Abi be? Neden adamın dizleri böylesine tutmaz oluyor?..

Ali gülerek dinliyordu, cevapsız, az önceki kendi korkusunu unutmuş, bilgiç...

— Abi, neden sonra durdu... Durdu neden sonra, baktım, bekledim, yok dahası! Kalktım, kalkmamla bir oldu düşmem! Dizler tutmuyor... Neyse, süründüm, vardım kayığın baş koltuğuna... O da koptu kopacak olmuş! İki katını kesmiş atmış halat... Atladım motora, Allah seni inandırsın, en az bir yirmi dakika yumuldum yattım içerde, en emin bir yer deniz üzeri diye... Neden sonra kendime geldim. Seni hatırladım. Bu kere gene sapıttım, delirdim, ya sana bir şey olduysa diye... Allaha şükür Abi... Neydi bu felâket abi... Neyse ki seni sağ selâmet buldum Abi... Neden insanın bu depremde böyle dizleri kesiliyor Abi?.. Kakılıp kalıyor yerinde..

Duraladı, yeni görüyormuş gibi, Ali'ye, çıplak uzun donlu haline, yerdeki yüke baktı.

— Ne bu hal be Ali Abi? dedi. Ne bu hal? Neredeydin? Ne oldu? Ne bu hal? Bu ne?..

Koca çıkını gösteriyordu.

Gülüyordu Ali, gitgide daha geniş... Rüyadan gerçeğe geçtiğine daha bir inanmış...

— Bu ne be Abi?

— Hele tut sen ucundan da bakalım... dedi. Görürsün neymiş, sonra... Bir el vur da götürelim hele şunu kayığa... Yavaş ol, aman dikkat et be Sadık...

Ihladı Sadık.

— Ağırmış be Abi... Ağırmış da gâvur ölüsü gibi... Ne var Abi be bunun içinde?

— Az laf, çok iş be Sadık. Hele götürelim bir yol kayığa... Anlatırım hepisini... Hada bir gayret... Köyü de merak ediyorum çok... Ne oldular acep?.. Hada, aslanım... Hada, varalım kayığa, dayanalım hemen köye...

— Ya ıstakozlar? diye sordu şaşkın şaşkın Sadık. Istakozları livar etmeden, ağları atmadan mı gideceğiz? Abi ben baktım, gözümü açınca ilk iş baktım. Bak sen de gör. Bizim minare nah karşıda, bembeyaz dikiliyor ayakta. Bence yok öyle bir büyük zarar köyde... Çok bi fena salladı ama, bak burada bile tek bir taş düşmedi bir yerden... Hem işimiz var burada... Istakoz... Livar... Zaten geberiyorlar bu sıcakta, kayıkta bu ıstakozlar...

— Yürü be, dedi Ali, son bir.

Basbayağı gülüyordu.

— Yürü be... Hele devirelim şu yükü kayığa... Gazlayacağız hemen köye... Kim bakar şu sıra ıstakoza be evlât? İsterse topu gebersin! Hepisi birden... Topu! Anladın mı?

Anlamamıştı Sadık, şaşkın, inançsız, az biraz korkmuş... İlk defa bu kadar olmayacak şeyler söyleyen Ali Abisinin peşi sıra, ona aralarındaki yükle bağlı, hayretten geri kalarak, ayakları dolanarak sürükleniyordu.

Dünya hep eski dünyaydı.

Hafif bir poyraz almış geliyordu Boğaz aşağı... lâcivert çizgi. Kayık suda salınıyor, gitgide yakınlaşıyordu.

Önde Ali, sonra yük, sonra Sadık, birbirini çekerek, iterek, yuvarlanır gibi, varıp gittiler motora doğru...

Uzaklaşıp, ufaldılar sahilde.

II

— Kep, kep, kep... Kep, kep, kep!
— Kef kef, kef... Kef, kef kef!
— Nah kep, kep, kep... Nah buraya, kep, kep, kep!
— Geliyo... Geliyo... Nah, gel... Kef, kef, kef!
— Gel, gel, kep, kep, kep... Kef, kef, kef!
— Geliyo... Geliyo... Nah.. Nah kep, kep, kep!

Narlıköy'ün bütün çocukları, üç yaşından on üç yaşına, hepsi, kız-oğlan; küçükler belden aşağı, daha küçükler tamamen çıplak, çığlık çığlığa, düşe kalka itişiyorlardı, Muta burnunun haziran sonu güneşiyle kızmış harlayan bembeyaz kumlarının, pırıl pırıl denizle serinleyiverdiği, ıslak, sert şeridin üzerinde...

Oğlanlardan az kabaca olanlar, öne geçmiş, dizlerine varana dek ilerlemişlerdi sığ sularda...

Arada sırada iğilip, dipten bir avuç kum alıyor, atıveriyorlardı ileri, şırp diye, kuşun önüne...

Bağırmalarını da hiç kesmiyorlardı:

— Kep... kep... kep... Nah, kef... kef... kef...
— Nah gel... gel... Kef... kef... kef...

Boncuk gözlü —ama alık bakışlı— ince sivri gagalı, kara-gri, ufak martıyla bahri karabatak arası kılıklı, arkada kayıtsızca kavuşturduğu kanatları kırlangıç gibi keskin kenarlı bir tuhaf kuş, yolunu şaşırmış, ya da çok yorgunmuşçasına gelip oturuvermişti az açığa, oraya...

Çocuklar alt alta, üst üste, çapul çupul yıkanıyorlardı sahilde...

Kuşu görür görmez, en büyük eğlencelerini hemen tanımışlar, bağrışmaya başlamışlardı.

— Kepkep (1) geldi! Kepkep geldi! Koşun kepkep geldi!..
— Nah... Kef.. kef.. kef! Nah kep... kep... kep!

Çocuklar bağırdıkça, hele atılan kumlar, önüne yaklaşınca, kuş başladı alık alık kıyıya sokulmaya...

Hiç ürkmüyor, uçmaya falan davranmıyor, şırp şırp atılan kumları yem sanıp heyecanlanıyor, gitgide ayaklarını suya daha hızlı vurarak, yol veriyordu kıyıya, çocuklara doğru...

Atılan kumlar daha kısa, daha kısa düşüyor, oğlanlar az daha ilerliyordu denizde... iki yandan kuşu çevirmeye başlayıp, üzerine atılmaya hazırlanarak....

Ansızın ürktü, fırladı, uçtu kefken...

Ellerinden oyuncağı alınmış gibi bir «Aaah!» çekti çocuklar, sonra tüm güçleriyle, gene hep bir ağızdan bağırdılar:

«Kep... kep... kep! Kef... kef... kef!»

Kuş, havada çok yükselmeden, hızla, kısa bir daire çizerek, gene üzerlerine dönmüştü.

Ve bu kez geldi, geldi, ayar tutturamamış gibi, öndeki büyük oğlanları da geçti, tam kıyıya, denizin kumlarla, bir ıslak - parlak, bir kuru-donuk, dil dil oynaştığı yere, tam onca çocuğun içine, iki parmak suya geldi oturdu.

Kapattı kanatlarını, uslu uslu durdu!

Ufak dalgacıkların sırtında inip kalkarken, kuyruğu karaya, altı dibe değiyordu.

Büyük bir bağrışmayla, tüm çocuklar kapandı üzerine... Bir koca yumak oldular, el, kafa, bacak, toz beyaz serpilen suyla perdelenmiş...

Bir oğlan fırlayıp kaçtı alttan, elinde kuş, ayağından asılı, har har kanat vurarak...

Şöyle bir debelendi, çözüldü çocuktan yumak, bağrışa çağrışa karaya, kumların üzerine saldırdı; kaçanı kovalayıp yakalayıverdiler hemen.

Kuş çabucak üç beş el değiştirdi. Ondan ona çekiştirilirken,

---

(1) Kefken: Fırtına, veya pervane kuşu diye adlandırılan, denizlerin üstünde durup dinlenmeden küme halinde hep uçtukları görülen ve pek nadiren suya oturduğu sanılan bir deniz kuşu türü.

büsbütün sersemledi. hiç kanat vurmaz, sade sivri gagasını sallayarak ısırmaya yeltenir oldu...

Fırtına gibi savruluyordu kumlar havaya, çocukların bağrışmasıyle... Birkaç ufak kız, ağlayarak kaçıştılar.

Daha yukarda, tam burunda, pembe göğüsleri ıslak gömleklerini yırtacakmış gibi bakarmış, bir çeşit memnun utangaçlıkla ellerini gergin karınlarının gölgeli altlarına siper etmeye çalışarak, uzun saçlarını savura savura, kesik kahkahalarla çığrışarak, sulara dalıp çıkan ablalarının, oturup onları kıyıda bekleyen, uzatılı bacaklarını kızgın kumlara gömmüş gün banyosu yapan beyaz başörtülü annelerinin yanına sığındılar...

Az ötede, ilerde, birkaç delikanlı, memnun, mest; uçlarındaki sardalye yemler çoktan ufak balıklar tarafından didiklenip bitmiş oltalar atmışlardı kıyıdan denize, alyanak (1) tutmak niyetiyle... ama gözleri, gönülleri, akılları büsbütün başka yerde.

Çocuklar bir parça duralamışlar, ağırlamışlardı aşağıda...

Kefken, kızgın kumun üzerine bırakılınca öylece duruyordu artık... Hiç kımıldamıyor, oturuyordu. Gözleri gene boncuk boncuk bakıyordu. En fazla, bir ayağını altına çekiyor, ya da sağdan sola başını bir çeviriyordu tek kıpırtı olarak...

Bazı bazı da, ama çok seyrek, ansızın kızmış gibi bir gaga vuruyordu önüne, kumlara, neresi denk gelirse, bir ufak taşa, ya da sopa parçasına, ısırıyor, bir iki geveleyip atıyordu...

Çocuklar kuşun etrafında çepeçevre halka olmuşlardı.

Patırtıyı duyan köpekler de gelmişti irili ufaklı, kara, sarı, beyaz... ama halkayı yarıp da giremiyorlardı içeri... Öyle anlamadan dışarda durmuş dineliyorlar... ağır ağır kuyruk sallıyorlardı.

Kabasakalın Fevzi, o koca kafalı, koca gövdeli oğlan, elindeki ucu çatallı dalla kuşu dürttü.

Kefken ters döndü, gözlerini belerterek, sırt üstü, bir yana devrik, başladı perdeli ince ayakları, yüzer gibi hareketlerle havayı tepmeye...

— Geberiyo bu!.. Diye bağırdı, Sağmalların Memduh. «Geberiyo be...»

(1) Çipura.

Fırladı öne. İğildi, kaptı kuşu, var gücüyle savurdu havaya, göğe..

Kefken, cansız gibi kıpırtısız, dürülü, bir yükseldi, ağırladı... tam düşerken kanatlarım hızla açıverdi, başladı uçmaya, dipdiri, güçlü... bir kaç tur çizdi çocukların üstlerinde fır fır... sonra gitti, gene suya, bu sefer az açığa kondu.

— Ulan n'aaptın, kaçırttın kuşu!.. diye bir dalgalandı yaygaracı kalabalık. Önce Memduha saldırdılar. Memduh kaçtı. Kıyıya, denize, kefkene yöneldiler gene...

— Kep, kep, kep!.. Kef, kef, kef!...

Tam o sıra, bağırdı biri içlerinden:

— Heey... Heey... Bakın... Sacit Reis geliyoooo... Çektirme geliyoooo... Hey geliyoo be!...

Makinasının gümü-gümüsü sahilin kumlarını titretecek kadar gür, güçlü, koca yüz elli tonluk sarı taş motoru, dönüverdi Muta burnunun, yeşil yeşil parıldayan sığ sularını mümkün olduğu kadar yakından omuzlayarak... Az yol kesti, yöneldi köyün önüne, koca odun iskeleye...

Bu kere sağlama ürktü, uçtu, savuştu kefken.

Çocuklar aldırmadı, elele, peşpeşe, itişerek, bağrışarak, düşe kalka koşuştular köy içine... kahvelere... iskeleye.

«Geldiler be!...» Diye bir ses dolandı, yan yana çatılı, üstleri kuru defne dalları örtülü, gölgeli kıyı kahvelerini...

«Geldiler be!» diye yankılandı, ağızdan ağıza... «Geldi çektirme!»

Gölgede oturmuş, renk renk ağlarını, sarı, mavi, turuncu, boğup az yukarı asmış tamir «meremet» yapan Reisler, tayfalar, keskin çakılarıyla «çıt» kesip ipliği, koydular iğnelerini (1) kulaklarının ardına. Ağları bırakıp kalktılar.

Çay bardakları, kaşıkları şıngırdayarak konuldu bir tarafa, masaya, peykenin ucuna, yere, toprağa...

Gençler, orta yaşlılar, balıkçılar, taşçılar, birer ikişer, —en ihtiyar bir kaç kişi hariç— herkes yavaş yavaş kalktı, doğruldu iskeleye..

---

(1) Bir çeşit tahta mekik.

Köyün içinden, bakkal, aktar; evlerden, geride, kumların üzerinde ağ serenlerden bile gelmeye başladılar... Pencerelerden çekildi kadın - kız başları. Açılan kapıların önüne çıktılar. Çeşme başında taştı kovalar.

Çektirme, iyice yüklü; suyu kollayarak, sokuluyordu iskeleye, rampaya...

Sacit Reisin, tayfaların bağrışması, «regüla» ya, «ralanti» ye almış makinanın kesilip kesilip fırlayan boz halkalı egzos seslerini bile bastırıyordu.

Dalgalandı iskelenin üstü...

«Geldiler be!...»

«Vay be...»

«Yüklüm ki yüklüm! Şu vaziyata bak...»

«Buradan taş yüklenip, yüklü gideni çok görmüşüdük, böyle yüklü geleni siftah!..»

«Kaçılın, az savulun be... Görmüyor musunuz? Palamar atacak... Halat atacak!»

«Hüseyin atik dur... Kap kıç koltuğunu sen...»

«At Âbi... At... At Ali Âbi... At baş halatını sen... At tutarım ben!»

Kalabalığı yarıp çıkmış, öne fırlamış bağırıyordu Sadık, çektirmenin baş tarafında, yüzünde tuhaf, utangaç bir gülümseme, dikilen Ali'ye...

Ali davrandı, tayfadan çolak Mehmet'ten önce, iğildi kaptı kalın baş halatın naylon kılavuzunu, savurdu karaya... Elinden kaçıracakmış gibi yaptı, gene de yakaladı Sadık.

Kıç palamarı verilirken, «Erdek yukarı» ters esen keşişleme sularıyle, çektirme de rampa oldu, hafif bir gacırtıyla yaylanan iskeleye.

— Geldiniz ha... dedi Sadık. «Hoş geldiniz!»

«Geldiniz ha...» dedi kalabalık. «Hoş geldiniz!»

Kaynaştılar, sokuldular, motorun içine bakmaya...

— Hoş bulduk... diyebildi Ali baştan, gülümseyerek, ama kalabalığa bakamadan, başı önünde...

Son dımı-dımıyı, boğazında kesti makinanın, Sacit Reis.

Egzostan son kara halka da fışkırıp eridi havada.

Gerisi gelmedi.

Güneş ve iki beyaz bulut, masmavi çakan gökte kıpırtısız asılı, bakıyorlardı Kapıdağdan aşağı, sessiz, nefessiz...

Çıt çıkmadı bir ân.

— **Geldik ya**... Hoş geldik, hoş bulduk! Diyerek, fırladı kamaradan Sacit Reis. «Hele şükür geldik, kavuştuk. Üç gün sıra bekledik fabrikada, Kartaldaki... yüklesinler bizi de... Neyse geldik vardık... Hadin bakalım... Hadin kardaşlar... efendiler... arkadaşlar. Hadin bakalım, şimdi iş sizde... Gelin birer el vurun ki boşaltalım. Hadin, mal bütün köyün... Hepinizin... Hepimizin. Hadin gençler... Sıvanın... Tam iki bin torba!»

«İki bin torba mı?... İki bin torba ha!...»

Bir mırıltı... Bir uğultu dolandı kalabalığı, tâ alt ucuna kadar... Oradan, en arkadan bakan kahvecilere... oturdukları yerden kalkamamış ihtiyarlara kadar uzandı.

«İki bin torba... İki bin torba ha!»

«Tastamam iki bin torba çimento ha!»

«Sekiz liradan on altı bin kayme eder...» dedi, kahveci Mustafa.

«Navlunu da koy üzerine, en az beşyüz kayme!»

— Yok be Ahmet amca, Sacit Reis navlun almaz be... Nassa yüklü gitti... boş dönerdi...

— Almaz mı?! Hey be oğlum... Ne çakaldır Sacit be... Bekledik der, üç gün geciktik, iş kaçırdık der, gene alır... Hem de bin değil beş yüz aldıysa gene âferim! Sen bilmez misin bizim köylüyü... Bizim milleti! Bizden çakalı var mı...

— Boş ver, dedi kahveci Mustafa... «Ben orasını bilmem, fakat aşkolsun çocuğa! Ne delikanlıymış... Helâl olsun. Zaten hep bilir, sever, sayaridik... Ama bu kadarı! Ne çok bi sever imiş bu köyü be... Âferim Aliye be...

— En azından on yedi bin saydı bu işe he?

— Elbet... Koy bi de taşları... Beş bini benim yanımda saydı ocağın kâtibe... Yetmezse bir o kadar daha alacak imiş...

— Ya bir de Erdekten gelecek ustaların yevmiyesi... Demiri, tahtası, kalıbı, işi falan da var...

— Hepisi otuz bini bulup da geçmezse yüzüme tükür be amca... Hem de yetmez, belli... Kırk... Belki elli...

Ayak değiştirdi Cafer ağa oturduğu yerde... Uçları tütünden sapsarı posbıyıkları iyiden iyiye sarkmıştı.

— A bre kardaşlar, dedi. «Sen da bulursan çil çil liracıkları toprak içinda... Sen da bilmazsm nereye, nasıl harcattıracaksın!...»

— Sahi, define bulmuş ha bizim Ali?.. Diye meraklandı Mustafa kahveci. «Kimi de Toto vurmuş... Piyango denk gelmiş, diyor... Geçen, kendine sordum «Hangisi essah?» Ne dersem gülüyor, «Tamam diyor, Allah verdi!» diyor... «Toto diyo Piyango diyor...»

Koca kolunu salladı havada Cafer ağa:

— Nah bre sana, Toto imiş kardaşlık! Ben duydum bu Cumartesi pazarinda Bandirmanın... gitmiş iken dişçide... Orada bile anlattırip duruyola... Hemi de o sarraf kardeşlere gitmiş de bozdurmuş! Zâti hep Manyaslısı, Aksakallısı orayı bellemiş, kim ki bulunca define imiş, hazina imiş, o sarrafa götürüyor. Menşur adamlar...

— Kapatmıştır herifler ucuza... dedi kahveci.

— Kalan yeter! dedi, Âdil çavuş, lâfa ilk defa karışırken. «En az altmış yetmiş bin almıştır Ali... Hiç şüphesiz!»

— Hökümete haber vermek gerek değil mi idi? Diye sordu Ahmet ağa.

— «Hiç şüphesiz!» dedi Çavuş. «Gerekirdi... Ama kim isbat eder? Nasıl eder? Nah o Ekinlikli, adalı kadın, çeşmebaşında, milyonları buldu da kim ne yaptı? Kime verdi? Gitti, sıraylan aldı apartımanları İstanbulda... Herkes buluyor da, dağlarda, Kemanarada, Erdekte, Oduncuyolunda, Manastırda... Gâvur turistler Türkiyenin her bir yanında neler buluyor da, kim kime ne veriyor? Nassa ne yana bir kazma vursan, hele yerini iyi hesap ettin, şarkını garbını iyi adımladın mı, define, hazine, altın bizim bu memleket!... Bırakmış gâvuru, papazı, sıkıyı görüp te kaçarken muharebede... İş bilmek! Bilen buluyor... Bilmeyen de buluyor bazan, tesadüfünen... Kim kime ne veriyor? Na git göle, Manyasa, Aksakalın sırtlarına, bugün, yarın,

her gün... Çiftçinin, kazmacının, sapanın ardında, karga gibi, saksağan gibi toplaşmış, adım adım yürür karılar, gözleri yerde, toprakta! Geçende bir, tek parmak kadar heykel, bir çıpıl karı tasviri bulmuş diyorlar bir dişsiz nine, bir tek o, yirmi beş bin lira yapmış. Siz ne diyorsunuz? Kim kime ne veriyor? Kim, hani, hangi Hökümete? Hem de işin aslı, «hiç şüphesiz» şu ki... Ali bulduğunu, Hökümete vermekten bile çok bir iyi iş yapıyor... Köyüne harcıyor... Vatanına... Memleketine harcıyor... Kim yapar bunu... Bu zamanda?

— Gerçekten âferin! dedi kahveci, «Âferin adama!»

— Âferin ki âferin be Mustafa... Bak adama gitmiş İstanbula, —hep anlatıyor bileni, konusu komşusu— Yeni tekne, motor yapsın, takım düzsün... Ismarlamış bile alamatrayı Hürreme!... Kaparo bile vermiş imiş... Sôna vazgeçmiş, «Nassa takım sonbahara lâzım, o zamana da Allah kerim...» demiş vazgeçmiş. Önce köy, köy, köy! «Köyüm bu halde, ben bir kayığa bu parayı veremem» demiş dönmüş... Bak ne aldı da geldi; bir motor çimento! Adam be...

— İyi dersin Çavuş emmi... Bizim karı, onun eve gitmiş, vurdursun bir kan iğnesi, Koca Nineye... «Kulağımlan duydum» diyor. «Ben sağken evde tâdilat imiş, tâmirat imiş, usta pislik istemem, kıyımı bucağımı dağıtmam, yeni eve de hiç çıkmam, sen damı bir onart, aktart güze kadar... Yeter...» demiş de Aliye... Ali bir daha tekrarlamamış bile sözünü, sankim esas istediği onun da buymuş gibisine, türkü çığırarak çıkıp da gitmiş kapıdan... Daha tek çivi vurmadılar evlerine be...

Cafer ağa lâfa karışamaz olmuştu. Hafiften kafasını sallıyor, onaylıyordu o bile...

— Bu yolları, meydanı, rıhtımı, sahilboyunu hep düzleyecek, beton atacak, moderin yapacakmış diyorlar...

— Artık şu çöplük şuradan kalkacak ha? Şu kumun üzerinden?

— «Hiç şüphesiz» bize kadar da uzanır gayri turist demektir! Gelene de mahcup olmayız demektir...

— Şu yeni kurulan Cemiyete, Turizim Cemiyetine de Aliyi alacaklarmış diyorlar, Çavuş emmi...

— «Hiç şüphesiz» almaları lâzım Mustafa... Ve de aldılar, Başkan yardımcısı bile yaptılar, duydum. Başkan, malûm elbet, Nuri Reis, muhtar... Zaten Ali de başkan olmayı istememiş... İkinci Başkanimiş şimdi... «Hiç şüphesiz», sözü sohbeti dinlenir, görgülü, bilgili çocuk... Hele bir de bu Vatan memleket aşkı gönlünde... Ne yapsalar az...

— Başında taşımalı oğlanı bu köylü... Diye noktaladı Kahveci. «Âferin Aliye be... Kim yapar yaptığını...»

Bir dalgalanma oluyordu iskelede, halk birer ikişer dönüp geliyordu. Sacit Reis bağırıyordu. Anlaşılmıyordu dediği.

Mustafa seğirtti, olanı biteni öğrenmeye...

— Ayıp yahu! Diye bağırıyordu Sacit Reis, baş taraftan. «Yahu, herif iki bin torba çimento aldı geldi, kendi parasıinen... Ve de bu köy için... Ve de bizim için! Yahu bunca kişi, genç-ihtiyar, siz hep bakıcı mısınız be? Hiç bir el vuranınız yok mu bu işe? Yahu, bu Ali denen adam, Kartalda, sıra bize geldiğinde, «aman geç kaldık» diye soyundu, kendi bilem girdi, hamalların arasında, torbaların altına, istife, tek çabuk olsun, tez dönelim, köyümüze köylümüze... Şimdi benim tayfa zaten ölmüş, ben mi gireyim şu iki bin torbanın altına bizim çolaklan? Ya da bu Ali mi girsin gene, aldığı, getirdiği yetişmez, bir de bu adama mı taşıtıcânız be? Ulan hiç yürek, utanma, erkeklik yok mu sizde?... Bak nasıl kaytarıyorlar... Ulan hani gençlik? Pelvanlık? Kahvelerde tümünüz canavar kesiliyorsunuz... Yahu hadi depreşin be... Sen Hüseyin... Sen Aziz, Coşkun, Nihat, Veli... Ulan gençler, size bağırıyom... Ulan ne bakıp duruyonuz... Sokulsanıza be...

Kalabalık birer ikişer dağılıyordu, dönüyordu kahvelere...

Bir kaç genç, iskelenin üzerinde dikilmiş kalmışlardı, söyleşiyorlardı isteksiz:

— Azız be Sacit Reis... Buncağız adamla taşınır mı bu kadar şey? Bu sıcakta... Azlığız be...

— Hele bir başlayalım... Dedi Ali. «Biz de varız... Zaten şuraya, kahvelerin önüne yığacağız.. Hada aslanlarım... Biz başlayalım, daha dönüp gelen olur. Hadi Sadık bakalım...»

İğildi, sarıldı bir çuvala kulaklarından...

Delikanlılar çaresiz, soyunup sıvanarak, daha gelen var mı diye artlarına bakarak motora atladılar.

İki üç genci de Muhtar - Başkan Nuri Reis, dürtte dürte getirdi.

— Yaşşa oğlum... Yaşşa evlâdım... Var ol Alim! Çeki yerindeydim, ancak gördüm koştum... Geldin ha? Getirdin ha! İki bin torba ha! Nah ben de çevirdim bu iflâhsızları... Boşaltalım hemen... Hadi davranın..

İskeleden dönmeyi, savuşmayı ilk akıl eden gençlerin bir kısmı, akıllılıklarından emin, gülüşerek; kapıların önüne, seyre çıkmış kızlara kadınlara göz ucuyla yan yan bakıp sinirli kesik kahkahalarını daha bir gevrekleştirerek, başlar dik, göğüsler şişmiş, «ne olur ne olmaz iskeleye pek yakın durmayalım» düşüncesiyle kahvelerin bile ardından geçtiler... İyice gerilediler...

Tâ koca çınarın altına, Çeşmebaşına, renk renk kız kadın kalabalığının az açığına kadar çekildiler.

Kadınlar - kızlar dalgalanıyordu... Meraklı, memnun, işveli, cilveli gülüşlerle...

Çeşme, boşa taşırıyordu kovaları hâlâ...

— Ali gelmiş...

— Çimento getirmiş...

— Köyümüzü onaracakmış...

— Ali define bulmuş...

— Çok parası varmış Alinin...

— Kız Nesrin... Huu... Duydun mu?

— Aman be Fıtnat abla...

— Tüm köyü moderen yapacakmış Ali...

— Turisler gelecek imiş bize de...

Delikanlılar, iki kere memnundular yerlerinden, «kat be kat!» Koca dutun altı, serin, gölgeli, işe uzak, oynaşa yakın... Daha bile yanaştılar çeşmeye...

İşte o sıra, kızların çağıltılı konuşmaları birden kesilir gibi oldu... Çeşme bile sanki yavaşlattı sesini...

— Koca Nine! Dedi bir kadın.

— Koca Nine...

— Koca **Nine...**

İlk baştaki, küçük, tek katlı, iki göz odalı, yeşil pencereli, ahşap, dıştan harap mı harap görünüşlü evin, yeşil tahta kapısı gıcırdayarak açıldı.

Serin, gölge, kapı ağzından, dışarının güneşli parlaklığına, önce bir baston uzandı, dayanacağı yeri bulmaya çalışan, titrek, hesaplı...

Sonra, çıkmaya hazırlanan bir ayağı önde, boş kalan eliyle kapının pervazına sarılmış, kuvvet alan, denge arayan Koca Nine göründü.

İlk adımı değiştirip, kendini öne aldığında:

«Aaah!» dedi bir...

Eşiğin üzerinde, güneşteydi artık.

Tombul, yusyuvarlaktı vücudu.

Romatizmayla kısalmış bacakları, o yükün altında ezilmişçesine içeri içeri basıyordu.

Lâcivert üzerine minik beyaz çiçekli basma bir entari giyiyordu. Gözlükleri pırıldıyordu, beyaz başörtüsünün altında...

Kalın kalındı kaşları, gür, uzun, pek az kırlaşmış.

Koca koca kahverengi et benleriyle benekli yanakları, gerdanı, tombul ve yumuşak sarkmıştı iki yandan... Uzaktan belliydi yumuşaklığı... Dayanamayıp okşamak istiyordu insan!

İkinci adımı atmaya kalkışmadan, bastonu oynattı, yeni bir yer buldu, dayadı.

«Aaah!» dedi, bir daha.

— Koca Nine! Diyerek hemen koşup geldi kadınlardan biri, ikisi... Nesrin kızla Fitnat giriverdiler kollarına iki yandan...

— Durun... Yavaş... Yavaş evlâtlarım. Aaah... İhtiyarlık karlı kış... Durun bir nefes alayım.

Üç adım atmış, yorulmuş soluyor, dineliyor, dinleniyordu Koca Nine.

Anca sordu:

— Geldi değil mi, Ali? Ali değil mi gelen? Ona bu kalabalık...

— Evet Koca Nine, ona! Geldi! Geldi Ali... Dedi kızlar.

— İyi... Dedi Koca Nine. «Ben de ona çıktım. Ona çıktım bu ağrılı bacaklarla... Yemek yapıyordum, ocakta... Biliyordum bugün geleceğini. Gece rüyamda gördüm. Biliyordum. Duydum sesleri... Camdan motoru gördüm... Söndürdüm ocağı... astım önlüğü... üstümü değiştim... Çıktım dışarı... Anca! Çıktım, karşılayım Alişimi... Hadin az daha gidelim... Şu köşe başına kadar... Aaaah! Yavaş yavaş... Hava da ne güzelmiş... Ne de sıcakmış dışarısı... Aah!.. Durun kızlar.. Durun bir soluk alayım gene...

Durakladı. Çeşme başı susmuş, onu seyrediyordu.

— Meraba kızlar...

— Meraba, meraba Koca Nine... Nassın, nassın?

— İyiyim çok şükür... Sizi gördüm, daha iyi oldum. Alişim geldi daha iyi oldum.

Düşündü. Soruverdi birden:

— Eeey? Alim nerede?... Nerede kaldı ki?

«Bilmiyoruz... Bilmeyiz... Gelir herhal... Oralardadır... görmedik...»

Aliyi daha gömediklerini, hepsi bir çeşit çınıldadı.

— Gelmeliydi! Dedi Koca Nine. «Benim onu ne kadar merak ettiğimi bilir... Tam beş gündür yoktu... Hemen gelmeliydi, motor yanaşır yanaşmaz atlamalıydı... Nerede kaldı? Nerede o?»

Dikkatli gözlerle, sağı solu araştırdı. Az ötede dikilen delikanlıları gördü. Onlara seslendi:

— Heey, sen Mahmut, Cengiz, Erol, heey siz... Gelsenize buraya... Ne dikiliyorsunuz orada, gelin bakıym. Gelin hepiniz...

Çekingen, bir kadınlara, bir Koca Nineye bakarak yanaştı delikanlılar.

— Eee? Dedi Koca Nine. «Siz de görmediniz mi Ali Âbinizi?»

En cesuru Mahmut çıktı, cevapladı:

— Gördük Koca Nine. Motorda, orada...

Öbürleri kuvvet almış, onayladılar:

— Gördük. Biz de oradaydık, iskelede. Motordaydı Ali Âbi...

— Eee? Ne gelmiyor öyleyse? Ne yapıyor daha orada?

Sustu gençler.

— Cevap verin, dedi Koca Nine. «Ne yapıyor Ali Abiniz orada? Size söylüyorum...»

Mahmut kekeledi:

— Çimento taşıyor... Çimentoları boşaltıyor.

— He ya, çimentoları, torbaları taşıyorlar... Motoru boşaltıyorlar...

— Nee? Diye yükseldi Koca Ninenin sesi. «Çimento mu boşaltıyor? Ya siz ne yapıyorsunuz? Siz ne yapıyorsunuz öyleyse burada, orada çimento boşaltılırken? Piyasa mı? Keyf mi? İstirahat mı? Yâzıklar olsun size! Duydunuz mu kızlar?... Orada, bu köy için, bu köyün faydası için, hepiniz için, en başı siz gençler için, siz göresiniz diye çimento gelmiş, sizin için, daha iyi, daha güzel yaşıyasınız diye... Orada çimento boşaltılıyor... Siz delikanlılar, dutun serinine kaçıyorsunuz hee? Yuuf olsun size... Yazık gençliğinize...»

— Tuuu... Yuuf... Yazık... Ayıp! Dedi, kızlar kadınlar, hep bir ağızdan...

İki büklüm olmuştu gençler... Yere girercesine.

Ezile büzüle kekeledi Mahmut:

— Gidiyorduk... Koca Nine... Gidiyorduk. Gitmeden bir su içelim dediydik.

— Orada su yok mu? Çeşme yok mu iskelenin dibinde? Kahve yok mu su içecek?...

— Şey.. Koca Nine, buranın suyu daha tatlı da... Şey...

Fıkır fıkır güldü bütün kızlar.

— Burası daha tatlıymış! Hay kel Mahmut...

— Yeter densizlendiğiniz! Dedi Koca Nine. «Bana bakın, size diyorum. Hemen şimdi, hemen, derhal, arş marş, koşa koşa gidin motora, sıvanın işe... Yoksa bir daha, bu köyde —şu kızları bilmem— ben dolaştırmam sizi erkek diye... tükürürüm suratınıza... Hadi durmayın, koşun motora...»

— Hemen Koca Nine...

— Tamam, Koca Nine tamam!

— Gidiyoruz Koca Nine...

— Koşun... Ve de o Ali olacağı bulun, gönderin bana hemen. Deyin ona ki... Eğer o hemen gelmezse, ben geleceğim ona, oraya, motora kadar. Bütün kahveler görsün... Beni de onu da! Sizi de\. Öyle deyin... Hemen gelsin. Koşun... Yoksa ben geliyorum... Haydin.

Yarışa kalkar gibi fırladı gençler.

Arkalarından bağırdı Koca Nine:

— Akşam sorduracağım isimlerinizi Reise... Çalıştılar mı bunlar bugün diye... Ona göre... Kaytarayım demeyin. Geçirtmem bir daha buradan sizi...

Az sonra koşa koşa geldi Ali.

Onu uzaktan görünce, yavaşça itti dirseklerinden tutan kızları Koca Nine. Azıcık açıldı kadınlar.

Ali yakınlayınca, Koca Nine bastonunu yere, kumların üstüne fırlattı. Açtı kollarını iki yana, ileri, havaya...

Öylece durdu. Bekledi.

Koştu, kavuştu, sarıldı —iğilerek— Ali, Koca Nineye... Sımsıkı sarıldı.

— Alim... Alişim... Geldin mi...

Elleriyle şap şap sırtına vuruyordu Koca Nine, Alinin, sarıldığı adamın göğsünde kaybolmuş...

Ali, başörtünün üstünden, Koca Ninenin tepesini öpüyordu.

— Geldim, Kocaninem, geldim.

Kadınlar kızlar «sus-pus» seyrediyorlardı onları.

— Geldin ha Alişim! Çok özledim... Çok aradım seni beş gündür... Allah arkana koymasın... Allah seni korusun... Geldin ha!...

— Geldim... Dedi Ali, bir daha. «Geldim Koca Nine, geldim, anneanne! —Çok seyrek söylerdi bu kelimeyi. Herkes gibi o da Koca Nine derdi. Binde bir... pek seyrek... öyle bir şey kopar gelirdi içinden, «anneanne» derdi. «Anne Anne»—

— Geldim anneanne!...

Duraladı Koca Nine.

İtti birden Aliyi, azıcık. Yüzüne baktı.

— Geldin çok şükür... Pekiy ne gelmedin hemen? Ne koşmadın, gelmedin hemen? Demedin, «beş gün ne kadar çok özleyip meraklanmıştır...»

— Koca Nine, ben... şey... çimento... motoru boşaltmak... Sacit Reis beklemem diyor... Taş yükleyip kaçacakmış...

— Ah seni hayırsız, bir de söylüyor... Dedi Koca Nine, darılmış gibi...

Sonra kadınlara döndü:

— Sağolun kızlar... Zahmetler verdim size... Gayri Alişim götürür beni eve... Hadi Ali.

Alinin koluna girdi.

Bir kız iğildi, yerden bastonu aldı, uzattı.

— Şey... Koca Nine... Dedi Ali. «Ama ben, ben... ben gelemem. Daha gelemem. Bak hemen koştum, geldim. Seni göreyim... Şimdi gene gitmem gerek... Motora.. İşin başına... Torbaların başına. Boşaltalım, bitirelim, hemen gelirim...»

— Ne? Diyerek Alinin kolundan çıktı, Koca Nine. «Gene mi gideceksin? Motora mı? Hiç bir yere gidemezsin... Sadık yok mu orada? Yeter... Sen yürü benimle... Eve, yemeğe.»

— Ama ben aç değilim Koca Nine... Motor...

— O kadar adam varken, bana motorun lâfını etme Ali...

Gene girdi koluna.

— Oğlum, Alişim varken, komşu kızları mı götürsün eve beni? Hiç lâf istemem... Haydi Ali...

— Pekiy, dedi Ali... Pekiy... Hada Koca Nine.

— Aaah!

Bir adım attılar.

— Aaah!

Bir adım daha.

Saygıyla, sevgiyle bakıyorlardı kadınlar arkalarından.

— Ne kadın! Dedi biri. —Fitnat'tı bu.—

— Ne de adam! Dedi bir ince ses, —Kim olduğu belirsiz—

Ağır ağır, kolkola kaynaşmış, yürüdü Nine - torun.

Biri iğilmiş, biri dikelmiş.

Evin eşiğinde:

— Hiç bırakır mıyım seni? Dedi Koca Nine. «Geleceğini

biliyordum... Sen seversin diye fırın köftesi yaptım... Bol salçalı, patatesli. Sen seversin diye... Bir bilsen, üç gün, üç kere, ayrı ayrı ısmarladım da, anca geldi et Erdekten... Hiç bırakır mıyım yemeden...

— Sağol... Eline sağlık... Pekiy Koca Nine.

Güç belâ eşiği atladılar. Girdiler içeri.

Eve girince, Koca Nine Alişinin kolundan çıktı, bastonu kapının ardına dayadı. Duvardan duvara, masaya, iskemleye, kapı pervazına tutunarak yürümeye alışkındı. Evin içinde, hemen hızlanıverdi.

— Sen, dedi Ali'ye. «Sen elini yüzünü yıka. Üstünü değiş... Gömleğini de... Terlisindir.. İyi kurulan... Kurut terini... Kurut ki... Bak sana ne getireceğim... Sen seversin diye yaptım... Yoldan geldin, içesin, oh diyesin diye yaptım... İyi kurun gel, sana ayran yaptım... Kuyuda da soğuttum, buz gibi... Ayran yaptım. Sen otur hele. Ben getiririm.. Otur sen.. Ayran yaptım. Bol tuzlu... Buz gibi.. Soğuk ayran... Sana, sana yaptım!

* * *

Yatağında bir daha döndü Ali... Döşek gıcırdadı.

Koca Nine, içeriki odada, kuvvetle, gürültüyle horluyordu. Ali'nin çok iyi bildiği, alışık olduğu, düzenli bir tempoyla, önce kısık, uzun ıslık gibi üfürülen bir sesle «pıştlıyordu» hava... sonra kütür kütür, çatır çatır geri çekiliyordu.

Perdeler aydınlıktı camda... Dışardan içeri, gün ışığı vurmuş gibi. Ama daha bir başka, daha bir parlak, sarı, titrek...

Küçük odanın kıyısı köşesi beliriyordu.

Bir daha döndü... Doğruldu, kalktı Ali.

Gürültü etmemeye çalışarak, gömleğini pantolonunu giydi.

Ayaklarının ucuna basa basa, döşemeleri gacırdatmamaya çalışarak, dış kapıya vardı, yavaşça araladı.

Bembeyaz, çağıl çağıl bir kol ışık içeri dalıverdi.

Koca Nineyi uyandıracağından ürkmüş gibi, çabucak sıyrıldı dışarı Ali... Son anda takırdamamasına dikkat ederek kapıyı örttü.

Döndü eşikte... ve oracıkta duran boş çöp tenekesine çarptı hızla. Büyük bir patırtı koptu, gümbür gümbür...

Devrilip yuvarlandı teneke.

Karşı dağlar, Paşalimanı Adası bile duydu, inildedi, yankıladı sandı Ali!

Dondu kaldı eşikte.

Yan mahallelerden, köpekler havlamaya başladı.

Çok uzaklardan, bir yaban hayvan uludu.

Bir ân, gökteki ay bile sallandı, oynadı yerinden gibi gelmişti Ali'ye... Ama her şey, çabucak yatıştı, sustu, sessizledi.

Gene o perde perde, dalga dalga inen sarı - serin, yaldız yaldız, canlı, kıpırtılı, insanı bir hoş eden, büyüleyen aydınlık aldı, okşadı, kapladı, örttü, susturdu her yanı...

Sade, koca çınarın delik delik karanlığında bir gece böceği çıtırdıyordu... Çıt... çıt... Çıtır, çıtır... Çıt... Bir tuhaf, sanki sayar gibi, kocamış dünyanın kopuk rüyalarını...

Ali kulak kesilmiş, kımıldamadan dikiliyordu kapıda.

Bir ân hafiflemiş, hattâ durmuş sandığı, hiç duyamadığı horultu, gene kuvvetle aldı içerde...

Rahatladı.

Kımıldadı.

Yürüdü.

Çeşmeyi, çınarın kuytusunu geçince, sanki daha bir sıcak oldu etrafı, bembeyaz ışık «yankılayan» koca kumsal, sanki daha bir genişlemiş... Sahilde çekili kayıklar daha bir kocaman, kara; denizde demirli, bağlı salınanlar daha bir uzun, ince kıvrak... Gerilerde, göğün maviye çalan ağartısını, diş diş, omuz omuz kesmiş Kapıdağın yaban kekiği üfüren serin nefesli tepeleri, daha bir heybetlenip dikilmiş...

Kumların, yakıcı gün sıcağından arta kalmış tatlı ılıklığına, serin serin basarak, önce buruna, Muta'ya doğru yürüdü Ali.

Karşıda, rüzgârsız deniz yüzünün, ayı uzanıp kısalan ışıktan bir kule gibi boğum boğum yansıttığı, kaygan, kara parıltılı kırışıksız alanın gerisinde Paşalimanı Adası yatıyordu, ova, tepe besbelli... Tuzla burnun çakarı, aydınlıkta zayıflamış, boğulmuşçasına, zor deliyordu kayaların koyuluğunu, iğne iğne, sarı nokta, bir - iki...

Marmara Adasının Boğaz aşağı sürüp gelen —gündüzün

poyrazından kalma yosun, tuz kokulu soluğu çarptı Alinin suratına... Sağ omuzunda ise İlhanköy feneri, sönük sönük zorlanıyordu yol göstermeye... kulesinin beyazlığı, ışığından daha belirli...

Bir tuhaf gülüşle, aya karşı yüzü aydınlanmış, Muta'dan geriye, köye doğru döndü Ali, hep o ayni yavaş, memnun, ölçülü adımlarla...

«Buraları... Tüm buraları... Tüm bu Cennet yerler... Neler olmaz!.. Neler olmaz! Neler yapılmaz Allahım... Ah sana şükürler olsun, Koca Tanrım...»

Tam kıyıda, bir karış suda, ayın yalazasının içinde, ufak kefallar, hilaryalar atladı, pırıl pırıl, gece mece demeyip...

Martılar, az açıkta denize oturmuşlardı ayın şerefine... Benek benek yapma küçük kayıklar, ağarmış karartılar...

Köye doğru yürüdü Ali, ayakları serin, gönlü sıcak... Gözleriyle her yanı arşınlayarak, yapılacak, yapılabilecek şeyleri düşünerek...

Kahvelerin önünde, sahilde, koca bir yığın, dağ gibi bir karartı yükseliyordu: Çimentolar.

«Yaz günü, Temmuz ayı, mümkünü yok, görülmüş değil rahmet yağsın... Olsa bile, tüm köylü üşüşür alıveririz damların altına, kahvelere...» demiş, yığmışlardı oraya.

O tarafa yönelince, farkına varmadan hızlandı Ali.

Kapkara, sıcacık yatıyordu torbalar, birbiri üstünde... Ne de çok!

Şöyle bir dolandı Ali etraflarında, bir türlü doğmayan günü iple çekerek; direnip onu durdutan, işi, işbaşım geciktiren ay ışığıymış gibi, göğe, belli belirsiz yıldızlara bakarak...

«Daha anca iki, iki buçuk olmalı, şu vaziyete göre... Yıl var daha sabaha be...»

Torbaların ardına geçtiğinde, dayanamadı gülümsedi.

«Eyi! Tam yerini bulmuşsun» dedi. «Tam bir iyi, yumuşak, kuytu yeri! Aferim koca oğlan...»

Sadık, sadık bir köpek gibi, çimento yığınının, kahvelerden tarafa dibinde, o koyu gölgelikte, başını torbalara dayamış, hafif yan dönmüş, derin soluklarla uyuyordu.

Bir süre dikildi Ali, ayak ucunda, memnun.

«Aferim... Aferim!. Uyusan da adamsın. Çok bir adamsın! Aferim!» diye mırıldandı. Sonra gürültü etmeye çekinerek yavaş yavaş uzaklaştı.

Yukarda, sırtlarda, Kapıdağın en bir yüksek ocaklarında, Kemanaradan, oralardan aşağı bir insan sesi, yanık, uzun, kıvrana kıvrana vurdu geldi ansızın.

Duraladı, dinledi Ali. Azıcık şaşkın...

Ses devam ediyordu.

Tek bir ses.

Bir insan.

Yapayalnız biri...

Oturmuş... ya da bir taşın, burnun ucuna dinelmiş, o saatte... dayanamamış... aşağılara bakarak türkü çığırıyordu.

Ali, adamın avaz avaz bağırdıklarını tek tek duyar gibi oluyordu bazen... Ses, ayın ışığına asılmış, kekik kokularına takılmış, ine kalka düşüp geliyordu dağlardan, ince - kıvrak:

«Olmuyor... Olmuyor... Karayağız... genç oğlan...

Ne...den gönlün olmuyor...»

«Allah Allah!» dedi Ali. «Bu saatte, adam dağ başında türkü çığırıyor... İşe bak! Demek var bizden başka bir uykusuz daha ha?.. Bu saatte, uyku tutmayıp dolanan bir kişi daha var ha?... Bir kişi daha... Taa nerelerde... Bir kişi daha... Şu ay ışığında... Şu gecenin bir vakti... O ve ben, sâfi biz uyanığız! O nerde.. Ben burada... Hey Allahım... Bir kişi daha ha...»

Dalgın, ne yapacağını şaşırmış, ya da yeni düşünüyormuş gibi, bir süre daha, dikildi orada... Göğe, aya, yıldızlara, tepelere baktı.

«Çok var daha sabaha be... Saat üç bile yok... Döneyim yatayım bâri... Belki az uyku tutar şimdi...»

Kıpırdadı.

Dağdaki türkü çığıran adam, ansızın, kesti sesini.

Bir köpek havladı.

Ali döndü, yürüdü eve.

Eşiğe adımını, kapının ipine elini attı.

«Ali!» dedi bir ses.

Kısık. Belli belirsiz: «Ali!»

İrkildi. Duraladı. Dinledi Ali.

İçerde, hep o iyi ölçülü aralıklarla horulduyordu Koca Nine.

Bir süre bekledi Ali, anlamamış, inanmamış.

Sonra, omuz silkti, girmeğe davrandı içeri...

Bir daha, bu sefer daha kuvvetli:

«Ali!» dedi, ses.

Bıraktı kapıyı, eşikten indi, yan tarafa baktı Ali.

Rüstem Reisle kendi evlerinin arasındaki, o moloz, yıkıntı taş yığılı, bir kenarı salata - maydanoz ekili ufak bahçeye, aralığa...

«Ali!» dedi ses, yumuşak, sıcak.

Dipte, taş yığınının berisinde, bir ağartı kıpırdadı, az öne çıktı... Ayın şavkı vurdu üstüne, aydınlandı.

«Aaa!» Dedi Ali, şaşkın, kesik.

Dağınık, çözük saçların, gökten yağan ışıkla sarıdan çok bembeyaz pırıldayarak yere değercesine upuzun akan ışıltılı seline, açık renk bir basma entarinin altına gene açık renk bir «picama» pantalonu çekmiş, yıkık taş yığınına sağ eliyle tutunup hafifçe sallanarak ayakta dikilen, gündüz olduğundan daha bir tombul, yuvarlak görünen kıza baktı.

«Ali!» dedi bir daha, o baygın ses.

— Zehra! Ne arıyorsun? Ne yapıyorsun burada, bu saatte? Uyumuyor muydun?»

Yüksekçe çıkan sesinden ürktü. Sustu.

— Ali! Dedi Zehra, hep o kısık nefesle. Sol elini, «gel» der gibi uzattı, hafifçe sallad.

Ali, iki adımda kızın yanına vardı.

— Ne var?... Ne oluyorsun Zehra?... Hasta mısın?

— Ali...

Hep o boşta kalan eliyle, elini tuttu Alinin.

Kızın eli titriyordu, ateş gibi yanıyordu.

Ürperdi Ali.

Önü iliklenmemiş ince hırkanın altında, entarisinin yakası, bağrı iyiden iyiye açıktı Zehranın... Ay ışığı saçlarından geriye çağıl çağıl akarken, bir kısmı da öne dökülüyor, ışıl ışıl

bir çift göz, dümdüz bir burun, ıslak ıslak aralanmış soluyan kalın dudaklar gümüşle kaplı gibi hep birden aydınlandıktan sonra, bütün bu ışık yağmuru koşup doluşuveriyordu göğsüne, yusyuvarlak kabarmış, bembeyaz...

— Ali! Dedi o titrek ses.

Zorlukla ayırdı gözlerini Ali, iri iri soluklarla inip kalkarken, dökülen ışığı yudum yudum emip yutan o yuvarlak göğüslerin ara yerindeki kuytudan...

El titredi büsbütün, elini, bileğini kavramış Alinin...

— Ali!...

Toparlandı Ali, düzeldi, sordu:

— Zehra ne var? Nen var kuzum? Hasta mısın?...

— Çok fenayım, çok bi fena oldum Ali... Demin, yukarıda, ben uyurkene herhal... Bir şey, bir patlama patladı aşağıda... Sıçradım... Fırladım kalktım... Çok korkmuşum... Belki de üryamdaydı... Bilmem... Ama çok bir fena oldum... İndim aşağı kata, mutfağa, su içeyim... Sular bir damla kalmış güğümde... O da sıcak... Kokuyo... Gönlüm bulandı... Kalbim duracak sandım büsbütün... Çıktım buraya... Hiç olmazsa varayım gideyim çeşmeye kadar... Bir yudum su... Ama bayılacak gibi oldum... Elim ayağım kesildi birden... Fır fır yaptı, döndü her bir taraf... Tutunup kaldım burada... İyi ki geldin sen... Ne olur... Bir yudum su... Ah çok bi fenayım...

— Hemen... Dedi Ali. «Hemen getiririm... Hemen, sen dur burada.»

Fırladı. İki adım koştu... Sonra döndü geldi.

Şaşkın, besbelli hiç aklı ermez böyle işlere...

— Neylen getireyim be Zehra suyu, avuçlanmı? Yeter mi kim? Burada kap yok.. Evden mi alayım? Sen mi alırsın? Koca Nine uyuyor... Seninkiler de uyuyordur... Avuçla mı getireyim?...

Zehra güldü. Dişleri bir pırıldadı...

— Avuçlan olmaz, dedi. «Kap ta yok... Hep kaldırırız tüm milleti, uyuyanları... Avuçla da olmaz... Zati dökersin, çeşmeden buraya gelene kadar...»

Düpedüz güldü bir daha.

«Hem kalanla da ben kanmam!»

— Ee, ne yapacaaz yâni?

Şaşkın, dineliyordu Ali.

— Ne yapacaz... Az daha iyiceyim ben şimdi... Daha bir iyi hissediyorum kendimi, sen geleli... Beni duyalı... Daha bir az vuruyor kalbim. Nah bak...

Elini tuttu, şöyle bir göğsüne bastırdı bir ân, sonra çabucak itti, orada hareketsiz kalakalan koca eli...

Gene de o yuvarlak, dipdiri, oynak sıcaklık, güm güm elinden beynine varıp vurmuştu Ali'nin. Yüreğini hoplatıp, arttırmıştı gümbürtüsünü, kızınkine denk, belki daha hızlı...

— Ne yapacaaz... Diye anlatıyordu Zehra. «Daha bir iyiceyim şimdi, sen geleli... Dayanırım sana, kolumdan tutarsın... çeşmeye kadar gideriz. İçerim kana kana... Sevabına... Sayende... —Güldü— İçerim, doyarım, iyilenirim, sayende, düşmeden...»

— Ne demek! Elbet, pekiy, tabiî, hada... Diye kekeledi Ali.

Kızı neresinden, nasıl tutacağını bilemeden, öyle ayakta dikili, bekledi.

Zehra iki eliyle girdi onun koluna, var gücüyle asıldı.

— Haydi, dedi. «Haydi, ama yavaş yavaş... Hâlâ fır fır dönüyor dünya... İyi ki sen varsın... İyi ki. Kolla, sıkı tut beni...»

Yürüdüler.

Adımları dolaşarak, tökezlenir gibi...

Uyurgezer misali, kendinde değildi Ali.

Kız koluna sımsıkı sarılmış, göğsüne tırmanmak istercesine kuvvetle asılarak, başını erkeğin omuzuna dayamıştı.

Ali kolunun altında, kucağında kaybolmuş gibi ufalmış Zehranın tepesini, gür, pırıl pırıl fışkıran saçlarının tellerinde oynaşan ay ışığını seyrediyor, kızın kafasından yukarı tatlı - sıcak, tütsü tütsü vuran hiç duymadığı kadar büyüleyici bir kokuyla sarhoş, kendinden geçiyordu.

Koca çınarın karanlığında, çeşmenin başına varırken, yerdeki ıslak, çamurlu taşların üzerinde iki kere kaydı ayakları...

Birbirlerine sarıldılar. Tutundular.

Zehra gene güldü.

Çeşmenin önüne geldiler.

Serin, siyah, kopkoyuydu çınarın altı. Suyun başı.

Su incecik şırıldıyordu. Musluğu tam kapanmamış...

Bir eliyle Alinin koluna tutunarak, şehirli kızlar gibi çeşme görmemişçesine acemi, ürkek, uzandı suya, iğildi Zehra...

Koyu karanlıktı ama, pırıl pırıldı gözleri. Gördü Ali. Yardım olsun, su daha fazla aksın diye, uzandı, musluğu çevirdi.

Musluk çok açıldı... Foslayıp, şarlayıverdi su.

— Aaay, ıslandım!... diye irkildi, kalktı Zehra.

Ali onu bıraktı, musluğa saldırdı. Çevirdi, daha çok açıldı. Çevirdi tüm kapandı. Zorlukla ayarladı, döndü kıza.

Zehra gülüyordu:

— Tamam mı?

— Tamam... Kusura bakma, ıslattım seni...

— Yok zararı... Daha iyi. Serinledim... İyi geldi...

Hep gülerek, tutunmadan, dosdoğru iğildi suya, alışkın hareketlerle içti Zehra. Durdu. Bir daha içti.

Elinin tersiyle, ıslak dudaklarının o karanlıkta bile pırıldayan damlalarını silerek doğrulduğunda:

— Oh! Dedi. «Ah! Amma yanmış ımış yüreğim... Oh! Allah razı olsun... Ali... Sayende ferahladım... Oh! Amma da ataş varimiş yüreğimde...»

Durdu. Baktı. Gene güldü. Apaçık. Duydu Ali.

— Sen içmeyecek misin?

— İçeyim, içeyim. Ben de içeyim... İçeyim ya...

Komut almışçasına, çabuk, kısa hareketlerle iğildi Ali de... Susamışlığını pek farketmeden, uzun uzun içti. Doğruldu o da...

Zehra :

— Hadi, dedi... «Hadi dönelim.. Bir gelen, gören olur...»

Bakındı etrafına:

— Of ne de güzelmiş «ay meytâbı»! Gündüz sankim... Ama herkes uyuyor... En bir derin uykuda... Bizden gayrisi... Ha Ali?

— Bir de... Dağda bir adam var! Dedi Ali. «Bir de dağda bir adam var idi... Uyku tutmamış!»

— Ne?... Dağda bir adam mı? Kim? Nerede? Ne yapıyor?

— Hiç!... Diye, kendi saçmalığına güldü Ali. «Ne bileyim? Türkü çığırıyordu dağda... Az önce, ben dolaşırken... Ta uzakta... Tepelerden... türkü çığırıyordu.»

— Türkü mü çığırıyordu? Ne biçim şey... Pekiy sen ne yapıyordun?

— Hiç! Dolaşıyordum... Uyku tutmadıydı. O yana dön döşekte, bu yana, olmadı! Kalktıydım ben de...

— Neden uyku tutmadı seni Ali?

Dümdüz, dimdik sormuştu bu kere, Zehra.

Ali irkildi. Azıcık şaşkın, cevapladı:

— Ne bileyim... Tutmadı işte... Olanları düşündüm. Yapılacak şeyleri düşündüm. Neler neler lâzım bu köye... Elimdeki nasıl yetecek, düşündüm...

Zehra, ayni kesin, kararlı sesle:

— Ali... Dedi.

— Efendim?

— Ali, bir şey soracağım sana. İstersen hiç cevaplama, ama ben soracağım. Soracağım bir kere.

— Sor, neye cevaplamayacağım... Sor ne ki istersen...

— Bugün, bu sabah, öğlen üzeri, gördüm gelişini. Bütün köy gibi, ben de gördüm. Aynı bir kahraman gibi, bir koca motor yüklemiş köye gelişini, çıkışını... Sahi mi bunlar?

— Ne sahi mi?

— Hepisi... Bu köyü onaracağın, moderen yapacağın, çok bir paralar dökeceğin, sahi mi?

— Evet... Sahi.

— Niçin?

— Ne niçin?

— Niçin kendine değil?.. Ev, motor, takım değil de, köy?

— Köyü çok bir seviyorum da ondan Zehra. Bizim köyümüz, benim köyüm bu. Hem de çok bir güzel köy! Eşsiz, emsalsiz. Görmüyor musun? Çok bir güzel... Ben görüyorum. Hem herkes görüyor.. Herkes söylüyor. Ne demişti, o geçen sene buraya gelen, kamp - çadır kuran, yaz geçiren emekli albay? Hani Almanyada çalışıyor, hem de bir ayağı o iş-işçi bulma ku-

rumunda... Buradan onca adam yazdıydı sıraya, Almanyaya götürsün diye... Hani kızları da vardı, sen de biliyorsun, arkadaşlık ediyodunuz?...

— Anladım canım.

— Ne dedi işte o adam biliyor musun? «Dünya gezdim, böyle güzel balıkçı köyü görmedim. Allah vermesin gâvurların elinde olsa, ne bir yapmazlardı burayı, Fransa plajlarına üstün olurdu bu köy sizin... Ne bir yapılsa azdır. Ve de sizin yapmanız gerek... Hem de siz gençlerin, yeni yetişenlerin... Her şey Devletten, Hökümetten beklenmez... Siz köylü, esas siz başlayacaksınız. El atacaksınız ki olsun. Ve de olur... Siz bir el vurun... En bir güzel köy olur! Kapıdağın, dünyanın en güzel köyü! Avşa'yı bastırır... Erdekten aşar da gelir turist..» dediydi. Ben inandım ona. Doğru söyledi. Onun için yapıyorum. Yapacağım elimden ne gelirse... Köye... Köyüme, önce! Sonra takım da, motor da yaparım gerektiğinde. Ağ da... Nassa, güz'e lâzım. Palamuta, Bandırmaya. Var vakit. Takım da yaparım...

Dayanamayıp nutuk verir gibi konuşmuş olmasından ürkmüşçesine, ansızın sustu Ali, utangaç.

Besbelli gülüyordu Zehra. Hep o hesaplı, düz, az boğuk sesle sordu:

— Paran o kadar çok demek ha?

— Eh var biraz... Var epey... Şey... Eh Allah bereket versin!

— Ali, doğru mu bu hikâye?

— Hangi?

— Şey, şu... hani define bulmuşsun... Altın hazinası... Yüzbin lira?...

Güldü Ali.

— Doğru! Dedi. «Senden mi saklayacağım? Doğru. Deprem günü... O Gönenin battığı gün. Karşı Adada... Ben tüm Ada, dünya, köy yıkılıyor sandım. Biliyorsun, tam bir dakika salladı, öyle uzun... Şükür Allah, burada olmadı bir şey... Orada Adada... Salladı, salladı geçti... Ama işte o sıra, bastığım yer göçtü, uçtu aşağı. Besbelli altı oyuk, çürük... Ben de ba-

sınca üstünde dinelip, çöktü, ben de beraber. Bir açtım gözümü, her taraf, para altın! Topladım ha topladım!»

Ali keyiflenmişti, zevkle anlatıyordu, masal gibi ballandırarak..

— Topladım... Topladım... Sonra bir kere de kazma kürek, gittim bir gece... Gene topladım!

— Yüzbin lira mı?

— Yok, pek o kadar yapmadı. Altmış yetmişde... Fazla da yapardı ama yaptırmıyorlar... Kapatıyorlar... Altmış yetmiş ama olsun varsın... Hesabım doğru çıkarsa, ellibin kadarıyla olur bu köyün ilk önde yapılacak işleri... Kalan da bana yeter nassa... Yeter nassa... Hem de yetmezse...

Heyecanlanmıştı Zehra, nefes nefeseydi. Çocuk gibi sevinçli hızlı sordu:

— Eee?...

— Yetmezse... Gider daha toplarım! Menbasını biliyorum nassa... Yuvasını... Yatağını! Gider toplarım...

— Daha var demek ha?... Daha var?...

— Elbet... Hem de ne biçim! Esası taşlarda gizli imiş, ucu dökülmüş... Ben yuvayı buldum sonra. Kayalarda, bir damar sanki! Fazla elleşmedim. Dursun orada. Lüzum edecek biliyorum. Bu köy için edecek, yetmeyecek ellibin... Ne zaman lüzum ederse gideceğim...

— Ya, senden başka bir giden olursa Ali? Ya bir keşfeden olursa yerini?

Güldü Ali.

— Ben balıkçıyım be Zehra... Nişanı, kerterizi saklamayı, sır tutmayı bilirim ben! Hiç bir akıl sır ermez, en bir umulmaz yerde bu şey... Hem de nasıl örttüm, gizledim, şaşırtmacalı kapattım... Görsen şaşarsın... Garanti Bankası ki, bu kadar olur! Adam yerini bilmedikten sonra, üstüne bassa geçse, bir şey olmaz. Aklına gelmez. Hem de ne depremi olsa, göçmez bu sefer. Öylesine sağlama aldım o gece... Sabah ağarana, uğraştım...

Susup kalmıştı Zehra.

Neden sonra:

— Demek doğru!... Diyebildi bir kere daha.

— Doğru ya... Dedi Ali sevinçli, memnun, inandırıcı. «Bir bilsen ne güzel olacak köy... Uyku tutmadı bu gece beni... Bir sabah olsa, işe başlasak gayri diyorum. Taş da geliyo bugün. Ustalar geliyo Erdekten... Gün bir ışısa, işbaşı yapsak diyorum... Bitmedi şu gece, aymadı bir türlü...»

Az öteden bir köpek havladı... Bir daha.

— Haydi... dedi. «Haydi, dönelim... Uzadık burda... Dönelim, bir gelen, gören olur...»

Tüm gücünü kazanmış, rahattı Ali.

— Kim gelir, bu saatte? Dedi. «Üç olmamıştır saat daha... Ya da anca... Kim gelir? Hem gelirse gelsin... Ne görür? Ne var ki?»

Güldü Zehra. Dişleri, gözleri pırıldadı.

— Bilmem ki... Dedi.

Uzandı, girdi Ali'nin koluna... «Öyle ya... Ne var ki?»

— İyi misin şimdi? Diye sordu Ali.

— İyiyim, sayende... Çok iyiyim!

— Geçti mi fenalık?

— Geçti... Az biraz şuram sıkışıyor daha... —Hızla inip kalkan göğsünü işaret etti.— «Ama iyiyim demektir. Geçti...»

Ali kararsız, duraladı.

— Dönelim mi? Dedi sonunda.

— Dönelim... Dedi Zehra.

— Hada öyleyse...

— Hadi... Ama kolla beni gene...

— Olur... Pekiy...

Yürüdüler evlerin köşesine doğru. Koca çınarın kuytusundan kopup aydınlığa, ayışığına çıktılar. İki ev arasındaki küçük bahçenin, taş yığılı arsanın önünde duraladılar.

Zehra, Alinin kolundan ayrıldı. Karşı karşıya dikildiler. Bir süre. Düşünceli. Suskun.

— Eh... Dedi Zehra. «İyi oldum sayende. Sağ ol.»

— Bir şey değil...

Sustular gene.

— Eh... Dedi bu kere Ali. «Gidiyor musun?»

Zehra hafifçe güldü.

— Gidiyorum ya... Gitmeyim mi?

Ali şaşaladı.

— Git... Dedi. «Gidiyorsun. Gidiyorsan git. Git...»

— Pekiy... Gidiyorum. Hadi, hoşça kal.

— Hada... Dedi Ali.

— Hadi... Hoşça kal.

Kıpırdadı Zehra.

— Sen de... Dedi Ali. «Sen de... Hadi git... Hoşça kal... Git!»

Birden tamamladı: «Ama gene gel, olur mu?»

— Gene mi geleyim?

Çarçabuk anlamışlığını, uzun bir gülümsemeyle açıkladı Zehra.

— Olur... Gene gelirim. Ne zaman?

— Ne zaman mı? Bilmem... Gene böyle... Gece... Bu arsaya çıkarsın... Bu bahçeye...

Zehra, büyük bir rahatlıkla:

— Ama ne zaman, saat kaçta, nasıl bileyim? Dedi.

— Bilmem... Bu gece gibi... Ne bileyim kaçta? Hah, tamam. Gene tenekeyi yuvarlarım...

Güldü Zehra.

—Sendin ha o patırtıyı yapan? Tenekeyi yuvarlayan?

— Evet, dedi Ali. «Bendim. Korkuttum seni affet...»

— Yooo! Diye devam etti kız, gülüşüne... «Yok korkmadım. Biliyordum. Gördüm seni...»

— Ne? Gördün mü? Nasıl.. Ne zaman?

— Uyku tutmamıştı... Camda oturuyordum. Düşünüyordum. Evden çıktığını gördüm... Patırtıdan önce... Daha önce gördüm seni...

— Gördün ha? Eee?.. Pekiy... Niye? Ne biçim iş? Yâni sen...

Zehra ders verir gibi, tane tane, kısa, keskin sıraladı:

— Mahsustan indim aşağı... Seni bekledim... Uyku tutmadıydı. Seni düşünüyordum... Seni... Sabahki gelişini... Evden çıktığını gördüm. İndim. Seni bekledim.

— Beni bekledin ha?

— Evet.

— Mahsustan mı ha?

— Evet.

— Pekiy şimdi?.. Şimdi? —Şaşkındı Ali. Sersemlemiş gibiydi.—

— Şimdi de gidiyorum. Ne olacak? Dedi Zehra.

— Dur! Dedi Ali. «Dur, gitme... Dur!»

Uzanıp, bir hamlede kızın elini bileğinden sımsıkı kaptı.

— Pekiy, dedi Zehra... «Olur, az daha kalayım. Olur. Ama gel şöyle, az içeri, şu kuytuya, şu taşların gölgesine geçelim. Temelli dikildik kaldık burada, ortada... Bir camdan bakan olsa... Her taraf gündüz gibi inadına...»

III

Kuyruğu, kulakları kesikti. Azıcık aksardı öne, sola.

Sarı sarıydı gözleri, bal sarısı.

Simsiyahtı gövdesi. Başı. Tek beneksiz. Kuzgunî.

«Kara» derlerdi adına. Kısaca «Kara».

«Gel Kara!» derdi çocuklar.

Peşlerine takılırdı. Üveyik yumurtası aramağa giderlerdi. Harman yerinin oralara...

«Hoşt Kara köpek!» Diye bağırırdı bazan kadınlar, sokak kapılarına çok yanaşmış görünce...

Hemen savuşurdu.

Öyle fazla koşmaz, zorda kalmadıkça, öbür köpeklerle pek dalaşa girmezdi...

«Kara» derlerdi adına, kısaca, «Karabaş» demeyi bile çok sayıp ta...

Kuyruğu, kulakları kesikti. Yaşı belirsiz. Ne çok genç, ne de ihtiyardı temelli. Azıcık aksardı ama, bir de yol verdi mi, giderdi artık, dere tepe, dur duraksız, soluyup harlamadan, dilini bir karış çıkartıp da salyaları akmadan...

«Kara» derlerdi adına.

Hiç bir özelliği olmayan, kocaman bir sokak köpeğiydi. O kadar.

Gitti oturdu kumlara, kumun üzerine, deniz kenarına, Muta burnunun ucuna; alışkın hareketlerle, gitti oturdu.

Çevirdi başını açıklara, sabırla beklemeye koyuldu.

Temmuz ortalarında taze bir gün, yeni yeni kızarıp kabarıyordu Kapıdağın ardından...

İlk sabahın martıları kırpışıyordu havada, burunun üzerinde dolanıyor, çok acıkmışları, dayanamayıp yere, deniz kenarına iniyor, sürüyle gelmiş sahili arşınlayan kargaların az uzağında, onlarla dalaşmamaya çalışark, kumların üstünde, sağda

solda serpili çöpleri, pislikleri uzanıp uzanıp kapıyor, bir uçlarından çekip didikliyorlardı.

«Kara» oturmuş bekliyordu, kıpırtısız, heykel gibi, sabırla, başı denize, açıklara dönük...

Karşıdan, Paşalimandan, ufak Manol Adacığından, daha yukarıda İlhanköy taraflarından bir sürü küçük benek, kopmuş geliyorlardı, doğan güne karşı ıslak güverteleri pırıl pırıl... Yaklaştıkça büyüyen sesleri ile pıtır pıtır... pata pata! Bir sürü ufak tekne, değişik yönlerden kopmuş geliyorlardı, hepsi Narlıköy üstüne yelpaze gibi kapanarak...

Kesik kulaklarının güdük diplerini kıpırdattı Kara. Ağzını bir açtı kapattı «Ihh» dedi kısa, kesik. Gözlerini hiç kırpmadan denize dikmiş, ön ayaklarını bir-iki oynattı.

Martılar, topu birden savuştular, savruldular, dağıldılar, üçü beşi bir arada kümelere ayrılıp, yaklaşan her bir motorun peşine takıldılar... Kıç üstünde yığılı pırıl pırıl ağlara konacakmış gibi hızla inip kalkan, bağrış çağrış, çığlık çığlık yaygaracı birer kuyruk oldular, teknelerin ardında beyaz beyaz çakarak...

Bekliyordu Kara. Kıpırtısız. Kumların üzerinde. Kara. Kapkara. Bir heykel gibi.

Ardında, kırmızıdan sarıya, sarı-sıcağa dönen tâze, parlak bir gün doğuyordu.

Sardalyeciler geliyorlardı Narlıköye.

Sabahın köründe kalkmış gitmiş, akşamdan atılı ağlarını kaldırmış dönüyorlardı.

Az sonra, ard arda gelip varıp, har har kuma, baştankara çıkıp kaldı tekneler... Kiminin motoru daha bir süre boşta çalışıp havayı; «doğru direk» şanjımansız kuyu, kara makinası olanların da pervanesi denizi, dövüp tokmakladı, itti geriye köpüklü bir küçük dere...

Hepsinin kıçüstünde ağlar yığılıydı. Çoğu beyazlamış, pırıl pırıl, pul pul, et et balık olmuş... Bir güzel sardalya kokusu dolandı havada. Islak, yağlı. Serin, yapışkan.

Kayıkların içinde, ikişer üçer adam, memnun, dikiliyorlardı ayakta...

Tekneler karaya basar basmaz, atladı çıktı kimi, koşa koşa gitti evlere yardım çağırmağa, «bir el vursunlar ağ ayıklamaya»...

Kız kızan, çoluk çocuk, koşuşarak sökün etti millet, bağrışa çığrışa... Ağ ellemeğe.

Martılar çığlık çığlığa dönüyorlardı tepede, arada sırada bir pike, «şap» suya... Atılmış, kopuk, ezik bir sardalyayı kapıyor, sonra ondan bir başkası, daha bir başkası da ondan, taa uzaklarda aceleyle yutup tekrar dönene dek bir kovalamaca sürükleniyordu havada, feryat, figan!...

Kız kızan, çoluk çocuk, herkes kendi takımının, erinin, erkeğinin, ya da hısım akrabasının, olmayanlar bir tavalık balık, el paylarını almak umuduyla konu komşusunun ağlarına yanaşmışlar, üşüşmüşler, girişmişlerdi tek tek ayıklamağa, hızlı hızlı, sardalyaları örselemeden, dikkatle, pıtır pıtır...

Bozuk para gibi çil çil dökülüyordu sardalyalar, çavrelâ'lara. Pul pul, ışık ışık... Birbiri üstüne... Kulaç kulaç elleniyordu ağlar, renk renk, sarı, turuncu, mavi...

Açıkgözler, hemen oracıkta, kumun üstünde yakıvermişlerdi bir kaç ateş, az sonra, harı geçen ateşin, korun üzerinde ya dosdoğru sıcak küllere atarak, ya da daha meraklı işi, paslı bir teneke parçasının üzerine sardalyaları dizivererek... mavi mavi yağlı dumanları top top göğe yükselirken mis gibi kokan «boklu kebap» yapıvereceklerdi... Toplaşıp yumulacaklardı sonra, koca koca ekmek parçalarıyle kız kızan, çoluk çocuk, çömelmiş, diz çökmüş, oturmuş, ayakta, gene el birliği, ağız birliğiyle girişeceklerdi sabah kahvaltısına, bütün balıklar ayıklanıp bitince, koca anbarlı iki üç motor hepsini toparlayıp, parti parti hepsinin kime ait olduğunu çavrelâ'lara işaretleyip Erdeğe, balıkhaneye doğru yol verince, peşlerinde bir yumak martı uzaklaşırken onlar...

Başı önüne, ağlara iğik, zeytin toplar gibi aceleci hareket-

lerini kesmeden, dudağının kenarındaki sönmüş, külü düşmüş izmariti eme eme:

— Çok bir iyi bereket!.. Diyordu «Sardelâcı» Mustafa. «Her bir takımın vardır en azından üç-beş yüz kilo balığı... Hepisi yoğurtladı ağların! Bârim bir de para yapsa Erdekte... Hoşt köpek...»

Durmaya niyeti yoktu Kara'nın... Şöyle bir bakıp geçiyordu sade, kayığın önünden...

— Hoşt köpek! Dedi, yandaki kayıkta da, Emin. «Yapar para be Mustafa... Nassa' toris zamanı şimdi Erdek'te... Yapar yapar! İş ki balığın olsun senin...»

Biraz daha yürüdü Kara... Tekneleri tek tek kontrol ediyormuş gibi, ağır, dikkatli, hepsine, içindekilere bir bir bakarak...

Beyaz kayığın kıçüstünden de:

— Bereket ki bereket ha! Diyordu Boşnak Salim. «Nah her bi taraf balık yapmış bu gece... Paşalimanından tut, Kapıdağa, Hereğe (1) kadar... Mevki mevki değil, hepisi birden... Yaptı mı yapar mübarek!

— En bir canavar, en bir büyük canavar, bana sorarsan bu «sardelâ» dır be Salim... Dedi yandan, Deli Kemal. «Sen bir görecen bunları, denizin içinde, bir canavar, köpek, camgöz, öyle bir böyük balık sataştı diyelim bunlara... Hep toplaşır, üst üste, yan yana gelir bir koca yumak olur bunlar... Sanırsın bir koca dağ! Sâfi et... Milyon başlı bir tek canavar... Derken, âniden, hepisi birden, bir silkiniş silkinir, tüm pullarını atarlar!... Şimşek gibi... Atarlar, dökerler pullarını... Göz gözü görmez denizde... Milyonla pul, hepisi birden şimşek gibi... Altlarındaki canavar tüm sersem olur, savuşacağı yeri bile şaşırır... Deli çıkar hırsından!...»

Geçti yürüdü gene Kara, hafifçe aksayarak... Sırf dikkat...

Kadınlar, erkeklerden de az konuşuyorlardı.

Akılları ellerindeki işde... Sabahın mahmurluğu gözlerinde... Sardalyalar, pıtır pıtır yükselirken «çavrelâ'larda»...

---

(1) Herek = Yeni adı İlhanköy.

Kuyruğunu sallamaya başladı Kara. Kuyruk değil de, o küçük yumru, o güdük çıkıntı, hızlanarak ardında oynamağa başladı.

Başını kaldırdı, elleri hızlı hızlı işlerken:

— Bak kim geliyor... Dedi Ali, gülerek. «Şaşmıştım, nerede kaldı bu sabah bizimki diye...»

— İyi alıştı bu bize be Ali Âbi... Baksana iki haftayı buldu... Her sabah bizi kolluyor... Hem de başkasına değil, doğru bize geliyor... Bir kere verdik bir sefer... Tamam gayri!

— Eee, bunun da rızkı buymuş be Sadık! Başkası kovuyor. Taş atıyor... Biz besliyoruz. Elbet bizi bekleyecek. Gelip bizi bulacak... Hadi gel, gel Kara! Nah... al... kap... Hop!

İri bir sardalya pırıldayarak uçtu havada, sahile doğru... Kaptı hemen, yuttu Kara... Yalandı, bekledi.

Ali bir daha attı: «Nah, Hop Kara!»

Bir daha...

Bir daha...

Martılar hemen çoğaldı Alinin kayığının üzerinde, aşağıya doğru hamle edip alçalarak... ama atılan balıklara saldıracak cesareti bir türlü bulamadan...

Kara, sâkin, telâşsız, alışkın hareketlerle kapıveriyordu sardalyaları hep havada, çiğnemeden, hemen yutuveriyordu... güdük kuyruğunu çılgın gibi sallayarak, bal sarısı gözleri yaşlı, parlak, bekliyordu yenisini...

— Bir kilo yedin be! Dedi Ali... «Yetmez mi? Nasıl yiyor köpek kısmısı bu çiy balığı böyle, hayret!»

— Alışmış bir kere... Dedi Sadık, başını elindeki işten hiç kaldırmadan...

Kolaylıyorlardı ağları... Hem de hiç yardımcısız.

— Alışmış bir kere Ali Âbi... Tadına varmış sardelânın...

Havada uçan balığı tam kaparken Kara, Kumlanan sardalyayı kokladı, duraladı... Uzandı, diliyle hafifçe tutarak aldı, yedi gene.

— Tamam galiba... Dedi Ali. «Doydun mu Kara?»

Başını iğdi köpek, ardındaki yumru hep oynak, yavaşça

geri çekildi, oturdu, sonra uzandı sarı kumların üzerine, gözleri hep Aliye çevrili...

— İyi.. Diye mırıldandı Ali... «Doydun! Tamam! Biz de kolaylıyoruz demektir... Sadık...»

— Efendim?

— Benim vaktim geldi gene...

— Tamam Ali Âbi...

— Sen bitirebilecen mi ağların kalanını?

— Elbet Ali Âbi...

— Bitirince hemen ısla, ört ağları, yol ver Erdeğe. Kendin sat balıkları... Gidiyor nassa navlun kayıkları, yetişemezsin. Git kendin sat... Dönünce serersin ağları...

— Tamam. Olur. Sen merak etme Ali Âbi...

Duraladı. Bir iki sağa sola baktı Ali. Atladı kayıktan dışarı. Özür diler gibi bir sesle döndü Sadığa:

— Yâni, seni hep böyle, her sabah bırakıyorum bir başına ama biliyorsun... Kalkmıyorlar, toplanmıyorlar, çalışmıyorlar herifler, dürtmezsen! Önlerine geçip çekeceksin hepisini bir bir ki, kıpırdasınlar... Köy kendi köyleri ama, sanırsın hepisi angaryada... Hada... gel... yap... tut demezsen, dürtmezsen, biri kıpraşmıyor! Bir dakka başını çevirsen, hemen kaytarır arkandaki... Bunca masarif! Bırakamyız da yüzüstü... Onunçün gidiyorum. Biliyorsun... Yâni iyi ki şu sardalyacılık, gece at, sabah erken topla... Yoksa buncağızı da yapamayacak, temelli demire bağlayacak idik kayığı! Yâni anlıyorsun... Bırakıyorum, gidiyorum seni böyle bir başına... Bütün iş üzerinde... Ama mecburum... Bir de konuşma yapacağım üstelik bugün kahvelerde köylüye... Öyle kararlaştırdık akşam, Cemiyette, Başkan falân yâni...

— Ne üzüyorsun kendini be Ali Âbi... Ben yaparım hepisini. Git sen... Git işinin başına. Bilmiyorum mu ben hâlini? Git, düşünme burasını. Hergün nasıl? Bugün de yaparım... Yarın da. Tasalanma, var git hemen... Bir de boşuna vakit kaybetme, nefes tüketme burada...

İğdi gene kafasını.

—Sağ ol! Dedi Ali. «Sağol... Sağol... Sen sağol Sadık.»

Tepeleme ağların, işinin üzerinde, başını sallıyordu Sadık, cevap yerine: «Hadi, bir şey değil, sen sağol!» gibisine...

Yürüdü Ali.

Doğruldu, kalktı Kara. Takıldı peşine.

— Hah, geldin mi? Diye bağırdı Koca Nine içerden, kapı gıcırdayarak açılırken... «Günaydın! Hoş geldin... Çabuk yıka elini geç, sıcak süt kaynattım sana, kahveli süt, sen seversin... Geç çabuk, soğumadan...»

— Olur, günaydın! Diye girdi Ali içeri. «Olur ama çabuk Koca Nine, çabuk kuzum. Çok işim var dışarda biliyorsun...»

Kapandı kapı.

Kara dışarıda kaldı. Bir süre baktı.

Sonra döndü gitti, bir gölgeye, dutun dibine. Uzandı yattı.

***

— Bu iş böyle olmaz, olmuyor! Çalışmamız lâzım elbirliğiyle... Ve de çok mühim... Kumları gelip pislemememiz, temiz tutmamız gerek. Büyük aptest bozmamamız lâzım arkadaşlar... Diyebildi. Sustu Ali.

— Caart! Diye bağırdı biri.

— Yaşşa Âbi... Nur ol! Diye ünledi bir başkası.

Güneş iyice kızdırmıştı.

Kıyı kahvelerin üstünü örten, gölge yapan kuru defne dalları çıtır çıtır, bir hoş kokuyordu.

Ağustos böcekleri car car harlıyordu, kızgın günü elbirliğiyle mızraplayıp zımbırdatarak...

— Susun! Diye bağırdı Muhtar - Reis - Başkan. «Susun, yeter. Utanın... sıkılın... Susun! Sükut be! Sükut bağırıyorum be! Susun ulan... Sükut... Dinleyin biraz adamın lâfını... Susun dinleyin. Kesin az sesinizi de, kulak verin be! Boşuna mı yırtınıyor bir saattir adam burada? Fena mı diyor?»

— İyi diyor! Diye vardı geldi bir ses, kalabalığın ardından.

Adam alınıyordu kahveler.

Gürültüyü duyan, koşup, kopup gelmişti...

Dinlemekten çok, bağırmak için...

— İyi diyor! Reis seçelim onu Erdeğe bârim... Belediyenin başına!...

— Yok be âbi... Diye bağırdı bir başkası. «Ne Reisi? Milletvekili seçelim! Hemi de Vekil!...»

— Öyle ya, bu konuşmaylan onu da yapar... Yaşşa be!

— Susun! Diye çınladı Muhtarın sesi, bir daha. «Yahu sizde hiç insaf, merhamet, vicdan, namus, Vatan - Millet sevgisi yok mu? Susun da bir dinleyin be... Sükut be ...Sükut bağırıyorum be... Ulan hepinizin hayrına konuşuyor adam be...»

— Bize meydan değil, iskele lâzım.. Diye bağırdı bir motor sahibi.

— Ulan biliyorum be Basri Reis... Ben de Reisim. Benim de motorum var... Ona da sıra gelecek be sağdıç...

— Bize yol değil, iskele lâzım...

— Meydan değil, su lâzım...

— Hiç biri değil elektrik lâzım...

— Kasap lâzım, et yok köyde... Sinema lâzım...

— Arkadaşlar! Dedi Ali, dişleri sıkılı, dikildiği peykenin üzerinden... Tüm gayretini toplamış, bir kere daha denemeye kararlı.

— Arkadaşlar, dinleyin...

Nasılsa, az yatıştı ortalık.

— Dinleyin. Dinleseniz de dinlemeseniz de konuşacağım. Çünkü sizin için konuşuyorum. Sizlerin, sizin çocuklarınızın, köyünüzün, köyümüzün geleceği için. Dinlemezseniz, siz bilirsiniz. Dinlemek, dinlememek sizin işiniz... Ben konuşacağım.

— Doğru diyor Ali... Dedi bir ses.

— Dinleyin yahu adamı...

— Adam eline geçen tek bir fırsatı hepten köye yatırdı! Dinleyin lâfını be kuzum...

— Doğru valla, neme lâzım!

— Susun bre yahu... Söyle sen, anlat bre Ali evlât!

— Arkadaşlar, dedi Ali. «Bütün dedikleriniz, su, elektrik, iskele, hepsi lâzım. Zamanla da hepsi olur, yapılır, gelir. Sine-

ma bile... Ama biz evvel Allahın yardımıyle bir imkân, bir fırsat geçti elimize, dedik ki... önce köyümüzün içini, elini yüzünü toplayalım, düzeltelim. Dışardan biri geldi mi, utanmayalım. Şuraları, şu kahveleri, rıhtımı, meydanı, bir insan gibi hâle koyalım. Diğer her bir şey, zamanla yapılır arkadan dedik. Arkadaşlar, bu köy bizim köyümüz. Ve de dünya Cenneti! Ne yapsak az... Ama olmuyor arkadaşlar... Nah malzeme, usta, demir, çimento, taş! İki haftada ne kadarcık iş yaptık? Angarya gibi yürüyor.. Bir kaç kişi hariç, şöyle bir yürekten sarılan yok bu işe...»

— Doğru diyor...

— Ayıp!

— Utanın be!

— Adam yaptı yapacağını. Kim yapar bu zamanda be? Dinleyin lâfını be!

— Herif bir de işçi, amele mi tutsun getirsin be?

— Tutsa ne lâzım gelir? Diye bağırdı gene bir aykırı ses: «Denizde kum, onda para! Ne olurmuş yevmiye verirse...»

— Ulan sükut! Diye inledi Muhtar. «Yahu iki dakika olmadı, ne güzel konuşuyorduk şurada. Yahu, dinleyin be... Adam diyor ki, bir torist geldiği zaman, utanılmayacak hâle sokalım memleketi... Siz, herif bir de yevmiye versin, işçiyi paraylan çalıştırsın diyorsunuz...»

— Versin ya! O mu korkacak? Altın ganimet onda...

— Yahu vicdansız herif! Adam parayı kendine mi saklıyor? Köye döküyor... Bir de yevmiye verirse işçiye, malzemeden kaybederiz. Malzemeyi daha az alır...

— Onda para çok! Koymaz ona...

— Susun bre! Diye bağırdı Cafer ağa, titrek bıyıkları güneşte pırıldayarak, öne, dışarı çıktı, geldi Alinin yanına.

— «Sen konuş bre evlât!»

— Arkadaşlar, dedi Ali. «Arkadaşlar çalışalım. Ne olur.. —yalvarıyordu— Ne olur, elbirliğiyle çalışalım. Şu işi tamamlayalım. Bir gayret... Sâfi Muhtarın yazıp çizerek zorla işe ge-

tirdikleri değil... Hepiniz, hepimiz, kahvede, boşta kalanlar, bir el vuralım, bitirelim şu işi...»

Duraladı.

Düşündü bir ân.

— Sonra arkadaşlar... Çok bir önemli mesele bu. Köyümüzü temiz tutalım. Sokaklara, yollara, kapı önlerine çöp dökmiyelim. Eski, viran kiliseye, gayri at - eşek, davar bağlamayalım. Bakın ne dedi geçen gün gelen ecnebi turist, çok bir kıymeti var, eskiden kalma imiş o kilise dedi...

— Sittir et gâvuru! Ne bilir o... Benim babam da o kiliseye bağlardı davarı... Ne olacak kiliseyse! Koynuma mı alacağım hayvanatı? Gâvur elbet korur kiliseyi...

— Sükut be! Diye, inanmadan bağırdı Muhtar.

— Konuş bre sen evlât! Dedi Cafer ağa.

— Arkadaşlar, hemşeriler, sizden çok bir rica ediyorum. Herkes kızına, kızanına, evine söylesin; anlatsın çoluğuna çocuğuna, mukayyet olsun. Çok bir rica ediyorum... Bundan böyle, en önemlisi, kumlara, sahile, denizboyuna çöp dökülmesin ve de büyük aptest, kat'iyyen bozulmasın! Her adımda, bilmiyor, basıyor yabancılar! Hem de çok fena kokuyor... Hem de... Hem de mikrop... Hastalık... En güzel bir plac yeri halbuki bizim bu kumsal! En bir kıymetli yeri köyün. Bilene her bir kumunun tanesi, bir altın eder... Anladınız mı arkadaşlar? Bundan sonra, kumlara, deniz boyuna, büyük aptest bozmayın ve de bozdurtmayın...

Dalgalandı kalabalık.

— Bu Ali bizim götümüze kâhya mı be? Dedi biri.

— Elbet! Sen de bulursan altın hazinası, sen de olursun onun gibi kâhya! Diye cevapladı yanındaki.

— Nerden de bulup çıkarıyor, böyle yeni yeni adatları?!

— Alii! Diye bağırdı kalabalıktan bir ses. «Ali! çalışmaya el birliğinnen lâfım yok. Haklısın herhal. Ama bu son dediğin olmaz.»

— Neden? Neden? Diye yalvardı Ali. «Çok pis. Çok kötü. Çok fena. Bir yabancı geldi mi, gelip bastı mı... Evinde ayak-

yolu yok mu? Çukuru mu yok milletin bahçesinde? Var nasılsa herkesin. O kadar geri değiliz Allaha şükür... Neden kumsalı gelip pislemek şu halde?

— Hiç nefesini tüketme... Dedi ayni ses. «Bu dediğin olmaz! Olmaz, çünkü alışmış millet!»

— Temizliğe de alışır be dayı... Temizliğe de...

— Olmaz! Diye dalgalanıyordu kalabalık. «İşte bu olmaz!»

Caz caz ediyordu ağustosböcekleri, güneşe bulanmış, kızgın.

Alnında boncuk boncuk ter, fırladı peykenin üzerine, Alinin yanına Muhtar.

— Olacak, olacak, olacak! Ve de bu emirdir. Kanundur. Fermandır. Olacak! Ve de kumlara kimse pislemeyecek. Aptest bozmayacak. Yoksa... Yoksa ceza yazarım. Ceza. Para cezası yazarım, bilesiniz! Diye bağırdı, tüm gücüyle.

Kıpırdadı kalabalık.

Öğle okunmaya başladı, minareden aşağı...

— Yaşşa Muhtar! Diye bağırdı en son biri. «Bir de bekçi tayin et gayri yalıboyuna, hususî, kumları korumaya bir zaptiye! Maaşlı bir kadro aç, kollasın gelip çömelenleri - sıçanları kofa (1) ların dibine de, liste yazsın sana, curnal versin! Sen de ceza yazar, makbuz kesersin!»

Başka lâf dinlemeden dağıldı kalabalık.

Kahveler boşalıverdi.

Daha doğrusu, eski hâline döndü.

Kimi eve, kimi Camie gitti.

Kimi de çöktü oraya, çay «sımarladı.»

Ali atladı peykeden aşağı. Elini hızla çekti, nemli, sıcak bir şey değince.

Kara, nihayet sokulabilmiş, uzanmış, parmaklarını yalıyordu!

*
* *

(1) Kumların üzerinde öbek öbek biten, dikenli, çalı gibi bir bitki.

Ay yoktu ama, gene de siyahtan çok, koyu maviydi gök. Binlerce yıldız, milyonlarca ışıktan benek, iri ufak, tek tek, küme küme, yana döne pırıldıyorlardı hepsi birden...

Günün sıcağını koyvermiş, çıtırdıyarak soğuyor, serinliyordu taşlar, tozlu tozlu kokarak...

Hızla uzandı Ali, koca ellerinin sinirli, aceleci hareketleriyle, iki üç düğmesini çözüverdi basma entarinin, çekip açtı yakayı iki yana...

Yusyuvarlak iri göğüsleri, beyaz beyaz kabarıp ışıldadı, tek lâf etmeden ayakta dikilen Zehra'nın.

Atıldı Ali, soktu elini açık yakadan içeri, kavradı, sımsıkı yakaladı, avucunu yakan, direnen, sert, kütür kütür göğsün birini sıktı, sıktı, sonra çekti dışarı aldı, kocaman, bembeyaz, yusyuvarlak!

Hareketsiz dikiliyordu Zehra ayakta, ağzı hafif aralık, yıldızların ölgün ama yeterli ışığında dudakları pırıl pırıl, göğsü ortada çıplak, dipdiri ağarıp ürpermiş...

Çekti ellerini, baktı baktı... sonra gene hızla, diz çöktü Ali kızın önünde, küt diye vurdu iki dizi yere. Sarıldı sımsıkı Zehraya, yüzü dudakları, ağzı geldi, kapandı, yumuldu o bembeyaz, iri, sıcak yuvarlağın üzerine...

— Aaah! Dedi Zehra. «Aaah!»

Göğsünde kaybolmuştu adamın başı.

Daha daha sokmak istercesine içine, iki eliyle yakaladı Zehra Alinin kafasını saçlarının bitim yerinden, enseköküden, var gücüyle sıktı, çekti kendine, bastırdı büsbütün...

Öyle sımsıkı birbirlerine sarılı, az kıpırtılı, az sesli, karışıp kavuşmuş bir karartı, dikildiler bir süre...

Sonra Zehra, Alinin başını hızla itiverdi... Arkaya devriliyordu adam, öyle apansız...

Bir adım geri çekildi, küçük bir omuz hareketiyle göğsünü içeri aldı.

— Dur biraz... Dur biraz hele Ali... Mafettin beni... Dur hele bi soluk alalım.

İki komşu ev arasındaki ufak arsanın, o yığılı taş öbeğinin dip tarafındaki kuytuluktaydılar.

Tuttu Alinin elini Zehra:

— Çök hele biraz... Bir yol soluklayalım. Hem bir çift lâfım var sana.

İki kişinin güçlükle sığabileceği kadar dar, küçük aralığa çömeldiler, el ele, diz dize, yüz yüze...

İyice karanlıktı taşların eteği...

Birbirlerinin sâde pırıldayan gözlerini görüyorlardı.

Sıcak nefeslerini duyuyorlardı karşılıklı...

Çıt... çıt... çıtır... çıt etti bir gece böceği, duvarın üzerinden.

— Söyle... Dedi Ali.

Zehranın parmaklarını sıktı.

— Söyle neymiş?

Zehra susuyordu.

— Söyle dedim ya... Söyle ne var?... Ne diyecektin hani?

— Hiç... Diye mırıldandı Zehra. «Hiç! Seviyor musun beni?»

— Elbet, sevmem mi... Hem de nasıl!... Deli gibi... Ya sen? Sen seviyo musun ki?

— Sevmesem, işim ne burada? Diye güldü Zehra. «İşim ne burada, böyle? Kaç gecedir... Uyku durak yok... Haftanın her gecesi... Her bi tehlikeyi göze alıp... Tabiî seviyorum... Ama... Şey... Yâni... ama...»

— Ne ama'sı be Zehra? Söyle, ne var?

Susuyordu Zehra.

— Söylesene, ne var? De şunu bir...

Bir solukta, üfler gibi boşandı Zehra.

— Ne mi var?... Ne mi var? Gözünün gördüğü, aklının çalıştığı mı var senin Ali, inşaattan, taştan, çimentodan, köyden, köylüden gayri şeye? Ne varı var mı? Ne var? Hiç düşünüyor musun, ne olacağız biz? Ha? Ne olacağız biz?

— Ne mi olacağız?

— Evet, ne olacağız? Sana soruyorum, ne olacağız biz?

— Ne olacağız, hiç!

Duraladı, sonra peşpeşe, hızlı hızlı sıraladı Ali: «Ne olacağız, hiç! Sen beni sevmiyor musun? Evet. Ben de seni seviyorum, hem de ne biçim! Mâdem böyle... eh biraz kolayladım mı şu yapı - inşaat işini, evleniriz. Evleniriz, olur biter. Tamam mı? Oldu mu? Ne var gene susuyorsun? Kız yoksa varmaz mısın bana? Ha? Varmaz mısın? Desene bir...»

Hafifçe çenesinden tuttu, kaldırdı başını Zehranın. Dolu dolu, kocaman pırıldayan gözlerine baktı.

— Ha? Varmaz mısın bana? Konuş yahu...

— Varırım, dedi Zehra. «Varırım elbet. Ama sen istiyor musun essahtan? İster misin?»

— Canım istemesem ne söyleyecem, mâdem ki diyorum...

— Var mı yâni beni görecek gözün? Beni düşünecek yer var mı gönlünde, köyden, inşaattan başka?

— Canım inşaat, inşaat! Ben zâten bıkmışım canımdan. Girmişim bir kere şu işe, merâm edip de... Geri dönüp boşlayacak hâl yok ya... Zâten ne yapılıyorsa, zar zor, benim zorlayıp sürümemle... Ben bıkmışım canımdan! Bırak şu inşaat, köy lâfını... Nassa iyi kötü, zar zor biter elbet yaz sonuna... Biz de o zaman...

— Paran kalacak mı o zaman da, ev açmaya, çoluk çocuk bakmaya, «mensuliyet» almaya üzerine?...

— Canım, paranın lâfı mı olur? Para bol! Hem de durup duruyor yerinde... Olmasa bile, bugüne dek gâvurun altınıyla mı geçindim? Elim kolum tutuyor şükür Allah... «İki kişinin kazandığını kazanır, üç ayda otomobil yaparsın» demişti o Albay... «Bir kere he desen, Almanyaya çalışmaya gitmeye...» diye beni kandırmağa çalışırken... Ne var ki, bura Almanya değil ama, hiç param bile olmasa, deniz - domuz çalışır çıkarırım ben ekmeğimi, sen hiç sıkma canını...

— Öyle ama... Dedi Zehra. «Öyle ama...»

— Ee, dahası ne?... «Öylesi», «akşamı» var mı gayri? Sen bir kere he demiyor musun bana varmaya? İstemiyor musun?

— İstiyorum, istiyorum! Dedi Zehra. «Ben istiyorum...»

Birden başını iğdi, Alinin elleri üstüne...

Omuzları sarsılmaya başladı.

— Dur, dur Zehra!.. Dur kız... Dur, ne ağlıyorsun? Ne var?

Hıçkırarak, ıslak ıslak, kaldırdı yüzünü Zehra.

Kekeledi... Zor anlaşılır:

— Ali ben seni istiyorum... Çok bir seviyorum... İstiyorum. Sana varmak için deli çıkacam... Ama... Ama...

— Ne var kızım?... Ne var be canım? Söyle şunu...

— Ali, vermez beni babam sana. Anladın mı? Vermez. Mümkünü yok, vermez. Katiyen... Anladın mı şimdik?

Afallamıştı Ali.

Kendi kendine söylenir gibi tekrarladı:

— Vermez mi? Vermez ha?.. Vermez...

Sonra, birden canlandı:

— Neden vermez pekiy?... Ben istedikten sonra neden vermez? Ne var? Benden iyisini mi bulacak?

Kızmıştı biraz.

— Yook!

— Gencini kuvvetlisini?

— Yok canım.

— Namuslusunu, çalışkanını?

— Ne münasebet...

— Daha bir asaletlisini?

— Ne gezer...

— Okumuşunu tahsillisini?

— O da değil...

Diklendi Alinin sesi:

— Daha bir zenginini, paralısını öyleyse?

— Yok Ali, bunların hiç biri değil sebep...

— Eeey, ne öyleyse? Niye vermezmiş?

— .....

— Söyle Zehra, söyle neden vermez imiş? Üstelik de komşuyuz. Çok da bir iyi görüşüyoruz... O kadar iyi aramız... Neden vermez imiş?

Tam gözlerinin içine baktı Zehra Alinin, pırıl pırıl:

— Çünkü Boşnak değilsin, Yerlisin... Boşnak değilsin.

Ali hafiften gülmeye başladı.

— Hadi canım, bu zamanda... Ben de ciddi bir şey sandım sebep...

— Gülme Ali. Vermez babam...

— Canım olmaz böyle saçma şey...

— Olur. Daha geçen gün kapıştılar evde, anamla... «Bizim milletimizde, dışarı kız verilmez» dedi de babam... «Hısım akraba arasında kalır, en çoğu bir köy öte gider, ama Boşnaktan gayrisine kız vermem ben!» dedi de... Anam dayanamayıp «O serseri dayı çocuklarını mı peyliyosun yoksa?» Diye sordu... «Tüm esrarkeş, sarhoş, kopuk hepisi!» Biliyorsun Ali, bir onlar var bizim aileden, bu köyde. Bu lâfın üstüne bir dikildi babam, anamın üzerine, dövüp ezecek sandım. Eski Reislik günleri gibi bir kalktı ayağa... «Sarhoş, esrarkeş, ne olursa olsun... Boşnaktan gayrisine kız çıkmaz benim evimden...» Diye. Zavallı anam zor kaçtı dışarı... Anladın mı şimdik? Vermez beni babam sana...

— Allah Allah! Dedi Ali.

Düşüncelere daldı.

Zehra hâlâ hıçkırıyordu.

En sonunda:

— Canım... Dedi Ali. «Ne düşünüyorsun bunu? İnsan gibi gider isteriz biz bir kere babandan... Verir verir. Vermezse, gene kendi bilir. Kaçırırım seni...

— Ne? Diye pırıldadı Zehranın sesi, gözleri gibi... «Kaçırır mısın? Sahi mi?»

— Elbet ya... Ne sandın? Kaçırmaz mıyım...

— Kaçırırsın ha?

— Elbet! Kaçırırım. Sen de gelmez misin?

— Gelirim... Gelirim elbet...

— Beni seviyor musun?

— Çok seviyorum...

— Çok mu?

— Çok, ama pek çok! Çok, çok, Ali!

Duraladı Ali, sonra:

— Hada öyleyse şimdi... Dedi.

— Pekiy... Dedi Zehra. «Gene öyle mi?»

— Öyle...

— Pekiy... Hadi... Hadi Alim...

Elele tutarak birbirlerini, ayağa kalktılar.

Sarıldılar sımsıkı... Dudak dudağa... Bir «Oh» la birleşmiş...

Bu defa Zehra soktu küçücük ellerini Alinin gömleğinden içeri... Geniş sırtında, göğsünde gezdirdi, titrek... Sonra indi daha aşağı, yakıcı, ince, sinirli, hırslı, kıvrak parmaklar...

Ağzını çekti bir ân, nefes almak için Ali...

— Oof! Dedi.

Hırsla çekiştirdi belindeki kemeri, koparırcasına, kızgın, Zehranın parmakları...

— Çöz şunu... Dedi ıslık ıslık bir sesle adama...

— Gene öyle mi? Dedi Ali.

— Öyle... Öyle! Var mı başka bir çaresi... Burada, bu darda... Dinel dinelemezsin... Yat yatamazsın... Hadi... çöz... çök... sıyır şu çaputu.

Pantolonundan tutmuş aşağı çekerek...

Bir hamlede çözdü attı kemerini, gevşetti belini, az sıyırdı indirdi bacaklarındaki «çaputu» Ali, dizlerine dek, hızla çöküp çömelirken karanlıkta...

Bir rüzgâr esti yüzünden... Savurarak kaldırdı eteklerini Zehra... Pijama pantolonunu daha önce itip düşürmüş ayaklarına...

Bir rüzgâr esti yüzünde...

Baktı Ali bir ân...

Zehranın bembeyaz bacakları, kalçaları ağarıp şekillendi gözünde, hayal meyal...

Sonra bir alev, ateş, sıcak, nemli, yakıcı, çöktü oturdu kucağına.

— Dikkat ol... Dedi Zehra son bir, başını geri çevirmeden.

«Dikkat ol... Unutma... O şey sonra... en sonra... Evlenince... Sana varınca... Beni kaçırınca... Dikkat ol!

— Uf! Dedi Ali. Uf... Olur... Uf!... Olur...

Sarıldı kıza. Doladı kollarını incecik beline... Elleri vardı gitti, kavuştu harlayarak soluyan göğüslere...

Kasılıp kasılıp gevşiyordu Zehranın bacakları... Çiçeğe konmuş, güneşe karşı keyif yapan bir kelebeğin kanatlarını açıp kapaması gibi... Açıp açıp sıkıyordu.

— U u f! Dedi Ali. Daha bir güçlü sarıldı kıza. Kemikleri kütürdedi.

— Aay! Dikkat ol dedim... diye fırladı ayağa Zehra...

Kalakalmıştı Ali.

Başı dönüyor...

Önünde dikilen beyazlığı seçemiyordu gözleri...

— U u f, dedi. «Uf!... Ne oldu? Ne oldu?»

— Ne olacak... Az kaldı... Az kaldıydı... Demedim mi ben sana dikkat ol... Orası değil, orası yasak demedim miydi? En bir sona saklamayacak mıydık onu? Söz vermedin miydi?

— Verdimdi... Diye kekeledi Ali.

— İyi ya, ne dikkat etmiyosun?

— Ederim... Dedi Ali. Pekiy... Olur... Ederim... Söz... Gel... Gel şimdi sen...

— Daha mı? Dedi Zehra. «Daha mı?»

— Elbet... Dedi Ali, son nefesini verircesine bitkin. «Elbet! Böyle mi bırakacaksın beni?»

Zehra bir ân düşündü, sonra:

— Pekiy... Dedi. «Pekiy ama, dikkat ol. Dikkat ol kuzum Ali.»

Sonra gene o rüzgâr esti, etekler havalandı bir büyük gece kuşu sessizliğiyle, ama sıcak, alev, kor... çöktü o beyazlık Ali'nin kucağına...

Sarıldı Ali.

— U uf! Dedi.

Sarıldı sımsıkı. Et ete kavuştu, karıştı, kaynaştı.

Zehra, gitgide daha çabuk hareketlerle oynuyordu kuca-

ğında. Açıp açıp sıkıyordu bacaklarını... Karnını, bir çılgın dansın temposuyla hızlanarak göbek atan usta bir dansöz gibi, döndüre döndüre çalkalıyordu, sert, aceleci...

— U u f ! Dedi Ali, son bir.

Çıt... Çıt... Çıtır... Çıt... Bir tuhaf sayıyordu tepelerinde gece böceği...

IV

Ali, elindeki kuvvetli elektrik fenerini, kısa bir ân, bir daha yakıp söndürdü, bir daha «çaktı» denize doğru...

Aysız, yıldızsız, kaplı, kara, kopkoyu bir göğün, serin serin örttüğü bir Ekim gecesinde, Bandırma denizinin (1) Körtaş mevkii açıklarında en ağır yolla gidiyordu alamatra (2); Simsiyah suların üzerinde peşinde sürüdüğü iki çifte kayık, içindeki ağlar, ikisi oturaklarda, biri pala (3) da üç adam, Mahmut, Aziz, Necati; hepsi birbirine karışmış bir karartı, uzanıp geliyorlardı geriden, bir tuhaf kuyruk olup öndeki motora her iki teknenin kıç üzerlerinde yığılı ağlarla bağlıymışçasına...

Ateş böceği gibi aralıklarla, kısa kısa çakıyordu feneri Ali, denize, alamatranın davlumbazının (4) üstünde sâfi dikkat dikilmiş, motordaki öbür üç kişi —Sadık, Hüseyin, Cemal— aşağıda, güvertede; hepsi birden kolluyorlardı suları... El fenerinden fırlayan kuvvetli ışık, kısa bir ân gözlerini alarak yağlı-yeşil aydınlatıyordu denizi...

Çepeçevre sular, küpeşte, güverte, motor, hep bekleyen, hep bakan, sırtları ürpermiş kara adamlar, hattâ geride kıçtan bağlı tersine sürüklenen kayık, içindeki tayfası gri bir topak, ışıyıp beliriyordu ansızın, şekilsiz gecenin bir yanını deliveriyordu, tıpkı uzakta, Erdek şosesinin kıvrımlarını dolanırken iğne iğne pırıldayıp kaybolan otomobil farları gibi... ama pek kısa bir süre... Bir saniye... Daha az.

---

(1) Bandırma körfezi. Kapıdağ Yarımadasının kuzey doğu girintisi.

(2) Motor

(3) Yedekte, kıçtan bağlı bir kayığın baş tarafından kürek takılarak yapılan dümen.

(4) Kaptan veya idare mahalli, küçük kamara.

Sonra gene iki yanlarından hışırdayarak akıyordu simsiyah sular, ıslak, kopkoyu gece.

Bir daha çaktı feneri Ali.

Gene aydınlandı, karardı deniz.

Sonra birden, ansızın, yol yol, şimşek şimşek, zig zag, çılgın, hızlı, yeşil yeşil ışıklar koşuşup kaçıştı altta... Uzun uzun yakamozlar sağa sola seğirtip, savuşup, beş - on metre ilerde durup sönene dek aydınlattı suları çizik çizik, dipten yukarı...

Dümeni alabandaya yüklendi:

— Mola! Diye bağırdı Ali. «Mola... Mola!» avazı çıktığı kadar.

Herkes aynı anda canlandı, kıpırdadı, hızla oynadı.

Herkes iş başına...

İşinin başına...

Sadık, boşlayıverdi yedekteki kayığın çımasını. İçinde, adamlar asıldılar küreklere...

Pala'cı, abandı palaya...

Alamatranın, motorun gaz teline dokundu Ali. Döndü hızla balığın üzerine...

El fenerinden ürken palamutların, çil yakamoz savuşurken, varıp gittikleri, sönüp yattıkları, durdukları alanı çevirmeye koyuldular hemen...

Ağlar dökülmeye başladı teknelerin küpeştelerinden geriye, denize, aceleyle dürtüşür gibi... motor bir yandan, kayık öbür taraftan ikiyüz elli kulaçlık alamana (1) ağını, kıç kıça dönükken ayni noktadan başlayan kocaman bir daire halinde çevirdiler; yüz yüze, burun buruna dönüp geldiler, kavuştular, kapattılar çemberi, motor dışta, kayık içte borda bordaya yanaştılar, çattılar ağları...

— Eyvah! Diye bağırdı Ali motordan, kayıktakilere. «Tamam mı? bitti mi ağlar? Eyvah!... Az kapadık... Az kavuştuk... Eyvah, büyük döndük, çok büyük... Savuşacak balık aradan... Çatın çabuk... İyi bağlayın... Ne mümkün ise... Çok balık var içerde, çok! Kaç gündür, gecedir bunu bekleridik... İyi bağlayın... Sadık, vurun siz de taşı ağıza... Ver yansın edin, sokul-

(1) Palamut ağı.

masın balık... Hiç durmayın. Sen Aziz, tamam bağladınız mı, gelin alın beni... Alın kayığa, ben vuracam lâmbayı!

Atladı Ali kayığa.

Dibi «boylayıp» fırdolayı «mantarlamış» ağların çevirdiği alanın ortasına gittiler...

Önce az bir mazot döktüler denize, ateşlediler... Kırmızı, oynak dilli alevlerin şavkı varıp gitsin, sularla oynayan ağların «yakamozunu öldürsün», balıklar ağları görmesin diye...

Sonra, seri bağlanmış bir dizi pilden çıkan upuzun bir kablo sarkıttılar denize, en uçta cam muhafaza içinde güçlü bir ampul, indi orta suya, dibe... Kayık ağır kürek vuruşlariyle gezinirken, Ali elindeki düğmeden, yaktı söndürdü, yaktı söndürdü aşağıdaki ışık fırtınasını, deli etti, çılgına çevirdi neye uğradıklarını şaşırmış palamutları...

Motorda adamlar dinelmiş, küpeştenin kenarına abanmış, bekliyorlardı.

Orta yerde yanan mazot, yağlı kara dumanlarla, ufak kırmızı alevler, koskoca bir çember ateş aydınlatıyordu denizi, ağların mantarlarını, elele tutuşmuş dansederek dönen bir sürü cüce suratı gibi...

Kayık burnuyla dürtüyordu yalazlamış suları... Değince, su ve üstündeki ateş kaçıyordu... Kürekler alevleri itiyordu... Kırmızı pırıltılı suydu süzülüp gelip kürek palalarından damlayan, bulaşmış mazot ateşi değil...

Bir kaç tur attılar, harmanladılar içerisini.

Mazot alevleri kısaldı, cılızlaştı, sönmeye yüz tuttu sağda solda parça parça tekleyip harlayarak... Adamların suratlarının kızartısı, gövdeleri sarardı soldu, gölgeler karanlığa karıştı kavuştu.

Diplerde dolanan yüzlerce mumluk lâmbanın düğmesi elinde :

— Tamamdır gayri! Dedi Ali. «Tamamdır. Ne olduysa oldu... Ne vurduysa vurdu, balık aradan savuşmadıysa... İyi kapatamadık sanıyorum ben... Savuşmadıysa yükledik demektir ağları... Sırf et oldu demektir! Böyle kuvvetli balığa siftah

çatıyoruz, on gündür bu sularda... Hadi kısmet Allahtan... Elleyelim, bir leva ağlar, bakalım ne gösterecek Mevlâm...

Vardılar motorun üzerine.

— Taşladınız mı arayı, Sadık?

— Taşladık Ali Âbi...

— Hada bereket! Hada bismillâh...

Atladı Ali motora.

— Hada çocuklar... Bu ilk bir esaslı volimiz bizim, buralarda, bu zenaatte... Hada bismillâh... Hada bereket... Aman dikkat olun...

Kayıktan, motordan, asıldı kollar eller ağlara, umut umut!

Pırıldadı ağlar, ıslak, yeşil - mavi yakamoz taneleri bulaşmış... Ağır ağır, karış karış gelmeye başladı.

Bir süre, konuşmadan çektiler.

Bir.. sonra iki tane palamut, gözlere saplı, bembeyaz parıltılı bıçak gibi geldiler yukarı...

Bir süre daha, hiç konuşmadan, çeneler kilitli, kasılı, çekti adamlar ağları...

Bir palamut daha girdi, kuyruğunu titreterek...

— İyi istifleyin ağları çocuklar! Dedi Ali, nihayet. «İyi istifleyin... Nassa hava aldık. Bâri ağlar istifli olsun. Yolunda olsun. Hiç telâş etmeyin... Nassa hava aldık. İyi elleyin ağları... Uğraşmayalım bir de başka sefer... belki çatarsak gene balığa...

— Hava aldık! Dedi Aziz...

— Hava aldık! Dedi öbürleri, homur homur...

— Çatamadık ağları.

— Çok bir böyük çevirdik.

— Çattık çatmasına ama, balık aydı, bizden önce davrandı, saldırdı araya, ağıza, savuştu hep aktı dışarı, daha biz davranamadan...

— Belki de hepisi böyle, bundan ufak vonoz'du (1)... Dedi Sadık. —Ağlarda, gözlerden düştü düşecek gelen bir ufak palamutu göstererek— «Belki de hepisi böyleydi, aktı, sağıldı gitti ağlardan...»

---

(1) Küçük palamut.

— Hava aldık... Dedi Ali. «Yakamozları iriydi, kalındı altımızdaki balığın... Sanırnam vonoz olsun. İyi çeviremedik... Aralık kaldı. Çok bir yazık oldu. Çok bir büyük fırsat idi... İlk bir büyük fırsat idi... Kaçırdık. Yazık ettik.

Hepsi sustular.

Ağlar, ıslak, ama dışarının iyice serinleyen havasına göre sımsıcak, tek tük yakamozlu, pek seyrek palamut saplı, ağır ağır, karış karış yükseliyordu.

— Kaçırdık... Yazık ettik! dedi Ali, kendi kendine söylenir gibi. «Çok bir büyük fırsat idi... İlk bir en büyük!»

Ağlar, kalın, ıslak, sıcaktı ellerinde...

Avuçları sıcak, tersi soğuktu ellerinin...

Aklına o gece geldi, Alinin. İki ay önce, o Ağustos gecesi... Gene böyle aysız, yıldızsız... Ama fırın gibi sıcak!

Tere, toza, çamura bata çıka, gitgide delileşen hareketlerle, taşları, koca koca kayaları sağa sola, kaldırıp kaldırıp denize savurarak, kazma kürek, sabaha dek çalışmasını, başka bir adamı seyrediyormuşçasına, buruk bir gülüşle hatırladı.

Çatır çutur savrulan taşların, üst üste düştükçe, bazı bazı kıvılcımlar çıkararak çakışını...

Burundan öte, Paşalimanı Tuzla'sının namlı fok'unun, saat başı haykırışını...

Sonbaharın ilk borasına hazırlanan kaplı gökyüzü, neden sonra, kızarmadan ağardığında, kendisine halâ karanlık ve bomboş bakan, deşilip dağıtılmış oyuğu, devrilmiş koca taş yığınını bir bir geçirdi aklından...

«Olamaz! Mümkünü yok, olamaz! Hiç kimse bilmiyordu yerini... O kadar güzel saklamış idim. Olamaz, mümkünü yok... Kimse alamaz. Olamaz!»

İnanmadan, inanamadan, aklı almadan, içinde hep isyancı bir umut, sabaha dek kazmış, dağıtmıştı oraları boş boşuna...

Yorgunluktan yıkılacak hale geldiğinde, sabah ağarırken, bir süre de hareketsiz dikilmiş, bakmıştı yığına...

Sonra, koşmuş, bora mora gelecek dememiş, varmış atlamıştı Narlıya motorla... Sadığı bulmuş, almış, gene gelmişti.

Gök gürlemiş, çatırdamış, yarılmış... Yaz sonunun ilk yağmurunu boşaltıyordu, sel, tufan...

Soyunmuşlardı.

Rahmet şarlıyordu gökten aşağı.

Perde perde kırbaçlıyordu.

— Bura mı? diye sormuştu Sadık. «Bura mıydı? Yok mu? Eyvah!»...

Başka lâf etmeden yapışmıştı kazmaya... Ali küreğe... Girişmişlerdi, tüm güçleriyle.

Aklı almıyordu Alinin.

«Olamaz... Mümkünü yok... Buradaydı... Nereye gidecek? Kim alacak?»

Öğleye dek, yıkılana dek, o koca kayalık burnu tümüyle, dağları devirene dek çalıştılar...

Hınklayarak... Ahlayarak... Oflayarak.

Fırlattı küreği elinden, çöktü Ali.

Sadık hâlâ vuruyordu kazmayı... Nereye? Neden? Niçin? Neyi yakalayacaktı, kaçmış? Nereye erecekti?

Uzanıp onu da durdurdu Ali.

— Tamam! Dedi. «Olan olmuş... Kaçan kaçmış... Bu iş bitmiş!»

Motora binip dönerlerken, rahmet de kesmişti iyiden iyiye. Deniz bile susamış, içmiş, doymuş, toprağın kokusuna bürünmüştü, ıslak sıcak.

Hiç konuşmadan gelmişti köye kadar.

— Eyvah! Demişti Sadık, son bir... Ali âbisinin yüzüne, üzgünlüğüne, perişan halini görmekten çekindiği besbelli, başı önüne iğik: «Eyvah... Ne olacak şimdi? Tam artık sıra bizde... ağ, motor, takım der iken...»

— Ne olacak... Elimizde kalanla yetiniriz... Diye, birden canlanmış, atlamıştı Ali kayıktan kumlara... —Anlamış, kabullenmiş— «Ne yapalım be Sadık? Nassa olan oldu... Elimizde kalana da şükür... Şöyle çok bir iyi, büyük takım düzelim, gayri köy işleri bitmediyse de kolayladı, daha yüzlerce torba da çimento var artmış, artık biraz da kendi şahsımıza işlere ça-

lışalım, palamudun mevsimi geliyor, çok bir büyük takım düzelim dedik. Vardık gittik menbasına para toplayalım, kurumuş, kaybolmuş bulduk! Ne yapalım? Veren Allah... Alan Allah! Gene de şükür ki, var artmış bir yirmibeş otuz bin, bankada duran... Ona göre uzatırız ayağımızı. Gırgır değil, alamana yaparız. 160'lık General değil, Lister alırız 20 lik, 30 luk... Onbeş metre değil, dokuz on metre yaparız motoru. Hiç biri olmadı, kullanılmış, elden düşme arar... bulur... alır... kazanır, sonra tamamlarız. Ne yapalım? Nassa oldu bir kere... Nassa hava aldık... Kaçırdık fırsatı!»

— Hava aldık! Dedi Aziz. Hepsi akmış gitmiş. Zor çatarız bir daha böyle kuvvetli balığa...

Sonra seslendi kayıktan yukarı:

— Ağlar neta Reis... Tamam mı, yol veriyoz mu? Yirmi çift balık aldık hepisi...

— Tamam! Dedi Ali.

Anadolu Kavağından onsekiz bin liraya, hepsini birden almışlardı takımın... Damı aktarırken düşüp iki bacağını birden kıran bir eski kurt Lâz denizciden...

Motor kullanılmış, rektifiyeli idi, on metrelik alamatra, sekiz yıllık yapı. Ağlar da uzun olmasına uzun, ama bir parça bodurdu, bastıbacak!

Gene de o paraya «dizel mazot» motoru, alamatra, alamana, halatlar, ipler, zincir, demir, tüm donam ucuzdu, iyi işti, kolay bulunmaz. Söz kesişmiş, el sıkmış almıştı takımı Ali. Yedek kayığı diye de, takımıştı kendi öbür motorlu kayığı peşine, pervanesini söküp, kıçtan bağlayarak...

Bankada, daha önceden biriktirdikleri dahil, topu topu sekiz bin lirası kalmıştı. Onu da verirdi daha iyi bir takıma ama.. düğün için ayırmıştı... Zehra için...

Ne yapıp yapıp alacaktı.

Zehra... Zehra!

On gün geçmişti, görmeyeli...

On beşi geçmişti, elini tutmayalı...

«Of be! Koca Nine de amma ağır alıyor şu işi... Gitmiyor Rüstem Reise... Bugün, yarın...»

— Ağlar neta Reis... Yirmi çift palamut aldık hepisi.

— Ne yapıyoz? Gazlıyoz mu?

— Sabah olacak neredeyse...

— Hiç vakit geçirmeyelim... Gezelim... Belki bir başka balığa rastlarız...

— Tamam mı Reis?

— Tamam mı Ali Âbi?

— Tamam, dedi Ali.

«Amma ağır alıyor sahi Koca Nine bu işde... Çok bir ağır alıyor... İstiyorum diyor da istemiyor mu yoksa? İstemiyor herhal. İstese böyle mi yapar? Koca Ninenin elinden kuş mu kurtulur uçar? O isteyecek de, Rüstem Reis vermeyecek ha? Ama bir türlü gidip istemiyor ki kızı... Kız ne dedi en son? «Ne yapacaksak yapalım Ali. Bu böyle olmaz. Sürüp gitmez. Çıkamayacağım geceleri... Hem de huylanıyor bizimkiler... En kötüsü, dayı çocukları Arifle İsmet, pek bir kötü bakıyorlar bana... Duydular mı, gördüler mi? Yoksa sâde his mi ediyorlar, ben pencereden falan bakarken bir? Ne yapacaksak yapalım Ali... Sürüp gitmez bu böyle. Ne bekliyoruz böyle?»

— Ne bekliyoruz böyle?

— Tamamsak ne duruyoruz be Reis?

— Gazla da dolanalım gene, ya kısmet!

— Ali Âbi, ileri verelim mi? Diye, uysal, sordu Sadık. «Tamam mıyız?»

— Tamamız. Ver ileri...

Pervane fokurdadı.

Halat gerildi.

Kayık çekilip döndü, direndi bir, gelmeye başladı kuzu kuzu...

Adamlar sustular bir süre... Simsiyah aktı sular, makina ağır - yolda hırıldarken...

«Amma ağır alıyor Koca Nine be!» Dedi Ali, kendi kendine. «Yok... Bu iş böyle olmaz. Ne bu? Besbelli istemiyor... Sü-

ründürüyor. Yok olmaz bu iş. Yarından... yâni bugünden tezi yok, bırakırım takımı Sadığa... Dolansınlar gün boyu buralarda, ben atlarım karaya, şoseye, varıp giderim. Erdeğe, oradan köye. Konuşurum bir, Koca Nineyle bu işi... Hem de ciddi ciddi... Yarından, bugünden tezi yok... Hele bir sabah aysın.»

— Ne çakmıyorsun be Reis? Dedi Cemal. «Ne çakmıyorsun elektriği? Ne çıkmıyorsun davlumbazın üzerine? Haybeye geziyoruz... Ne olacak bizim paylar? Ne çakmıyorsun... Ne çıkmıyorsun?

— Çakıyorum... Çıkıyorum.

Atladı yukarı Ali.

Yaktı söndürdü feneri.

Simsiyah kaldı sular.

— Çok büyük fırsat kaçırdık! Dedi Cemal. «En bir büyük fırsat idi. Büyük voli... Dikkat etmedik, aydırdık... Kaçırdık. Çatmaz böylesi.»

— Belki çatar, dedi Sadık. «Belki çatar bir daha..... Kimbilir...»

Motor ağır - yolda hırıldıyordu, hedefsiz, rotasız, o yana bu yana dolanıyordu kapkara denizde...

Ali yakıp yakıp söndürüyordu feneri. Deniz aydınlanıp kararıveriyordu... dipler sessiz, ışıksız, yakamozsuz, balıksız, boş, kıpırtısız, ölü... gerilere devriliyordu.

«Bugünden tezi yok» dedi Ali. «Varıp gidip konuşacağım. Bana bak Koca Nine, bu iş ciddi diyeceğim. Sonra... Sonra... Hele şu sabah bir aysın... Ben bilirim diyeceğimi. Ne bu? Çocuk muyum korkacak? Sabah atlar, çıkarım karaya... Nah yol şurası... Elbet bir vesait, dolmuş, minibüs, araba, bir şey geçer Erdeğe... Oradan köye, nassa bulurum bir şey... Varıp dikilirim önüne. Koca Nine artık yeter, yapacaksan yap, yoksa... Yoksa... derim. Diyeceğimi derim. Sonra da dönüp gelirim. Akşama kavuşurum bile, ekmek yerlerken benim tayfa, Şevket ağanın Adacığın oracıkta... Hele bir sabah aysın...»

— Hava aldık... Dedi kayıkta Aziz, Necatiye.

— Ayaza kaldık...

— Yazık oldu, dedi Cemal Motorda Sadığa. «Yazık oldu. Zâti balık kesat bu sene... Kaç gündür boşa dolanıyoz... Şunun şurası bir kaç takım, balık aldı hepsi hepsi... Yüzlerce kayıktan deryada dolanan... Onlar da büyük takım. Gırgır. Derin suda. Radar madar, bulup çevirip, kaptılar balığı... O da ne kadarcık? Bize çok bir iyi fırsat çattı... Yazık oldu. Yiyemedik. Çok bir etli balık idi. Kuvvetli idi... Yiyemedik!»

Başını sallıyordu Sadık.

Fenerin sonuçsuz çakışları, gitgide sönükleşiyordu.

Bandırma üstlerinden, uzaktan, belli belirsiz ağarıyordu gök, kaplı, kara sarı, koyu kurşunî...

*
* *

Kasımın haftasıydı ama, besbelli pastırma yazını sürüklüyordu mevsim.

Gün ikindiye devriliyordu.

Gene de eksilmemişti harı, sıcağı.

Koca Bandırma denizi, —görülmüşü yok!— poyrazsız, dalgasız, kıpırtısız, parıl parıl yana döne soluksuz yatıyordu, tüm körfez, Adalara dek...

Yüze yakın motor, hepsi çift, irili ufaklı, hepsi peşinde bir kayık, içlerinde bol ağ; insan - tayfa, gönüllerinde umut yığılı, kıpır kıpır, pıtır pıtır bir sürü kara benek, karmakarışık, hepsi değişik bir yana, bir başka yöne, kimi temelli açığa, kimi baştankara kıyıya... Aşağı Yapıcı, Tatlısu önlerine, Kapıdağ köylerine, ya da Bandırma cihetine... Erdek yolunun yalısına, Körtaşın oralara, Mâmun altlarına, Terzi Halil Taşının açıklarına, kimi gelirken kimi giderek, dönüp dönüp ayni yerden geçerek, birbirlerinin dümen - pervane suyunu keserek... dolanıp duruyorlardı Koca Denizde.

Reisi, pala'cısı, tayfası, kürekçisi, motordakiler, kayıktakiler, hepsi, sulara dikmişlerdi gözlerini...

Martılar, üçü beşi alçalınca az biraz denize doğru:

«Cürum!» diyip, dayanıyordu motorlar o yöne, tam - yol!

«Martı ufak yemlere salar... Belki altında yemi kesen palamut da vardır...» diye!

Bir iki gırgır, «Mola!» etmişti açıkta.

Kapatmışlar, çevirmişlerdi balığı.

Takımın biri, ağların altını büzüyor, istinka vuruyordu.

Öbürü, «Kurnaya» (1) kıtal vurmaya bile girişmişti.

Radarlı takımlardı her ikisi de. Yirmi metrelik, koca beyaz motorlar. Gemlikliler! En azından otuzar kişi, vinçli alamatralar... Koca kancabaş piyade kayıkları, artlarında dolanan navlun motorları!

— Tav vermiyor balık bu sene! Dedi, kayıkta Aziz, Necatiye. «Bir bunlar, bu gırgırlar iş yapıyor... Radarlan buluyor balığı yatmış. Ama onlar bile, ne kadarcık iş yaptılar! Mevsim geçip gitti... Hep çöktü oturdu balık kanalda... Neredeyse savuşup gidecek, dönecek... Kalkmıyor oynağa. Ne combalak var... Ne de sineklenen! Tav yok bizim gibi takımlara bu sene. Bir iki gün, birkaç gece iş oldu, sokuldu kıyıya balık... Onu da biz alamadık. Yiyemedik. Kaçırdık fırsatı. Şimdi hepten nâfile...»

— Çok bi illet zenaatmiş... Dedi Necati. «Kılıççılıktan beter! Ben siftah, bu sene çıkıyorum. Tövbe bir dahakine... Çok bi illet zenaatmiş... Ta buralara, gurbetlere kalk gel... Deniz - domuz, dolan dur. Hep hava!»

— Bu sene gibi görülmüşü yok be Necati... Bu meret zenaat böyle olsa hep, kim gelir? Mutlak, ama mutlak balık yapardı her yıl bu sular... Üç beş gün boş gezer, sonunda, mümkünü yok, kaparidin bir kaç bin çift balık! Görülmüşü yok böyle sene... Kanalda demirledi sanki namussuz hayvan... Sokulmuyor kıyıya... Kanal suyunda bile yükselip yüzlemiyor.

— Hususî biz geldik diye yapıyor ha be Aziz? İnadına yapıyor desene...

— Bilmem ama, var bu işde bir uğursuzluk be Necati... Var ama, kimin günahı bilmem...

Önde giden motora, davlumbazın üzerinde dikilen Alinin, uzaktan belli pırıldayan terli ensesine baktı.

---

(1) Altı büzülmüş ağların, yükselen orta yerinde, balıkların toplaştığı kısım.

— Yâni şu zavallı Alinin hatırı olmasa, ben çoktan bırakıp kaçacam... Ama zavallı adam, onca sıkıntı, onca masarif... bırakamıyorum. Yoksa ben bıktım.

— Ben de, dedi Necati. «Ben de...»

Alinin gözleri yanıyordu, denize bakmaktan, kırpmadan, gece gündüz, uykusuz...

Bir de sıcak! Burnundan göğsüne damlıyordu ter...

Suyun üzerini bir kaç zargana çizikliyordu... Hemen o yana çeviriyordu dümen dolabını, palamut sinekleniyor diye!...

Uzaklarda, oynağa, combalağa kalkmış, şapır şupur sıçrayan, kuyruk vurarak atlayan balıkları gördüğünü sanıyor... o yana yol veriyordu... Nâfile! Göstermiyordu palamut kendini... Ne gündüz, ne gece.

Günlerdir geziyorlardı... Nâfile!

Mazot, kumanya, tayfanın harçlığı, platkası (1), hepsi nâfile.

İlk görünen balıkta, fırsatı kaçırmışlardı.

Sonra da balık sır olmuştu. Yok olmuştu. Göstermiyordu kendini.

Avaz avaz bağırmak istiyordu Ali:

«Mola!.. Mola!.. Mola!.»

Dişlerini sıkıyor, sihirli kelimeyi katık edip yiyor, susuyordu. Ağlar hep istifli, yığılı, bekliyordu kıçüstünde.

«Mola!.. Mola!.. Mola be çocuklar!»

Çıkmayan sesini duyar gibi oluyordu.

İçinde gömülü, fışkırmak isteyen bağırışıyla bir tuhaf heyecanlanıyordu.

«Mola... Mola!»

Dökülen ağlar... Çevrilen balık... Ah o gece, daha iyi çatsalardı... Daha küçük dönselerdi... Ah o balık! O gece...

Tekrar tekrar çeviriyordu o geceki kuvvetli balığı, bin çift palamut alıyordu! Ah o balık... o gece... o gece...

Sonra, ertesi sabah... Köy.

---

(1) Avans.

İki hafta oluyordu tastamam, o sabahtan bu yana. Köye varıp döneli beri...

Her geçen gün, biraz daha, biraz daha içi yanıyordu Alinin. Bir tuhaf batıyordu göğsü. Nefesi sıkışıyordu, o günü düşününce...

Köyün içinden koşa koşa geçmiş, soluk soluğa kapıyı varmış, çat çat vurmuştu.

— Geliyorum... demişti, içerden o tanıdık, bildik, boğuk, gevrek ses. «Geliyorum... Kim o?»

Aceleyle yaklaştığı, hızlı hızlı oraya buraya tutunmasının, hamle hamle gürültüsü besbelli, varıp gelmiş, açmıştı kapıyı...

— Ah sen misin? Alim... Alişim... Hoş geldin. Ah nasıl özledim... Ah hiç beklemiyordum seni... Gel, gir içeri. Geç otur... Sana... Ah bir sarılayım hele...

Hasretle açılmış kalkmış kollara, şöyle bir sarılmış, girmişti içeri Ali.

— Ne getireyim sana evlâdım? Süt ısıtayım.. Çay yapayım... Ya da bir yorgunluk kahvesi?... Nasıl işler? Nasıl bereket? Çok zayıflamışsın evlâdım. Çok mu yoruluyorsun? Çok mu üzüyorsun kendini? Oğlum hiç mi dikkat etmiyorsun kendine? Ah oğlum, nereden çıktı bu palamutçuluk? Kurudu mu bizim deniz? Ne gittin tâa Bandırmalara?... Aç mıydık bunca zaman? Buradakilerlen yetinseydik... Ah evlâdım, dur en iyisi ben sana kahvaltı getireyim, acıkmışsındır sen... Süt, tereyağı, yumurta... Bir omlet yapıvereyim sana...

— Bir şey istemiyorum Koca Nine. Aç değilim. İşim var. Takımı bıraktım geldim. Hemen döneceğim... Seninle konuşmaya geldim. Çok önemli. Çok ciddi... Geç, otur hele karşıma...

Nasıl da bu kadar soğuk, donuk bir sesle konuşabilmişti.

Şaşırmış, ayakta kalmıştı Koca Nine.

— Otur dedim ya... İşim acele dedim ya. Otur, dinle beni.

— Pekiy.. Diyerek çökmüştü kadın, sevinci yüzünde donmuş, gözleri parlamışlığını yitirmiş...

— Bak Koca Nine... Ben gayri artık... Yâni... Yaşım kemale erdi. Yâni demem şu ki... Canım ne bakıyorsun?

— Dinliyorum evlâdım.

— Canım anlamadın mı? Bilmiyor musun ne diyeceğimi? Neye geldiğimi? Ne istediğimi? Ne anlamazdan geliyorsun?... Ne savsaklıyorsun? Yapacaksan yaparsın bu işi... Tamam mı? Sen herhal istemiyorsun kızı besbelli. İstesen çoktan olurdu bu iş. Ama ben istiyorum. Benim makbulüm. Tamam mı? Ben istiyorum ve de alacağım Zehrayı... Ne olur yâni, sen de savsaklamasan şu işi? Hep kuru başıma mı kalacam ben? Ve de başka kız istemiyorum. Dikişti, nakıştı, Nesrindi... Hiç birini istemiyorum. Tamam mı? Niye gidip de istemiyorsun yâni Zehrayı? Sen kendin istesen, gidip istesen, sana verirler. Yok demezler elbet.

— Evlâdım, ağrılarım... Ağrılarım çok bir azdı... Yağmurlar... Sonbahar... Giderim... Şu ağrılarım...

— Ağrı falan hep bahane... Sen beğenmiyorsun bu kızı... İstemiyorsun. İstesen giderdin. Ben kanar mıyım gayri ağrıya, sızıya?

— Evlâdım, dinle. Giderim... İsterim...

— Hayır, dinlemem. Ne dinleyecem? Biliyorum, biliyorum ben senin numaranı! Hep gidecem, gidecem.. Gitmiyorsun. İstediğin senin...

Duraladı, bir nefes aldı, tamamladı Ali, kendini kızgınlığın coşkunluğuna kaptırmış, denizde, yolda kurduklarını tümüyle boşaltarak:

«Senin istediğin, ya Nesrini alayım ben... Ya da... Ya da böyle köpek gibi, bir başıma yaşıyayım.»

— Evlâdım.. Dur dinle... Diye davrandı Koca Nine.

— Durmuyorum.. Diye bağırdı Ali. «Durmuyorum ve de gidiyorum. Gidiyorum ve ne zaman geleceğim de belli değil. Ama şunu da bil ki... Döndüğümde soracağım sana. Soracağım... Hâlâ bir cevap yoksa... Hâlâ gidip istememiş olursan kızı... Bil ki... Bil ki, Ali diye biri yok artık bu evde!»

Fırladı, hızla yöneldi sokak kapısına.

— Evlâdım.. Diye haykırdı Koca Nine. Alim. Alim.. Alişim..... Evlâdım, dur. Dinle... Gitme.

Yetişmek için bir hamle yaptı, heyecanlı, aceleci. Ayağı takıldı yere, sendeledi, toparlanamadı.

— Aaah! Diye bağırdı, gümbür devrildi yüzükoyun o koca gövde.

Bir ân durdu kapıda, baktı Ali.

İçi bıçakla oyuluyordu, dönüp sarılmak, Koca Nineyi kaldırmak için... Ama neden bu öfke... ve neden böyle baldan tatlıydı?

Baktı.

«Aaah'lar»ı hafifleyerek dönmüş, elleriyle yanlara tutunarak, kalkmaya davranıyordu Koca Nine...

— Evlâdım.. Dur. Bak... Dinle. Gitme... Ben...

Dinlemedi.

Vurdu kapıyı... Geldiği gibi, koşarak geçti köyü, atladı bir motora. Bir saat sonra vardı Erdeğe.

Cız etti bir şey içinde.

Dönmek istedi köye.

Ayağı varmadı.

«Deli der gayri köylü milleti»

Bindi bir minibüse, vardı gitti Bandırma Denizine...

İçi yanıyordu. Sızlıyordu ince ince... Her geçen gün, daha arttı bu sızı. Unutup unutup hatırlıyordu: Koca Nine! Tostoparlak gövdesi yere yuvarlanmış... «Evlâdım!» diye «A a a h !» diye bağıran Koca Nine...

«Neden o kadar kızdım, köpürdüm? Neden? Tek lâfını dinlemedim kadının. Vurdum, kırdım, kodum geçtim. Ne vardı o kadar öfkelenecek?»

İçi yanıyordu Alinin. Her devrilen gün, biraz daha fazla.

Dayanamıyordu artık.

Onbeş gün geçmişti.

Yırtılır gibi oluyordu içi...

Ürperdi. Teri soğuyordu sırtında. Hafiften bir serinlik almış geliyordu, pul pul lâcivert.

Güneş tekerlenmiş, Kasım yazının kısa yokuşundan aşağı düşüyordu, Erdek üzerlerine, Seyit Gazi Tepesine...

Tatlısu tarafları gölgeye girmiş, geceyi çekiveriyorlardı Kapıdağ sırtlarından aşağı...

Baktı Ali, Sadık tırmanmış yanına...

— Ne var?

— Hiç bir şey yok Ali Âbi...

Hatırlamış gibi irkildi Ali. «Mola... Mola... Mola!»

Yok... Yok... Yok!

Alan alıyor.

Bize ise yok... yok... yok.

Var bir aksilik. Bir aksilik bu işde... «Mola... Mola!» Bize yok... yok.

— Hiç bir şey Ali âbi... Hiç bir şey...

— Evet Sadık... Hiç bir şey yok. Ne denir? Buna da şükür...

— Temelli illet zenaatmiş, dedi Necati, aşağıda kayıkta.

— Yok, değildir... Bu sene böyle oldu... Dedi Aziz.

— Poyrazlıyor galiba...

— O zaman, işte temelli boku yeriz be Necati...

— Ali Âbi, dedi Sadık. «Akşam oluyor... Gidelim bâri Adacığa... Şevket ağanın adacığa... Bir soluklayalım. Ekmek yiyelim. İki saat uzanıp uyusun tayfa... Hep bıktılar. Az bir dinlensinler... Sonra gene çıkarız... Geceynen... Gezeriz gene... Ne dersin ha?

— Olur! Diye başını salladı Ali. «Olur, geçti gayri... Geceylen bakarız... Al dümeni, götür adacığa, ben iniyorum aşağı...»

— Ben de inerim, aşağıdan tutarım dümeni Ali âbi...

Küçük kayalık Adacığa vardıklarında, Erdek kapmış güneşi, yarmış, yutuyordu testekerlek...

Kıyıya bastırdılar motoru - kayığı, kıçtan demirli. Atladılar sahili, çepeçevre oturdular kuytulukta, ekmek, peynir, zeytin, helva, kumanyanın etrafına... Konuşmadan.

Yediler iri iri, ağır ağır çiğneyerek.

Tayfalar, ağızlarını, dişlerini parmakla karıştırıp, sıvaşanı

yere tükürdükten sonra, sigaralara davranırken, kalktı Ali. Adacığın tepesine çıktı...

Akşam saati, hepsinin içinde bir gurbet, bir hasret, serin, ince bir sızı... Bir bıkkınlık, her geçen günle büyüyen... Birbirlerine diyemedikleri bir kıvranış yüreklerinde... Nah işte Erdek, Narlı az daha ötede... Ne kadarcık yol, karadan... doğru direk? Denizden de, nah şu Koca Kapıdağın ardı... Döner dolaşırsın.

«Hiç bir uzak değil Narlıköy...»

«En bir kötü saati günün be...»

«Nah şuracığına bir şey sapıldanıyor adamın bu saatte be... Evli evsiz, yurtlu yurtsuz, ocağı olsun olmasın, tütsün tütmesin... Köyünü... yurdunu... sokağını... komşusunu... kahvesini... köpeğini bile özlüyor adam be...»

— Ne bir illet zenaatmiş be!

— Böyle değildir her sene dedik sana be sağdıç... Anlatamadık bir türlü...

— Ben gözüme inanırım...

— Çataydık bir kuvvetli balığa...

— Çatmadık mı?

— Alaydık bir iki bin çift balık... Anlardın o zaman...

— Aldık mı?

— Kısmet! Başka yıllar olaydı, yüz kere alırdık.

— Ben bıktım...

— Ben de...

— Onu sorarsan, hep bıktık.

— Zâten mevsim geçti demektir bana sorarsan, bu sularda...

— Bundan sonra, temelli haybeye bu iş...

— Bir de poyraz alırsa...

— Aldı bile derim ben... Bak nasıl serin üfürüyor...

— Hah işte o zaman tadından yenmez! Günlerlen, haftaylan, kapanır kalırız buralarda...

— Bir de sert poyraz çıktı mı, tamam ki tamam! Bu adacığın tepesinden savurup aşırır gayri dalgalar...

Erdek üzerleri sararmış, soluyordu bile...

İstanbul taraflarından ürperen lâcivert poyraz, biraz artmış, hem de kararmıştı, geceyi önüne katmış üfüre üfüre getirirken...

Ali, batının son ağartısına baktı, baktı.

Kalktı, yavaş yavaş geldi tayfanın yanına... Hepsi bir köşeye kıvrılmış düşünen, sigara içen, uyuklamaya çalışan...

— N'aber çocuklar? Dedi.

— Hiç... N'olsun.. Dediler. «Hiç. Yok bir şey... Oturuyoruz. Yatıyoruz... Bekliyoruz.»

— Reis.. Diye doğruldu Necati. «Reis...» —Yutkundu— «Bıktık gayri.....» diyecekti. Diyemedi.

— Ne var be Necati?

— Hiç, ne olsun.. Hiç. Hiç bir şey yok.

Duraladı. Düşündü Ali, ayakta. Hep ayni ses kulaklarında: «Mola.. Mola.. Mola! Yok... Yok... Yok!»

Kımıldadı dudakları:

— Poyraz geliyor, çocuklar...

— Yaa! Dediler, hep bir ağızdan.

— Bu iş yaş! Diye ekledi Aziz.

— Çocuklar poyraz geliyor...

— Sen bilirsin Reis...

— Kısılıp kalmıyalım buralarda...

— Sen bilirsin Reis...

— Ben... bu iş Paydos gayri diyorum çocuklar...

— Sen bilirsin... Diye tekrarladı gene hepsi...

— Kısmetten gayrisi olmaz... Dedi Aziz.

— Paydos derim çocuklar... Bu iş bu kadar. Burada, bu sularda bu kadar... Balık göstermedi kendini. Hele bize... —yutkundu— bir iki sefer hariç, hiç çatmadı, denk gelmedi doğru dürüst... Belki de bambaşka bir yerdeydi... Körfezde fazla eğlenmedi hayvan... Bilmiyorum. Ama tamam. Yetti. Paydos bu iş!

— Tamam! Yetti. Paydos Reis...

— Deniz bu, ne denir?

— Kırk gün taban, bir gün av eti derler.

— Bu kere temelli taban eti yedik!

— Kısmet...

— Tamam, dedi Ali. Tamam. Paydos. Hada davranın mâdem, vurup gidelim, sertlemeden poyraz... Dövünmeyelim geceylen, dönüverelim Kapıdağı, Kapsalayı vaktiylen.

— Hadin davranın! Diye bağırdı tayfa.

Dikiliverdiler ayağa.

Belli belirsiz bir sevinç içlerinde, boş ceplerini unuttular.

Bir gece eksik yatacaklardı, yaban yerlerde.

Göğüslerini rüzgâra karşı gerdiler... Derin derin nefeslediler.

Memleketlerine dönüyorlardı! Kendi sularına...

Hep «Mola... Mola... Mola!» diye ötüyordu kafası Ali'nin.

Dudakları tekrarlıyamadı.

— Paydos! Dedi. O kadar.

V

Tekneleri demirleyip atladılar karaya. Herkes dağılıverdi çarçabuk, birbir peşine. Sadık, motorda kaldı, son «işleri» ayarlamaya... Koltuk ipi, demirin boşu falan...

Kapıdağın poyraz kaplı tepelerinin ardında, gün ağardım ağarıyorum diyordu. Islak kum kokuyordu sahil, serin.

Yürüdü Ali, eve doğru.

Sokakların alacasından bir gölge koptu, koşarak geldi yanaştı, sırnaştı beceriksizce.

— Allah Allah... Bizi unutmadın ha? Dedi Ali. «Nasıl da duydun anladın geldiğimizi... Kokumuzu mu aldın be? Aferin sana...»

Okşadı Kara'nın kafasını... Burnu, dili sıcaktı köpeğin, Alinin elinde...

Kumlar, yerler, evler, minare, beyazladı iyiden iyiye.

Kahvedeki lüksün dışarı vuran şavkı zayıflayıp eridi.

Bir horoz öttü uzun, uzun. Sonra kesiliverdi soluğu.

Müezzin Ahmedin yanık sesi, inim inim dolandırdı Allah adını, sabah ezanını, tüm köyün üzerinde.

Camlarda, idare lâmbalarının ışıkları titriyordu. Kimi söndü... Kimi yandı daha çok, ezan sesiyle fitilleri dürtülmüş gibi...

Kapıya geldi, dinledi Ali. Dinledi eşikte, kulak verdi içeri... Duyamadı o alışık olduğu sesi.

Horlamıyordu Koca Nine.

Kulağını tahtalara dayadı Ali. Öyle durdu. Dinledi.

Şaşkın, dikilekaldı eşikte Ali. Anlamadan düşündü bir süre. Kara'ya baktı. Kara gitti, iki adım öteye, yolun orta yerine çöktü. Yattı kapkara. İleri uzattığı ön ayaklarının arasına başını koydu, çevirdi bakışlarını.

Meraklanıverdi Ali. Eli ayağı kesildi.

Yoldan Abdullah Hoca geçti, selâmladı Aliyi.

Ali duymadı, anlamadı, cevaplamadı. Kapıyı açamya davranmıyordu, zaten mandalı kaldıran ip içeri çekiliydi. Vuramıyordu tahtalara bile...

Gene kulak kabarttı. Tam o sıra duydu, belli belirsiz:

«A a a h !» dedi bir ses içerden. «Aaah... Ah anacığım..»

Gün ışıdı, bahar geldi, tüm çiçekler açıldı sandı Ali! Neden korktuğunu, neye şimdi bu kadar sevindiğini kendi de anlamıyordu... ama çılgınca bir sevinç yüreğinden kopup yükseldi, boğazına, ağzına, burnuna doldu.

Kuvvetle aksırdı Ali. Peş peşe iki kere, gürültüyle. Kendini tutamadığına şaşkın, etrafına göz gezdirdi, tüm mahalleyi uyandırıp kalkındırdığını sanarak...

Kara, başını dikmiş, ona bakıyordu.

— Kim o?... Kimdir o? Dedi bir ses içerden.

Ağzını tahtalara dayadı Ali, kapının aralığına:

— Ben'im ben... Ben Koca Nine, ben geldim... Ben geldim... Diye fısıldadı kuvvetle. «Aç, ben geldim... Aç... açıver.»

Bir süre hiç cevap gelmedi içerden, gittikçe uzayan; gün, hafta, yıl, upuzun, hiç beklemediği bir sesizlikti bu.

Koca Ninenin, sevinçle bağrışını duyduğunu sandı, hayalledi, en az beş on kere... Sonunda kendini duyuramadığına aklı kesti, bir daha seslendi içeri:

— Koca Nine... Koca Nine... Ben'im, ben geldim... Ben... Aç... Açıver kapıyı...

Gene bir sesizlik... Bir hışırtı... Biri yatakta dönüyormuş, sonra da örtüleri dürüp toparlıyormuş gibi...

Sabırsızlandı Ali:

— Koca Nine... Açıver şu kapıyı kuzum...

— Kapı açık, dedi içerden, boğuk, kesik, çatlak çatlak bir ses. «Kapı açık... Dayanıver. İtiver girersin... Taş dayalı içerden önüne o kadar...»

Bir hamlede daldı içeri Ali.

— Kapı açık ha?

— Açık ya! Dedi Koca Nine...

Yatağında doğrulmuş, pâzen geceliğinin altında, dizden aşağısı bembeyaz açılmış, boğum boğum şiş, romatizmalı bacakları kenardan dışarı sarkmış, kalkmaya davranıp kalkamadığı besbelli, sırtında yün örgü lâcivert hırkası, şiş şiş gözleri, sarkmış gerdanı yanakları, öyle oturuyordu.

Ali anlamadan baktı.

Koca Ninenin elleri başına gitti, saçlarını sıvazlayıp düzeltti, ensesindeki güdük kalmış —Çinlilerinkine benzer— tek örgüyü de çekiştirip düzeltmeye çabaladı; Aliye, iyi, güzel görünmek isteği gözlerinde...

— Neden kapı açık? dedi Ali.

— Hiç... Hiç... Bâzı kapı karşı komşu İclâl, eksik olmasın bir gelip yardım ediyor da... Bir o biliyor kapının açık olduğunu... İpi çekiyoruz içeri...

Dili çözülmüş, durmadan konuşmak istiyordu Koca Nine.

— Nen var senin? Diye kesti Ali.

— Hiç... Hiç bir şeyim yok.

— Nen var senin? Niye geliyor İclâl Bacı? Ne oluyor? Ne oldu? Ne oldu sana?

Bağırıyordu Ali.

— Hiç! Dedi Koca Nine. «Hiç... Biraz rahatsızlandım... O kadar... Biraz... Sen... Sen gidince öyle... O son sefer... Üzülmüştüm biraz fazla... Soğuklamışım... Yatmaya mecbur kaldım. Şimdi geçti. Şimdi iyiyim. Şimdi sen geldin... Dur kalkayım.»

Davrandı Koca Nine.

Koştu Ali. Sarıldı. Kaldırdı. Uzun uzun öptü tepesinden, o her zaman derli toplu, taralı, sıvalı, mis gibi kolonya kokan saçlarından.

— Çok mu hastaydın Koca Nine?

— Yok... Hayır... Biraz... Geçti şimdi.

— Ama ateşin var, yanıyorsun hâlâ...

— Yok hayır, geçti şimdi. Şimdi sen geldin.

— Çok mu hastaydın Koca Nine?

— Eh.. Biraz. Soğuklamışım.. Nezle falan... Geçti şimdi. Şimdi geldin. Geldin. Geldin değil mi? Geldin... Geldin... Geldin değil mi temelli?

Başı Alinin göğsünde, boğuk boğuk soruyordu Koca Nine.

— Geldim... Geldim... Geldim elbet. Nereye gidecem. Temelli geldim tabiî.

Uzandı kaldırdı başını Koca Ninenin, yanaklarından öptü.

O da onu, sımsıkı sarılmış, bırakmaya korkarcasına, içine çeke çeke, koklaya koklaya öptü.

— Çok bir sıcaksın Koca Nine... Hastasın... Bir derece koyalım sana...

— Dur hele şu terliklerimi bulayım... Dereceye falan lüzum yok. İyiyim. İyi oldum diyorum. Biraz sızılarım falan var daha, o kadar. Bir de uykularım bozulmuştu. Uyuyamıyordum hiç... ondan... Şimdi sen geldin. Şimdi iyiyim. Uyurum. Tamam gayri.

— Çok kabahatliyim... Seni çok üzdüm Koca Nine...

— Yok... Bir parça... Zararı yok.. Geçti şimdi.

— Çok üzdüm... Çok kötü yaptım. Çok mu ağladın Koca Nine? Çok mu ağladın? Yüzün gözün hep şişmiş... Çok mu ağladın? Hep.. Her gün... durmadan mı ağladın peşimden...

— Yok... Yok... Biraz... Geçti.

— Neden Koca Nine? Neden bu hâle soktun kendini? Neden bu kadar ağladın? Hasta ettin kendini... Neden, neden?

Koca Nine ilk defa Alinin gözlerinin içine baktı.

Kısa bir ân.

Gene de gördü Ali, bir acı, bir bulanık sızı hâlâ kıpırdanıyordu, yanaklarından, gerdanından süzülen yaşlarla akıp gitmemişti hepsi...

Ağır ağır, tane tane:

— Korktum Ali, dedi. «Korktum... Bir daha hiç gelmeyeceksin diye.. Beni sevmiyorsun diye. Hiç bir daha beni sevmiyeceksin diye. Benden uzaklaştın, koptun, gittin, beni artık

sevmiyorsun... sevmiyeceksin diye çok... çok korktum evlâdım... Öyle sandım. Korktum...»

— Ah... Dedi Ali. Ah.. Ah. Olur mu hiç öyle... Olur mu hiç böyle şey... Ah ben ne sersem herifim... Ah Koca Nine ah. Ah Koca Ninem ah... Allah ayırmasın bizi...

— Allah beni senin arkana koymasın evlâdım. Allah yokluğunu göstermesin... Allah...

Sarıldılar gene sımsıkı.

— Dur, dedi Koca Nine. Dur artık. Hadi hoş geldin, dur. İyiyim artık ben, dur hele sen geç otur, yıkan, dinlen, ben hele şu terliklerimi bulayım... Ocağı yakıp çayı koyayım, kahvaltıyı hazır edeyim...

— Ben yapayım Koca Nine, ben. Sen hastasın, ben yapayım. Sen yat, otur, dinlen, ben yapayım...

— Yok canım.. Dedi. İlk defa güldü Koca Nine. «Hiç mi hasta olmadım bugüne kadar? Kaç kere ocak yaktırttım sana? Zâti kalkıp davranamadım hemen, ortalığı bu halde gördün... ilk defa böyle karışık... Hiç ben dururken sana mutfak işi... Görülmüşü var mı? Geç içeri sen hele. Ben daha ölmedim oğlum. Ölmedim daha... Elim kolum da tutuyor çok şükür... Hadi geç içeri sen, geç diyorum. Hazırlar çağırırım ben seni.»

Çaresiz, geçti öbür odaya Ali. Çöktü köşe minderine. Bir süre düşündü. «Ah.. Ah» dedi bir kaç... «Of.. Of!» dedi sonra.

Bütün geceyi dümende geçirmişti, Kapıdağın burunlarını, tek tek, taş taş kollayıp hepsini dolanıp gelene dek...

«Ah...» etti son, içi geçti. Orada, öyle, boylu boyunca uyuya kaldı.

Yarım saat uyudu uyumadı, Koca Ninenin: «Ali!» Diyen sesiyle sıçradı.

— Ali, Ali gel hadi.. Gel soğutmadan...

Fırladı kalktı.

— Geliyorum, geliyorum.

Koştu, elini yüzünü yıkadı aralıkta, su vurdu kafasına ensesine kulağına hızlı hızlı... Bir daha yıkadı ellerini.

— Hadi tamam mı? İyice yıkandın mı, boynunu kulağı-

nı? Hadi gel... Soğuyor... Diye bağırdı Koca Nine gene.

Seğirtti Ali.

— Soğuyor, gel hadi.

— Neymiş o?

— Çorba... Tarhana.. Sen seversin diye yaptım. Gel hadi. Otur çabuk.

Çöktü sofraya Ali. Tarhana tütüyordu. Ev sıcacık olmuştu birden. Ağzı yandı Alinin.

— Üüf, sıcakmış...

— Kaynar kaynar! Sen seversin diye yaptım... Al, ekmek. Ekmek de ye. Çok zayıflamışsın, çok! Hasta olursun. Çok ye bâri oğlum. Bâri şimdi çok ye...

Ekmeği iki parmağıyle kopardı Ali. Hiç de zayıf, kuvvetsiz hissetmiyordu kendini... Her harekette pazıları, sırtının kasları kütür kütür oynuyor, geriliyordu... Kendi bile duyuyordu bunu.

Belki biraz yorgundu ama, hiç de zayıf, güçsüz değildi.

— Ah benim aslan evlâdım... Çok da zayıf düşmüşsün... Ye.. Ye! Sen yedikçe bana yağ bal olur.. Ye... Sen seversin diye yaptım. Daha dolu tencere. Ye, daha koyayım. Bitir onu, daha koyayım.

Bir süre yedi Ali, sonra birden farketti.

— Sen niye yemiyorsun ya?

— Hiç... Yaparken, aldım bir iki kaşık. İçim istemiyor pek şimdi. Hem ben yemesem de olur, bu gövde, bu şişmanlıklan... Sen gittin gideli öyle her zamanki gibi kendime yemek yapmadım, yapamadım bu sefer... Süt, yoğurt, ayran, öyle geçiştirdim.

— Ama asıl sen çok zayıflamış görünüyorsun... Bu kadar da perhize gir diyen olmadı ki... Zayıflamışsın bak.

— Ben mi? Diye güldü Koca Nine. —Elini yanaklarına, gerdanına, göbeğine götürdü— «Ben mi? Şu etlere bak hele, bak boğum boğum, katmer katmer!»

— Olsun... Gene de zayıflamışsın. Zayıf gördüm seni. Gel ye sen de...

— Yiyesim yok evlâdım. Belki helecandan. Sen geldin. Yerim sonra... Bundan böyle gene açılır eşkimim, hiç merak etme! Yerim, sen geldin ya... Sen ye şimdi ben seyrediyorum seni...

Dışarda sabah olmuş, gün ışımış, gelen geçen, çocuk, köpek sesleri birbir üstüne atlayıp geliyordu içeri...

Ağzını sildi Ali.

— Of be... Çok yedim... Eline sağlık.

Kalktı, geçti içeri.

Az sonra, Koca Nine de geldi, ahlayarak oturdu.

— Bulaşığı bıraktım, yıkamadım. Hele seni göreyim bir parça. Nasıldı işler? Oldu mu balıkçılık? Oralara gittiğinize değdi mi?

— Değmedi Koca Nine. Olmadı. Temelli hava aldık sayılır. İlk günlerde bir iki fırsat kaçırdık, ilk acemilik, heyecan... Bir daha da çatmadı kuvvetli balık. Boş boşuna dolandık. Görmedik bile... Sanki koca körfezde kalmamış balık... Koca derya kurumuş.. Hep masarif, kumanya, hepsi de boşa gitti.

— Sağlık olsun be evlâdım. Sağ selâmet geldiniz ya. Benim bu işlere pek aklım ermez ama, İclâl anlattı, bana geldiğinde... Galiba balık bu sene bu yanlara vurmuş... Karşı adada, Tuzla içlerinde falan alıyorlarmış Paşalimanlılar... Onun kocası da o yanda çalışıyor ya, o söylemiş...

— Karşıda mı?... Buralarda mı? Mümkünü yok... Görülmüşü yok be Koca Nine...

Düşündü bir süre.

— Ama neden olmasın? Belki de doğrudur. Öyle ya, balık demek kanatlı kuş! Belki âdet değiştirdi... Yem peşine, sularla, ya da başka bir sebep, geldi vurdu bu yanlara, yolunu sapıttı, uğramadı Bandırma Denizine... Ya da girdi, çok eğlenmedi, vurdu çıktı, geldi bu tarafa... Olur, olur. Zaten belli, yoktu balık o sularda... Tuh be! Temelli haybeye, boşa dolandık, bir iki gırgırın yatak balığını kavramasına kanıp...

— Sağlık olsun be oğlum.. Sağlık olsun. Allah başka dert vermesin. Sonra...

— Evet...

— Şey.. Yâni şu damı ne zaman aktarttıracaksın diye soracaktım... Sert rahmetlen çok damlıyor... Biliyorsun bir bunu istedimdi senden şu eve yapasın... Önümüz kış...

— Olmadı bir türlü be Koca Nine... Şu köyün işleriyle ne kadar uğraştım, daldık gittik önce o işe, hoş onu bile istediğim gibi, tam yapamadım.. Zor, adamla uğraşmak bizim bu memlekette... Onu bile istediğim gibi yapıp, yaptıramadım... Hâlâ duruyor esas köyün içerisi... Yüzlerce torba çimento arttı, yığdık kahvenin dibine, mağazaya ki (1) kışı atlatsın, ne yapalım... Derken bizim motor, takım meselesi, unuttuk damı, kendi derdimize düştük... Ama meraklanma, bulup buluştururum birini, iyi bir anlayan bu işten, yaptırtırım bu günlerde...

— Varol oğlum... Eksik olma...

Sustular.

Başını önüne iğdi Ali, düşünceli.

Az sonra:

— Şey... Dedi Koca Nine. «Şey, Ali...»

— Evet?

— O mesele var ya... Şey... Bir de o mesele var ya...

— Hangi mesele? Ne?

— Canım kız meselesi işte... Zehra yâni... Yâni demek istiyorum ki...

Kaldırmıştı başın Ali, nefesi karıştı sandı.

— Eeey?

— Bak beni iyi dinle evlâdım... Sözümü kesme. O gün dinlemedin. Günahıma girdin. Kalbimi kırdın. Ben sana söylemedim. Söyleyemedim o gün... Sen de soluk aldırmadındı ya, diyeyim... Evlâdım...

— Eeey?

— Ben çoktan gittim, istediydim kızı... Hem de iki sefer.

---

(1) Balık ağları, kayık, deniz malzemesi v.s. konulan büyük depo.

Bu ağrılı bacağımla, iki kere çıktım o merdivenleri. Deli Boşnak kendini bir şey sandı da, bekledi ikisinde de, üst kata çıkayım ben... Önce bir düşünürüz falan dedi diye bir sefer daha gittim. Geçen gelişinde dinleseydin... Önce dilim varmıyordu söylemeye, sen üzüleceksin diye, ama sonunda diyecektim elbet. Beklemedin, dedirtmedin, vurdun kapıyı...

— Eee yâni?

— Yâni'si şu ki, karısı, kızı da gönüllü çoktan... Adam da iyi hoş, kaç senelik komşumuz, bir kötülüğünü de görmedik, neme lâzım... Ama deli işte herif! Dayatmış işte bir kere. Dayattı en sonunda, «ben Boşnaktan gayrisine kız vermem!» diye. Nuh dedi Peygamber demedi. Ne yapalım şimdi?

— Yaa! Diyebildi Ali. «Yaa! Demek böyle... Demek böyle. Demek doğru söylemiş...»

— Kim?

— Zehra! «Babam asla razı olmaz... Senden iyisini bulamıyacağını bile bile, gene de dayatır, beni sana vermez, Boşnak değilsin diye... Ve de Boşnaktırlar diye beni o serseri dayı oğullarından birine verecek. Tek çare, beni kaçır sen» dediydi de, inanmamıştım.

— Gördün mü? Doğru söylemiş kız. Demek çok akıllıymış, anlamış.

Ali düşüncelere dalıp, susmuştu.

— Ali, dedi Koca Nine. «Ali, ne düşünüyorsun?»

— Hiç, ne düşünecem? Ne olacak, şimdi, yâni bu iş?

— Ne olacak, mademki gönlün var bu kızda. Var değil mi, iyice eminsin değil mi? İyice düşündüm dedin.

— Var... Eminim. Düşündüm.

— İyi ya... Ne sıkıyorsun tatlı canını be evlâdım. Benim makbulüm Zehra, sen istedikten sonra. Hep söyledim, gene de söylerim, Nesrin kadar iş bilmez, evciment değildir ama, öğrenir benim yanımda, görür öğrenir, kocasını, seni sevdikten sonra ne yapacak öğrenmeyip de dedim, makbulüm benim de dedim, sen istedikten sonra... İyi ya...

— Eeey?

— Ee'si, alır kaçırırsın be Ali, kızı... Bir sen değilsin ya kız kaçıran... Nassa kız almış yaşını başını... Baba kuzuluğundan çıkmış. Razı da dünden. Kaçırırsın. Ben de elimden gelen yardımı yaparım size, işte bu. Bir kâğıt falan göndermek bile icab etse, şu gün falan diye, İclâl'le yollarım, yollatırım Zehraya, hazır etsin bohçasını, beklesin saatini... Daha da her ne ki istersen yaparım, tek sen üzülme... Tamam mı? Kaçırırsın kızı, bu kadar. Bir dolanır alır getirirsin eve...

Kekeliyerek tasdik etti Ali:

— Kaçırırım ha? Kaçırırım ya! Öyle ya... Başka çare yoksa, kaçırırım ben de... Görsün anlasın Boşnağı o zaman...

— Elbet ya, dedi Koca Nine. «Elbet ya, iş ki sen üzülme. Mâdem vermiyor insanlıkla, hem de senin gibi adama... İyi ya... İyi ya dersin sen de, kaçırırsın. Oldu mu? Bitti, tamam.»

— İyi ya... Dedi Ali. «Doğru... İyi ya... Mâdem vermiyor.. İyi ya, kaçırırım ben de. Kaçırırım. Oldu bitti. Tamam. Kaçırırım, iyi ya.»

Kalktı yerinden.

***

— Valla benden demesi Ali âbi... İster inan, ister inanma. Ben senin iyiliğin için diyorum. Huylanmış bir kere adamlar...

— Olamaz be Sadık. Olamaz, mümkünü yok. Kim ne gördü, ne duydu ki? Daha sana bile siftah söylüyorum. Hem herifler yukarı mahalleden, yolları bile geçmez buradan... Geçse de ne görecekler? Ne oldu? Ne var? Kim ne biliyor? Sana bile siftah söylüyorum. Söylüyorum elbet, en bir has adamım, kardaşım, yoldaşım, sırdaşım, kendimden çok güvendiğim... ve de bu işde elbet bana bir yardım eli vurursun, inandığımsın. Elbet, sıra bir gün sana da gelince, ben de yaptığın, yapacağın yardımın altında kalmam, kat be kat, canımla, malımla ve de her şeyimle yardımına koşarım onun deyip bu işde hesaba kattığım tek adamsın. Görüyorsun, sana bile siftah, yeni söyledim...

— Ama ben biliyordum Ali Âbi...

Önüne bakarak gülümsüyordu Sadık.

— Biliyor muydun? Nasıl? Nereden?

— Canım sen de bizi temelli saf belledin be Ali âbi! Hiç mi aklımız gözümüz yok bizim? Hiç mi hâlinden, oturuşundan, konuşmandan, oflamandan, dalıp dalıp gitmenden ve de kendi evine girmeden eşikte durup öbür eve, yukarı bakmandan ve de daha neler neler nelerden, anlamayız sanıyorsun sevdâlı adamın hâlini... Sevda hâlini...

— Demek anladıydın?

— Elbet. Ben anladığım gibi, daha başkaları da anlamış olabilir. Üstelik bir de kızı istettin Koca Nineyle... Ağızdan ağıza, kadından kadına derken, eve, kocaya, oğula, erekklere bile yayılmıştır, senin gönlünün kimde olduğu... Ben senin iyiliğin için söylüyorum. Kulağımla duydum kahvede. Huylanmış bir kere herifler, ve gözleri var bir kere kızda, malları benimsemişler, Reis demiş ya dayı oğullarına veririm ancak, tamam, ya biri ya öteki, malları bellemişler. İt kopuk takımı üstelik, sarhoş, uğursuz. Kulağımla duydum kahvede... «Ali, mali...» el kol sallayıp, bağıra çağıra konuşuyorlardı «asarız, keseriz..» Besbelli yapacaklarından değil... Serserilik, rezillik. Beni görünce, pis pis bakıp az susar oldular. Huylanmışlar. Ben de diyorum ki, mâdem bu işi yapacaksın, plânlı, programlı yapalım. İyi bir düzen düzelim ki, iş yarım kalıp da bozulmasın... Yâni ki fırsat kaçmasın... Öyle bir çevirelim ki işi, bulaşmayalım heriflere. Ben... Öl de öleyim. Yanındayım senin. Bir bir eder iki, bu belli besbelli. Bu iş benim ya da senin, yâni bizim, evvel Allah kimseden de korkumuz yok. Elimiz kolumuz da tutuyor. Ama gene hesaplı, plânlı gidelim. Bir tatsızlık çıkmasın. Bir rezillik olmasın. Sen de muradına eresin. Hem de temiz temiz. Bulaşmadan... Biz herifleri huylandı bilelim. Tut ki aydı balık, huylandı. Ona göre mola edelim... Ona göre çevirip çatalım! Hesaplı... plânlı. İyi bir çevirelim, kaçırmayalım fırsatı.

— Pekiy... Diye güldü Ali. «Haklısın, pekiy. O gece palamutta yaptığımız gibi yapmıyalım. Pekiy. Hesaplı, plânlı mo-

la edelim. İyi bir çevirelim. Haklısın. Düşünelim iyi bir... Haa! Aklıma gelmişken, balık buralarda gösteriyormuş, ne yapacaaz be Sadık?»

— Boş ver be Ali âbi... Sonraki iş o gayri... Önce biz bu balığa bakalım. Önce bu iş. Sonra bakarız öbür balığa... Bu iş bitsin hele... Hele bir iyi «mola» namusumuzlan şu işde... Bir mola ki tastamam!

— Ulan Sadık... Diye bir tokat patlattı Ali, Sadığın omuzuna. İçten, biraz fazla samimî, az şaşkın bir tokat. «Aferin be... Gel konuşalım şimdi bir bir yapacaklarımızı... Aferin. Sen çok bir büyük adam olmuşsun ben farketmeden... İyi ki varsın... En bir has adamım. Mola... Mola... Mola! Tastamam. Sen büyük Reis olmuşsun bile Sadık. Bir büyük Reis!

Mahçup, önüne baktı Sadık.

— Sayende! Diyebildi. «Sayende Ali âbi... Sayende!»

— Mola... Mola... Mola! Diye rahat rahat bağırıyor kah kah gülüyordu Ali.

***

— İşte böyle oğlum, dedi Koca Nine. «Dediğin gibi yapmış. Gitmiş bir bir anlatmış söylediklerini, yazdıklarını okutmuş, sonra da alıp yırtmış, kimsenin eline geçmesin... Hepsi tamam. Dediğin, istediğin gibi, yarın değil öbürsü gün akşam, gece... Tam yatsıdan sonra. «Tamam anladım» demiş Zehra. «Tamam, kapar bohçamı koşarım. Daha önceden hazır olur, bekler, vakit gelince koşarım. Dediklerini bir bir yaparım... Atlarım büyük motora, Alinin, davlumbazlı büyük motora atlar, siner yatarım, ambara kamaraya, nereye denk gelirse. Tamamım.» Böylece demiş bellemiş. Yemin etti İclâl. Bu iş hazır. Sen tekneyi hazırla...

— Tekneleri... Dedi Ali. Tekneleri...

— Tekneleri mi? O da ne demek evlâdım?

— Hiç... İki kayık bekleyecek orada, sahilde. Benim iki motor. İkisi birden. Uzun iş... anlatamam. Bizim bileceğimiz

iş. Bir huylanan, kızın peşine düşen olursa diye... Biz öyle bir plân yaptık Sadıklan...

— İyi. Orası artık sizin bileceğiniz iş... Hem mâdem Sadık seninle beraber bu işde... Tamam demektir. Allah hayırlı etsin. Kısmet açıklığı versin evlâdım. Benden bu kadar. Ama kuzum koru, kolla kendini. Yorma. Üzme. Üşütme. Çok da oyalanma dışarlarda. Bir iki günde dön gel. Yatışır nasılsa burası...

— Sağol Koca Nine. Sağol, sen merak etme. Zaten dönüp dolaşıp gideceğimiz yer en son, karşısı, Tuzla. Köye, Abduğa misafir olacağız. Ben konuştum kendisiyle. «Elbet, lâfı mı olur? Elbet bize gelirsin, sen o kadar yardım ettin bizlere... Hem de bize gelmezsen yüzüne bakınam gayri...» bile dedi. İmam da amcası zaten, duayı nikâhı yapacak. Sen hiç merak etme. İş ki sen iyi ol... İyi misin sen? Sahiden iyileştin mi? İyi misin, doğru söyle...

— İyiyim oğlum. Sen geldin, iyi oldum. Beni düşünme. Bir de şu iş hayırlısıyle bitse de...

— Korkma... Her şey hazır. Tamam demektir bu iş. Tamam. Tastamam. Her şey hazır. Bir «Mola!» o kadar...

— Ne? Ne dedin oğlum?

— Hiç! Mola dedim... Mola! Öyle dedim işte. «Mola!» Mahsus dedim canım... Bir şey değil. Tamam yâni. Tastamam tamam her şey!

VI

Boğuk, kapalı, sıcak bir geceydi.

Yatsıdan dönenler, çeşmeyi dolanıyorlardı, yukarı mahalleli bir kaç kişi...

— Bu sene kış yok galiba... dedi biri. «Kasımın onu, hâlâ sıcak! Öyle bir poyraz gösterdiydi geçenlerde, silindi gitti bir günde... Hep lodosa binik havalar... Allah hayırlara tebdil etsin. Görülmüşü yok...

— Pastırma yazı ki, pastırma yazı bu kadar olur...

— Allah fakir fukaraya acıyor Çavuş.

— Ama bir de gümledi miydi kış... kök söktürecek derim ben, «hiç şüphesiz!»

— Daha en az bir ay sürer bu sıcak havalar... Kapıdağ demişler bunun buraya! Yeni yıla dek dayanır... Verir sırtını... Koyvermez soğuğu poyrazı, insin aşağı... Eh, gayri yeni yıl da gelip vardı mı, n'etsin artık Kapıdağ?

— Soğuk da, kar da lâzım... «Hiç şüphesiz»! Her şey zamanında. Ne denir? Her şeyin bir zamanı var...

— Delikanlılık bile, ha Çavuş?

— Hiç şüphesiz! Delikanlılık bile, «hiç şüphesiz»! Her şey zamanında... Delikanlılık bile!

Yürüyüp geçtiler.

Sesleri ufalandı, kayboldu.

Başında beyaz başörtüsü, gözünde gözlük, tesbihi kucağında, elinde Kur'an oturmuş, hafifçe mırıldanarak, başını, hattâ tüm gövdesini öne arkaya sallayarak, «okuyordu» Koca Nine.

Bir süre onu seyretti.

Saatine baktı gene.

Nihayet kalktı.

Koca Nine okumasını kesti. Gözlüğünün üzerinden baktı.

— Tamam mı? Oldu mu vakit? Gidiyor musun?

— Tamam. Gidiyorum Koca Nine.

— Güle güle git... Allah korusun seni. Beni merak etme. Ben hep burada dua edeceğim sana... Okuyacağım...

— Sen de merak etme... Belki uzarım bir kaç gün... Vaziyet icap ettirir... Sen de meraklanma...

— Olur, meraklanmam.

— Kendine iyi bak e mi?

— Olur... Pekiy.

Gitti Ali, elini, sonra yanaklarını öptü Koca Ninenin.

— Gidiyor musun evlâdım?

— Gidiyorum.

— Hadi, git, git. Hâdi, Alah selâmet versin. Yolun açık, kısmetin gür, tuttuğun altın, yiyip içtiğin, görüp seçtiğin hayırlı olsun. Allah seninle olsun. Yardımcın olsun... Binbir melâikesi seni korusun!

Dışarı çıkınca, kapıyı hafifçe örttü Ali.

Gölgeye, kuytuya sine sine, dikkatli, ölçülü adımlarla yürüdü. Çeşmeyi geçince hızlandı, vardı sahile.

Yanyana duran, biri davlumbazlı, büyük; öbürü küçük, iki motorun, kıçtan demirli, baştan. karaya kumlara çakılı birer kazığa koltuk vermiş kendi teknelerinin önüne geldi.

Önce alamatraya sokuldu.

Seslendi:

— Sadık!

— Efendim Ali âbi?

— Her şey hazır mı, tamam mı?

— Hazır, tamam Ali âbi.

— Koş boşla zinciri öyleyse kıçtan.. Az boşla. Vakittir. Boşla, gelsin bassın kuma motorun başı...

— Olur Ali âbi... Tamam mı... Daha boş koyayım mı?

— Az daha. Tamam. Oldu. At şimdi dengi dışarı. Çabuk at. Hah, o kofalığın, çalıların içine...

Paf diye, iri, yusyuvarlak bir denk, insan gibi iri, çul çaput sarılı bir koca yumak attı Sadık karaya.

Ali bunu, çalıların arasına sürdü, yuvarladı, gizledi.

— Ali âbi dikkat ol. Dikkat ol. Huylandı bir kere herifler. Hep nöbete yatıyorlarmış,.. Kolla kendini. Bizi merak etme evelallah. Kolla kendini. Bulaşma...

— Tamam, tamam. Sen anladın değil mi, nerede buluşacağız?

— Anladım Ali âbi...

— Skupya'ya (1) doğru, lodos yüzüne dönersin Paşalimanın. Hemen ikinci koya, kuytuya sığınır, yatar beklersin ben geleyim... Ben poyraz yüzünden geleceğim... Nassa ara incecik, elli altmış adım... Kayığı bastırır atlar, öbür yüze karadan koşar kavuşurum yanınıza...

— Tamam Ali âbi... Biliyorum. Merak etme. Tamam.

— Önce ağır yolla, fazla ses etmeden açıl. Gece kara, yıldız da yok. Baktın tamam, kaybettirdin kendini, yol verir atlarsın Adaya. Koyun tâ dibine, kayaların kuytusuna gir e mi?

— Merak etme Ali âbi.

— Çok bir dikkat et Zehraya...

— Merak etme Ali âbi... Sen hiç yorma dedim kafanı bize... Nasıl dedik, tastamamına öyle olacak... Acemi miyim ben?

— Değilsin!

— İyi ya, güven bana... Daha ne?

— Güveniyorum be Sadık... Güvenmez olur muyum?

— Tamam. Sen kendini kolla... Kolla ki...

Bir ses geldi, yukardan, yoldan, çeşmenin o taraftan...

— Tamam... Tamam Sadık! Çalıştır makinayı, çalıştır. Geliyor. Tamam, çalıştır.

Koştu Ali, kumsal yukarı. Kaptı Zehranın elinden bohçayı.

— Koş çabuk, hadi... Koş... Gel çabuk.

İndiler kıyıya.

---

(1) Yeni adı "Balıklı,,.

Attı Ali bohçayı alamatraya, Sadığa. Tuttu elinden Zehrayı :

— Hadi bin, atla. Çabuk. Ben sonra gelip kavuşacam size. Öyle lâzım. Atla çabuk, atla. Korkma, Sadık var içerde. Sadık demek ben demek. Ben de gelip kavuşacam hemen. Atla hadi. Tamam. Hadi güle güle size.

Dayandı alamatrayı başından, Sadık demir zincirine asılmış alıyordu geriden. Motor açılıverdi çabucak.

Fazla bakınadı arkalarından.

Koştu dengi aldı. Sırtladı, götürdü küçük motora, başüstüyle oturağın arasına, öyle dikine koydu. Atladı kayığın içine.

— Çalış şimdi bir ipte, göreyim seni Viskonsin! Dedi, çekti ipi.

«Çat, çat, çat...» Döndü, durdu volan.

Bir daha sardı ipi kasnağa.

— Çalış be kuzum, hada göreyim...

Tam o sırada bir patırtı koptu yukardan, yoldan. Işıklar, bağırışlar...

«Kaçıyorlar... Kaçtılar... Tutun... Ulan... Aman... Kaçıyorlar... Kaçtılar... Tutun... Koman... Ulan namussuzlar... Çabuk bu yana...»

Sesler hemen yükseldi.

Çağlayıp yakınlaştı.

Öteden kahvenin kapısı açıldı. Işık, bağırış, bir de o yandan döküldü sokağa...

Köpekler havlamaya başladı... dur duraksız!

İp koptu, elinde kaldı, sırt üstü düşüyordu Ali. Ama motor da çalıştı! Pervane fokur fokur kaynattı suları. Ağır yola aldı makinayı Ali, atladı karaya, dayandı, çevirdi kayığın başını denize, daha motor yanlayıp kuma yaslanırken sıçradı içine, dayandı dümen yekesine dışarı düşercesine, kökledi gazı.

Tekne döndü. Bembeyaz parıldayan çürük su köpükleri peşinde, yol verdi açığa...

Lâmba, fener, lüks, ışık... Kadın, erkek, çocuk, köpek, bir sürü bağrışma karmakarışık, oynak, bir kargaşalık vurup gel-

di, yayıldı kıyıya, sahil boyuna, benek benek aydınlık... küfür küfür sesler döküldü sulara.

Hiç acele etmiyormuş, ya da motor yorulmasın der gibi, makinayı az yavaşlatmış, öyle bir karar gidiyordu Ali. Hem de az çevirmişti kayığın başını, sanki açık açık Erdeği niyetlemişcesine...

Bir kaç kere baktı geriye.

Gece karaydı, kaplıydı ama, benek benek ışık koşuşuyordu sahilde. Hâlâ sesleri, bağrışmaları duyuyordu.

Basri Reisin koca alamatra gürüldedi birden: marşına basılmış yüzelli beşlik tank makinası, tüm sesleri örttü.

Işıklar kümelendi bir yerde.

Sonra kopup ayrıldılar kıyıdan, hızla gelmeye başladılar.

Gaza azıcık dokundu Ali.

Biliyordu, kendi kayığı taş çatlasa altı buçuk yapmaz, Basrinin alamatra ise dokuz mili sağlam döverdi.

Ama gece karaydı. Kendi epey önceden fırlamıştı.

Güldüğünü farketmeden:

«Mola!» dedi. «Mola ki mola! Şimdilik iyi çevirdik!»

Ardını dinledi, denizin üzerinde gezinen ışıklara baktı.

Çok kıyı gidiyorlardı, «Maymun dere» üzerine...

— Eh biraz dolaşın gayri... dedi. «Dolaşın ki bulasınız Aliyi!»

Alamatradaki bağırıp çağrışmaları, gümbür gümbür makinayı, bodoslamada faşırdayarak yarılan suların sesini bile duyuyordu Ali uzaktan, başka ses yoktu denizde, ne de bir başka ışık.

Kendi büyük motoru, yılan gibi sessiz kayıp çıkmıştı açığa besbelli uzağa, hiç «nâmı nişanı» kalmamıştı!

Basrinin alamatra, makinasının, egzosunun, bodoslamasında şarlayan suların sesiyle beraber, yön değiştirdi.

Baş tarafında birikmiş ışıkların şavkı da, daha bir başka parlamaya başladı.

— Eh, dedi Ali. Şimdi bir parça iyi... Tam bu yolla gider-

seniz, Konya (1) açıklarında bordalarsınız beni... Hada gayret dayılar!

Uzattı bacaklarını kıçüzerinde, öyle bir tuhaf yatmış, tutmaya başladı yekeyi alt ucundan.

Teknenin iki yanından, yemyeşil yakamozdan, iki bıyık uzanıyordu ışıktan, kayığın yoluyla kabaran dalgacıklar...

Pervane, mavi, beyaz, yeşil, köpük köpük ışıktan bir kuyruk sürüyordu peşinde...

Gerileyip açılan dalgalar, bazı bazı çatlayıp kıvrılırken yakamoz yakamoz devrilen yemyeşil ışık çaktırıyordu.

Dirseğinin üzerinde doğrulup, daha arkaya baktı gene Ali.

Alamatranın sarı sarı çakan arayıcı ışıklı başı, sandığından da hızlı yaklaşıyordu. Hem de dosdoğru üzerine geliyordu artık.

Kalktı oturdu Ali.

Makinaya uzanıp, tam - yol verdi.

Tekne tepeden tırnağa sarsılmaya koyuldu, motor harıldıyordu, saplamalarını söküp, denize sıçrayacakmışçasına...

Az buçuk konuşmaları, insan seslerini, bağrışmaları duymaya başlıyordu Ali.

Alamatra, şarlayarak geliyordu, suları omuzlamış, canavar gibi...

— Bir çeyreğe kalmaz, kavuşurlar.. Dedi Ali. «Mümkünü yok... En fazla bir çeyrek. Ne dokuzu be? On mil dövüyor bu kayık. Çektilerdi de geçende... Ne olacak, altı temiz, makina yüzelli beşlik! Dayan be Viskonsin! Temelli yufkalaştın sen de...»

Kâğıt gibi limanlıktı deniz. Gök kaplı, kara. Bekliyordu hava. Öyle yatmış... Konya açıklarında bile tek nefes bulmadı Ali.

Kaygan, yakamoz yakamoz çakarak, yarılıp akıyordu sular...

---

(1) Diğer adıyla «Ocaklar köyü». — Erdek Narlı arası bir köy ve rüzgârının sertliğiyle namlı boğaz.—

— Hey gidi Konya! Şarladın mı da, bir adam ararsın saracak! Şimdi de tüm uyuyor... Hiç yok sanırsın...

Kendi kendine konuşarak güçleniyordu Ali.

Gülüyordu bile bir parçacık.

— Mola ki Mola! Ayınadı balık... Anlamadı daha. İyi bir çeviriş çevirdik, neme lâzım! Çok bir iyi mola ettik... Tastamam, şimdilik!

«Şimdilik» diyip, bir daha baktı geriye.

Alamatra geliyordu.

Sokuluyordu... Hızla, hızla kapatıyordu arayı.

Dosdoğru üzerine geliyordu, hiç sapmadan.

— İyi keşfettiler yerimi bu kere... Doğru direk geliyorlar! Besbelli bu benim meret makinanın egzos sesi tüm dağları tutuyor. Şu patırtıya bak hele, sanırsın susturucuyu savurup atacak! Öyle ya, olup olacağı kara motoru... Hususî deniz için değil ya! Gene iyi dayanıyor kahrımıza... Ama bir de bak öbürüne, hiç ses, nefes etti mi kaçarken?.. Deniz motoru işte, hâli başka... Makina ona derim ben.

«Nah orada.. nah!»

Anlar gibi oldu bağrışmaları... Egzos bastırdı.

«Nah gidiyor... Nah orada... Yol ver, yol ver!»

Gene karıştı sesler. Alamatranın makinasının alçala yüksele gürüldeyişi kapattı bu kere...

Baktı Ali: Yaklaşan el fenerlerinin ışıkları, ilk defa tam üzerinde çaktı, kayığı aydınlattı hafifçe, gözlerini bile aldı az buçuk...

Sokuluyordu alamatra, hışım gibi.

Sonra birden, her şeyi duymaya başladı, açık seçik.

«Nah bak.. Nah! Tamam... Çak bir daha çak! Na bak kız da orada...»

«Çak, öyle çak!... Nah, oturuyor kız baş tarafta... Çökertmiş ambara...»

«Vay namussuz!»

«Kavuştuk demektir... kavuştuk gayri...»

«Ulan sorarız biz şimdi sana... Dayan. Yol ver Basrinin oğlu...»

Güldü Ali. Basri Reis «İllâ da iskele. Yol istemem, köyün onarılmasını falan anlamam, illâ da iskele!» diye az mı dayatmıştı. Şimdi de bastıbacak oğlu, peşine düşenleri sürüp getiriyordu ha? Kimse adamdan sayıp da adını bile söylemezdi doğru dürüst «Halit» diye... Basrinin oğlu deyip geçerlerdi. Şimdi o, peşine düşen Boşnak dayı oğullarını sırtlamış tam - yol geliyordu ha?»

— Yuf! Dedi... «Yuf be... Yuf olsun be!»

«Ulan Ali... Diye inledi bir ses. «Ali... Ulan Ali. Dur diyorum. Dur!»

İsmetti bu. Dayının büyük oğlu.

«Ulan Ali... Dur! Dur diyoruz. Ulan dur diyoruz. Durdurmasını biliriz. Ezip geçeriz, çiğneriz seni be! Dur ulan be... Ezip geçeriz... Basar kırarız...»

— Yavaş gel! Dedi. Güldü Ali. «Sarhoş deyyus, ağır ol!»

«Ciiiuv» dedi bir şey, bir patlama geriden.

Yüzü ıslandı Alinin, serpintiyle; gülüşü yarım kaldı.

«Ciiiuv... Ciiiuv..»

İki patlama daha, keskin, kısık, elden ele dağlardan dolanıp geri geldi.

Bunu beklemiyordu Ali.

— Ulan mavzer atıyorlar be! Eyvah be... Hem de bu Boşnak iyi nişancıdır...

«Ulan Ali! Dur! Dur! Yoksa, vuracağım namussuzum.»

Geri bakmadı Ali.

Çok yaklaşmış ışıkların, gözlerini iyice alacağını biliyordu. Çaktıkça, kayığın içini gündüz gibi aydınlatıyordu. Baş tarafta, dimdik ağarıyordu koca denk.

Kısılı konuşmaları bile duyuyordu artık.

«Dur âbi, kızı vuracan!»

«Bırak, ben bilirim işimi...»

«Ciiiuv... Ciuuuv!»

«Şrakk... şrak...» sulara saplanıyordu kurşunlar yanıbaşında.

Attı kendini ambara, boyluboyunca attı, uzandı Ali.

Koca denk, kafasına dayanıyordu.

Dümeni boş bırakılmış kayık, alabandaya başladı hızla...

«Duruyor...»

«Dönüyor...»

«Boşladı...»

«Aç ulan aç... Üstüne çıkacağız!»

«Boşa al Basrinin oğlu! Bindiriyoruz... Aç ulan... Aç, eziyoruz herifi...»

«Herifi sittir et, kızı paralayacaz be...»

Büyük bir gürültü, şarıltı, har - hur, bağrışma, ışık, ışık, ışık, yalayıp geçtiler Alinin tekneyi.

İri denizlere bindi kayık, sallandı hızla, indi kalktı, indi kalktı.

Dümen alabandaya kaçmıştı, Ali baş tarafta tüm ağırlık, tekne pervane çıkardı, yol kesti, fokur fokur bembeyaz köpük, makina ambalede çıldırmış, kalakaldı yerinde.

Ali, hiç bir şeye aldırmaz eski bir alışkanlıkla fırladı kalktı ayağa, koştu motora, dağılmasın, şaft kesmesin, krank koparmasın diye koştu, ağıra aldı... en ağıra... sonra hepten stop etti, kesti sesini.

Şaşkın, yerinde sayıyordu kayık.

Ali, ambarda dikilmiş, iki eli belinde, ayakta bekliyordu.

Geçip giden alamatra, tam - yol tornistan vurmuş, kızaklamış, kıçını almış çevirmiş, gene ileri vermişti. Yaklaşıyordu.

«Durdu be...»

«Bekliyor be...»

«Ulan ne biçim iş bu be!»

Bütün elektrik fenerleri üzerine çevrilmişti.

Sarı sarı çakan bir yalaza ışık beyninde, bir büyük karartı arkada ağarmış... Başka bir şey görmüyordu Ali.

Ellerini gözlerine siper edip, başını yana çevirerek, ilk o bağırdı gene de:

— Ne oluyor be? Ne yapıyorsunuz be? Çıldırdınız mı ulan hepiniz? Kör kütük sarhoşladınız mı be? Tek akıllı adam yok mu içinizde?

— Ne diyor bu?

— N'oluyor be?

Boşa aldı, yavaşça geldi alamatra... Sokuldu.

Ali, yanıbaşında dikilen koca teknenin borda kuşaklarına yapıştı. Sanki o onlara kavuşmak istiyormuş gibi, sımsıkı tutundu.

Bağırdı sonra yukarı, o top sarı ışığın orta yerine, kaç kişi olduklarını, kimi kimseyi seçemeden:

— Ulan ne yapıyorsunuz? Geceleyin manevra mı be? Ne kurşun sıkıyorsunuz üstüme? Bu kadar mı vurdu başınıza sarhoşluk? Topunuz birden mi çıldırdınız?

Bir konuşmalar oldu yukarda.

«Ulan bu ne iş be?»

«Yahu o ne be? O baş taraftaki?

«Kız işte be... Sarılmış, sarmalanmış...»

«O kız değil yahu...»

«Kız ulan... Kör müsün? Kız elbet, ne olacak?»

«Ulan Ali,» diye bağırdı İsmet. «Ulan Ali, söyle çabuk, kız nerede?»

— Ne kızı? diye bağırdı Ali de yukarı. Sonra büsbütün, avaz avaz yükseldi sesi:

— Ulan çekin şu ışığı gözümden be... Temelli harâmiliğe mi çıktınız? Yol mu kesiyorsunuz? Temelli korsan mı oldunuz? Çekin, indirin ulan şu ışığı... Sonra sorun soracağınızı adam gibi, ne var?

Işıklar hedef değiştirdi, sağa, sola, aşağı kaydı.

Ali, gözlerini kırpıştırarak baktı.

Dört kişiydiler, küpeştenin üzerinde dikilenler: İki dayı oğlu, büyüğünün elinde mavzer, Basrinin oğlu, bir de o ocaklarda çalışan genç, Veli mi ne, onların şarap arkadaşı...

«İyi azmışlar!» diye düşündü Ali.

Sonra seslendi bir daha, biraz yumuşakça:

— Yahu ne oluyorsunuz be yahu? Nedir böyle geceylen? Ne arıyorsunuz? Ne yapıyorsunuz? Ne istiyorsunuz?

— Kızı...

— Ne kızı be sağdıç?

— Zehrayı... Bilmezden gelme... Sen kaçırdın, sen! Kaçırdın bu gece...

Bir kahkaha attı Ali.

— Sen rüya görüyorsun arkadaş! Ne kızı be? Siz fazla kaçırmışsınız besbelli bu akşam...

— Yahu ne diyor bu be?

— Kız yok diyor be...

— Yahu ben gözümle gördüm kızı be...

— Ulan Ali... Ulan numara yapma. Kız içerde saklı. Ulan, ne o be, ambarda dikili? Nah ulan kız be... Örtünüp saklanmış aklınca...

Bütün fenerler döndü, gözbirliğiyle aydınlattı koca dengi.

Ali fırladı, kaptı dengi, koca çuvalı, yukarı kaldırdı:

— Nah alın bakın öyleyse kıza! Dedi. «Ulan siz hepten sapıtmışsınız. Bunun için mi çevirdiniz beni yolumdan, bunun için mi kurşun sıktınız üzerime? Ulan Zehra bu mu? Kız bu mu? Ulan siz temelli kaçırmışınız. İflâh olmazsınız gayri... Ulan Zehra kimbilir kaçıncı uykudadır! Bana ne ulan Zehradan? Bunun için mi az daha vuracaktınız beni? Nah... alın ulan... uzanın, tutun, alın... ulan bu çul, çaput, paçavra be!

Elledi adamlar şaşkın şaşkın, yukarı çekmediler bile. Aşağıda, küçücük kayık, bomboş, saklısız, gizlisiz salınıyordu.

«Pof» diye gerisin geriye attı dengi Ali, tekneye.

— Yahu kim veriyo size bu akılları? Yuf ulan size be. Bir de mavzer ha... Kurşun sıkmak ha? Ulan o kurşunun biri kayığa rasgeleydi, sorardım size ben o zaman... Yuf ulan topunuza... Kör herifler!

Susuyordu adamlar yukarda.

Sonunda:

— Sen nereye gidiyordun be Ali? Dedi İsmet.

— Nereye? Elinin körüne... Sana hesap vereceğidim! Li-

man reisiydin başımızda, gelip kâğıt donatalım karşınızda! Nereye gidiyormuşum? Ulan görmüyor musunuz? Budak deliği mi o gözler? Tüm şarap mı dolmuş kafanız? Ulan ben nereye gidiyorum? Erdeğe be, Erdeğe! Kör müsünüz? İzin mi alacağım önceden?

— Ne yapacaktın Erdekte?

— Yahu, çıldırtma beni İsmet? Görmüyor musun be adam? Çul çaput götürüyorum.

— Çul çaput mu, ne için?

Ali birden sesini değiştirdi, gevrek, alaycı, tane tane:

— Şimdi de sen mi? Anlatayım Basri beyin oğlu, anlatayım. Bu çuvalda çul, çaput, eski püskü var. Kız yok. Anladınız mı? Erdeğe götürüyorum müsaadenizinen, çünkü kestirip pala yaptırtacağım. Çünkü Koca Nine öyle istiyor. Güzel köyümüzde, bu işi yapan hiç bir hanım kızımızı beğenmiyor. İllâ da Erdekte dokutturacağım, Halimeye diyor. Erdekli Halime diye tutturmuş, başımın etini yiyor. Ben de götürüyorum. Tamam mı? Anladınız mı? Daha doğrusu götürüyor idim. Ne bileyim üzerime kurşun sıkacağınızı.

İsmet tekrar, kısık bir sesle kekeliyerek:

— Neye pekiy geceylen böyle? Diye sordu.

— Yahu İsmet... Dedi Ali, ciddi, donuk. «Yeter matrak, yahu. Bari bunu sen sorma. Denizci olacaan. Yetişkin adam olacan. Ulan hava boraya yatmış bekliyor. Şunu nassa ben götürecem. Ne zaman götüreyim? Gece limanlıklan mı, yoksa gündüz hava patladıktan kere mi? Üstelik işim var denizde yarın gündüz, ağlarlan... Tabiî bu gece götüreceem. Şimdiye dek yüz kere götürmüş, bırakmış dönüyordum bile... Geçe kaldık sayenizde... Allahtan Halime mi nedir, kocası kahveci de yatmaz gece. Adama teslim eder pırtıları dönerim. Hadi tamam mı sorgu sual? Avara (1) edin, açın artık be, yoluma gideyim...»

— Gördüydüm, gözlerimle gördüydüm kızı... Diye keke-

(1) Avara = «Boş bırakın, açılın».

ledi «küçük birader», sağına soluna baktı, inandırmak ister gibi...

— Belki su dökmeye inmiştir kız! Diye güldü Ali. «Ya da bana sorarsan, sen rüya görmüşün esasında sağdıcım! Eh, sarhoş kafa... Senin kadar içerse adam... Her bir şey görür gayri... Olağan işler...

— Yeter! Diye bağırdı İsmet. «Yeter bu rezillik! Ulan ne bu iş be? Yuh be! Avara ulan... Dönelim köye. Avara çabuk.»

— Avara ya... Ha şöyle!

Bıraktı alamatrayı Ali, son bir abanıp.

Tornistanın gümbürtüsüne karışıp gerileyiverdi, açıldı tekne.

— Yuf be! Dedi Ali.

İğildi, temelli kararmadan, ambarda kopuk ipi buldu, düğümledi, sardı volanın kasnağına.

Bir ân bekledi.

— Yuf be! Dedi. Çekti ipi. Hemen çalıştı «Viskonsin».

Atladı dümene, kayığın başını gene Erdeğe döndürdü.

Bir süre daha gidecekti, bir süre daha... Çabucak uzaklaşan alamatra iyice kaybolup silinene, hiç duyulmaz, görülmez olana dek... Sonra dümeni alabanda edip, koskoca bir daire çizerek dönecekti. Çevirecekti Paşalimanına!

«Çok bir iyi çevirdik!» dedi kendi kendine. «Tastamam istediğimiz gibi oldu. Tam bizim dediğimiz. Aferin ulan Sadık, gene belli ettin adamlığını. Aferin be! Dediğin gibi pusudaymış, bekliyormuş adamlar, nöbette... Çok bir iyi çevirdik. Büyük Reis oldun be Sadık ha...»

Uzandı yattı, kıçüstüne.

Tek bir yıldız, kararsız, göz kırpıyordu çatlamış gökten.

«İyi be!» dedi. «Hava da dökmeyecek belki borasını. Hıncını başka yerden alıp, savuşup gidecek. Hava da iyi. İyi be... Hepisi iyi. Ama ne de güzel mola ettik. Mola ki mola!»

VII

«Geldi geçti palamutun akım zamanı...
«Kış yaklaştı, erdi çattı Kasım zamanı...
«Kayıkları hep karaya çek, yat zamanı...
«Yâri seçtin, hem kaçırdın, sar yat zamanı...»

«Olursa bu kadar olur, dedi Ali. «Hiç düşünmeden, aranmadan ne de güzel söyledim! Gayri, sar yat zamanı... Sıcacık. Oh be Zehram! Uf be Zehram... Oldu neyse... Tamam gayri. Geliyorum. Kimbilir nasıl bekliyorsun sen de beni... Tamam gayri. Var mı dahası? Erdik, eriştik. Bekledik, kavuştuk... Kavuşuyoruz. Muradımıza eriyoruz. Sırma saçlı Zehram... Bir tanecik. Sıcak... Sıcacık... Ah be Zehram... Uf be Zehram. Ulan geliyorum be... Geliyorum kız... Bittim be. Sen de bittin mi? Sen de kimbilir nasıl beklersin beni be Zehram... Nah az kaldı. Nah işte, Tuzlayı dolanıyorum... Az sonra girecem koya. Bastıracam kayığı çakıla... Koşacağım. Bulacağım seni. Saracağım. Sarılacağım. Dolanıp geleceğiz sonra gene bu köye, Tuzlaya! Ama beraber, gayri beraber. Gayri ayrılık yok..»

«Kış yaklaştı erdi soğuk, Kasım zamanı...
«Kayıkları hep karaya çek, yat zamanı...
«Yâri kaçırdın, bekletme sar yat zamanı...»

Birden, gündüz gibi yandı kayığın altı, şimşek şimşek tutuştu deniz... Diplerden vuran aydınlık, teknenin içini bile ağarttı bir parça.

«Vay canına...» Diye fırladı yattığı yerden Ali. «Ulan palamuta bak be... Amma kuvvetli balık! Demek doğruymuş dedikleri. Balık sapıtmış, baştankara Tuzla içine girmiş be... Ulan ne yapmalı? —Güldü— Ben «meşgul» bile olsam bir kaç

gün... «meşgul» bile olsam, söylerim Sadığa, acele toplasın bir kaç adam, alsın takımı, gelsin hemen buralara... Vay be, şu balığa bak sen...»

Parça parça tutuşuyordu dipler yakamozla, sağa sola saldıran, kaçan, duran, sonra gene ürken, fırlayan, fışkıran, koşan parça parça, top top ışık...

«Çok bir kuvvetli balık!.. Binlerilen... Vay canına! Ne yapmalı? Ulan Sadık...»

Hafiften ağarmış yaklaşıyordu ince, beyaz, pirinç çakıldan sahil.

«Boş ver palamuta be oğlum,» dedi Ali kendi kendine. «Bu sonraki iş. İyi oldu gördük gözümüznen. Ama boş ver. Söyleriz dedik ya Sadığa. Gelir yapar manevrasını, biz şimdi esas işimize bakalım... Esas bizim balığa...»

Atladı, gazı kesti, stop etti makinayı.

Hızını tam tüketemeden, baştan karayı buldu kayık, «har» diye çıktı çakıla, yarı beline dek. Durdu.

Başka çekmedi tekneyi Ali. Bir elinde demir, dışarı sıçradı, hemen koşmaya başladı, halatı sağılıp elinde gerilince attı çapayı yere, devam etti koşusuna, ayakları, irileşen çakıla şar şar gömülerek... sonra —Paşalimanı Adasının, uzaktan bakınca kopmuş apayrı bir kara parçası gibi görülen, üzerinde Tuzla köyünün bulunduğu bu alt ucunu esas adaya bağlayan, sert havada, çok sıkışınca, bir denizden öbürüne, kuzeye açık limandan güneye, ya da lodostan kaçarken poyraz koyuna, Tuzla tarafına, kayıkların bile karadan geçiriliverdiği, ince dar toprak şeride çıkınca da— çatır çutur dikenlere basıp kırarak, sıçrayarak...

Çabucak vardı öbür yüze. Bu defa lodosa bakan sahilin, koca koca çakıllarını devirip şarlatarak, tökezlenerek, soluk soluğa koştu, koştu upuzun yalıboyunda...

Su kenarına gelmiş gelincik balıkları, iskorpitler, iri pavuryalar, «pıtır» hafif yakamoz, kaçıştılar o geçerken...

Bir kunduz homurdandı, sonra faşırdayarak uzaklaştı.

Koştu, koştu Ali. Arada bir, düşecek gibi olunca bir ân duralıyor, ağırlıyor, har har nefes alıyor, sonra hemen hatırlayıp tekrar başlıyordu koşusuna... Hep taş, çakıl uzanan sahilin en dibine, kayalık buruna doğru...

Kayaların kapkara kuytusunu iyice yakınladığında, durdu bir ân. Soludu.

Göğe baktı. Üç tek yıldız kırpışıyordu. Bir sivrisinek vınladı ipince, kulağının dibinde. Ensesi yandı.

Ara yerdeki batağın, meşhur kemikli sivrisinekleri... Duman duman savrulan... Adamı denizde, açıkta bile, gelip bulan...

Bir şaplak attı Ali.

«Ulan kış geliyor, hâlâ kurumadı kökünüz! İllâllah sizden be... Ne de çabuk haber alırsınız...»

Gözleri karanlığı kulaçlıyordu, dipsiz derinlikleri iskandil eder gibi...

«Göremiyorum be hiç bir şey... Nerede bu motor? Temelli karaya mı çıktı bu Sadık? Yoksa kayalara perçinlen mi yapıştırdı...»

Soktu iki parmağını ağzına, tuhaf, kuş gibi, bir alçalıp, bir yükselen upuzun bir ıslık üfürdü...

Durdu, dinledi.

Cevap yok.

Bir ıslık daha çaldı. Daha uzun, daha keskin...

«Ulan nerede bunlar? Hiç bir cevap, ses, nişan yok.. Hay Allah, gece de zifir... İnadına zifir be... En dibe mi girdi bunlar? Ulan orada tekne oturur be Sadık... Girdinse o ara yere, büsbütün aşkolsun... Ama ne ses etmiyon ya?»

Yürüdü, hızlandı, koştu gene biraz. Taştan taşa atladı, suya kadar uzanan bir iki ufak burun geçti.

Güm güm atıyordu yüreği.

Kulakları uğulduyordu.

Har har soluyordu.

Kapkara kayalar yanaştı, geldi. Bir bir geçmeye başladı ağızları Ali... Tam Kara burunun oradaydı.

«Mümkünü yok giremez buraya koca motor... Nerede bunlar be?»

Bir daha sıçradı taştan taşa, döndü.

«Hah!» dedi.

Öyle kaldı, ne yapacağını hepten unutmuş, düşünemeden, tek duygu duymadan, öyle kaldı, solukları hafifleyene dek bir süre...

Sonra kıpırdadı:

«Hah!» Dedi bir daha. «İşte! Girmiş be! Ulan girmiş be! Yaşşa ulan Sadık... Şeytan bile gelip seni bulamaz burada! Ne adamsın be!»

Gülüyordu Ali. Kesik kesik.

Sıcak, sımsıcak olmuştu içi.

Sivrisinekler değildi kulaklarında vınıldayan. Saz çalınıyordu! Güm güm eden yüreği değildi. Davul vuruyordu! Düğün, dernek, bayram, bahar, yıldızlar, sevinç, yaşamak, köpük köpük dünya!...

Kayaların arasında suda dinelmiş, salınıyordu teknesi. Alamatrası. Koca motoru! Kapkara, ama besbelli bembeyaz! Bodoslaması, burnu havaya dikilmiş, bekliyordu.

«Uln geldim be!» dedi Ali. «Geldim işte! Gayri Zehra... Zehram... Oh be Zehram!»

Kımıldadı. Yürüdü. El attı motorun başına.

Kıçtan demirli, baştan kayaların bir yarık taşına koltuk almış, duruyordu tekne.

«Sadık!.. Hişşt, Sadık... Sadık ulan...»

Tek ses yoktu.

«Şırp» diye suya indi, kayaya tırmanmış bir çağanoz. O kadar.

«Allah Allah!» dedi. Sıçradı asıldı motorun başına, çekti aldı kendini yukarı.

Güverte, başüstü boştu. Ambar kapakları kapalı.

Ali iki adımda, vardı davlumbazın, kamaranın oraya.

Baktı. Hafifçe aralıktı kapı. Açtı iyice. Uzandı. Elini he-

men pervazın orada, tahtaların üzerinde gezdirdi, buldu düğmeyi: «Çıt».

Oniki voltluk aküden gelen cereyanla, beş mumluk tek lâmba, sarı, ölgün bir ışık serpti tepeden.

Ali baktı, sonra gülmeye başladı. Önce kısık kısık, derken kahkahalarla...

Davlumbazın arka tarafında, o üstü çul kaplı sedir gibi kerevetin üzerinde, yan yana oturuyorlardı, Sadıkla Zehra. Sadık, tam arkasında köşe yapan davlumbazın tahta duvarlarına sırtını dayamış, vücudü öne kaydığından başı biraz geriye düşmüştü, ağzı açıktı.

Zehra ise, onun yanında, daha bir uzanıp yatmış gibi yamulmuştu, başı da kaymış, gelmiş Sadığın omuzuna düşmüştü. Gözleri kapalı, ikisi de uyuyorlardı derin derin soluklarla, iç çekerek...

— Tek kabahatin uykuculuk! Dedi Ali, gülmesini bir ân keserek. «Uyku oldu mu dayanamazsın, yoksa üstüne adam yok!»

Açtı gözlerini Sadık. Bir baktı, toparlandı, ayağa kalktı.

Zehranın başı düştü. Yan derken yüzükoyun, devrilir gibi oldu kız. Uyandı o da.

Anlamadan etrafına bakınarak düzeldi, oturdu.

— Ali âbim gelmiş... Ali âbim geldi!

Gülüyordu Ali.

— Geldim ya! Ulan aferin be Sadık. Nasıl girdin buraya? Ben bile zor buldum.

— Girdim ya... Girerim ya! —Aklı başına geliyordu— Ya sen ne yaptın Ali âbi? N'oldu? Nasıl yaptın? Geldiler mi? Saldılar mı? Dediklerim çıktı mı?

— Çıktı ya! Hepisi... Aynen. Dediğimiz gibi geldiler. Hem de mavzer kurşunuylan...

— Deme be Âbi!

— He ya... Ama bir şaşırma şaşırdılar sonunda, çaput dolu çuvalı elleyince... Görecektin nasıl savuştular... Temelli rezilleri çıktı!...

— Deme be âbi... İyi oldu desene.

— Çok bir iyi oldu... Oldu ki bu kadar olur.

Zehra konuşmadan dinliyordu. Başı iğik...

Ali ona döndü.

— Zehra ben geldim...

— Hoş geldin... İyi ki geldin.

Dargın gibi duruyordu.

Ali şaşkın, Sadığa baktı.

— Şey... Dedi Sadık. «Yengem, yâni Zehra ablam, çok korktu. Çok yoruldu... Bir de en fenası, burada öyle bir saldı ki sivrisinekler, sardılar her yanımızı, yani... Ne yana savuşup, nasıl saklanacağımızı bilemedik... ondan... Az biraz kaçtı neşesi...»

— Ya! Dedi Ali. «Demek böyle... Neyse...»

Zehra başını kaldırdı:

— Neyse'si var mı Ali? Mafoldum bu gece ben...

— Geldim ya Zehra... Ne yapaydım? Bak duydun kulağınla... İyi ki böyle yaptık, böyle davrandık. Evet, beklettim seni bir parça ama...

— Bir parça mı?

— Canım tut ki çok beklettim... Geldim ya!

— İyi iyi. Hoş geldin. Daha da gelmiyeydin. Temelli kurtlar kuşlar yiyeydi, dağ başlarında seni bekleriken... Bir parçacık bekletmiş imiş... Mâdem öyle, hiç gelmiyeydin...

Omuzunu tuttu Ali, Zehranın:

— Anlıyorum, haklısın, yorgunsun, sinirlerin bozulmuş... Ama bir düşün, ya ben ne haldeyim? Ne yapalım, mecbur kaldık böyle yapmaya... Yoksa bir dakika bile bekletir miyim seni, bir saniye geçirir miydim sana gelir iken? Böyle oldu... Artık beraberiz ya... Geldim ya.

Zehra omuzunu çekti, başını öne salladı: «Olur, olur» der gibi...

— İyi iyi, anladık. Hoş geldin.

Ali indirdi elini.

Ne yapacağını şaşırmış, sağına soluna baktı... Havada vızlayan bir sivrisineği öldürmek istedi, boşa şakırdadı avuçları.

— Eh.. Dedi Sadık. «Eh... Ben derim ki... Yâni artık, bana müsaade... Ben kaçsam gayri... Ha Ali âbi?»

— Olur.. Diyerek iğdi başını Ali. Sadığın gitmesini hem istiyor, hem de istemiyormuşçasına.

Sonra düşündü, devam etti:

— Olur... Pekiy, sen git artık Sadık. Yalnız nasıl yapacağız?

— Bana kalırsa, Zehra abla yorgun, karadan yürüyemez tâ köye kadar...

— Evet, ben de öyle görüyorum.

— Ben derim ki... ben giderim karadan, küçük motoru, senin bıraktığını alır yol veririm... Sen de...

— Evet ben de bununla, bu büyükle, gene denizden, ne yapalım vurur dolanır, gelirim Tuzlaya. Köye yanaşırım. Yol sürecek bir saat ama, ne yapalım...

— Karadan da sürer o kadar be Ali âbi...

— Yürüyecek hâlim yok... Diye mırıldandı Zehra. «Bittim. Mafoldum!»

— Tamam, tamam. Oldu, anlaştık... Diye üsteledi Ali. «Tamam, biz bununla denizden gideceğiz... Sen hiç kalkma, kımıldama bile yerinden...

Sadık sordu:

— Ben doğru Narlıya mı vurayım, yoksa, ne olur ne olmaz sen dolanıp gelene kadar, limanda, Tuzla önünde oyalanayım mı? Belki bir şey iktiza eder...

Düşündü Ali.

— Oyalan biraz sen, dedi. Bekle, gör bir kere köye kadar gelişimizi... Hattâ bir atla, bul Abduğu, zâten hazırdır ama, de ona bir kere daha, geliyorlar diye... Sonra, burunda önümüze çıkarsın baktın geliyoruz, tamam her şey, giriyoruz köye, sen beklemez dayanır gidersin gayri gazlayıp...

— Tamam... Oldu Ali âbi.

— Ha yalnız bir şey var... Unuttum söylemeyi telaşlan... Öbür koy, senin gideceğin liman, yağma palamut yığılı...

— Deme be Ali âbi...

— He ya... Sen de gör giderken, kendi gözlerinlen...

— Olmazsa ben yarın sabah gelip alayım büyük tekneyi de... Sen köyün önünde bu akşam demirler bırakırsın, ben yarın gelip alayım onu da, tayfa kolay bulurum nassa, yüklenip ağları bir dolanayım balığa bir kaç gün... Nassa köydesin, sana motor iktiza etmez bir zaman, ha Ali âbi? Ne dersin?

Ali güldü.

— Tamam. Ayni şeyi söyleyeceğidim ben de. Motor, «iktiza etmez» bana bir zaman... Reis sensin. En bir büyük Reis. Hepsi... Her şey sana emanet, teslim. Göreyim seni... Hada Sadık Reis!

Sevinçten, uçar gibi fırladı Sadık.

— Tamam, ben gidiyorum... Köyün önünde gözlerim ben sizi... Gidiyorum şimdi...

— Tuzla önünde buluşuruz... Hada güle güle...

— Sağlıkla kalın! Dedi Sadık, şaşkın, ne diyeceğini bilemezmiş gibi kekeleyerek... «Şey... Hayırlı olsun... Uğurlu olsun size de... Hadi eyvallah Ali âbi... Sana da Zehra abla... şey yenge!...»

— Güle güle... Dedi Zehra. «Tamam, bitti mi, balık muhabetiniz? Hadi güle güle...»

— Güle güle... Dedi Ali.

Atladı Sadık dışarı.

Çakıllar şakırdadı.

— İyi bak balıklara... Dedi Ali. «Şimdi sıra o işde. İyi bak, iyi gör yakamozu, iyi çevir...»

— Merak etme Reis, dedi Sadık.

— Etmiyorum gayri Sadık Reis... Güle güle...

Şakırdayan çakılların sesi, koşa koşa uzaklaştı.

— Sağol! Diye bağırdı ardından Ali. Sadığın duyup duymadığı bellisiz. «Sağol, sağol!» diye bağırdı peşinden...

Tüm sivrisinekler başına toplanmıştı. Hafif bir serinlik

çıkmıştı, gece yarımdan sabaha devrilirken, bora uzaklaşmış, harı sönmüştü.

Dört... Beş.. Altı yıldız kıpırdıyordu gökte.

Ali karaya atlayıp boş koltuk ipini çözdü. Gene girdi kayığa.

Başüstünde dineldi bir. Kapkara kayalara karşı kaldırdı kollarını havaya, gerindi, rahat keyifli. Kütür kütür etti sırtı. Hafiften ürperdi.

Koştu kıça, demiri kaldırmaya... Davlumbazın yanından geçerken, uzanıp ışığı söndürmeyi de unutmadı.

Oturduğu köşede büzülmüş, bir kara top olmuş Zehra:

— Gidiyor muyuz? Dedi.

— Gidiyoruz ya... Gidiyoruz Zehra. Tamam gayri. Gidiyoruz. Beraberiz. Her bi zaman için...

Çalıştırdı makinayı.

Ağır - yol tornistan, küpeşteler, sancak, iskele, yandaki kayalara değecek kadar yakın... tokuştu tokuşacak, sıyrıldı çıktı aradan.

Boş... İleri.

Dümen alabanda... Döndü yürüdü tekne.

— Ah Zehra... Ah Zehra... Zehram!

Zehra, sessiz, oturuyordu köşesinde... Büzülmüş...

İçi türkü çığırıyordu Alinin.

Mutluluğunu avaz avaz haykırmak istiyordu.

Her şey karaydı, kapkara! Zehra bile, bir karanlık top. Ama oracıktaydı ya... Elini uzatsa değecekti ve de o, gayri onundu ya!

Her şey pırıl pırıl yanıyordu Alinin gözlerinde, sevinçten. O kapkara, karanlık gecede, Ali ömrünün en mutlu, en parlak yakamozlu dakikalarını yudumluyordu.

Hiç bir zaman daha mutlu olamayacağına aklı kesmiş gibi, konuşmuyordu o da.

Yaşıyordu.

Bekliyordu.

Dümen tutuyordu sadece.

Tekne etrafın belirsizliğine karışmış, orta yolla, ışıksız, şarıltısız, patırtısız, hiç yokmuş gibi sulara karışmış, akıyordu onlarla...

Bir süre hep böyle gittiler.

Adanın alt burnunu bordalayana dek hiç konuşmadılar. Ne Ali, ne Zehra.

Motor, «iskelesinde» sıralanan taşlı, çakıllı sahilden sıyrılıp, açık denize çıktığı ân, dayanamadı Ali, dümeni alabanda edip, gene kıyıyı hiç bırakmadan boylu boyunca yalayarak, bu defa Adayı kuzey yüzünden tırmanmağa başlamadan önce, boşladı dümen dolabını, boşladı tekneyi, açılsın kendi başına...

Gitti, çöktü Zehranın yanına.

— Zehra! Dedi. Sarıldı, kendine çekti.

Ufacık toplanmış, üşüdüğü besbelli, ona doğru devrildi kız.

Sarıldı Ali, sımsıkı.

Tekne, kendi bildiğine açılıyordu.

Erdek ışıkları parlıyordu uzakta...

Motor hep burnunun dikine açtıkça, İlhanköy feneri... derken iskele kıç omuzlukta, Tuzla çakarı fırladı çıktı.

Çekti kendine Zehrayı Ali.

Sıcacık, ufacık büzülmüştü Zehra. Öyle hareketsiz duruyordu.

Tuttu çenesinden, kızın yüzünü kendine çevirdi... Karanlıkta, el yordamiyle...

Davlumbazın camlarından vuran belli belirsiz ağartıyla, kızın gözlerini bile göremiyordu...

— Zehra! Dedi. «Zehram... Ah Zehram...»

İğildi, yapıştırdı ağzını, kızın ağzına.

Sevgiyle, şefkatle, kuvvetle, hırsla...

Zehranın dudakları, bir tuhaf kavlamış, sert, kabuk kabuk, kupkuru hareketsiz duruyordu.

Kımıldamadılar.

Aralanmadılar.

Ali, Zehranın hiç kımıldamadan öyle durduğunu, kendinin de, dudaklarını, açılmamakta direten bir ağza öylece, hırsla bastırdığını anlayınca şaşırdı, geri çekildi hemen...

— Zehra?

— .....

— Zehra... Zehra, ne oluyorsun?

— Hiç! Dedi bir ses, karanlıkta... Kısık, boğuk.

— Hiç mi? Zehra, ne var? Ne oluyorsun?

— Bir şey yok. Hiç bir şey yok.

— Ama... Neden... Neden...

Lâfını bitirmeden, gene sarıldı kıza. Çekti kendine, buldu ağzını...

Gene ayni kavlamış, kuru, ateş gibi yanan, kıpırtısız, cansız dudaklar!

Çekildi geriye Ali bir daha, büsbütün şaşkın.

— Hasta mısın?

— Değilim.

— Ama ne var?... Ne oldu? Niye öpmüyorsun sen de beni?...

— Canım istemiyor.

— Ne? Diye bağırdı Ali. «Canın mı istemiyor?»

Ayni kuru, boğuk ses tane tane söyledi bu kez:

— Evet. Canım istemiyor. İçim çekmiyor.

Fırladı kalktı Ali.

Yakaladı kızı bileklerinden, çekip kaldırıverdi, dikiverdi onu da ayağa. Bütün gücüyle sarıldı, kemiklerini kırmak ister gibi... Başladı delice hareketlerle, Zehranın yüzünü, kulağını, ağzını, boynunu öpmeye...

Neden sonra farketti, kızın geri geri bükülen belini, küçük yumruklarının, kollarının tüm kuvvetiyle dayanmış onu göğsünden ittiğini.

— Bırak beni... Bırak! Bırak istemiyorum... İstemiyorum, bırak diyorum sana... Diye soluduğunu.

Bırakıverdi Ali.

Direnmesinin etkisiyle geri geri gitti, ayni köşeye düşer gibi oturdu Zehra.

Tekne, koskoca bir daire çeviriyordu denizde, alabildiğine... Camın dışında, ışıklar, fenerler, çakarlar yer değiştirmiş, kıçtakiler başa, baştakiler kıça geçmişti.

— Hay Allah kahretsin, döndük, karaya çıkacağız be! Dedi Ali.

Hâlâ şaşkın, anlamamış, sarıldı dümene, motoru düzeltti.

İyice sokulmuşlardı kıyıya... Bir süre, doğru rotada dümen tuttu, Ada boyunca Tuzlaya doğru yükseldi.

Ensesi, kulağı, boynu, alev alev yanıyordu, gov gov attığını duyuyordu damarlarının, tüm gövdesinde...

Dayanamadı, gene az gidince, bir eli dümen dolabında, uzandı geriye, boşta kalan eliyle arandı karanlığın diplerinde kumaş, diz, bacak... Buldu Zehranın bileklerinden birini, çekti, asıldı, kaldırsın getirsin yanına...

— Kız gel... Gelsene yanıma Zehra... Ne oluyorsun?

— Bırak dedim, bırak diyorum! Bırak beni... Üff be...

Silkti kurtardı kolunu Zehra, kalkmadı, büsbütün büzüldü, dertop oldu köşesinde, kirpi gibi...

Tuzla çakarı iri iri çakıyordu motorun burnunda... Yakınlıyordu, az kalmıştı.

Çıldırmış hareketlerle, çevirmeye başladı Ali dümen dolabını, dişliye sarılı zincir «şırak» diye gelip dayanana dek, sonuna dek... Gaz koluna asıldı, motor gürledi, tekne devrilir gibi yatarak hızla döndü; ters yöne düzeltti dolabı Ali. Tekne hızlandı, başım dikti, tam - yol karaya doğru gitmeye başladı... Hemen oracıkta açılan küçük koya doğru...

Bir kaç dakika, öyle gittiler, kıyı yanaşıp geldi, kapkara, kalın...

Birden kesti gazı Ali, boşa aldı, fırladı dışarı, kıça... deviriverdi demiri denize, küpeştenin ardından... «şaar» zincir de gitti. Önce boşa... Sonra «rank» diye gerildi, kazıklayıp durdu kayık... Başı sahilin çakılına bastı basacak...

Derin derin nefes aldı Ali. Serin havayla kendine gelir gibi oldu. Sağına soluna baktı:

— Hah! Dedi. «Amma da yerine gelmişiz ha... Tam da yerini bulduk ha! Bizim kurumuş definenin menbasının tak önüne demirledik! Oldu mu böyle olacak...»

Gülmek istemiyordu... Gülmemesi gerekti, anlamadan biliyordu, gene de güler, ya da acır gibi buruşturdu yüzünü.

Sahilde, teknenin bodoslamasına binmiş gibi bir koca kara yığın, devrilmiş, dağıtılmış taşlar kabarıyordu.

— İşe bak be! Dedi, yürüdü Ali.

Motor en ağırda hırlıyordu.

Girdi davlumbaza, makinanın tüm nefesini kesti.

Bir derin, uzun, upuzun sessizlik.

«Çıt», yaktı ışığı Ali.

Köşede, kıvrılmış, büzülmüş oturuyordu Zehra. Sarı, ölgün ışıkta küçücük görünüyordu. Kaldırdı kafasını, baktı Aliye.

Ali, kuvvet alıyormuş gibi bir eliyle dümen dolabına tutunmuş, orta yerde dikili duruyordu. Kıza doğru tek adım atmadan...

Zorlukla oynattı dudaklarını:

— Ne oluyor Zehra?

— Hiç... Hiç dedim ya!

— Ne sarılmıyorsun bana?

— Canım istemiyor dedim ya!

— Zehra, doğru mu söylüyorsun?

— Evet diyorum.

Bir çangıltı, binlerce mum, ışık, gürültü koptu Alinin beyninde, geldi ensesine dek vurdu kankırmızı, sıcak, yakıcı...

Dümen dolabını bıraktı.

Bir adım attı öne. Sade bir adım.

Avaz avaz bağırdı:

— Ne geldin öyleyse? Ne geldin, mâdem istemiyordun? Ne geldin?... Ne geldin mâdem istemiyordun?

Kesik, boğuk, kekeledi Zehra:

— Geldim... Çünkü bilmiyordum. Şimdi anladım.. Öğrendim. Anladım.

— Neyi? Neyi? Neyi öğrendin?

Susuyordu Zehra. Köşesinde, ufacık. Başını iğdi. Saçları hafifçe pırıldadı.

Yumuşadı birden Ali...

Gitti, iğildi, ellerini tuttu kızın.

— Zehra...

— Bırak... Bırak diyorum.

Gene ilk defaki kadar şaşırdı, her şeyi unutmuş, yeni baştan başlıyormuş gibi Ali...

İrkildi, iki adım geri çekildi. Dümen dolabına çarptı sırtı..

— Zehra! Zehra diyorum... Anlamıyorum. Ne oluyor? Ne oluyorsun?... Ne oluyorsun? Anlamıyorum. Ben senin için... Şey... Ben... Sen... Ben neler yaptım senin için... Sen de benim.. Sen beni... Şey ben seni o kadar çok seviyorum.. Her bir şeyden fazla... Nihayet buluştuk... Nihayet... Şimdi... sen.. beni.. şey.. Sevmiyor musun beni?

— Evet... dedi Zehra.

Anlamadı Ali. Sevindi.

— İyi ya, mâdem sen de beni seviyorsun. Evet diyorsun. Ben de seni seviyorum...

— Hayır... dedi Zehra.

— Ne hayırı?

Dimdik, Alinin gözlerinin içine baktı Zehra... Yemyeşil. Kuvvetli, iyi duyulur bir sesle, tek tek:

— Ali, dedi. «Anlamıyorsun... Ya da anlamak istemiyorsun. Ama ben anladım. Öğrendim. Ben... Ben... Seni sevmiyorum Ali. Anladın mı? Sevmiyorum seni.»

Bir balık, kuyruğuyla suyu şapırdattı dışarda.

Davlumbazın tahtaları «çat», «çat» çatlıyordu.

Ya da o upuzun sessizlikte, saniyeler... dakikalardı çıtlayan Alinin beyninde.

Neden sonra, kendine gelir gibi oldu.

— Ne diyorsun sen Zehra? Sen... Sen sevmiyor musun beni?

— Evet... Sevmiyorum.

— Ne zamandan beri?

— Bilmem. Belki hiç bir zaman sevmedim. Belki bir parça sevdim, geçti. Ama şimdi biliyorum. Hem de iyi biliyorum. Seni sevmemişim. Sevmiyorum. İstemiyorum.

— İstemiyor musun? Peki ne geldin Zehra?

— Yaptım bir yanlışlık! Her şey hazırdı. Geldim. Sonra da dedim ya... Bilmiyordum. Seviyorum zannediyordum. Yeni anladım. Sevmiyormuşum. Yeni anladım.

— Bu gece mi?

— Evet... Bu gece. Bu gece anladım. Öğrendim. Sevmiyormuşum.

— Peki neden? Neye... Neden? Ne oldu ki?

— Bilmem...

Tüm soğukkanlılığı uçtu Alinin.

Başı döndü... Döndü.

Atıldı ileri, bağırarak:

— Bilmem ne demek? Bil... Bil... Bil... Cevap ver. Bil. Neden? Bil... Bil diyorum.

Farkına varmadan vuruyordu tokatları, sağlı sollu, peş peşe.

Öne yuvarlandı, devrildi kız.

Durdu Ali.

Haykırmaları, hıçkırık olmuştu Zehranın. Öyle yüzükoyun yerde, dertop, ensesinde kalın iki örgü saç, sırtıyla beraber sıçrıyordu.

Açtı kapıyı, dışarı fırladı Ali

— Of! Dedi. «Of be! Of... Off... Of Allahım!»

Tam karşıda, iki göz ışık, Narlıköyün kahvelerinin lüksleri, sabaha kadar yanan lüksleri...

«Of... Of... Of Allahım!»

Narlıköyde iki tek ışık... Tüm köy uykuda. İki göz sade.

Birden, sebepsiz, Koca Nine geldi aklına. Koca Nine, beyaz başörtüsü, gözünde gözlüğü, sallanarak Kur'an okuyor, lâmbanın önünde... dua ediyor...

«Bir bilse, bir bilse Koca Nine olanları, şu rezilliği, bilir mi ki... Of Allahım Of!»

Baş tarafa yürüdü. Sahile, taşlara, o koca yığına baktı.

«İşe bak, şu işe bak! Of Allahım...»

Tuzla çakarı görünmüyordu koyun içinde, yalnız şavkı, arada bir kesik kesik, fışkırıyordu kayaların arasından, havada eriyordu toz gibi...

Derin derin nefes aldı Ali. İçine içine çekti havayı. Döndü geldi, girdi kamaradan içeri.

Zehra yerden kalkmış, gene gidip çökmüş oturuyordu köşesinde, büzülmüş öyle...

— Zehra! Dedi Ali, soğuk, kesin, kararlı.

Kız başını kaldırdı. Yüzünü çevreleyen saçları bir parça dağılmıştı... Gözleri şişmişti, ıslaktı, yeşil yeşil, bir tuhaf bakıyordu. Burnu irileşmiş gibiydi. Ağzının, dudaklarının kenarından, kırmızı, ince bir çizgi kan, belli belirsiz sızmış, akıyordu çenesine doğru...

Baktı Ali.

Zehra başını iğmedi.

Baktı Ali, ilk defa görüyormuş gibi. Uzun uzun.

— Zehra! Dedi. «Beni iyi duyup, anlıyor musun?»

— Evet, dedi kız.

— Beni gerçekten sevmiyor musun?

— Sevmiyorum

— Emin misin?

— Eminim.

— Yoksa başka birini mi seviyorsun?

— .....

— Söyle, kızmam. Vurmam gayri. Söyle, bir başkası mı var?

— Vur istersen... Dedi kız, başını dikti. Pırıl pırıl, çelik gibi çakıyordu gözleri, soğuk, yeşil yakamoz.

— Vur istersen... İstersen öldür. Ne değiştirir? Evet, seni sevmiyorum. Hiç sevmiyorum... Sevmiyeceğim. Bir başkası yok. Bir başka sevdiğim yok. Ya da var diyelim, ne değişir? Ne değiştirir? Ben seni sevmiyorum. Seni... Seni. Anlıyor musun, sevmiyorum. Ve de istemiyorum. Anlıyor musun, istemiyorum.»

— Son sözün bu mu?

—Evet. Evet. Evet. Son sözüm bu. Şimdi yap bana ne yapmak istiyorsan... Vur.. Kır... Öldür!

Ali dimdik bakıyordu. Baktıkça şaşıyordu.

Öyle tuhaf, boşalmış, değişmiş geliyordu gözüne, Zehra.

Tahta, demir, su gibi, sıradan bir şey olmuştu ansızın.

Güzel bile değildi!

Hem hiç güzel değildi!

«Neden bu kız?.. Neden bu? Neden bunun için bu kadar şey?».

Hiç bir güzelliği kalmamıştı Zehranın, birden boşalıvermişti, ya da Alinin içiydi sönen.

Derin bir sıkıntı, bulantıya yakın bir sıkıntı yükseldi gönlünden boğazına, ağzına dek gelip vurdu.

Bir bıkkınlık, bir an önce kurtulmak, şu anlamsız, hiç bir özelliği, hiç bir sıcak, bulunmaz yönü olmayan gereksiz surattan kurtulmak isteği doldurdu beynini...

— Öldür, vur... Ne yaparsan yap şimdi istersen zorla bana... Diye direniyordu Zehra, hâlâ o buz gibi batan bakışlarıyle...

— Zorla mı? Dedi Ali. «Zorla mı? Ben mi? Sana? Vurmak mı? Zorla mı? Hah hah hah ha!»

Gülmeye başladı. Düpedüz, katıksız, kaygusuz, gülmeye başladı.

Karşısında oturan yabancı kıza, hiç, ama hiç bir duygusu kalmadığını, ne gönlü ne de eti ile, onu hiç, ama hiç canının çekmediğini iyice anlamış, şaşkın, ama sevinçli, gülmeye başladı.

Sonra fırladı yerinden. Atıldı, çalıştırdı makinayı, hafif bir hayretin gözlerinde büyüdüğü Zehraya bir daha bakmadan...

Koştu dışarı, koca koca hareketlerle «hah», «hah» soluyup hızlı kulaçlarla çekti zinciri, aldı demiri, döndü davlumbaza, girdi söndürdü ışığı, tek lâf etmeden, gözü önünde, gideceği yerde, elleri dümende, yol verdi ileri...

Çabucak bordaladılar çakarı, açık açık dolandılar sıra taşları, sonra Tuzlanın giriş burnu... Ağırladı Ali. Köyün önünde, az açıkta, kara sular üzerinde daha kara bir çizgi, Sadık bekliyordu.

Tekneler birbirinin üzerine gidip kavuşuverdiler.

— Bir şey mi var? Dedi Sadık, kayıktan. «Çok geciktin, meraklandım. Hah âbi, sahiden kuvvetli balık var bu limanda...»

— İyi, dedi Ali. «Bırak şimdi balığı...»

— Bir şey mi var? Dedi gene Sadık.

— Evet... Bir şey var! Nah al bunu.

Açtı davlumbazın kapısını, yaktı ışığı, uzandı, dipte, yerde duran bohçasını kaptı Zehranın, salladı aşağı, küçük kayığın içine...

— Nah al bunu!..

Sonra, küçük kamaranın kuytusuna seslendi:

— Hada, gel sen de...

Zehra kıpırdadı, kalktı, hızlandı, geldi çıktı dışarı.

— Hada in bakalım... Nah al bunu da!

— Ne oluyor Ali âbi? dedi Sadık, ağzı bir karış açık...

— Hiç! Hiç! Fikir değiştirmiş Zehra ablan... Caymış... Dönecekmiş... Caymış... Aklı başına gelmiş. Aymış! Allahtan çok geç kalmadı. Aydı.. Sabah olmadan...

— Ama âbi...

— Abi mâbi, sorgu sual yeter gayri... Şimdi alırsın bunu, hemen yol ver doğru köye... Çıkarırsın Karaağacın oraya... Köyün berisine... Kollarsın, duyan, gören olmadan gitsin evine... Sabah, görenlere de evde, elbet bir yalan bulup söyler... «Kumsalda uyuyakalmışım... Arkadaşım Kezbanda yatmışım... Ya da helâda başım döndü, bayıldım, sabaha dek kalmışım...» Yalan mı yok, diyecek? Hadi tamam, yaylanın gayri, ben bir kaç gün gelmem köye, söyle Koca Nineye, meraklanmasın. Ben büyük motorda kalıyorum.

— Balık... Diyebildi Sadık, şaşkın... «Hani balığa getirecektim takımı yarın?»

— Boş ver balığını da... Ben birkaç gün sonra gelince, bırakırım takımı sana... O güne kadar savuşmaz hayvan, korkma. Savuşursa da kendi bilir... Gidene uğur ola benden!

Zehra, küçücük kalmıştı aşağıda, küçük kayığın içinde, ayni o koca dengi numaradan yerleştirdikleri araya çöküp oturmuştu, küçücüktü.

Davlumbazdan vuran solgun ışıkta, büyük tekneden, yukardan, tepeden bir baktı Ali, ufacık karartıya... Sarılıp sarmalanmış, eli yüzü belirsiz... Ufacık kara benek.

«Çıt» etti bir şey yüreğinde. Yutkundu. «Son» du kopan.

«Zavallı» diye düşündü. Tuttu kendini, fazla düşünmesin, fazla acımasın.

— Abduk iskelede bekliyor... Dedi Sadık.

— İyi... Dedi Ali. «Hada güle güle size!»

Sadığın ip sarıp çekmesini beklemeden girdi davlumbaza, verdi ileri, sürdü gitti. Geride, küçücük kalakalan kayığa bakmadı.

«Neyle geldi, neyle dönüyor...» diye son bir acıma kıpırdadı içinde...

Koca makinanın hırıl hırıl çalışması, birden pek bir tatlı geldi kulağına.

Vardı gitti iskeleye —Tuzla köyüne— aborda oldu. Çımayı, elinde lâmba bekleyen Abduk tuttu. Atladı Ali.

— Hoş geldiniz, nerde yenge?

— Yok, dedi Ali, kısaca. «Yok. Gitti. Vazgeçti. Geri döndü. Yolladım köye...»

— Ne? Dedi Abduk. «Ne diyosun? Yahu çıldırdın mı? Sahi mi diyosun?»

— Sahi diyorum. Caydı. Vazgeçti. Geri yolladım ben de köye. İş işten geçmeden...

— Yahu ne diyosun Ali sağdıç? Ev hazır... İmam hazır.

— Boş ver imamı...

— Ben bizimkileri, çoluk çocuk hepsini Marmaraya yolladım, beş gün için kayınımın yanına, tek rahat edesiniz siz... Ben de Karabigaya gideciğidim. yarın benim tekneylen, bir ağ - kayık varmış ona bakmaya... Hem de tuzlu balıkla şarap götürecektim giderken... Ne olacak şimdi? Vah vah vah! Çok yazık... Ne olacak şimdi?

— Bilmem, dedi Ali.

Abduk birden kavradı, kendi hazırlıklarından çok Alinin durumuna hayıflanması gerektiğini. Aklı başına geldi. Attı elini Alinin omuzuna.

— Ali be... dedi. «Ben de neler diyorum. Sen çok bir üzülüyorsundur şimdi...»

— Bilmem, pek farkında değilim...

— Üzülürsün üzülürsün... Bunca sevda muhabbet! Yara soğuyunca duyarsın... Bana bak.

— Buyur Abduk...

— Bak be ne diyorum... Sen bir kaç gün, köye dönemezsin, bu vaziyet üzerine. Ve de dönmemelisin. Gel yarın Karabigaya seninle beraber gidelim, bir iki gün eğleniriz... Hem senin motor daha büyük... Hava sakat eserse falan...

— Olur be âbi...

— Yürü öyleyse eve... Yatalım bâri... Kısmete bak. İmam uyumuştur çoktan... Gayri sabah ezanına kalkar... Zaten ne kaldı ki...

Sustular, yürüdüler. Kısacık yokuşu çıktılar. Küçük bahçenin çitine dayanıp geçtiler içeri.

Evin eşiğinde:

— Buyur, dedi Abduk. «İşe bak. Kısmet, beraber yatmakmış bu gece...»

Açtı kapıyı.

Girdiler.

— Ali, dedi Abduk. «Ali, sızlıyor mu yüreğin?»

— Bilmem be Abduk âbi... Ama galiba... Bir parça... Az biraz başladı... Neden? diye... Neden böyle oldu? diye.

— Boş ver be Ali, dedi Abduk, vurdu omuzuna. «Boş ver! Hiç sıkma canını. Hiç üzme. Giden kadın olsun... Kaçan, balık olsun! Kıtlığına kıran mı girdi? Sürüylen... Hem de sana bir şey söyleyim mi arkadaş? Bir karının gönlü yok mu sende? Gidecem mi diyor? Hiç düşme üstüne.. Koyver yakasını... Gün geçer görürsün, sonunda sen kârlı çıkarsın... Hiç üsteleme, boş ver, koyver yakasını, gitsin.»

— Orası öyle Abduk, orası öyle. Zaten biz de öyle yaptık. Ama...

— Ama'sı maması bu be Ali. Boş ver. Bir güzel çekeriz yarın kafayı benim şaraplarlan... Temelli unutursun her bir şeyi... Bir güzel çekeriz kafayı şaraplan, olur mu?

— Olur... Dedi Ali. «Olur ya! Ne olacak başka? Elbet olur.»

VIII

Rüzgâr, koca çınarın dökülmeye başlamış, kavlamış ilk yapraklarını yerde döndüre döndüre hışırdatarak sürdü süpürdü.

Yeni almış, taze, kuru, soğuk bir poyrazdı. Genç, diri, sert.

Çeşme başındaki kızlar ürperdiler, sarındılar, tam dolmasını beklemeden, taşırmadan, kovalarını, bakraçlarını alı alıverip kaçtılar.

Erken sabahtı vakit.

Ayak değiştirdi, güdük kuyruğunu salladı Kara.

Onu farketmeden atladı Ali kumsala; daha tam durmamış, ardındaki demir zincirinin boşunu almamış motorun baş koltuk ipi elinde, poyraz gerisin geri açmadan tekneyi sahilden, dolayıverdi halatı, hemen oracıkta yere saplı bir kazığa...

Alamatra öne, arkaya, gerildi, sallandı, durdu.

Ardına, yanına bakmadan yürüdü Ali.

Kalktı ağır ağır, umutsuz, aksayarak takıldı peşine Kara, epey geriden.

Ali, çınara, çeşmeye, eve doğru hızla yürüyordu. Hâlâ ağrıyordu başı, ağzı apacıydı şaraptan.

«İç be sağdıcım, boş ver, bir kere gelinir bu dünyaya... Hada şerefe!»

«Şerefe!»

Hâlâ aklındaydı Abduğun sözleri, bir bir:

«Ali sağdıç, bana sorarsan, kadın denen milletten kime ne hayır gelmiş ki? Her bir kötülüğün, fesadın, kavganın başı... Âdem babamızın bile başını yemiş... Öyle değil mi? Doğru mu?»

«Öyle Abduk... Doğrusun!»

«Öyleyse dahası ne? Boş ver.. Koyver yakasını, gittiği yere kadar... Gideceği yere kadar... Yallah eyvallah!»

«Biz de öyle yaptık âbi!...»

«Yaptın, yaptın ama... içerin yanıyor, içerin yanıyor şimdi...»

«Yanmıyor be âbi..»

«Yanıyor, yanıyor, ben bilirim... Soğudu yara... Yanıyordur gayri..»

«Âbi, valla yanmıyor... Yanmasına yanmıyor da, yalnız «Neye?» diyorum... «Neden?»... Yâni «neden böyle oldu?» diyorum... Anlamıyorum.»

«Anlayamazsın be Ali... Hiç boşuna kafacığını yorma. Kadın milleti... İşine şeytan akıl erdirememiş! Bir bakarsın istiyorum der... Bir de iki dakika geçer, istemez... Bırak olmaz der. Ulan az önce ne dedin? Şimdi ne oldu?... Bilmem der, böyle oldu... Ne kendi bilir yaptığını, ne de sen akıl erdirebilirsin... Karı milleti, en bir kötü millet... Saçı uzun, aklı kısa... Kimseye, ne de kendine bile hayır etmez... Koyver yakasını... Hada şerefe!»

«Şerefe Abduk âbi!»

«Ne diyordum? Böyle işte... Koyverecen, güle güle benden... Gitiğin yere kadar... Cehennemin dibine be!»

«Olur Abduk âbi... Biz de öyle yaptık zâti...»

«Tamam! Ama yanmayacan arkadan... Bacağını uzatıp keyfine bakacan... Topunun köküne kibrit suyu. Hepisinin! Yalnız biri hariç. Bir teki. Bir tek tanesi. Herkes için bir tek, o da anan. Bir tek. Bir tek vermiş herkes için Mevlâm, onu da tüm ömrün boyunca yanında bırakmaz ya, o da başka... Tamam mı? Anan... Bir tek o. Zâti o da kadın sayılmaz... Ayrı bir mahlûk... Mahsus senin için... Herkese bir tane vermiş Allah.. O da anan... O da zâti karıdan sayılmaz senin için... Gerisinin, kalanının, topunun köküne kibrit suyu!...»

Ali kapıya el atarken, açılıverdi kanat, az kaldı eşiğin üzerinde kuvvetle çarpışıyorlardı İclâl Bacıyla...

— Ah! Dedi yaşlı kadın, başörtüsünü çenesinin altında sıkılıyarak. «Sen misin Ali, geldin mi? Neredeydin? Nerede kaldın bunca zaman? Neredeydin?

Şaşırdı Ali:

— Ne var?... Ne oluyor? Söylemedi mi Sadık? Abduk'laydım. Tuzlada... Karabiga'da. Beş gün oldu daha. Bugün beş. Ben haber yollamıştım.

Elini ağzına götürdü İclâl Bacı, sus işareti yaparak:

— Yavaş ol... Daha yeni uyudu... Ses etme çok... Yeni daldı. Hadi geç içeri... Yavaş ol.

Dank etti bir şey kafasına Alinin.

— Koca Nine? Dedi. «Ne var? Ne oluyor? Koca Nine...»

Döndü girdi. İclâl Bacı da. Örttü kapıyı.

— Bağırma, yeni daldı diyorum. Çok bi fenaydı... Çok hastaydı Koca Nine... Alaf alaf yandı her bir tarafı, kaç gündür...

Bir hamle etti Ali, öbür odaya. Önledi İclâl Bacı.

— Dur girme... Bırak uyusun diyorum Ali...

— Ne var? Ne oldu ki? Ne oldu ki İclâl Bacı? Ben iyi bırakmış idim... N'oldu beş gün içinde?

— Zâti hasta idi Ali... Ne zamandır hasta idi... Sana göstermemeye çalışıyordu. Bir de Sadık gelince geçen sabah, olanları anlatınca... Zehra döndü, sen dönmedin... Ne kadar dediyse de Sadık, Ali âbim bir kaç güne dönecek, çok üzüldü. Bir kere Zehranın yaptığına üzüldü. «Vah evlâdım Alim, ne kadar üzülmüştür şimdi» diye... Sonra da «Aliye bir şey oldu, bir şey yaptı kendine, yoksa dönerdi, uzamazdı böyle. Hemen gelirdi. Daha tez gelirdi... Ah ne oldu... Ne yaptı?» Çok bir üzüldü. Zâti hasta idi. Ben biliyorum. Daha bir ay öncesinden hasta idi. Şimdi temelli kötüledi. Gayretlen dolaşıyordu. Çok bi fena oldu. Ateş... Ateş... Hiç uyumadı bu kadar gün. Ben hep yanındayım. Yanındaydım. Hep «Ali... Alişim...» o yana dön. Bu yana.. Bir lokma yemek yediremedim. İki kaşık yoğurt o kadar. Bu sabah, şimdi, az önce yumdu gözlerini... Ben de gidiyordum bir bizimkilere, eve bakayım... ekmeklerini koyayım ortaya... Hemen dönüp geleceğidim gene. Hadi sen otur bir solukla. Ben de bir gidip geleyim. Ama girme yanına sakın. Elleme, uyusun. Bırak değme Koca Nineye...

— Eyvah! Dedi Ali. «Eyvah!»

Çöktü oraya, oturdu.

Sinirli bir hareketle bir daha sıktı başörtüsünü İclâl Bacı, sağlamladı çenesinin altında:

«Şimdi hemen gelirim...» dedi, çıktı.

«Eyvah!» Dedi Ali bir daha. «Eyvah! Eyvah şimdi!»

Ellerini uğuşturdu, sıktı sıktı parmaklarını, kütürdetti.

Kalktı, gene oturdu.

«Eyvah!» dedi. «Eyvah ki eyvah!»

Evi ilk defa görüyormuş gibi, sağına soluna bakındı.

Kalktı sonunda, dikildi ayağa, hiç gürültü etmemeye çalışarak adım adım gitti Koca Ninenin kapısına. Kulak verdi içeri. Dinledi uzun zaman. Durdu, durdu dinledi.

Dayanamadı. Elledi, hafiften bir itti kapıyı. Aralıktı, belli belirsiz bir gıcırtıyla açılıverdi.

Yer tahtalarını çatırdatmamaya çalışarak girdi Ali, perdeleri kapalı, loş odanın, serin gölgeli sessizliğine... Kollaya kollaya basarak ilerledi. Yanaştı döşeğe. Baktı.

Koca Nine, ağzı hafif aralık, gözleri kapalı, gözaltları şiş şiş sarkmış, yanağı gerdanı bir tuhaf boşalmış sönmüş; yorganın üzerindeki elleri, parmakları bile bir değişmiş zayıflamış, yatıyordu hareketsiz, sırt üstü.

Horlamıyordu.

«Püf» «Püf» ediyordu sade, belli belirsiz, nefes alıp verirken. Sarkmış alt dudağı hafifçe oynuyordu.

Bir ara, daha bir başka kıpırdadı Koca Ninenin dudakları. Püf püf'leri kesti.

Zor duyulur bir sesle:

— Ali... Dedi... «Ali... Aaah anacığım... Ali!»

Dayanamadı.

— Efendim? Diye cevapladı Ali. «Efendim, Koca Nine?»

Upuzun bir:

— Püüüf! Etti Koca Nine.

Başkaca çıt çıkmadı bir süre. Ali dikkat kesilmiş, bakıyordu. Dinliyordu. Tek kıpırtı göremiyordu Koca Ninenin yüzünde. En ufak bir ses duyamıyordu.

Birden gözlerini açtı Koca Nine. Hiç kırpmadan, öyle, donuk, dumanlı baktı bir ân.

Sonra bir renk, ışık, can yayıldı yüzüne. Ali gözleriyle gördü bunu. Elle tutulurcasına gerçek, katıksız bir sevinçti, Koca Ninenin yüzünde titreyen...

Dudakları kıpırdadı:

— Alim... Alişim gelmiş...

Başını salladı Ali, hafifçe öne.

Hâlâ, uyandırmaktan korkar gibi, fısıldadı:

— Geldim ya!

— Alim... Alişim gelmiş...

— Geldim ya... Elbet geldim. Ben geldim Koca Nine...

— Nerelerdeydin evlâdım? Neye bu kadar geciktin? Merak ettim seni.

İğildi, sarıldı Koca Nineye Ali.

Yanakları pörsümüş, gevşemiş gibi büsbütün yumuşak dayanıyordu Alinin yüzüne. Alev alev yanıyordu. Ensesinde kavuşmaya uğraşan kollar mecalsiz, sıkmaktan çok asılıyordu sadece.

Çatlak, kuru parmakların dokunuşunu, damga damga ateş, boynunda, kulağında hissetti Ali.

— Evlâdım... Diyordu Koca Nine, harlamış nefesiyle, kesik kesik üfürerek... «Geciktin. Çok merak ettim. Çok korktum. Başına bir şey geldi... Hiç gelmeyeceksin sandım...»

— Ama ben haber yollamıştım Sadık'nan, Koca Nine...

— Söyledi oğlan... Ama ben merak ettim gene de. Yaşlılık, elimde değil...

Doğruldu Ali, yatağın başucunda, dikildi ayakta.

— Çok mu hastasın Koca Nine?

— Eh biraz... Bir parça sancım vardı şuramda... —Karnını gösteriyordu—... Biraz da ateşim... Ama şimdi iyiyim. Üşütmüş olacağım. Geçti şimdi... İyiyim. Dur kalkayım... Ver elini, yardım et kalkayım... Aaa... aah...

Alinin elini tuttu, var gücüyle asıldı, kalkmaya davrandı.

Ali de çekip doğrultmaya kalkışıyordu onu, sırtından dolayıp, koltuk altından geçirdiği öbür eliyle.

Tatlı bir ses çınladı odada:

— Dur... Kalkma... Kalkmasın... Dur. Yat Koca Nine. Dur, bırak Ali bey kardeşim.

— Uyandırdın değil mi? Ah Ali oğlum. Demedim mi ben sana...

Şaşkın, kapıya baktı Ali.

Tüm «mecali, gayreti» kesilmiş tükenmiş, uzanıverdi gene Koca Nine, gerisin geriye.

— Ben, dedi İclâl Bacı. «Unuttum demin söylemeyi... Kaç gündür, hep geliyor, o bakıyor, iğne vuruyor eksik olmasın, Vicdan Hanım kızımız... Geçen sefer yoktu, izinde idi... Geldi yetişti bu sefer şükür Allah...»

Köyün bilgiç, hamarat ebesi, «Hemşire Okulu mezunu», diplomalı Vicdan Hanım, kocaman kara gözlerini açа açа geldi yaklaştı, elinde dört köşe çantası...

— Ne yapıyorsun Koca Nine? Ben sana kalkamazsın demedim mi?

— İyiyim şimdi evlâdım... İyileştim. Ali geldi.

— Hele ateşine bakalım... —Elini koydu alnına— Uuuf! Hep ayni. Al bakalım şu dereceyi... Dur ben koyayım... İyi yerleştir... Ben de şu iğneyi kaynatayım içerde...

Odadan çıkarken, göz etti Aliye, Vicdan hanım.

Ali anlamadı, o yana baktığı halde, anlamadı.

— Ali bey, bir dakika...

Hemen seğirtti Ali.

Çıktılar.

Yan odaya geçtiler.

— Ne var Vicdan Hanım kardeşim?.. Çok mu fena?

— Vallahi bana kalırsa öyle. İyi değil. Dört gündür ateşi düşmüyor... Hep aynı, otuz dokuz, otuz dokuz buçuk!

— Üşüttüm diyor.. Nevâzil, soğuk algınlığı diyor kendisi...

— Bence değil... En kuvvetli iğneleri vuruyorum dört gündür... En kuvvetli antibiyotikleri, penisilin falan yâni, hattâ daha kuvvetlilerini... Zatürrie bile olsa, veya herhangi bir başka mikroplu hastalık, muhakkak tesir eder, düşerdi ateşi... Yâni...

— Evet?

— Vallahi bana sorarsanız Ali Bey kardeşim, hiç beklemeyin, hiç bekletmeyin... Yâni durum çok fena. Mutlaka bir doktor, hastahane falan ister... Çünkü yaşlıdır, hem de romatizmalı, yıpranmış vücut. Oyalanmaya gelmez. Yâni durum ciddî, biliniz... Sonra, karnında bir ağrı, hafif bir sertlik var... Mutlaka bir doktor, hastane, hem de iyisi.. Erdek.. Bandırma.. Hattâ daha iyisi. Bilmem anlatabiliyor muyum?

— Anlıyorum.. Diye kekeledi Ali. «Anlıyorum. Eyvah...»

Çatlak bir ses, boğuk, kısık:

— Beş dakika olmadı mı daha? Diye seslendi içerden. «Gelin alın şu dereceyi, kolum sancıdı sıkmaktan...»

Döndüler öbür odaya.

Vicdan Hanım uzandı aldı dereceyi. Baktı. Dayanamadı, güldü.

— Otuz beş! Dedi. «Hiç tutmamışsın dereceyi Koca Nine. Mahsus değil mi? Ateşini yok gösterip kalkmak için... Çocuk gibisin!»

— İyiyim.. Dedi Koca Nine. «İyiyim. Yok bir şeyim. Ali geldi. Kalkmam lâzım.»

Dereceyi alkolle sildi:

— Al, dedi Vicdan Hanım. «Al bakalım, küçük çocuklar gibi ağzına vereceğiz. Zaten hep gayretle dolaşmışsın son günler... Belki haftalar. Bir de şimdi iyiyim, kalkacağım diyorsun...»

Ali baktı.

Kabahatli, suçlu, yaramaz bir çocuk yüzüyle yatıyordu Koca Nine, ağzında derece... Küçülmüş, ufalmış, yakalanmış...

Fazla bakamadı Ali.

İçinden bir şeyler kopup boğazına geliyordu.

Yutamıyordu, yutkunamıyordu bir türlü...

— Sen... Dedi Vicdan Hanım, hep o tatlı, nâzik sesiyle, «Siz bana kalırsa, o demin konuştuğum şey için hazırlık yapsanız iyi olur Ali bey... Sizin o kardeşiniz mi ne, o Sadık be-

ye söylenecek sözünüz varsa buraya ait... İşler hususunda falan...»

Anladı.

— Var ya tabiî, olmaz mı. Nerede o? Diye İclâl Bacıya, hızla sordu Ali.

— Bilmem... Buralardaydı... Hep buralardaydı...

— İyi, dedi Ali. «Bulurum ben onu... Diyeceğimi derim.»

— Anladınız mı? Dedi gene Vicdan Hanım. «Hazırlık falan... Vakit geçirmeyin... Gidiyor musunuz?»

— Gidiyorum... Hemen, şimdi...

Çıkardı ağzından dereceyi Koca Nine:

— N'oluyor? Dedi. «Ne oluyor kuzum?»

— Hiç... Dedi Vicdan Hanım. —Aldı dereceyi, baktı. Aliye dönüp— «Otuz dokuz sekiz!» diye fısıldadı. «Otuz dokuz sekiz!»

— Eyvah! Dedi Ali.

Fırladı dışarı.

***

Bir cayırtı, fren yaptı araba.

— Allahın ayısı! Andavallı... Dağdan inme yabanî! Hıyar oğlu hıyar... Bir şey değil, adamdan sayacaklar seni...

Aldırmadı, duymadı bile, koştu Ali. Sımsıkı sarılmış elindeki kavanoza...

«Geçmiş olsun» dedi, geride oturanlar.

— Yaşanmaz oldu bu şehir âbi... Dedi şoför. «Hep bu ayılardan, ipini koparan burada... Ezeceksin herifi, bir de adamdan sayacaklar...»

— Boş ver şoför kardeş, hadi bak işine...

Başını sallayarak, gaarç geçirdi vitesi, gazladı şoför. Uzaklaştı araba...

Koşuyordu Ali.

Birine çarptı, savurdu adamı.

«Höst... Höst, dağdan inme... Oha be!»

Duymadı Ali.

İyi bilirdi İstanbul'u.

Çok gelip gitmişliği vardı, balık satıp, ağ almaya falan. Kolay kolay ayıramazlardı onu has İstanbulludan; giyinişi, konuşuşu pek batmazdı göze...

İstanbul ne kadarcık yer, Narlıköye, Erdeğe... Hep bir memleket sayılır... Hem Ali, ne de olsa okumuş, görmüş geçirmiş adam.

Koşuyordu elinde bir karton, içinde bir kavanoz, göğsüne bastırmış... Lıkır lıkır bir şeyler oynuyor koşarken kavanozda!

Koskoca, kırmızı bir ay... Kırmızı koca bir damla kapıda.

«Çapa Kan Merkezi..» Koşarak girmiş, koşarak çıkmış Ali. Köşede buldu taksileri. Atladı en öndekine:

— Çabuk çek, çabuk. Hastaneye... Şişli'ye..

Arabalar, evler, apartımanlar, insanlar, insanlar, camiler, güvercinler, insanlar...

Kucağında lıkır lıkır ediyor kavanoz.

Tüm umudu onda Alinin.

Okşar gibi tutuyor, gene de sımsıkı.

İçinde oturduğu arabayı, bütün gücüyle, gönlüyle itiyor... Daha hızlı... Daha hızlı!

Lıkır lıkır ediyor kan, avuçlarının içinde.

«Sen gayri takımlar - motor, meşgul ol, ne istersen yap» demiş Sadığa, çıkmış Narlı'dan. Tüm parasını çekmiş Ali Erdek'te Bankadan. Koca Nine otomobilde, sarılıp sarmalanmış.. Bandırma'da, en iyi, namlı doktora uğramış, anlatmış durumu, doktor, hastane bakmış, aklı kesmemiş, içine sinmemiş, atlamış gece vapuruna, en iyi kamaraya, kucaklayıp koymuşlar Koca Nineyi zar zor, «Aaah.. anacığım..» diye inleyen Koca Nineyi.

Sabah İstanbul. Gene bir taksi.

— En iyi hastane! Demiş Ali. «En iyisi, paralısı!» demiş. Paralı olacak. En iyisi, en namlısı...»

— Benim bildiğim.. Demiş şoför... «En iyisi Nişantaşında. Şişlide... Yalnız biraz kazıktır...»

— Olsun... Olsun. Sür hemen.

Lıkır lıkır ediyor kan Alinin kucağında.

«Refakatli oda istiyorsunuz demek?» diyor o genç hanım. kapıda. «Demek siz de yanında kalacaksınız...»

— Evet... evet... Koca Ninem o benim. Şey.. yâni anneannem. Benden başka kimsesi yok. Onun için buraya getirdim. Paralı hastane diye. En iyisi diye. Bırakmam onu. Yanında kalacağım...»

Şoför, bir de hastanenin kapıcısı, iki kişi kollarına girmişler Koca Ninenin...

Siyah, yabanlık mantosu sırtında... Bir elinde hâlâ bırakmadığı bastonu...

— Alim, ayrılma yanımdan, beni yalnız koyup da gitme... Ah ne getirdiniz beni buralara? İyiyim, iyiydim ben... Diyor.

— İki kişilik para ödeyeceksiniz.. Diyor o genç hanım. «Refakatli oda...»

— Olur olur.. Diyor Ali. «Olur... Çabuk. Rica ederim...»

Koca Ninenin gözleri parlıyor, belli belirsiz.

«Rica ederim.»

Ne de güzel konuşmasını biliyor Alişi. Tam şehirli gibi, Bey gibi...

— Rica ederim, biraz çabuk! diyor Ali şoföre. «Çabuk yetiştirmeliyim bu kanı...»

— Kan mı o? Diyor şoför, arkaya bakmadan. «Ne söylemedin daha önce be hemşerim? Acele mi?»

— Acele...

— Kime?

— Anama...

— Anana mı... Eyvah. Çok mu hasta?

— Çok.

— Eyvah... Ana gibi yâr olmaz hemşerim. Allah yardımcın olsun. Anaysa o başka. Dur bak şimdi nasıl giderim. Yalnız sen az yat arkada, öyle hasta, yaralı gibi... Ne yaparsın bu şehirde numara bilmezsen, ekmek yiyemezsin...

Gazı köklüyor, kornaya da dayanıyor şoför hiç bırakmadan.

Öndeki taşıtlar açılıyor, çekiliyorlar... Kavşaklarda, polis, yolu onlara açıyor ilk... Geçenler durup durup bakıyorlar tekrar yürümeden...

«Kimbilir kimin canı yandı gene...» diyorlar.

İçi yanıyor Alinin, yanıyor ki ne biçim...

«Bak oğlum», diyor, kalın kara çerçeveli gözlüğünün ardından, hastanenin, hem de İstanbulun namlı doktoru. İnandırıcı, tatlı... Tok bir sesi var:

«Bak oğlum, tâ nerelerden kalkıp gelmişsin, bunca para döküyorsun. Ve de «tek varlığım» diyorsun bu kadıncağız için «dünya yüzünde»... Seni beğendim. Bu yaşlı Ninemiz de, gerçekten çok muhterem, aklı başında, mükemmel bir kadın. Konuşmasına, temizliğine ve bu yaşta zekâsına, bilgisine hayran kaldım. Yâni size cidden özel bir ilgi duyduğumu, ben ve buradaki bütün doktor arkadaşlarım, elimizden ne gelirse yapmaya çalışacağımızı belirtmek isterim. Yalnız şunu hemen söyleyim ki, durum cidden... parlak değil. Yapılan tahlillerde, idrarda bir şey bulamadık. Sevindik. Derken kan tahlili, bizi endişeye sevketti. Arkadaşlarımın ve benim bazı kötü şüphelerimiz var. Karındaki o hafif ağrı ve büyüyen şişlik, iyi belirtiler değil. Seni şimdiden ümitsizliğe düşürmek istemiyorum. Yanılmış olduğumuzu temenni ederim. Fakat kan tahlili, müthiş bir kansızlık, çok hızlı bir kan eksilişi gösterdi... Yâni kadıncağızın kanında normal kırmızı yuvarların yarısı kalmamış, beyazlar ise artmış... Neyse bunlar teferruat. Diyeceğim şu. Çok acele kan vereceğiz, Hem belki de bir kaç sefer... Kan verdikten sonra kontrollerimizi tekrar edeceğiz...»

— Doktorcum... Doktor Beyefendi... Çok mu kötü? Çok mu? Bir basit soğukalgınlığı diyordu kendisi...

Gülüyor doktor.

— Soğukalgınlığı değil... Diyor. «Hiç bir ilgisi yok... Yaşla, yıpranmayla... ha bir de üzüntüyle ilgisi olabilir hastalı-

ğın. Hem.. Daha tam teşhis koymuş değiliz. Belki de yanılıyoruz. Çok temenni ederim. Siz şimdi ümitsizliğe kapılmayın. Erkek adamsınız. Önce kan, hemen kan. Hemen çabuk temin edin gelin. Bizim elimizde bu tip kalmamış.. Bakın yazıyorum, şu gruptan olacak. Yalnız biraz acele edin...»

— Biraz acele, diyor Ali.

Korna sesi kesiliyor.

— Geldik be hemşerim... Diyor şoför. «Geldik, baksana... Heey!.. Parayı vermedin.»

— Ne kadar? Diye sorarak geri dönüyor Ali. «Kusura bakma, aceleden...»

— Yok ziyanı... Anlarız halden... Ana bu! Ver bir ellilik, yeter. Çok gazladık, yollu geldik...

— Al... Diye savuruyor parayı Ali.

Asansör neymiş? Dörder dörder çıkıyor merdivenleri.

Hastabakıcıya sesleniyor koridorda:

— Getirdim, nah alın, kan, çabuk!

— Susun! Diyor hemşire. «Başka hastalar da var, unutmayın. Gürültü etmeyin.»

Az sonra, bir hazırlık... Askılı kavanozlar, şişeler, iğneler, hemşire, o öbür genç doktor, geliyorlar.

— Nasılsın Nine? Diyor doktor.

— İyiyim yavrum... Diyor Koca Nine. «Emeğinize, zahmetinize sağlık, iyiyim, teşekkür ederim...»

— Estağfurullah Nineciğim, vazifemiz...

— Ninemiz bir tane... Diye lâfa karışıyor hemşire. «Ondaki nezaket, anlayış, zekâ... Yalnız bir de azıcık yemek yese, söz dinlese... Gene üç kaşık kompostoyla kaldı...»

— İçim almıyor gül kızım... Yutamaz oldum. Alim bilir. Çok yerdim. Şimdi içerim almıyor. Ağzımda büyüyor... Ne o? Ne yapıyorsunuz?

— Hiç! Diyor doktor. «Biraz kansız kalmışsın, zayıf düşmüşsün Nineciğim... Ee.. elbet böyle yemek yemezsen... Biraz kan vereceğiz, takviye yapacağız.»

— Pekiy... Diye boynunu büküyor Koca Nine. «Siz bilirsiniz. Nasıl isterseniz...»

Doktor geliyor, elini kolunu elliyor, bakıyor.

Beyaz beyaz, yumuk yumuk kolları Koca Ninenin. Hâlâ tombul. Pörsümüş, sarkmış biraz, gene de tombul...

— Zor bulacağız koldan... Diyor doktor. «Uzun olacak ama, elden yapacağız. Çare yok...»

Buruş buruş olmuş Koca Ninenin elleri, mavi mavi damarlar, kıvrım kıvrım kabarmış üzerinde...

— Kımıldatma Nineciğim, hep böyle tut elini... Diyor doktor. «Biraz zor olacak, uzun zaman yorulacaksın ama...»

— Zarar yok... Vaktiyle... Çok eskiden, gençken, hemşirelik yapmıştım... Halden anlarım, merak etmeyin, kımıldatmam... Diyor Koca Nine.

— Hah... Ben demedim mi size, çok anlayışlı, bilgili kadın! Diye ileri atılıyor hemşire.

Doktor:

— Hayret!.. Diye başını sallayarak, elinde iğne yaklaşıyor.

Ali dönüyor, gözlerini kapatıyor.

— Elinize sağlık! Diyor Koca Nine. «Teşekkür ederim. Hiç duymadım girişi...»

— Bir şey değil! Diye kekeleyen doktorun sesi.

— Ne kadın! Diyor hemşire.

Ali gözlerini açıyor. İğne Koca Ninenin eline saplı.

— Şimdi... Diyor doktor. «Bu eli, Ninemizin elini, gene de tutmak lâzım, titremesin... Sonra şu ince lâstik boruyu da.. İğne çıkmasın... Siz hemşire hanım...»

Hastabakıcı yaklaşıyor. Koca Nine gözlerini devirerek bakıyor, uysal.

— Ben.. Diyor Ali. «Ben tutacağım onun elini, ben tutarım. Ben.. Ben.»

Çekip bir iskemle, oturuyor.

Örselemekten korkar gibi hafifçe tutarak... Bakmaya çekinerek.

— İyi tutun... Diyor doktor.

— Siz yorulursanız, kolunuz falan uyuşursa zamanla, zil hemen yanıbaşınızda... Basın gelirim... Diyor hastabakıcı.

Takımların bir kısmını toplayıp, çıkıyorlar doktorla.

Kavanoz, ters asılı, karyolanın ayak ucunda.

Tıp tıp damlayan kanı görüyor Ali.

Ağır ağır, tıp... tıp...

Yüreği daha hızlı, çok daha hızlı kanıyor Alinin. Yanıyor içi.

Tıp... Tıp.

Damla damla akıyor zaman.

Damla damla, kıpkırmızı.

Koca Nine, konuşmadan bakıyor Aliye. Seyrediyor.

Alinin, soğuk bir ter boncuklanıyor alnında.

O da konuşmuyor... Koca Ninenin yüzüne, dosdoğru, uzun uzun bakmaktan korkuyor. Arada bir, kaçamak, göz atıyor. İğiyor hemen başını kabarık damarlı ele... Onu o boya getiren... Emek, emek, yaşamış, buruşmuş, kabarmış, yaşlı eller...

Tıp... Tıp... tıp...

Damlıyor zaman.

Damlalar zorlukla kopuyor gibi, uzaya uzaya akıyor kan.. Şişeden, borudan, iğneden geçip, Koca Ninenin damarlarına giriyor.

Belli belirsiz bir renk yayılıyor Koca Ninenin yüzüne. Kan mı bunu yapıyor? Yoksa Aliyi böyle yakın, uzun, doya doya seyretmenin sıcaklığı mı?

Tıp... Tıp... Tıp.

Bazan gevşiyor, sulanıyor, hızlı hızlı damlamaya başlıyor kan, bir süre... Sonra gene yavaşlıyor.

Ali, yüreğinden damlayan kendi kanını, tüm kanını verebilmek için neler yapmaz?

Ama yapabildiği, gerçekten yapabildiği tek şey, titremesin diye Koca Ninenin elini, kolunu tutmak...

Bu arada zaman geçiyor.

Tıp... Tıp... Damla damla.

Saatler akıyor.

Koca Ninenin gözlerinde bütün bir ömür, kımıldamadan bakıyor, Aliyi seyrediyor.

Alinin kendi eli kolu hareketsizlikten uyuşuyor, sancıyor. Yok oluyor. Titremeye başlıyor. Tüm gücüyle direniyor Ali. Belli etmemeye çalışıyor. Hemşireyi çağırmayacak. Sonuna kadar o tutacak...

Daha epey kan var kavanozda. Yarıyı yeni geçti. Baş aşağı...

Eli kolu titriyor Alinin.

Tüm gövdesine ispazmozlar geliyor sanıyor.

Direniyor.

Titremiyor.

Tıp... Tıp... damlıyor kan.

Ali konuşmadan, Koca Ninenin eline bakıyor.

Koca Nine onu seyrediyor, gözünü kırpmadan... Besbelli bir pembelik var yüzünde, önceki kadar sarı, kara sarı değil... Sıcak bir pembelik yanaklarında...

— Ali... Diyor, kısık bir sesle.

Bakıyor Ali. Koca Nine gülümsüyor:

— Ali yoruldun... Uyuştu kolun. Hadi yeter. Çağır hemşireyi. Bas zile... Hadi biraz da o tutsun... Yoruldun. Yazık sana oğlum.

— Hayır Koca Nine, yorulmadım, ben tutarım. Hiç yorulmadım. Ben tu ta ca ğım...

Koca Ninenin o donuk, bulutlu, bulanık gözleri, pırıl pırıl şimdi, ışıklar dolup taşıyor...

— Ah evlâdım... Diyor.. «Ah meğer sen ne çok seviyormuşsun beni... Ah ne çok severmişsin meğer beni... Bu kadar çok sevdiğini bilmezdim... Bu kadar mı çok seviyordun beni?»

— Evet... Diye, kaldırmadan başını sallıyor Ali, öne.

Tıp.. Diyor kavanozda kan. Düşüyor aşağı.

Tıp.. Diyor, tüm kanı, yüreğinin özü, bir tek beyaz damla, bir tek, Alinin gözünden kopup geliyor, düşüyor aşağı, Koca Ninenin elinin üzerine damlıyor.

— Ah evlâdım... Diyor Koca Nine, ne çok seviyormuşsun beni... Bu kocamış ihtiyarı!

— Evet... Diyor Ali, bir daha. «Evet... Çok.»

Eli kolu uyuşmuş, yok olmuş, ama titremiyor.

Koca Nine gözlerini yumuyor. Gülümsemesi yüzünde... Yanakları ıslak, pembe... Yumuyor gözlerini Koca Nine, tıp... tıp... dakikaları içine sindiriyor...

— Meğer... Diye kıpırdıyor dudakları. «Meğer ne çok severmişsin! Meğer...»

*
* *

Kapıyı itip girdi Ali.

Duman, koku, bağırtı içerde.

Hemen oracıkta masaya çöktü oturdu. Tek boş olan... Geldi garson, ter içinde, kırmızı yüzlü bir oğlan...

— Buyur âbi?

— Köfte, yoğurt, piyaz... Pilâv da var mı?

— Var âbi... Getireyim mi?

— Getir çabuk... Hepsini... Acelem var.

Cızır cızır ocağa, memnun, bağırdı garson:

— Yap usta... Yoğurt, piyaz... Pilâv... Köfte bir!

— Köfte iki olsun! Dedi Ali... «Çok olsun...»

— İyi... Yap usta... Köfte iki olsun. Sıcak olsun. Çabuk olsun.

Koştu öbür masaya.

Köfte kokusu, duman, sigara, gürül gürül konuşmalar, bıyıklı, kasketli, altın dişli, geğiren, gülen, ağızlarını parmakla karıştıran adamlar dalgalandı hep...

İçi kazınıyordu Alinin.

Yemek, hep yemek istiyordu. Hiç durmadan... Kaç gün-

dür hep böyleydi. Yiyordu boyuna. Doymuyordu. Gene yemek, istiyordu. Yapacak başka hiç bir şey bulamıyormuş gibi..

— Eyvah! Demişti şoför Zihni efendi. «Eyvah, tam şimdi kalktı arabalı... Tuh! Beş dakika yüzünden kaçırdık. Şimdi tam iki saat bekliyeceğiz burada. İşe bak... Kaçırdık oniki vapurunu. Kaldık ikidekine.

Sabırsızlanmıştı Ali.

— İzmiti dolanalım Zihni bey... Körfezi dolaşalım, burada iki saat bekleyip duracağımıza...

Şöyle bir geri bakmıştı Zihni. Orta yaşlı, efendi bir adamdı. Geri bakmıştı, arabanın arka kısmında, oksijen tüplerinin, yardım çantalarının arasında, uzun sedyenin içinde, üstü battaniye örtülü, yatan hasta kadıncağıza.

— Yok kardeşim, körfez yolu çok bozuk, dolaşamayız, üzer, sarsarız «annemizi»... Hem de zaten ayni vakit alır hemen hemen... Bekleyeceğiz.

— Hadi sen in bir dolaş... Demişti Koca Nine. «Hadi in bir dolaş, bir yemek ye evlâdım. Hadi... Bak benzin sapsarı. Hasta olacaksın. Ben iyiyim. Ne üzüyorsun kendini bu kadar, bir ihtiyar kocamış Nine, bir parça soğuk aldı, üşüttü kendini diye? Hadi ben iyiyim... İn bir dolaş... Bir yemek ye... Hatırım için evlâdım.»

— Ben nasılsa buradayım Ali bey... Bakarım ben... Bir şey lâzım olursa, alır veririm annemize... Hadi sen git bir dolaş. Yemek ye.

— Ya siz?

— Benim ülserim var... Yiyemem. Bir simit alırım yeter. Nah geliyor... Simitçi. Hey oğlum bak buraya...

Kıpkırmızı bir Chevrolet. Kanatlı kuyruklu, son model. Üzerinde kocaman kocaman rakamlarla telefon numarası. İri iri harflerle, beyaz: «Özel Ambülans» yazısı.

Aliyle ilk konuşmada:

«Beşyüz lira... Demişti şoför Zihni. «Beşyüze giderim. Erdeğe kadar. Yol iyiyse, köye bile atarım sizi. Az ama, ne ya-

palım anladım durumunu. «Ana» bu! Yeni kaybettim, bilirim ana acısını, bir insanlık yapınış olalım... Bir hayır dua...»

— Nah buyur âbi, köfte, piyaz, yoğurt, pilâv.

Şrak şrak, koydu tabakları garson, mermer masanın üzerine. «Bira da açayım mı âbi?»

— Yok istemez... Bira istemem.

Otobüsler, otomobiller, minibüsler geçiyor dışardan hışım gibi... Koca koca kamyonlar, pırıl pırıl lüks arabalar, bazan yavaşlayıp dönüyorlar iskeleye, kuyruk oluyorlar.

Köprünün üzerinden tren geçiyor puf puf, tekerleklerini kara kara, savrulan istimini beyaz beyaz görüyor Ali...

Düşünmüyor bir şey.

Beyni durmuş boşalmış...

Bir şey düşünmemeye çalışıyor.

Yiyor ha yiyor.

Koca koca lokmalar... Yiyor. Tıka basa. Çala kaşık.

— Garson!

— Buyur âbi?.

— Bir pilâv daha...

— Bir pilâv ver usta... Sıcak olsun. Salçalı olsun.

İtiyor Ali gözlerinin önünden, o kalın bağa gözlüklü suratı. Kulaklarında bağırıyor doktor. Dinlemiyor. Duymuyor.

Etrafında gülüşüyor, konuşuyor, bağıra bağıra, homur homur yemek yiyor, tabak çanak şakırtısı, sıgara, duman, yaşayan, iş görüşen, altın dişli bir dünya... Kara kara adamlar... Bıyıklı... Kasketli...

Bakıyor Ali. Düşünmeden. Duymadan. Gönlü kurumuş. Beyni durmuş. Bakıyor, yemek yiyor. Hırsla... Hınçla çiğniyor lokmaları, kocaman kocaman ısırıyor ekmeği...

Parayı verip kalkarken, o bağa gözlüklü surat da sanki onunla beraber dayanıyor iskemlesine, dikiliyor ayağa.

— Bereket versin âbi... Gene buyrun âbi!

Araba vapurunun kalkmasına, daha bir saatten fazla var..

Dalgın, başıboş, hedefsiz yürüyor Ali, Kartal sokaklarına girip çıkıyor...

Berber, gazeteci, kitapçı, oyuncakçı.

Balıkçı... «Balıklar geçkin, karışık. Tâzesi var, beyazı var, dünkü var, bu sabahki var... Amma da pahalı be... Kazık be!»

Bir süre bakıyor öyle.

— Âbi, diyor balıkçı, kasketi yana devrik, aceleyle kâğıda doldurup dolayıp uzatırken istavritleri, elinde file bekleyen tombul kadına... «Âbi... Diyor Aliye. «Abi alıcı mısın, bakıcı mısın? Onu söyle bir...»

İrkiliyor Ali, kımıldıyor, yürüyor.

Sahile çıkıyor... Mendirek... Ağlar... Kayıklar... Alamatralar. Güzel, süslü, büyük, besbelli güçlü motorlar.

Kimini, tanır gibi Ali.

«Nah şu önünde kartal resmi olan, Seyfi Reistir... Gemlikli. Gırgıra gelir Kapıdağa, uskumru çiroz zamanı... Demek burda? Ha, bu da işte Mehmet yahu... Bizim Mehmet... Kartallıyım derdi ya hep...»

Bir zaman da öyle denizi, motorları, suyu, yosunları seyrediyor Ali. Gene yürüyor. Oturuyor bir tahta kanapeye... Karşıdaki saate bakıyor. Daha anca bir olmuş. Geriniyor... Kafasını geriye, tahta kenara dayıyor.

«Bir saat var daha...»

Ne yapsa boş.

Kalın, kara çerçeveli gözlük, karşısında!

Kulağına bağırıyor doktor.

Daha fazla karşı koyamıyor Ali. İçi çıtır çıtır kırık parçalar dürtüşüyor... Beyni gıvıl gıvıl ediyor...

Hem görüyor, hem duyuyor doktoru, yanıbaşına çökmüş oturmuş... Hem de anlıyor üstelik:

«Bak oğlum... Diyor adam; tok, inandırıcı, dost bir sesi var. Ama niye böyle diyor? Niye bunu diyor? «Çaresi yok... Mukadderat. Sen koskoca bir adamsın... Bilmen... Dayanman... Belli etmemen lâzım... Çaresi yok.» diyor.

Neden o kadar sâkin, rahat ve dost, söyliyebiliyor?

«Habis bir tümör... Ur yâni... Birden habisleşmiş. Büyüyor, her bir yanı kaplıyor... Buraya, şu hastaneye geleli, on günde, üç beş misli büyüdü... Hızlı bir ilerleme... Netice yakın... Ne yapılsa boş...»

— Ameliyat? Ameliyat doktorcuğum? Ameliyat?

«Hayır oğlum... Gerçeği söylüyorum sana. En ufak bir umut olsa açarız. Fakat çok hızlı ilerliyor. İlerlemiş hastalık... Karaciğeri, barsakları, sarmış kaplamış kanser. Ele geliyor tutunca... Rahatça seziliyor, her gün daha büyük... Ameliyat masasında kalır anne. Açarsak, kapatamayız bile... Yaşlı, ihtiyar kadın... Zaten kanama yapıyor ur. Knsızlık da ondan. Siz bu bir kaç günlük iyileşmelere bakmayın... Verdiğimiz kanların tesiri... Yâni... Bak koskoca adamsın...»

— Hiç umut yok mu doktor?... Hiç hiç? Hiç bir şey? Hiç bir şey yapılamaz mı?

«Hayır oğlum... Bu öyle menhus bir illet ki... Bu duruma geldi mi, yapacağımız tek şey... Elimizi kolumuzu bağlamak... ve... dua etmek... Evet dua etmek... çabuk ölsün diye...»

— Ne?... Ne diyorsun? Ne diyorsunuz doktor?

«Oğlum koskoca erkeksin... Bak anla dediğimi. Bu hastalığın sonunda, en kötüsü, en korkuncu, dayanılmaz ağrılar var. Dayanılmaz ağrılar... Ne o, ne de siz dayanabilirsiniz, o ağrılar başlayınca. Onun için dua etmek lâzım, bir an evvel bitsin, gitsin, kurtulsun diye.»

— Hayır! Olamaz... Ölemez... Olamaz. Ölemez.

Bağırıyor... Kendi sesinden korkuyor Ali.

«Oğlum, başka kimsesi olmadığı ve seni de kocaman, yetişmiş bir erkek gördüğüm için, durumu açık açık söylüyorum. Kabullenmen, bilmen ve belli etmemen lâzım. Öyle sanırım ki, kendi bilmiyor, anlamıyor, ya da belli etmiyor... Beni hep köye dâvet etti, yaza. Yemekleri, balıkları anlattı. «İyileşeceğim. İyiyim.» diyor... «Oğlum beni buralara getirdi, iyiyim, iyi oldum» diyor. Tabiî verilen kan da biraz kuvvet ver-

di. Belki de tamamen biliyor da, bilmez görünüyor. Cidden eşi zor bulunur bir kadın... Ama... Kader... Şunu bil ki oğlum, ben de babamı bu hastalıktan kaybettim. Hiç bir şey yapamadan, elim kolum bağlı, seyrederek...»

Çok mu soğuk?

Zangır zangır sarsılarak soruyor Ali:

— Doktor, doktorcuğum. Ne kadar yaşar... Daha ne kadar yaşar?... Bir sene?

«Yok...» Diye başını kaldırıyor doktor.

— Altı ay?

Gene sallanıyor baş insafsızca...

— Beş ay... Dört ay... Üç ay?

«Oğlum.. Diyor doktor. «Metin ol. Dayanman lâzım. Temenni et ki çabuk kurtulsun. Ağrılar başlamadan, kan kaybından, zayıf düşerek, öyle sönüp gitsin... Rahatça...»

— Kan vermeyecek miyiz başka?

«Oğlum, ben sana al git diyorum Nineni, anlamıyor musun? Neden boş yere kan vermek? Tutmuyor ki vücut. Ben al git diyorum sana... Zaten kendi de dönmek istiyor. «Evim, köyüm... oraya gidersem, iştahım açılır, yemek yerim» diyor... Al götür oğlum. Hiç bir şey istemez... Hiç bir şey yapamayız... Al götür, rahat etsin kadıncağız... Rahat ölsün...»

Tutuyor ellerini Alinin, dostça, sıkı sıkı: «Tamam mı oğlum... Anladın mı?»

Ali doktorun güçsüz, işe yaramaz dost ellerini silkmek, fırlatıp atmak, bağırmak istiyor avaz avaz... Yapamıyor, o da sarılıyor doktorun hünerli, şöhretli parmaklarına...

Boğuk, kısık:

— Tam ne kaldı? Diye soruyor. «Tam ne kaldı? Kaç gün?»

«Bir ayı bulmaz... On günden önce gelmez... Yirmi günden sonra ağrılar başlar... Morfin yaparsınız.» Diyor doktor, kısa, kesin, son.

Başını iğiyor Ali.

Başını iğiyor gene, kalkıyor tahta kanapeden.

Birden aklına gelmiş gibi koşuyor.

«Köşede, dükkânda gördümdü geçerken... Nasıl akıl etmedim? Sever... Belki yer...»

Koşuyor... Bir kâse yoğurt alıyor. Bir de kaşık. Kaşığın da parasını veriyor. Sonra bir güzel, yıkıyor çeşmede. Koşuyor.

En başta, Özel Ambülans. Kırmızı. Kuyruk uzanmış ardında.

— Koca Nine, bak sana yoğurt getirdim. Ben yedim, ne olur, sen de ye hatırım için...

— Pekiy... Diyor Koca Nine. «Pekiy, sağol evlâdım. Bak beni hiç unutur mu, Zihni efendi... Pekiy yiyeyim... Hatırın için bir kaç kaşık...»

Ali arabaya giriyor.

— Yıkadın mı oğlum kaşığı?

— Evet Koca Nine.

Uzanıp uzanıp, dudakları sarkmış, kavlamış ağıza, kaşık kaşık yoğurt veriyor Ali.

Az geçince:

— Doydum, yeter... Sağol evlâdım. Yedim işte hatırın için... Koy bir yana, gene yerim sonra... diyor Koca Nine.

— Tamam... Giriyoruz vapura... Diyor Zihni efendi. «Bismillâh...» Kontağı açıyor.

— Evimizi, köyümüzü özledim... Diyor Koca Nine.

Ali yoğurdun kalanını, kâsesiyle, kaşığıyle birlikte, pencereden dışarı bırakıyor... Yoğurt beyaz, tıngırdıyor kaşık taşların üzerinde. Kalıyorlar orada.

Sonra vapur, sonra deniz... Yalova.

Sonra yollar... Uzun... uzun yollar.

Bitmez tükenmez olsa... Hiç hiç bitmese, Hep böyle gitseler... Beraberce gidebilseler hep... Keşke...

IX

Yağmur yağıyordu. İnce ince... «çilenti»...

Yarı beline kadar örtmüştü bulutlar Kapıdağı.

Poyraz artığı, ince bir yağmurdu. Toz toz ufalanmış... Gene de «ıslatıyordu» ortalığı... «Dur duraksız» yağıyordu sabahtan bu yana...

Öğle okunuyordu dışarda.

Oturuyordu Ali evde, arka odada, öyle köşede oturuyordu kıpırdamadan... Gözleri bir noktaya takılı.

Koca Nineyi ön odaya geçirmişlerdi. Sedyeden indirmeden, öyle, hep beraber tutmuş, ön odaya sokmuşlardı. Ferah olur, cam yanı, deniz görür diye...

Bir de ufak saç soba kurmuşlardı. Mutfakta yanan maşinkadan başka...

Yatıyordu Koca Nine.

İclâl vardı yanında.

Ali oturmuş düşünüyordu, gözleri hep ayni noktada, hep ayni hayaller, düşünceler beyninde.

Koca Nine... Gelip onu hasta buluşu... Nezle, soğuk algınlığı derken, İstanbul... Hastane... Doktor... O bağa gözlüklü doktor... Dedikleri... Dönüş... Ayakta girdiği hastaneden, sedyeyle çıkarken, Başdoktorundan hemşiresine, kapıcısına, herkese, yattığı yerden el sallayan, vedâ eden Koca Nine.

Akıl ermez bir oyunda, kendi dahil rol almış bir sürü kişiyi, inanmadan, anlamadan, kabullenemeden, tekrar tekrar, ama hep ayni, hep yabancı, hep kendi kişiliği, kendi yaşantısı dışı görerek seyrediyordu Ali.

Bütün o son günlerin olayları, o çok kurulmuş bir zemberek gibi «çat» birden fırlayıveren, hızlı hızlı olup biten, ger-

çek denilen ama o güne dek alışılagelen gerçeğe hiç benzemeyen çılgınlıklar dizisi...

Beş gün oluyordu döneli eve...

Yazdan kalmaydı, tozlu taşlı, daha çok bozulmamıştı köyün yolu. Eve dek getirdi Şoför Zihni onları, odaya kadar taşıdı «anne» yi. Elini öpüp ayrıldı.

Zaten mahallenin kadını kızı sokağa çıkmışlardı, kırmızı arabayı görünce. Koca Nine onlara sedyesinden el sallayarak girmişti eve.

İclâl Bacı hemen geldi, bıraktı kendi evini.

Sadık yoktu.

«Gelip döneceğiniz günü bilmiyordu. Çok da balıkçılık oynadı karşıda, adalarda. Topladı takımı tayfayı, gitti. Bugün yarın gelir...» demişlerdi kahvede.

Sadığın takımla çalıştığını duyunca, Alinin içinde, belli belirsiz, yersiz yurtsuz, tutanaksız, olanaksız bir sevinç kıpırdamıştı. Hemen hemen bütün parası bitip tükenmişti. Yalnız hastaneye beşbin lira vermişti... Topu topu bin lira falan kalıyordu elinde, tüm parası.

Şaşkın bir sevinç kıpırdayıvermişti içinde, Sadığın denizde olduğunu duyunca, «balık satar, bir kaç kuruş getirir. Tam zamanı» diye.

Beş gün oluyordu eve döneli.

Günleri değil, saatleri sayıyordu Ali.

Bazan çılgınca bir öfkeye kapılıyordu... Her şeyi yakıp yıkmak, kırmak, düzeltmek, yeni baştan «yaratmak» dünyayı, bir şeyler yapmak... yapabilmek istiyordu.

Beklemek...

Böylece beklemek...

Kabullenmek... Boyun bükmek. Beklemek.

Çıldırıyordu. Kıpkırmızı görüyordu ortalığı.

«Ama neden? Niçin? Bir şeyler olmalı... Bir şeyler yapılmalı... Mutlaka bir çare...»

«Yok!» Diyordu Kara çerçeveli gözlük. «Yok. Hem kaç yaşında anneanneniz?»

«Yetmiş yedi...»

«İyi ya... Yaşadığı kadar yaşamış. Yaşlanmış... İhtiyarlamış! »

«Ama o benim, benim, benim anneannem. Kâfi değil yaşadığı. Yeteri kadar yaşamadı. Yaşaması lâzım... Hep yaşaması lâzım. Anlamıyor musunuz? O benim Koca Ninem... Olamaz... Ölemez...»

«Temenni ederim çabuk olsun... Çabuk ölsün... Yoksa ağrılar başlar...»

«Kaç gün... Kaç gün... Kaç gün?

«Otuzu bulmaz... Onda gelmez... Yirmide ağrılar...»

«Bir çare? Bir çare? Mutlaka bir çare olmalı bilmediğiniz? Belki yanılıyoruz... Belki geçer hastalık? Belki durur. Belki Allah acır... Bir şeyler?»

«Yok!» diyordu kalın kara çerçeveli gözlük. «Yok...» Kararlı, insafsız.

Ali bazan, fırlıyordu yerinden, fırlıyordu dışarı. Camdan el sallıyordu Koca Nine ona, gülerek.

Koşuyordu Ali, sokakları, civar bayırları dolanıyordu, tepelere çıkıp, aşağılara bakıyor, zeytin ağaçlariyle konuşuyor, bir cevap arıyordu. Bir cevap.

Bazan bir balıkçı arkadaşından, ufak bir istakoz, iyi bir balık, barbunya istiyor, alıyordu. Ya da avcı Celâl'e bir üveyik, bir keklik tenbihliyordu.

Koca Ninenin en sevdiği, en zor bulunur yiyecekleri buluyor, getiriyor, pişirtiyordu İclâl Bacıya.

İclâl Bacı, gece gündüz hep evdeydi, yanında yatıyordu Koca Ninenin. Her bir işini yapıyordu.

— Ali, evlât, demişti ilk gün. «Şu siyah mantoyu ben giyebilir miyim, Koca Ninenin? Ona lâzım olursa veririm gene.. Çok bir üşüyorum da bu sene...»

— Tabiî... Al... Onu da, daha başka ne lâzımsa al... Hırka, pabuç al... Alırsın.

Gözleri parlamıştı İclâl Bacının, o küçük, minicik, siyah çekirdek gözleri, sevinçle... ve bir bekleyişin umuduyla parlamıştı.

— Alırsın... Demişti Ali. «Alırsın... Alacaksın...»

Anlamıştı İclâl Bacı. Besbelliydi.

Ali de çekirdek gözlerin ışıltısını görmüş, anlamıştı, neye o kadar paralandığını bu kadının, Koca Nine için...

Ama başka çare yoktu.

İstakozun makas etini, ya da üveyiğin yumuşacık pişmiş göğsünü, çatalıyle didiyor, didiyordu Koca Nine... Alinin baktığını görünce ağzına atıyordu. Çiğniyordu.

Başını çeviriyordu Ali. Biliyordu Koca Ninenin, avurdunda döndürüp döndürüp bir türlü yutamadığı lokmayı, tabağın kenarına gizliden çıkaracağını...

En sonunda da:

— Bak bugün çok iyi yedim. Çok sevdim. Çok beğendim. Çok iyi yedim. Sevin... Rahat et... diyordu Koca Nine.

Günden güne zayıflıyordu. Pörsüyordu. Ama görünüşü iyiydi. Ateşi düşmüştü. Yüzünde hâlâ bir parça renk vardı.

— İyileşeceğim... iyileştim... İyiyim. Biraz mecalsiz düştüm... Kalkarım yakında... Diyordu.

Bir tek kere, ö l ü m lâfını, ö l m e k sözünü almıyordu ağzına...

Ali bakıyordu. Seyrediyordu. Susuyordu.

Avurtları, dudakları yaraydı, belli etmemeye çalışıyordu üzüntüsünü Koca Nineye. Kendi kendini yiyordu, gülüyordu.

Yağmur yağıyordu dışarda. Sinsi, Pis.

Gözleri bir noktaya takılı, oturuyordu Ali. Hiç kımıldamadan. Düşünüyordu.

Ansızın bir şey «patlayacak»... Güm diye yerler sarsılacak... Bir şeyler olacak... Bütün bu inanılmaz, akıl almaz acılar, kötülükler, bu gerçek dışı düş, bu korkunç rüya uçup gi-

decek... Her şey düzelecek, gene o eski, alışılmış düzen, o farkına varmadan harcanmış, sıradan, birbirinin ayni ama mutlu günler geri gelecek... Bir şeyler... ama iyi... iyi bir şeyler olacak sanıyordu... Boş boşuna.

Kendinden nefret ediyor, iğreniyordu Ali. Güçsüzlüğünden. Hiçliğinden.

Beklemek. Kabullenmek. Beklemek. Hiç bir şey yapamamak. Hiç bir şeyin olmadığını görmek.

Hep o ayni sahneler gözlerinin önünde... Hastane. Doktor. Dönüş. Gidiş. Doktor. Hastane. Kan... Tıp... Tıp damlayan kan... Tıp Tıp...

Alinin bakışları kıpırdadı, hedef değiştirdi. Yere, sonra tavana baktı.

Yağmur yağıyordu dışarda. İnce. Çirkin.

Tıp... Tıp...

Dam akıyordu.

«Ah!» Dedi Ali... «Ah... Ah... Ah! Şu hâle bak... Bir bunu istedin benden... Onca para! Bir tek «şu damı onart» dedin... Koca yaz geçti... Onu bile yapamadım. Neler yaptım da, bir tek bu isteğini bile savsakladım senin... Ne alçak adamım ben.. Hiç... Hiç bir şeyler yapamadım sana Koca Nine... Hiç bir şey yapamadım ve şimdi... Vakit çok geç.»

Dertop yumuldu oturduğu yerde, yumrukları sıkılı «yapamadım... Yapamadım... Hiç bir şey yapamadım...» diye söylenerek.

İclâl Bacı geldi, tuttu omuzundan:

— Koca adamsın Ali, oğlum... Ya duyarsa içerden... Ya anlarsa... Kendine gel... Senin gibi bir erkek... Bak sana yoğurt getirdim. Yemin verdi, «içerde bunu ona yedir» diye... Yemin verdi. Daldı şimdi... Hadi, kendine gel. Bak kaç gündür doğru dürüst bir şey yemedin. Sen demedin miydi «hiç bir şey belli etmeyeceğiz kendisine... Tiyatora oynayacağız...» Baksana, senin yüzün daha hasta... Hadi kalk... Ye şunu... Yemin verdi..»

Başını kaldırmadan, boğuk boğuk bir sesle:

— Olur, dedi Ali. «Koy oraya... Olur yerim. Sen koy oraya İclâl Bacı.

***

Daha yatsıdan önce fena oldu Ali. Başı döndü, gözleri kararardı. Gitti kustu. Öğüre, öğüre, içini çıkaracakmış gibi şiddetli, kıvranarak, diz üstü yere düşerek kustu. Sesini kısmağa, içeri, ön odaya duyurmamaya çalışarak...

Döndü geldi. Oturdu bitkin.

Bir defa daha fırladı, beş dakika sonra.

Korkunç bir ağrı midesinde, öğürdükçe, çorap gibi tersine dönecek sanıyor, tüm acı, zehir yüreğinde birikmiş, gönlünü ezmiş, ne varsa hepsini atmak istiyordu dışarı...

Gözleri yuvalarından uğramış, döndü tekrar.

Sancı midesinden, sırtına, beline vuruyor...

Az oturdu. Bir bıçak karnında bu sefer, barsakları, tüm karnı kıvrım kıvrım kıvranıyor...

Bu kez sürünerek gitti helâya.

Sonra bir daha... Bir daha...

— Bir ses duymuş, ne oluyor bak... diye yolladı Koca Nine. «Uyumuyor musun Ali oğlum?» Diye girdi İclâl Bacı, elinde lâmba. «Aaaa! Ne oluyor?»

Önce lâmbayı nereye koyacağını şaşırdı. Arandı. Buldu. Sonra akıl etti, koştu kapadı kapıyı. Ses gitmesin içeri...

— Ali.. Ali! Ne var? Ne oluyorsun? Nen var oğlum?

Ali yerde yatıyordu, sırt üstü. Kolları iki yana açık, avuçları çukur, parmakları kıvrılıp kasılmış, hareketsiz...

Atıldı Alinin üzerine İclâl Bacı. Hır hır nefes alıyordu Ali. Gözlerini çevirdi tavandan zorlukla, baktı İclâl Bacıya.

— Fena..yım... Dedi, zor duyulur, ıslık ıslık bir ses. «Mi.. dem... Kar..nım... Ölü..yo..rum. Zehir..lendim... O.. yoğurt... Do..kundu galiba...

Kadın tuttu, başını kaldırdı Alinin. Alev alev yanıyordu

alnı, boynu... Ellerine değdi... Buz gibi! Soğuk... Cansız. Kaskatı.

Dişleri hafiften çarpıyordu birbirine, çıtır çıtır... Bıraktı adamı. Koştu dışarı İclâl Bacı. Az sonra kocası, bir de ebe Vicdan Hanım, elinde çantası, koşa koşa geldiler.

— Allahtan uyuyor Koca Nine, dedi İclâl. «Aman yavaş olun, duymasın..»

Girdiler.

Vicdan hanım, koştu, baktı Aliye. Gözlerini kapamıştı Ali. Hafif hafif nefes alıyordu. Ayaklarından çorapları sıyırdı attı ebe. Tıpkı eller gibi, kaskatı, soğuk, cansızdı bu ayaklar. Buz gibi. Hareketsiz.

— Çabuk, dedi Vicdan hanım. «Çabuk yatağına... Neresi? Hadi yatıralım... Hah tutun, çabuk. Zehirlenmiş... Çok fena... Çabuk açın şu pencereyi de...»

Aliyi yatağına yatırdılar.

İğne takımını çıkardı Vicdan hanım, hazırladı.

— Siz de... dedi. «Elini ayağını, hiç durmayın uvun... Uvun, hiç bırakmayın, kanı dolaşsın... Soğuyor... Gidiyor adam... Çabuk olun..»

Sapladı iğneyi Alinin koluna.

Ali, bir an gözlerini açtı... Baktı... Tanıdı. Güldü.. Memnun.

— Ben.. Dedi. «Ben ölüyorum.. Hiç istemeden... Bilmeden zehirlendim galiba... Ben daha önce gideceğim Koca Nineden... Görmeyeceğim onun gidişini... Ben... Söyleyin ona... Çok seviyorum onu... Ben... Bir soğukluk... Bir soğukluk gelip çıkıyor göğsüme... Bırakın beni... Gidiyorum... Bir soğukluk oturuyor göğsüme... Yukarı çıkıyor... Bırakın beni... Pencereden çıktığımı duyuyorum... Bırakın... Ne güzel dışarısı...»

— Daha hızlı uvun... Dinlemeyin onu... Saçmalıyor... Daha hızlı uvalım... Çabuk... Dedi Vicdan hanım... «Zehirlenmiş... Yoğurttan... Kalaysız kap... bakır... Ya da büyük bir

üzüntü... Şok yapar... Ne yese zehir olur... Durmayalım... uvun... oynatın kanını...»

Çekti çıkardı damardan iğneyi, başka bir şey hazırlamaya başladı.

Yağmur çoktan durmuştu dışarda.

Parça parça bulutlar, ışıktan yelkenler açmış, akıyorlardı gökte... Yarım bir ay, iyice yıkanmış, taze, parlak, gülümsüyordu.

Perdeler serin serin oynadı. Bir nefes, bir rüzgâr girip çıktı odaya...

Hafif hafif soluk alıp veriyordu Ali.

Gülümsüyordu.

Gözlerini kapamıştı, ama gene de görüyordu.

Hareketsiz yatıyordu. Elleri bacakları soğumuştu. Uğuyorlardı onları...

Yükseliyordu, rahatlıyordu, hafifliyordu Ali. Daha önce gidebilmenin mutluluğuna binmiş, uçuyordu... «Kaçıyordu»...

Pencere... Perdeler... Ay vardı dışarda. Parlak kenarlı bulutlar. Onların arasına karışıyordu Ali, serin, rahat, hafif...

Ağrılarını duymuyordu artık... Tüm ağırlıklarını, gövdesini, asılanları bırakmıştı.

Hepsine... kendi boşalmış upuzun yatan kalıbına, yukardan bakıyordu.

— Nabız kayboluyor... Dedi Vicdan hanım. «Bırakmayın, hızlı uvun... Şok geçiriyor... Nabız duyulmaz oluyor... Bir iğne daha yapacağım...»

Ali gülümsüyordu... Çeneleri, dişleri vurmaz olmuştu çoktan.

Pencerenin dışındaydı... Mis gibi kokuyordu dışarısı. Islak. serin... Taze... Temiz.

Mavi mavi çakıyordu yarım ay. Elle tutulacak kadar yakınlaşmıştı. Dışarı... Dışarı... Yukarı, yanına çekiyordu Ali'yi. Bulutlar uçuşuyordu gökte, yaklaşıyor, geliyor, ışık ışık aralarına alıyorlardı Ali'yi...

Onların bir parçası oluyordu.

Ellerini uzattı Ali.

Değdi aya... Yumuşacık. Bembeyaz... Sarıldı kollariyle... Kollar... Yumuşacık.. Bembeyaz... Koca Nine..

Hızla düşmeye başladı aşağı. Hızla!

Aşağı... Aşağı... Karanlık... Karanlık...

Nerede ay?

Düştü... Düştü... Düştü Ali.

Rüzgârla odaya girip çıkan perdeler, gene oynadı...

— Az ısınıyor, can geliyor... Dedi Vicdan hanım. «Çok büyük tehlike atlattı... Düzeliyor sanırım... Bir kaç dakika daha gecikseydik... Büyük bir şoktu. En kuvvetli iğnelerle zor... Hah işte!»

Gözlerini açtı Ali.

Gülmüyordu.

O büyük rahatlık, o ışık ışık gülümseyiş, silinmişti yüzünden.

Gözlerini açtı, baktı uzun uzun. Elini, ayağını da oynattı hafiften... Hızla ısınıyor, düzeliyor, canlanıyor, eskiye dönüyordu gövdesi...

Dudakları kıpırdadı:

— Ne oluyor? Dedi. «Ne oldu?»

Kadınlarla beraberken, tek kelime konuşmamış, ağzını hiç açmamış Musa Dayı, İclâl Bacının kocası... Kaldırdı başını:

— Ne olacak? Dedi... «Gittin de geldin. Gittin de geldin!»

— Yaa! Dedi Ali. —Büyük bir acıyla buruştu yüzü— «Yaa!» Dedi... «Geldim ha... Gene geldim ha!»

Ay yükselmiş, ya da buluta girmiş, pencerede görünmüyordu. Rüzgâr üflemiyordu, perdeler kapanmıştı.

*
* *

— Ne olacak? Dedi Sadık. «Gideyim mi gene? Ne yapayım? Kumanya altında kalmadık ama, na anca yüz lira getirebildim. Tüm masarif çıkınca... Deli balık... İlk günleri de kaçırdık... Oyalandık. Zaten son serpintisi balığın... Gideyim mi? Aşağılara, Karabiga içlerine? Tâ Çardağa dek indi diyor-

lar. Görülmüşü yok, bu seneki gibi... Böyle geç bir zamanda kendini göstersin, bu kadar aşağılara insin balık... Gideyim mi tâkıbine? Akınasa damlar...»

— Git! Dedi Ali. «Git, akınasa damlar, doğru. Git ben buradayım nassa... Topla tayfayı takımı, git gene yarın...»

— Nassa Koca Nineye bir faydam yok, değil mi? Bâri...

— Kimin ne faydası var ki Sadık? Kimin ne faydası olur ki artık?... Ben bekliyorum işte. Bekliyorum, o kadar.

Boynunu büktü, çıktı Sadık.

Bekliyordu Ali.

Günler tek tek ilerliyor, tek tek atıyordu.

Senenin son ayı girmiş, oniki günü devrilmişti bile geriye..

Yakalamak, asılmak, durdurmak istemişti Ali onları. Hiç değilse akışlarını yavaşlatmak...

Beceremeşti... «Ayakları kaymıştı!»

Günler, kendi bildiklerine doğup batıyorlardı peş peşe...

Dışarda, hâlâ bir «uzatmalı bahar» devam ediyordu... «Kış yok bu sene!» diyordu millet. «Fakir fukaraya acıdı Allah!»

Güneş, batıya devrik kısacık yolunu sürüp devirirken, toz mavisi gök yüzünde, öğle vakti, ısıtıyordu bile az, biraz kumları; çınarın seyrelmiş yopraklarının yokluğundan faydalanıp güne çıkmış çeşmeyi, meydanı bile...

Okuldan çıkmış çocuklar, bağıra çağıra oynuyorlardı orada...

İclâl Bacı koşup susturmak istiyordu, ya da kiminin annesi, bacısı sesleniyordu çeşmeden, kovaları doldururken...

«Heey! Bağrışmayın... Koca Nine hasta... Koca Nine uyuyor... Rahatsız etmeyin!»

Uyanıksa, hemen doğruluyordu Koca Nine... Ya da uyanıp, kim varsa odada, İclâl Bacı, Ali... ona hemen: «Bırakın çocukları rahat. Bırakın oynasınlar... Dokunmayın keyflerine, yeter benim uyuduğum..» Diyordu.

Doğruluyordu, yastık, minder, az yardım, oturuyordu yatağın içinde, dayıyordu başını, alınını cama, dışarıyı, denizi, kayıkları, güneşi, en çoğu da çocukları, koşan, itişen, dövüşen,

kavga eden, sek sek oynayan... bilya atan... çelik çomak savuran çocukları seyrediyordu, uzun uzun...

İlk günlerin pembeliği kaybolmuştu yüzünden.

İyiden iyiye zayıflamış, çökmüştü suratı; yanakları, gerdanı, boş boş sarkıyordu.

Karnı, yalnız karnı, gözle görülür, elle duyulur bir şekilde şişiyor, büyüyor... bir tuhaf değiş tokuşla, yüzü süzülüp zayıflarken, gövdesi «şişmanlıyordu».

Gene de:

— İyiyim! Diyordu... «İyiyim... Çok faydası oldu hastanenin... Verdikleri kanın, ilâçların... Bir kere, sancılarım çok daha iyi...»

Novocaine falan yapıyordu Vicdan hanım, ne olur ne olmaz, on günü geçti hastaneden geleli, onbeş gün oluyor, doktorun söylediği ağrılar başlıyabilir diye... Morfini de hazırda bulunduruyordu. Novocaine romatizma sızılarına da iyi geliyordu.

— İyiyim... Diyordu Koca Nine. «Ağrılarım da çok iyi. Ah bir kalksam... Yakında inşaallah!»

Başını önüne iğmiş otururken, kaçamak bir bakış, kaldırıyordu gözlerini Ali, çabuk, acele bir göz atıyordu Koca Nineye... «Bilerek mi konuşuyor? Mahsus mu öyle söylüyor? Yoksa gerçekten bilmiyor mu? Şüphelenmiyor mu?»

Ama anlıyamıyordu Ali, hiç bir şey.

Hep aynı, tatlı, iyi sevgi dolu ve memnun gözlerdi; altları torba gibi şiş şiş de olsa, donuk, hâleli, bulutlu da olsa, hep ayni sevgi, şükran, minnet, mutluluk, memnunluk dolu gözlerdi, Ali'ye okşayarak, severek, değerek bakan... «Meğer beni ne çok seviyormuşsun evlâdım!...» diyen...

Her gün biraz daha mecalsiz düşüyordu Koca Nine. Gene de her «işini» kendi yapıyordu tertemiz, İclâl Bacının koluna tutunarak, yatağından doğrulup kalkıyor «Sen biraz çıkıver» der gibi utanan, yalvaran bir bakışla Ali'ye dönüyordu.

Ali odadan çıkıyordu, gözlerinde o beyaz, bembeyaz, romatizmayla çarpılmış ve her gün biraz daha boşalan, sönen,

zayıflayan bacakların yataktan dışarı uzanışı, çıkıyordu... Uzaklaşıyordu, evin öbür ucuna.

Koca Nine oturağına oturuyor... Her bir işini kendi yapıyor, uzun uzun temizleniyor... Dönüyordu yatağına.

Açılmış pencerelerinin perdeleri oynayan, serin, tertemiz kokulu bir odaya dönüyordu Ali, neden sonra «gelebilirsin» diye çağırdıklarında...

Saçları hep taralı, düzgün, o ufak, güdük tek örgü, «Çinli saçı», hep bir ufak topuz yapılmış ensesinde, her zaman derli toplu, mis gibi kolonya kokuyordu Koca Nine...

Bazan aynayı eline alıyor... Uzun uzun kendine, yüzüne bakıyor, bakıyor, —o sırada Ali'nin yüreği güm güm çarpıyordu, anlıyor mu? Biliyor mu? diye— bakıyor.. derken dilini çıkarıyordu aynaya Koca Nine, kendi şiş şiş gözlerine, et benleri büsbütün büyümüş, sarkık yanaklarına, çatlamış dudaklarına, pörsümüş gerdanına dilini çıkarıyordu:

«Üüüü! Ne bu surat! Şebele maymununa dönmüşsün... be Nahide!»

— Koca Nine... Diye inliyordu Ali.

— Hiç de değil Koca Nine... Senin yaşında, senin gibisi bulunmaz! Diye söze başlıyordu İclâl Bacı.

— Doğru! Diyordu Koca Nine. «Çok yaşlıyım... Çok yaşadım.»

— Hayır... Hayır... Hayır! Değilsin! Değil...

İsyan ediyordu Ali, apaçık.

Gülüyordu Koca Nine.

— Peki... Peki... Korkma... Daha yaşıyacağım... Daha senin çocuklarını.. torunlarını göreceğim!

Dişlerini sıkarken, çıtırdamasın diye, dudaklarına gömüyordu Ali.

— Ama nasıl dayanacaksın evlâdım, hep benim gibi hastalıklı, yaşlı, kocamış, neredeyse tam yatalak bir bunamış ihtiyara bakmaya? Bu yüke?

— Hayır... Değilsin... Dayanırım.. İş ki sen yaşa... Sen yük olur musun hiç... Hiç... Hiç!

Dayanamayıp dışarı kaçıyordu Ali, koşup kaçıyordu, bir şey belli etmemek için, ya da öyle sanıyordu... Az sonra güle-rek döneceği odadan kaçıyordu...

Gidiyordu öbür tarafa, mutfağa.. Orada, damı, çatıyı tutan dikmelerden birine sarılıyor, sıkıyor, sıkıyordu odunu... Vuruyordu kafasını küt küt...

«Allahım!... Allahım, ne olur... Ne olur bir şey olsa! Ölmese... Ölmese... Ölmesin, Allahım. İsterse hiç kımıldamasın yerinden, altını ben temizleyim.. Ağzına ben yedireyim... Hiç kıpırdamasın... Hepsini, her şeyi ben yapayım... Ama bileyim ki orada. Yaşıyor. Kafası çalışıyor. Beni görüyor. Bakıyor bana... Açık, yaşayan gözlerini göreyim Allahım... Yeter. Konuşmasa bile yeter. Bileyim orada Koca Nine, yeter. Ne olur. Allahım.. Bir şey.. Bir mucize... Ölmesin. Koca Ninem o benim. Tek.»

Az sonra yatışıyor, bu defa söylediklerinden pişmanlık duduyordu. Soğuyordu içi, alnında ensesinde boncuklanıyordu ter...

Hemen her gün, bir kaç kere uğrayan Vicdan hanım kulağının dibinde konuşuyordu, kara çerçeveli gözlükle aynı dili, aynı kesinlikle:

«Ali bey kardeşim.. Maalesef... Ne demişse o profesör, hepsi doğru... Dedikleri aynen çıkıyor... Oluyor. Yakınlaşıyor... Ağrılar başlayacak neredeyse... Karındaki şiş, bir çocuk kadar oldu... Çok da sert... Dün ellerken, silkindi, «Biraz acıyor» dedi... Gayretli kadın, belli etmiyor. Ama bir kaç gün sonra, dayanamaz olacak. Dünyanın en korkunç ağrıları... Ben böyle çok hasta gördüm. Bağırmalarına dayanabilmek için, kulaklarıma pamuk tıkar, kaçar, gene de hastanede, koridorun öbür ucundan duyardım, öldürün beni diye çırpındıklarını... Metin olun kardeşim. Dua edelim çekmesin. Dua edelim, çabuk bitsin. Doktorun dediği gibi, iç kanamasından, kan kaybından, zafiyetten sönüp gitsin... Yoksa dayanamayız... Morfin falan da para etmiyor daha sonra... Allahtan, gene simsiyah kanamalıydı, baktım demin, dışarı çıkmış...»

— Yâni?.. Yâni?

— Kanıyor... Kanama yapıyor barsakta... Zayıflıyor... Öyle... Sönecek... Dua edelim. Yapabileceğimiz tek şey beklemek. Dua etmek, çekmesin...

Bekliyordu Ali.

Hiç, hiç umut kalmamıştı yüreğinde.

Köye döndükleri o ilk günlerin, toplu iğne başı kadar ufacık, bir yıldızcık ışık, «belki yanıldılar, belki kimsenin bilmediği bir şey olur...» umudunu da yitirmişti tümüyle... Karaacı bir boşluk gönlünde... Umutlanmayı ummaktan bile korkuyordu...

«Uzar... Ya uzar... Uzar da o acıları çekmeye başlarsa... Ya uzarsa... O halde çabuk ol... Çabuk ol Allahım. Bir de o halde görmiyeyim Koca Nineyi... Kıvranırken... Bağırırken. Ne olacaksa olsun Allahım... Çabuk... Bitsin.»

Bekliyordu Ali... Esneyerek.

Bir tuhaf uyku bastırıyordu, son günlerde.

Dayanılmaz bir uyku. Beyni uyuşuyor, bir şey duymaz oluyor, uyuyordu uzun uzun, hiç uyumadığı gibi, uyanmak bilmeden, uyanınca, uyandığını anlayınca, uykunun uyuşukluğun son bulmasına yüzünü buruşturarak... Ve hep uykulu.. uyuşmuş bekliyordu.

Bazı bazı, gazete okuyordu Koca Nineye.

— Ben yoruldum, gözlerim çok çabuk yaşarıyor, ne de olsa mecalsizim... Toparlanamadım hâlâ... Diyor, gözlüğünü çıkarıp yana koyuyordu Koca Nine. «Ne olur sen oku oğlum. Ne olmuş sonra?»

Uzun uzun okuyordu Ali.

Memnun, iri iri açmaya çalıştığı küçülmüş gözleriyle, dinliyor, seyrediyordu Ali'yi, Koca Nine... Bir gülümseyiş yüzünde...

— Ne de güzel okuyorsun evlâdım...

Ali başını kaldırıp bakıyordu.

Gülüyordu hoşnut, ışık ışık Koca Nine.

— Ali, Alişim... Diyordu. «Şimdi o mektebe gittiğin ilk günü hatırladım... Hani o tahta çantan... önlüğün... Sonra ilk

«beşi» bitirdiğin günü, «pekiyiyle»... Önce koşup bana haber verdiydin... Bir de hatırlar mısın, hani denize atlamıştın da bir yaz tepe üstü, kafanı delmiştin... Bana koşup gelmiştin, «Anneanne beynim delindi» diye... Hatırlıyor musun?

Ali'nin gözleri zorlukla dalıp gidiyordu geçmişe...

— Evet Koca Nine... Evet, hatırlıyorum. Sonra bir oğlak almıştın sen bana... Çok istemiştim de, sen almıştın, ağlatmayın oğlanı diye... Ne güzeldi!

Gülüyordu Koca Nine.

— Bir keresinde, sen çok küçüktün, hatırlamazsın tabiî, altını değiştirirken... suratıma işemiştin! Dosdoğru suratıma... Şırr diye.

Vicdan hanımdan utanıp, kendine geliyordu Ali.

— Amaan Koca Nine, hep bunu anlatırsın...

— Sana ne güzel yemekler yapardım, değil mi?

— Hep yaptın Koca Nine.

— Benim yaptığım et gibi, yedin mi hiç?

— Yemedim Koca Nine.

— Balık gibi? Börek gibi? Tatlı gibi? Dolma gibi?

— Yemedim Koca Nine.

Koca Ninenin yüzünü bir bulut gölgeliyordu.

— Şimdi sen doğru dürüst yemek de yemezsin... Çok zayıflamışsın. Ah ben bir kalksam. Ye e mi oğlum?

— Olur.

— Beğenmesen de ye... İnsan hep sevdiğini bulmaz...

— Olur Koca Nine... Yiyorum.. Merak etme.

— Ben kalkınca sana gene sevdiklerini yaparım.

Gene yüzünde o gülümseyiş, dalıyordu Koca Ninenin gözleri...

— Ali, sana iyi baktım değil mi?

— Elbet.

— Seni iyi yetiştirdim, değil mi?

— Eee.. Elbet! Her halde... Doğruyu... İyiyi... Güzeli, sen öğrettin bana. Senden öğrendim her bir şeyi... Ne biliyorsam.. Neye inanıyorsam...

— Hadi, oku bana gene biraz, oku. Yoruldum konuşmaktan. Oku, dinliyorum seni... Ne güzel okuyorsun evlâdım.

Koca Nine seyrediyordu Ali'yi. Elini, kolunu, başını, saçlarını, omuzlarını...

Okurken, birden başını kaldırınca, ürperiyor irkiliyordu Ali, bir kopma burkuluyordu yüreğinde, el sallayan bir ayrılış...

Koca Ninenin tüm vücudu hareketsiz, yalnız gözlerinin, hiç durmadan kendi üzerinde kıpır kıpır gezindiğini görünce, her bir yanını tek tek değip okşadığını, tekrar tekrar, bir bir farkedince, çılgına dönüyordu. Sesi titriyordu.

«Acaba, biliyor mu? Bilmiyorsa niye böyle bakıyor? Ama bilse, böyle hep kalkacağım, iyileşeceğim der mi? Of Allahım..»

İçi bir tuhaf oluyor, ne düşüneceğini, ne umacağını, neye dua edeceğini tüm şaşırmış, esniyordu Ali.

Koca Nineyi alnından öpüp, geceleri erkenden yatıyordu.

— İclâl Bacı, «bir şey» olursa, sen uyandır beni...»

Taş bağlıydı sanki gözlerine. Kapanıyordu. Korkunç bir yorgunluktu bu bekleyiş...

Bekliyordu Ali. Git gide daha yorgun, tükenmiş, kurumuş, uyuşmuş. Gitgide daha uykulu. Uyuyarak bekliyordu.

«Bir uyku... Bir uyku ki, gaflet uykusu! Uyan... Uyan... Uyan be adam!»

Omuzuna yapışmış, sarsıyordu İclâl Bacı. Bembeyaz suratı, pâzen geceliği...

Ali hemen açtı gözlerini, oturdu yatakta. İdare lâmbasının kısık ışığında, iri iri baktı:

— Ne var?.. Ne oluyor? «Oluyor» mu?

— Bilmem... Pek bir fenalaştı... «İşim var» dedi, kaldırdım. Yaptı. Silindi. Temizlendi. Doğrultup tekrar yatırmağa çalışırken, fenalaştı... Düzeltemiyorum. Yatıramıyorum. Gel yardım et bana...

Zangır zangır bir titreme aldı Ali'nin her bir yanını.

Gene de hemen fırladı.

Koştular içeri.

Lâmba iyice açılmış, is çıkararak yanıyor, alev alev ışık dalgalanıyordu odada.

Koca Nine yan üstü, düşmüş gibi yatıyordu yatağın üzerinde, bacakları dışarda... Bembeyaz.

Sarıldılar, çevirdiler sırt üstü...

— Hıııı! Diye bir ses çıkardı, hafifçe çarpılmış ağzından...

— Ne diyor? Dedi Ali.

— Bilmem, eli kolu tutmuyor... Ne dediği de anlaşılmıyor... Yatırın diyor herhalde... Yatıralım.

Koca Nine, başını geri geri sallıyordu. Kesik kesik: «Yok.. Yok, hayır» der gibi. Gözlerinde beğenmeme ifadesi, adeta bir emir, «öyle değil»!.

— Kaldıralım, doğrultalım, oturmak istiyor yatakta... Kaldıralım başını... Yastık koyalım...

— Hıııı... Hııı... ediyordu Koca Nine, elleriyle yorganı kavramış sıkıyordu.

— Su getireyim, su getireyim... Dedi, koştu dışarı Iclâl Bacı.

Anlamadan bakıyordu Ali... El sürmeye korkarak...

— Koca Nine... Koca Nine...

Birden koparırcasına, yorgandan bir elini ayırdı, havada sarsılarak, titreyerek getirdi Ali'nin koluna, sımsıkı kavradı, asıldı Koca Nine.

Yüzünde, ilk defa gördüğü bir şeyi, ilk defa anladığı, tanıdığı bir şeyi istemiyormuş, hiç istemiyormuş gibi büyük bir buruşma, apacı kasıldı... kasıldı.

«Hıııı», dedi. «Hıııı» Upuzun. «Hıııı... Al... Al...»

Ali mi? Allah mı?

— Allah! Dedi Ali. «Allah gidiyor... Gidiyor... Allah... Allah... Allah!»

O büyük «istememe» ifadesi yüzünde, asılıyordu Koca Nine koluna, gitgide daha kuvvetli, gitgide daha zayıf...

Az önce, bir yardım, bir korunma arayan eli çözülüyordu... kayıyordu.

Gözleri bulanmıştı.

Har har ediyordu nefesi.

Durup durup alıyordu.

Har... har...

Kasılmış, yana kaymış, çarpılmış ağzında köpükler başladı şişmeğe...

İclâl bağırarak girdi:

— Bırak.. Çekil.. Çekil yana... Su, su getirdim... Gidiyor..

Bir kaşık su verdi kilitli ağıza... Birazı içeri, birazı dışarı döküldü.

— Gidiyor... Sen çık Ali... Çık diyorum sana...

Koca Ninenin daha tam çözülmemiş ellerinden, kopardı Alinin kolunu. Bir dua okuyordu, anlıyamıyordu Ali...

Eli... Kolu... Bacağı oynuyordu Koca Ninenin. Kısa... kesik.

Har... Har eden göğsü, büsbütün zorlanıyor...

Şişiyor... Şişiyor... Duruyor.. Bekliyor...

Sönüyor... Şişiyor... Hızlanıyor... Yavaşlıyor...

Köpükler ağzında... Köpükler...

«Çık diyorum sana...»

Koşarak kaçtı Ali dışarı...

Gitti sarıldı dikmeye, vurdu başını... İçinde belli belirsiz bir sevinç: «Bitti, gitti, çekmedi. Ağrıları, sancıları çekmedi!»

Az sonra geldi İclâl Bacı:

— Ali... Dedi.

Ali başını kaldırdı.

— Bitti mi?... Gitti mi?

— Gitti... Dedi yaşlı kadın. «Kuş gibi gitti... Fazla çırpınmadan, kuş gibi... Hem de tertemiz... Güller gibi... Kalktı, temizlendi de öyle gitti... Görülmüşü yok böyle işin... Gitti... Gitti... Gitti Ali... Başın sağ olsun oğlum...»

Ne diyeceğini bilmiyordu Ali. Kımıldadı şaşkın.

Gitti... Gitti... Gitti... Koca Nine gitti.

Gitti... Gitti... Yok... Yok... Yok Koca Nine.

— Gireyim mi içeri? Dedi. «Yanına girebilir miyim? Bitti mi tamamen?»

— Bitti... Gir oğlum... Gör son bir...

Ali, çekine çekine, ayaklarının ucuna basarak odaya girdi.

Öyle yatıyordu Koca Nine.

Yastıkları sırtından alıp yatırmıştı. Gözlerini de kapatmıştı İclâl Bacı.

Kaşları büsbütün gür, daha bir kalın kıvrılmış kabarmıştı.

O korkunç istememe, anlayıp görüp de «istememe» ifadesi yumuşamış, kaybolmuştu yüzünden.

Göğsü har har etmiyordu.

Oynamıyordu.

Köpükler silinmişti.

Ağzı kapalıydı... Çenesi beyaz bir tülbentle bağlı...

Ayakta dikildi Ali.

— Ben... Dedi İclâl Bacı... «Bir eve kadar gideceğim. Uyandırıp haber vereceğim bizimkine... Sabah yakın... Erkenden başlarız hazırlığa... Gitsin haber versin, yapsın ne lâzımsa...»

— Ben oturacağım burada... Dedi Ali.

— İyi... Dikkat et, lâmba sönmesin... Sabah yakın... Gün doğar zâti birazdan...

Çıktı İclâl Bacı.

Ali gitti, sokak kapısını, oda kapısını kapattı eliyle.

Çekti sandalyeyi, geldi oturdu Koca Ninenin yanıbaşına.

Lâmba, oynak, sarı, sıcak bir şavk döküyordu odaya... Nefes almaktan korkarak, durdu dinledi Ali.

İnce, titrek, elle tutulmaz, kulakla duyulmaz, gözle görülmez, ama gerçek, ama besbelli bir titreyiş, bir tınlama, «vııın» her bir yanda, kapıda, yerde, duvarda, havada, bütün odanın içinde, öyle «vıınn» bir inildeme, canlı, kıpırdıyordu ine kalka... Çok sıcakta kumlardan yükselen sıcak buğu gibi bir şey, oynak.

— Daha burada! Dedi Ali.

Bilmiyordu, anlamıyordu, ama duyuyordu kulağıyle, canıyle duyuyordu Ali. Emindi.

— Daha burada Koca Nine! Burada... Beni görüyor... Duyuyor. Koca Nine... Koca Ninem!

Oturdu öyle... Koca Ninenin çizgileri yumuşamış, memnun yüzüne, hiç kırpmadan dikti gözlerini... Belki çılgınca bir şey, bir olmayacak umut: Bir dönüş, geri geliş, bir kıpırtı bekledi...

İclâl Bacı döndü geldi, az sonra:

— Tamam, dedi. «Kalktı bile millet...»

Temiz bir örtü buldu, gene bembeyaz, işlemeli...

— Yeter gayri baktığın...

Örttü Koca Ninenin yüzünü.

Fırladı çıktı Ali dışarı, çabucak aptest aldı, döndü geldi, elinde yeni Türkçe Kur'an-ı Kerim.

— İclâl Bacı... Çık sen biraz... Okumak istiyorum ben... Daha çok var sabaha...

— Oğlum, yıkanmamış, toprağa verilmemiş mevtâya Kur'an okunmaz...

— Neden? Ne olur? Tertemiz gitti o. Allah kelâmı... Okuyacağım. Çık kuzum.

İtti kadını dışarı. Kapıyı bir acele örttü. Oturdu aynı yere... Kulak verdi.

Dinledi.

«Vııın». Duyuyordu. Biraz daha incelmiş, zayıflamıştı... Ama duyuyordu. «Oradaydı daha».

Açtı Kur'anı. Okumaya başladı.

Saatler geçti... Gün ışıdı dışarda. Horoz, derken insan sesleri...

Sokak kapısı vuruldu.

Ali Kur'anı Kerimi, okumayı bıraktı.

Dinledi. Kulak kesildi. Dinledi uzun uzun.

Hiç bir ses kalmamıştı. Yok olmuştu. Her şey durmuştu. Donmuştu... Soğumuştu.

Akşamdan yakılan teneke soba bile, çoktan sönmüş, buz kesmişti.

Yapyalnız hissetti kendini Ali, ilk defa.

Gerçekten yalnız.

Sırtı ürperdi.

Kalktı.

***

O sabah, kızlar, kovalarını daha bir yavaş koydular çeşmenin yalağına... Dibini taklatmadan.

Analar, küçük çocuklarını salmadılar sokağa kolay kolay...

Bir sessizlik...

Bir kesik kesik, kısık kısık konuşmalar...

Başını örten kadın, çıkıyor kapı önüne... Toplaşıyorlar, yandakiler, konu komşu:

— Koca Nine ölmüş bu gece...

— Koca Nine mefat etmiş bu gece diyorlar... Sabaha karşı...

— Tanrı taksiratını afetsin...

— Allah rahmetini eksik etmesin...

— Vah Koca Nine! Öldü ha?

— Kurtuldu demektir garip... Öldü kurtuldu...

— Allah kalanlara acısın... O öldü, kurtuldu...

Ali şaşırmış, nereye gideceğini, ne yapacağını bilemiyordu.

O demeden, istemeden, karışmadan, herkes işin bir ucundan tutmuş, «kaldırıyorlardı».

Vicdan hanım gelip bakmış:

— Allahın sevgili kuluymuş... Tam doktorun dediği gibi, aynen, söylediği günlerde... Köye döneli onbeş gün oldu... kansızlıktan söndü gitti. Çekmedi... Ne tuhaf, sanki havasızlıktan boğulmuş... Diye kararını bildirmişti.

İclâl'le beraber bir kaç kadın, atmışlardı Ali'yi evden dışarı... «Son hazırlıkları yapacağız» diyerek.

Şaşkın, geziyordu Ali... Hep oralarda, kapının dibinde, az ileri, gene dönüp geliyordu...

— Böyle temiz mevtâ görmedim, yıkamadım, kendi kendini yumuş yıkamış da gitmiş... Allahın ne sevgili kuluymuş kardeş... diye diye çıkıyordu kadınlar evden...

— Biraz kendine gel oğlum... Diyordu bir adam...

Ali bakıp bakıp da tanımıyordu, omuzuna elini koyan kırk yıllık hemşerisini, köylüsünü, komşusunu...

— Hadi neredeyse öğlen olacak... Her bir hazırlık tamam... Kendine gel... «Koskoca adamsın»... Ölenle ölünmez... Hem o yaşadığı kadar yaşamış... İhtiyar... Keşke herkes yetmişi, sekseni bulsa...

Omuzunu çekip kurtarmış, yürümüştü Ali. En çok o «yaşlıydı, ihtiyardı, yaşayacağı kadar yaşamış» lâfına tutuluyordu... Ama söylenme, çekişme neye yarar, olan olduktan sonra?

Nihayet başladı kadınlar bağrışmaya, toplanıp ağlaşmaya avaz avaz bir yaygara...

Gene güzeldi inadına hava, açık, ılık...

Güneş yükselmiş, yükseleceği en son yere kadar...

Beyaz, çıplak tahta tabut, yeşil, başörtüsü gibi yazmalı bir atkı üstünde, ön tarafta, çıktı kapıdan...

Kadınlar, çığlık çığlık bakıp bağırırlarken geride...

İlerledi Koca Nine... Cami'ye... O taşın üstüne.

Namaz vakti bekleniyor.

Bekliyor Ali. Bakıyor... Bekliyor.

Koca Nine orada.

Onun içinde.

Gidiyor Koca Nine... Gitti bile.

Daha orada, yakın, istese eliyle dokunabilir... Orada bekliyor. Gidiyor.

Gitti bile... Gitti... Gitti.

Ezan... Namaz... Allah... Bir sürü surat.

Gene yürüyorlar.

Adamlar, dönüp dönüp geliyorlar, giriyorlar tabutun altına, taşımaya...

İster istemez geriliyor, çıkıyor Ali. Hemen tekrar hamle

ediyor, baştan, taşımaya... İçinde, bir tuhaf öfke: «Neden bırakmıyorlar sâde bana? Hep bana, ben taşıyayım...»

Omuzunda, elleri üzerindeyken, değiyor ona, okşuyor tabutu, yeşil örtüyü... Kokluyor. İki parmak var Kova Nineyle arasında... Bir tahta kalınlığı. O kadar yakın. Kokluyor... İçini çekiyor Ali. Burnunu çekiyor.

Gidiyor Koca Nine.

Ali tabuta yetişmek, öne geçmek, gene hemen altına girmek için koşuyor sendeleyerek... ayakları dolanarak...

— Çok dokundu çocuğa... Diyor, geriden gelen yaşlılar birbirlerine.

— Ee... Ana bu, kolay mı?

— Gayri bir başına kaldı demektir Ali...

— Sadık da yok aksine... Böyle günde bulunmadı...

— Denizdeymiş... Balıkta... Ne bilsinler...

— Olsa ne yapardı ki? Ölüme çare var mı?

— Aliyi kollardı bâri... Şaşkına döndü koca adam... Şu hâle bak...

— Koskoca erkek! Bu kadar da koyverir mi insan kendini? Yufkaymış yüreği...

Gidiyor Koca Nine.

Gitti bile.

Yeri hazır ta sabahtan. İndiriyorlar çukura. Yerleştiriyorlar.

Veriyorlar Ali'nin eline küreği...

— Hadi, ilk sen at...

«Şarr» ediyor toprak, aralanmış kapağın, tahtaların üzerinden takırdayarak kayıp, içeri giriyor kof, yumuşak...

Ürkmüş, bir ân duralıyor Ali. «Ne yapıyorum? Ne yapıyoruz biz?» der gibi...

Hemen bir toprak yağmuru başlıyor. Herkes, sağdan soldan, elle, kürekle, bir acele, bir büyük acele, çabuk çabuk atıyorlar, deviriyorlar, döküyorlar tâze kazılmış toprağı... Çabuk

çabuk, kaçar gibi, korkar gibi kapatıyorlar, kapatıyorlar çukuru...

Koca Nine orada. Az aşağıda. Orada kalıyor. Kapanıyor. Örtülüyor üstü...

Koca Nine orada... Orada mı kalıyor?

Bir kaç kişi hep birden, üç beş el, değiyor Ali'nin omuzuna, sırtına... İtiyorlar, basbayağı itiyorlar Ali'yi.

— Hadi, tamam artık. Durmak olmaz... Hocanın yalnız kalması lâzım... Hoca yalnız... Talkın... Bize durmak düşmez... Hadi...

Ali geriliyor... Adım adım geriliyor...

Çekiyorlar kolundan... Yürütüyorlar.

Hoca kalıyor tek. Tek Hoca, yalnız. İğiliyor, çömeliyor, oraya, yere toprağa, Koca Nineye doğru... Fısır fısır, konuşur gibi...

Bir acele, itip sürüyorlar Ali'yi, uzaklaştırıyorlar oradan.

Taze açılıp örtülmüş toprak kokusu, Hoca, güneş, Koca Nine, orada kalıyor.

Kahvenin sokağında, bir adam koşarak onlara doğru geliyor.

— Sabah duydum... Yeni duydum... Geç kaldım.. Bırakın bana...

Giriyor Ali'nin koluna, Abduk.

— Ali, diyor. Ali... Ali. Dinle beni.

Bakıyor Ali, anlamaz gözleri.

Kıpırdıyor dudakları:

— Ben sebep oldum...

Sarsıyor Abduk, Ali'yi. Herkes durmuş bekliyor.

— Ne diyorsun Ali? Benim ben. Dinle. Ben Abduk...

— İyi... Sensin... Anladım Abduk, sensin. Ama ben sebep oldum, ben. Biliyorum.

— Neye, ne sebebi?

— Ben öldürdüm Koca Nineyi... Ben çok bir üzdüm... üzdüm... üzdüm de öldürdüm.

— Hadi canım, kendine gel. Olur mu hiç öyle şey? Yaşlı kadın... Ömür... vâde...

— Hayır... Sen biliyorsun meseleyi Abduk... Olanları, meseleyi biliyorsun... Çok bir üzdüm... Parça parça ettim gönlünü. Onu sevmiyorum, sevmemişim sandı... Çok bir kötü davrandım Koca Nineye... Ben öldürdüm... Ben... Ben... Ben...

Göz kırptı Abduk etrafındakilere: «Aldırmayın, boş verin, içi çok yanıyor, saçmalıyor...» gibisine.

Yavaş yavaş dağıldı millet.

— Sadık nerede? Dedi Abduk.

— Ne bileyim, denizde. Balığa git dedik, para getir dedik yolladık... Haberi yok garibin...

— Ali... Dedi Abduk.

— Ne var? Diye, ilk defa onun yüzüne baktı Ali.

Evin önüne gelmişlerdi.

Kapısı açık.

Bir yumak kadın - kız, dağılmamış hâlâ...

— Bana bak... Burada kalamazsın, benimle geleceksin.

— Olur... Diye başını iğdi Ali.

Bomboş bakıyordu ev, kapkara bir ağızla...

— Bize Adaya, ya da Marmara'ya, kayınıma gideriz daha iyi, uzak, değişik, bir kaç gün gözün görmez buraları... Hem de kayınım hep çağırıp duruyordu... Gideriz. Tamam mı?

Gene iğdi başını Ali öne, «Sen bilirsin» gibisine.

— Hada öyleyse, dedi Abduk. «Hada tamam.»

— Bir dakika... Diye ileri çıktı İclâl Bacı. «Şey oğlum... Bir dakika... Bir şeyler söyliyeceğim... Az şöyle gel... Hah, istemem, duymasın kimse...»

Ali'yi yana çekti, kulağına uzandı:

— Şey oğlum... o yeşil bir hırka var, Koca Ninenin... Şey.. acaba, soracaktım, alabilir miyim onu? Ben yâni... Havalar.. Önümüz kış...

— Hırka mı? dedi Ali.

Dikti başını, sesini yükseltti: «Ne istersen.. Her ne ki istersen al İclâl Bacı... Ne varsa, şu evde ne görüyorsan, hepi-

sini al... Anlıyor musun? Ne varsa, kıyı, köşe bak. Hiç bir şey bırakma.. Anlıyor musun? Her şeyi.. Hepisini al... Ben sana yalvarıyorum. Al. Hiç bir şey, bir tek çöp bırakma...

Bir sevinç yayıldı İclâl Bacının yüzüne.

Komşular, o kadın kalabalığı hasetle mırıldandılar:

— O ooo!

— Hada, dedi Abduk. «Biz yürüyelim gayri.»

İtti Ali'yi. Sallandı, yürüdü Ali.

İclâl Bacı, çekirdek gözleri memnun, gülümsüyor, anlatıyordu etrafına:

— Eee, az emek mi verdim? Bu kadar zaman... Böyle bir hastalık... Elbet, hakkım var benim de... Hakkım geçti...

Ali uzaklaşıyordu, Abduğa dayanmış...

Baktı İclâl Bacı arkalarından:

— Ama helâl olsun... Hepisi helâl olsun «şimdi»...

Bağırdı karşıya:

— Heey Musa!.. Musa sana diyom... Hadi gel, bir el vur, yardım et bana...

Sonra kendininmiş gibi rahat, girdi eve...

Kadınlar, bir süre daha konuştular... Sesleri, heyecanları söndü yavaş yavaş...

Dağıldılar.

X

Üst üste iki gün lodos esti. Şarladı, dövdü Marmara Adası kıyılarını. Bayıldı durdu sonunda, yağmurunu dökmeden.

— Hah! Dedi Hulûsi. «Bak yeni Kaymakam geçiyor, bak yeni gelmiş Erdeğe. Çok bir iyi adam. Geldi geleli hiç durmuyor... Her gün köyler, Avşa, Paşalimanı, Marmara hep geziyor. Yapılacak ne var ne yok, onları kolluyor, yerinde kararlıyor... Gene bugün buraya gelmiş bak... Çok bir faaliyetli adam.. Çok da bir iyi, cana yakın, alçak gönüllü... Gel gel, tanıtayım seni Ali.»

— Aman... Şimdi... N'apıyım ben Kaymakamı be Hulûsi? Sıkılırım ben...

— Gel canım, adam yiyecek değil ya... Girgin ol biraz. Daha iyi. Tanış olursun, sizin köye geldiğinde... Hoş geldiniz Kaymakam bey.. Hoş geldiniz. Bakın bu Ali. Ali Kurtul derler... Narlıköyden... Karşıdan. Çok bir meraklıdır köyüne, köy işlerine...

Ali iğildi, çekingen elini uzattı.

Bir sürü adam, hep Marmaralılar, hepsi tanıdık, Kaymakamın peşinde, durdular.

Kara kaşlı, yanık benizli, Şarklı, dobra sözlü, güleç bir adamdı, yeni Kaymakam.

Kuvvetle sıktı Ali'nin elini.

Gevrek bir sesle:

— Ali mi? Dedi. «Sakın şu köyünü onartan, güzelleştiren... Mesarifler eden Ali olmasın?»

Utandı Ali. Elini çekti. Sevindi Hulûsi:

— He ya! Ta kendisi.. Nasıl da bildiniz Kaymakam bey? Duydunuz demek?

— Duymam mı? Daha Erdek'teyken duydum. Demek bu arkadaş... Piyango mu ne vurmuş... Memnun oldum. Aferin.

Geleceğim köyünüze, bugün yarın... Önce deniz aşırı yerleri geziyorum. Jipimle, nasıl olsa gelirim size. Duydum, motorla geçerken de gördüm denizden, çok güzel yermiş sizin köyünüz. Geleceğim.

— Buyurun. Memnun oluruz. Başımızla beraber.. Çok güzeldir köyümüz. Eşi emsali bulunmaz...

Köyüne güzel dendiğine sevinçli, kekeliyordu Ali.

— Arkadaş, hem de Turizim Başkanıdır köyünün Kaymakam bey... Diye üsteledi Hulûsi.

Ali, hep o çekingen, ama memnun sesle düzeltti:

— İkinci Başkan efendim...

— İyi... Çok iyi. Şu halde haberiniz var tabiî para işinden... Muhtar demiştir size. Başkan o değil mi?

Şaşırdı Ali:

— Hayır efendim.. Evet efendim.. Bir haftadır köyde yoktum...

— Anasını kaybetti de yakında... Buraya çağırdık. Köyde yoktu.

— Yaa! Dedi Kaymakam. «Başınız sağ olsun. Öyleyse duymamış olacaksınız. Çünkü üç beş günlük iş.. Daha sizin Muhtara bile, evvelsi gün anlattım durumu. Erdeğe çağırttım. Size iyi bir haber vereyim de sevinin, acınızı unutun bir parça... Elbet ilgilendirir seni... Senin gibi köyünü bu kadar çok seven bir arkadaşı! Turizim fonundan, ellibin lira tahsisat geldi köye, sırf sizin köyün güzelleşmesi için. Sizin köyün... Kimbilir ne çok iş vardır daha yapılacak... Onun için. Nasıl memnun oldun mu?»

Sarardı, kızardı, renkten renge girdi Ali. En sonunda... —Bakıyor, bekliyor, gülüyordu Kaymakam—

— Memnun olmam mı efendim? Diyebildi. «Sağolun, çok sağolun. Ah ne çok iş var daha... En başı, yol. Yol.. Yolu düzeltiriz bu parayla... Yolu. Biraz daha çimento da var, kaldı elimizde... Ah çok sağolun.»

— Hadi görüşürüz... Dedi Kaymakam. «Geleceğim köyünüze...»

Yürüdü. Peşindekiler de...

Adamın uzaklaşırken, etrafındakilere dediklerini açık seçik duydu Hulûsi, Abduğun kayını.

— İşte böyle gençler lâzım bizim memleketimize... Böyle gençler! Köyünü, Vatanını seven.. Bir şeyler yapmak isteyen.. Yapan. Bunun gibileri kalkındıracak bu memleketi...

— Bak seni övüyor... Seni sevdi, seni anlatıyor, övüyor... Diye dürttü Ali'yi.

Bir haftadır, belki de ilk defa sevinmiş, gülmüş, dalmıştı Ali.

— Ha? Dedi. «Ne, ne diyorsun?»

— Duydun mu? Seni övüyor...

— Duymadım.. Bırak beni... Ama çok bir iyi, bu para işi. Yol... Yol! Yola başlarız gayri... düzeltmeye... Köyün içinden Erdeğe doğru... Nassa yol var esasında... Zar zor geçiyor arabalar... Ama iyi bir düzeltmek lâzım... Bir düzeltmek, onarmak, sağlamlatmak ki, ecnebî turist, korkmasın, soksun arabasını, gelsin... Yeter bu para da bize... Ah çok bir iyi oldu!

Yedi gündür beraberdiler.

Hulûsi eskiden de tanırdı Ali'yi, ama az. Abduk getirip, ikisini elele kavuşturup, ikisine birden:

— Bu demek, ben demek, kollayın birbirinizi, hada bana eyvallah! Diyip, köye, Paşalimanına döneli, bir haftadır beraberdiler.

Önce sıkılmış, yük oluyorum sanırıştı Ali.

Ama hemen dilbazlığını ortaya koymuştu Hulûsi, daha gecesi, yemekten sonra:

— Yarabbi şükür. Bak arkadaş, ben buraya seni hususî, iş için çağırttım bilesin. Başına bu acı gelmeseydi, gene çağırtacaktım, olmadı, sen gelemedin, ben kalkıp gelecektim bilesin... Daha çok önceden konuşmuş idik bizim Abduk ilan bu işi... Diye açmıştı gözlerini Ali'nin, sıyırmıştı onu dalgınlığından.

— Yaa? Hayrola, ne var ki? Ne işi?

— Sen şimdi daha önce, de bana sağdıç, kışın ne yapıyor

senin takım? Takım, yâni büyük motor, alamatra? O lâzım bana. Ne yapıyor o?

— Alamatra mı? —Pek düşünmemişti Ali— «Bilmem... Palamut bitti demektir... Balığa, istakoza falan, küçük kayık yetişir.. Büyük yatar. Öyle ya, yatar kışın alamatra... Ya da navluna falan çalıştırırım belki Erdeğe, ama navlun için küçük... Bilmem, yatar herhal... Ne vardı?»

— Şimdi arkadaş, vereceksin onu bana, ister yalnız tekne, ister bir adamla... O senin Sadık efendi meselâ... İster sen de beraber... Çalışacağız. Yatmak olmaz.

— Ne işde be Hulûsi?

— Kılıç be canım, kılıç! Parakatçılık. Yirmi otuz bin satıyor Asmalılar bir mevsimde... Zıpkın işi ayrı.. Bunun burası Ada. Marmara. En bir temiz iş parakatçılık... Abduğun motor küçük geliyor. Deniz, domuz, kış... Az bir emniyetli, kuvvetli, muhafazalı tekne lâzım bize... Hem de çok yakmasın makina... Yâni yâ, seninki tam uygun bize, anlattı Abduk. Ne dersin? Pay ilen... Takım, parakat var bende. Motor yok. Tamam mı? Sadığı da ver... İstersen sen de beraber...

Ali bir parça düşünmüştü.

— Olur ya... Demişti sonunda. «Olur ya... Neden olmasın...»

Hemen ortaklık anlaşmasını imzalamışlar gibi, daha bir sıkı fıkı kaynaşmışlardı Hulûsiyle, birinci geceden...

Yedi gündür beraberdiler.

Hulûsi, ilk defa Aliyi böyle konuşkan, neşeli, uyanık görüyordu.

— Yol.. Yol! Şu durumda en bir gerekli şey artık bize... Bu para da yeter demektir yolu düzeltmek için, geçitleri onarmaya, Maymunderedeki köprüyü sağlamlamaya...

Birden, köyünü özlediğini farketti Ali.

Çıktığı bir seferde, haber vermeden gecikmiş gibi bir suçluluk hissi bile duydu... Bekleyeni kalmadığını tüm unutmuş...

Köye çabuk dönmek için, alışkın olduğu bir acele deprendi gönlünde...

Bir de ışık çaktı beyninde... Çalışmak, kış, mış demeyip, yapılabilecek ne varsa hemen başlamak... Çalışmak, yorgunluktan ölesiye çalışmak, taş taşımak, koşmak, didinmek, bir şeyler yapmak, sonunda uyuşmak, Koca Ninenin yokluğunu belki öyle duymamak...

Ama o köyde, köyünde kalmak. Güzeller güzeli... Dünya Cenneti... Eşi emsali yok! Yapılacak ne çok şey var... Çalışmak, didinmek, bir şeyler yapmak, yaratmak, ortaya çıkarmak... Ölesiye, kendini unutasıya, yok edesiye. Ama köyünde.

Kaldırdı başını Ali, baktı. «Daha ikindi olmamış».

— Hulûsi, ben gideyim sağdıç...

— Ne? Nereye? Ne diyorsun?

— Köye gayri... Tamam... Oldu.

— Ne oldu Ali?

— Gayri yeter verdiğim zahmetler Hulûsi... Çok bir iyi, has adamsın... Ama tamam. Gideyim...

— Yahu ne oldu? Ne bu acele birdenbire?

— Nassa gitmeyecek miydim Hulûsi? Nah bak, motor da var iskelede. Tamam. Geçerken bırakır beni Narlıya... Tamam. Gideyim...

Yürüdü iskeleye. Çaresiz, Hulûsi de.

— Şey, pekiy... N'olacak bizim iş?

— Hangi iş?

— Canım parakatçılık... Kılıççılık... Daha tam bir cevap vermedin. Söyle de.. Ben de ona göre işimi...

— Oldu, tamam o iş.. Dedi Ali. —Gülerek Hulûsi'nin sırtına vurdu— «Tamam o iş. Ben bir kaç güne kadar yollarım tekneyi, Sadıknan... Belki de dönmüştür bile, hemen yollarım.»

— Sadıkla mı?.. İyi... Peki ya sen?

— Ben mi? Dedi Ali. —Gülüyordu— «Ben mi? Ben gelemem. Benim işim var. Çok önemli benim işim... Ayrılamam gayri köyden, anlıyor musun? Ama yollarım takımı sana...»

Sarıldı Hulûsi'nin ellerine: «Sağol, dedi. Çok bir has adamsın. Haydi eyvallah...»

Atladı, palamar çözen motora.

Biraz şaşkın, dikildi iskelede Hulûsi, bir el salladı, döndü yürüdü sonunda.

Ali, motorun baş tarafına yollandı. «Benim işim var!» Diye kendi kendine söylenerek... Başa geçti oturdu, açıkta, soğuk - rüzgâr boş verip... Köyünü uzaktan görüp seyredebilmek için rahatça...

***

Motor, geçmiş lodosun ölü denizlerine basıp binerek, solugan aralarında inerek, başını sallaya sallaya, yaklaştı Narlıköye...

Sanki memleketini ilk defa görüyormuş gibi, bir büyük hasret, tuhaf bir heyecan gönlünde dalga dalga kabararak bakıyordu Ali.

Teknenin burun tarafında ayağa kalkmış, soluganların yuvarlak hareketlerinin üzerinde sendelememeye çalışarak bakıyordu, seyrediyordu, içinde bir büyük kavuşmanın ürpertisi...

Köy geliyor, büyüyor, kabarıyordu ev ev, ağaç ağaç... Minare kalınlaşıyor... Parlıyor, büsbütün ağararak...

Muta burnunun kumları bembeyaz... Önünde sular yemyeşil, sığ, açıklara dek ışıl ışıl fosfor yeşili bir alan uzanıyor, Paşalimanma kadar varıp ulaşacakmış gibi geniş...

Motorlar, tekneler azalmış köyün önünde. Lodosa liman, siper arka koya, Karaağaç tarafına geçmiş büyük kayıklar...

«Öyle ya, lodos esti iki gün... Amma fena çatlar burunun üzerinde...»

Küçük tekneler, çoğu, karaya çekilmiş, kahvelerin oraya...

O sabah indirilmiş bir kaç tane, fırtına ertesi, salınıyor iskelenin kuytusunda... Soluganlarla kalkıp inerken bordaları parlıyor, kırmızı, yeşil; ikindiden kayıp hızla ufka düşen güneşin son parlak ışıklarıyla...

Aklına birden, kendi teknesi geliyor.

«İyi iş Hulûsi'nin dediği... Acaba döndü mü Sadık? Uzak... Daha tam seçemiyorum kayıkları.. Hepisini... Ama yok. Dön-

memiş. Dönseydi, arkada... Karaağaç önünde olması gerekti, limanda demirli... Görürdüm olsaydı... Yok, daha dönmemiş...»

Köye yaklaştıkça seviniyor, hem de korkuyor. Kendi kendine demeyi kabullenemediği bir korku bu. Uyuşturmuş o yanını, düşünmüyor evi.

Ama ev boş.

Bomboştur ev.

Akşamsa yakın.

Bir gariplik çöküyor Ali'nin üzerine.

İtiyor, kovuyor. Savuşturamıyor.

Bir eziklik... Bir gariplik.

Köy yakınladı iyice... Ne de güzel! Evlerin camlarından göz ediyor güneş, hâlâ sarı, hâlâ sıcak...

Ama yakın akşam, yakın!

Bir gariplik...

Bir gariplik... Ali gözlerini kırpıştıra kırpıştıra bakıyor. Bir gariplik var orada! Köyün önünde. Tam kıyıda. Yok, karada. Hayır suda... Yarı yarıya... Bir koca motor... Yatıp kalmış, karnının zehirli boyası kırmızı - koyu, borda beyaz - kirlenmiş, davlumbazının camları parlıyor...

— Allah! Diyor Ali. «Allah! Bu... Bu benim motor be! Benim motor be... Benim be... N'olmuş be? Eyvah... Eyvah... Eyvah!»

Gözlerini dikmiş bakıyor. Başka hiç bir şey görmüyor. Köy, kahveler, hiç bir şey!

Alamatra, öyle, orada, tam evlerin, çeşmenin hizasında, her zaman demirledikleri yerde karaya çıkmış, omuzu üzerine devrilmiş, karnı kocaman görünüyor... Boğulup şişmiş, kıyıya vurmuş bir canavar ölüsü!

Dümen havada, pervane koca bir el, avuç açmış, bekliyor sanki...

Gözünü kırpamıyor Ali... Aklı çalışmaz olmuş...

Teknenin içi ağır, besbelli dopdolu... suyla, kumla dopdolu! Orada öyle, dövünmüş ha dövünmüş denizlerle, kimbilir ne kadar?

Çıkmış karaya, yan üstü yatıp kalmış, devrik olduğu tarafın küpeştesine dek, sancak baş omuzluğa kadar örtülmüş, sarılmış, kaplanmış dalgaların yığdığı kumlarla... Yer yarılmış da arasına kısılıp girmiş sanki tekne...

Az ötede, küçük tekne, öbür kayığı, çekilmiş duruyor karada. Ona bakmıyor bile.

Bindiği motorun başından, çımadan önce. Ali atlıyor iskeleye.

Koşuyor... Koşuyor. Hemen kıyıdan, kısa yoldan, kahvelere bile çıkmadan koşuyor, koca çektirmenin gelip almasını bekleyen, yığılı parke taşlarının üzerinden basıp sıçrayıp, tökezlenip, atlayarak, sulara dalıp çıkarak koşuyor...

Kahveden bir kaç kişi çıkıyor:

— Geldi! Diyorlar. «Geldi!»

Yürüyorlar hızlı hızlı, Ali'nin çoktan varıp kavuştuğu dövündüğü yere...

Ali fır dönüyor, alamatranın etrafında.

Yarı yarıya kumlara gömülmüş, sanki çimento, beton, perçin olmuş tekne.

Kocaman bir çakıl taşı gibi, kumsalın, kumların bir parçası olmuş...

Atlıyor içeri Ali.

Ambar kapakları aralanmış.

Besbelli birileri girmiş, teknenin suyunu atmaya uğraşmışlar... Ama ambar dolu! Bütün ağlar içerde. Ağlar... hepsi! Karmakarışık, ıslak, dolanmış birbirine, bütün takım.

Kum dolmuş üstleri, ambarın bir kısmı, güverte, hep kum yığılı.

Sular, —kalanı—, teknenin duruşuyla akıp gitmiş en dibe, kuyruğa, makinanın, şaftın oraya...

En azından bir ton var! Kova girmez, tulumba almaz, el uğramaz, insan sığmaz...

Dövünüyor, dört dönüyor...

«Allah!» Diyor, ne yapacağını şaşırmış, teknenin orasını burasını elliyor, tutuyor, bırakıyor, başka bir yanına saldırı-

yor... Davlumbaza giriyor, farşları, kapakları kaldırıyor, makinaya bakıyor: «şırk» su!... Volan, makina, yarısına kadar suda...

«Dalmış... Batmış... Mafolmuş hepisi!»

Yana yatmış teknede, kayarak, düşerek, kalkıp tekrar öbür yana saldırarak, dört dönüyor Ali...

Başını kaldırıp bakıyor bir ara.

İki kişi var yanında, hemen orada, dışarda... Susmuş, boyunlarını bükmüş, bekliyorlar... Ali'yi seyrediyorlar... Üç beş kişi de, daha uzaktan bakıyorlar.

Dışarı, yere atlıyor Ali:

— Ne oldu?... Ne bu hal? Ne bu hal? Diye bağırarak.

Korkup bir adım geri çekiliyor o iki kişi, Aziz'le, Necati.

— Ne oldu? Nedir bu hal? Size diyorum... Nerede Sadık?

— Yok! Diyebiliyor sadece, Aziz. «Yok... Yok!»

— Ne demek yok?.. Ne oldu? Ne oldu? Anlatın, konuşun be!

Yakalıyor Aziz'i, omuzlarından sarsıyor, sarsıyor...

Vuracak diye korkuyor Aziz. Necati de... Araya giriyor:

—Dur Ali âbi... Dur bi dakka... Dur dinle. Ben anlatırım...

Birden tükenmiş gibi duruyor Ali. Kaskatı.

Islık ıslık bir ses:

— Anlat çabuk, ne oldu?

— Lodos âbi, lodos... Beş gün önce geldik demirledik. Limanlıkta... Hava mava yoktu... Her zamanki gibi, geldik, demirledik. Çıktık... Herkes ayrıldı gitti... evine.. yerine. Her zamanki gibi. Ne bilirsin, iki gün sonra lodos esecek? Biz senin, köyde olmadığını bile bilmiyorduk... Demirledik tekneyi... çıktık dışarı... Tamam mı? Tamam. Ayrıldık. Zaten bize ne? Biz sefer adamı değil miyiz?

— Peki sonra? Sonra ne oldu? Nasıl karaya gitti bu?

— Lodos âbi... Bir patladı... Çok sert. Herkes kendi derdine düştü. Zaten kim bakar elâlemin kayığına o afatlan! Biz ikimiz, çok uğraştık Azizlen... Sokulamadık... İlk gün, bir de o gece dayandı tekne demir üstünde, hep nöbet tuttuk biz bu-

rada... Dün de bütün dayandı... Eh helâl malmış, kurtardı paçayı, bu kadar dövündü dövündü de dayandı. Tamam gayri, bu geceyi de çıkarır dedik. Gittik yattık. Hava da maynalamıştı bir parça... Gece... kırmış zinciri... Sabah, bir baktık ki, karada. Eyvah! Deli olduk. Tüm köyü topladık, geldik, çekelim. Kımıldatana aşkolsun... Gömülmüş kuma. İçi dolmuş... Az önceye kadar su attık kovalarlan, tulumbayla Aziz, ben, bizim çocuklar, tek hafifletelim alalım... Bitiremedik. Kımıldatamadık. Mafolduk âbi...

Aziz hep başını sallıyarak tasdik ediyordu: «Tamam âbi... Öyle âbi...»

Donmuş, buz gibi, rüyada imişçesine dinliyordu Ali.

İrkildi, uyandı birden:

— Siz ne diyorsunuz be?.. Neden siz nöbet tutuyormuşsunuz? Uğraşıyormuşsunuz bu tekneylen? Sizden mi sorulur bu? Nerede bunun adamı? Nerede Sadık? Neden kaçırmadı tekneyi, Karaağaca, limana, baktı hava geliyor? Nerede o? Nerede Sadık be?

Necati sustu. Başını önüne iğdi.

— Âbi... Dedi o kadar.

Aziz, korkarak kaldırdı gözlerini bir ân.

— Âbi, dünya kötü... Dedi Necati.

— Ulan, ne oluyor? Diye bağırdı Ali. «Deli çıkaracaksınız adamı... Konuşun... Söyleyin... Ne var? Ne oldu?»

İki adım geri gitti Azizle - Necati.

İkisi birden başlarını kaldırdılar.

— Âbi, dedi Aziz. «Biz seni severiz...»

— Biz seni severiz Ali âbi... Diye yankıladı Necati.

Şaşkınlığını, öfkesini gene yenmiş, dinliyordu Ali.

— Âbi... Diye nefes aldı Aziz. «Sen hiç sorma Sadığı...»

— Ne de biz söyliyelim...

— Sadık büyük Reis oldu âbi... Sadık yok.

— Sadık büyük adam oldu âbi... Sadık yok.

— Biz biliriz ne çektiğimizi, son seferlerde onunlan...

— Kodu kodu, bıraktı gitti bizi Karabiga'da... Atladı gitti İstanbul'a...

— Sen bizi balıkta bilirken... Kodu kodu gitti bizi... Bir gün... İki gün... Üç gün...

— Biz biliriz ne çektiğimizi... Sadık demesini bile yasak etti bize...

— He ya... Sor istersen öbür çocuklara... Onun adı, esas Sadık değilmiş... Yakıştırmaymış Sadık... İbrahim'miş adı... Yasak ettiydi bize gayri Sadık demeyi...

— İbrahim Reis imiş o! İbrahim Reis... Koskocaman.

— Hem de oldu... Oldu ki ne biçim!

— Ali âbi... Aklın durur... Bizim Cemal, iki gün oluyor, İstanbul'dan geldi, Ayvansaray'dan... Ufak bir kayış ısmarlamış da... «Gözlerimlen görmesem inanmazdım» diyor...

— Bir alamatra motor ısmarlamış Sadık, Hürrem ustaya... Yirmi dört metre boy.. Kamaralı... Sâfi beyazı, yüz on bin lira imiş!

— Yarısını, tuka peşin saymış Hürremin eline...

— Âbi... Gözüyle görmüş Cemal... Daha tekneyi yeni kuruyormuş Hürrem... Siftah bismillah, bu kadar büyük kayık, ilk defa Koca Hürremin hayatında...

— Yeni kuruyormuş tekneyi... Daha kurmadan, oraya, getirmiş atmış Sadık, şey İbrahim, makinayı! «Sandık kırma, gördüm, aklım gitti!» diyor Cemal...

— Âbi, ikiyüz yirmi beygirlik Volvo Penta'mı, Bolinder mi, Mercedes mi, öyle parıl parıl bir şeymiş...

— «Şaşkınlıktan markasına bakamadım görünce, ev kadar alâmet bir şey, çok büyük, etli makina» diyor Cemal... Sade fiyatını, hem de Hürremin kendine sormuş... «Yüzelli binin üstünde» demiş Hürrem!

— Hem de peşin para, tuka ödemiş Sadık...

— Cemal anlatınca bunları, anladık âbi, neden boyuna Karabiga'da, şurda burda bırakıp bizi, «ağ alacam, boya alacam, mantar koptu yaka alacam» İstanbul'a gidiyordu... Ha-

zırlık yapıyormuş. Sonra anladık âbi, neden buraya gelir gelmez, demirledi takımı, savuştu gitti...

— Öyle, olduğu gibi bırakmış... Ne bilelim biz âbi... «Tamam. Oldu, ben ayar ederim kalan işleri...» dedi. Biz de yorgun, çıktık savuştuk.

— Ne bilelim ki âbi... Hemen o akşam savuşmuş senin Sadık... Olduğu gibi bırakmış her şeyi... Ağları bile kapalı ambarda! O gün sabahleyin gelmiştik biz... O akşam ekispres postasına yetişmiş, akşam vapuruylan savuşmuş Bandırma'dan, İstanbul'a...

— Küçük kayığı, senin öbür kayığı bile biz çektik karaya âbi hava patladığınnan...

— Hem de hiç bir daha dönmeyecekmiş Sadık, şey İbrahim... buraya...

— Çok bir takımlar, ağlar gırgırlar almış...

— Cemal'in demesi, sözde bir ev - yalı falan da mı ne alıyormuş, Hürremin çırakları anlatmış, Boğazda, Yenimahalle'de...

— Temelli İstanbul'da kalacakmış... Çok bir büyük Reis olmuş!

— İbrahim Reis olmuş Abi... Piyango mu, Toto mu ne vurmuş aniden, diyorlar...

— Cemal diyor ki... «Onda var idi böyle bir şey... Ama saklıyor idi... Bekliyor idi tavını, sırasını... Ben hep sezinliyordum» diyor...

— İşte böyle âbi, senin anlayacağın, Sadık olmuş, İbrahim Reis, İstanbullu...

Anlattıklarının heyecanına kaptırmışlardı kendilerini, Aziz'le Necati, ballandırarak, soluk almadan bitirmişler hikâyeyi, birden tükenmiş gibi susmuşlardı.

Ali hiç kımıldamıyordu. Öyle kaskatı.

Tek çizgi oynamıyordu yüzünde.

Gözlerinde hiç bir ifade yoktu.

Güneş kıpkırmızı olmuştu. Bir ân daha baktı ufuktan. Büsbütün kızardı, kaçtı battı çabucak...

— Dünya kötü! Dedi Aziz.

Ali'nin suratında bir gülüş kıpırdadı. Acı, buruk, alaycı... Bir ân... Sonra bir buruştu yüzü:

— Yaa! Dedi... «Yaaa! Demek böyle... Demek böyle ha?»

— Böyle âbi...

— Böyle âbi... Dünya kötü!

— Sen ki ona bunca emek verdin...

— Bunca gözettin...

— Korudun, adam ettin...

— Tepmemeliydi seni...

— Hele böyle bir zamanda... En bir zor, acılı sıranda...

— Hem de böyle, bırakıp takımı yüzüstü, kaçar gibi...

— Bize bile haber vermedi âbi, gideriken... Hiç kimseye...

— Biz ancak hava patladı... Anladık yok. Baktık, hepsi savuştu arkaya, öbür tekneler, kaçtılar limana, ne duruyor hâlâ dedik Ali'nin motor, bu havaylan, niye kaçmıyor arkaya? Neden sonra anladık, geldik...

— Elimizden geleni yaptık âbi... Allah şahit!

— Seni severiz Ali âbi...

— Köylünün de günahını alma... Çok kişi geldi bu sabah, el vurduk... Söktüremedik âbi...

— Öyle fena gömülmüş, kımıldatamadık.

— Irgata bağladık, döndük. Irgat söküldü, tel koptu, bana mısın demedi.

Uzaktan dinleyenler de yavaş yavaş sokuluyorlardı; beş-on kişi olmuşlardı.

— Yeter! Diye bağırdı Ali. «Yeter! Anladık gayri... Gördük yaptığınızı... Bir taneniz akıl etti mi, koşsun Cafer ağaya, söylesin, rica etsin, alsın onun hayvanları, öküzleri...»

— Aaa, yok! Dedi Aziz. «Yok... Eyvah... Düşünmedik. Doğru diyor... Koş Necati... Anlat... Almadan gelme... Çabuk, gece oluyor. Fırla... Olmazsa taş ocaklarının kamyonuna, şoför Halil'e bak... O da çeker. Ah nasıl düşünmedik.»

— Bir balta... Dedi Ali. «Bir balta bulun çabuk bana...»

— Ne olacak? Dedi Aziz.

— Görürsün... Bir balta çabuk... Çabuk diyorum.

Çabucak geldi balta, elden ele, Ali'yi buldu.

Geçti teknenin ardına: «Tuh!» dedi Ali avuçlarına, «bismillâh, ha, hınk, ha, hınk, ha, hınk! Güm çat, çat, güm, çat çat... Tüm gücüyle vurmaya başladı kayığın kıç altına, kuyruk tarafına, içerde suların en çok biriktiği yeri hizalayarak, hep ayni tahta üzerine, kıyasıya indirmeye koyuldu baltayı bir bir üstüne; alamatralara has kıç şeklinin o en güzel dönüşle kıvrılıp bordaya doğru yükselmeye başladığı yere...

Az sonra göçtü tahta. İki el sığar bir delik...

«Şaaar» fışkırdı sular. Tam o anda çekilmese, Aliyi götürecek, öyle kuvvetli...

— Eh! Dedi Aziz. «Evet, lumbar açar boşaltırsın suyu, biz de biliriz bunu... Ama insan anca kendi kayığı olursa, kıyar da vurur baltayı... Öküzler neyse ne... Haklısın akıl edemedik. Ama bu balta işi, bize düşmezdi besbelli... Bu sahabının yapacağı bir iş, yalınız malsahabının.»

Kazmayla da, kayığı sarıp sıkan kumları eştiler açtılar bir parça...

Gün iyice kararırken öküzler geldi. Bir sürü de adam almıştı yanına Necati, kahvenin önünden geçerken «seslenip» çağırıp.

— Âbi başka işi bilmem ama, kayık çekmek oldu mu, lâf yok... Hep gelir bizim millet, kaçan olmaz neme lâzım...

«Hayda, ho, ho, hop... Ho... Dikkat düzeliyo...»

Önce hep birden dayanıp düzelttiler, diktiler, suyu gidip hafiflemiş tekneyi kaldırdılar olduğu yerde... Lâmbalar, lüksler ışıldamaya başlamıştı.

Ali, koşup gövdenin altına, kumlara gömüldüğü yere, karnına baktı... Boydan boya bir tahta, hayır iki... kırılıp göçmüştü içeri... Çocuk sığar yarıktan...

— Çok iş çıkarmış kayık, dediler, onunla beraber bakanlar. «Çok iş açmış, kış zamanı, tâmiri çok oyalar...»

— Ya makina? Dedi bir başkası. «Suya battığına göre, onun da işi çok!»

— Dizeldir, korkmaz o!

— Ne kadar Dizel olsa... Su da mı kapmaz içine? Pas da mı yapmaz? Tüm söküp dağıtacan demektir... Sökecen.. Dağıtacan... Silecen bir bir de. Toplayacan gene...

— Baharı yazı bulur bu kayık... Kışın karada kaldı demektir... Vah, eyvah be!

— Vah, eyvah ya... Koca kayık...

Ali konuşmadan koştu öküzleri... Çekti getirdi, bağladı, sopayla dürterek...

«Da... Dahaaa... Da... Hoop!»

Güç belâ, teknenin altına bir felenk verdiler, baştan; öbür felenkleri de hazırladılar.

Işıklar sallanıyordu rüzgârda...

— Hava ayazlıyor be...

— Ee lodos ertesi...

— Kışlar gayri temelli...

— Vakti be, yapmasın mı? Ne kaldı şurada yılbaşına...

— Hayda, hep beraber... Diye komut verdi Ali. «Hayda, bırakmayın Aziz, Necati, felenk uzatın siz, gelip bindikçe... Hayda beraber... Hayda, boşlamayın... Hayda beraber... Ho... Hop... Da... Daaa... Daahha be öküzler... Hooo.. Hooo... Hola.. Hoo Hooo... Hoo... Daaa... Dahha... Daa... Ho... Hoop...»

Işıklar oynuyor, sallanıyordu.

Tekne de, oynayıp sallanarak, felenklere bindikçe bir sıçrayarak yürüdü, ilerledi, çıktı kumsalda...

— Hoooo! Yeter! Diye bağırdı Ali. «Yeter... Bırakın yeter. Tamam... Tamam, sağolun... Biz vururuz gayri besleri Azizlen... Sen Necati, çöz götür hayvanları... Siz de sağolun, dağılın, gece oldu gayri...

Işıklar, kalabalık dağıldı, azaldı.

Bir Aziz kaldı.

Besleri koydular. Baltanın tersiyle varyoz gibi vurarak, sıkıladılar. Doğruldular.

— Yazık oldu kayığa... Dedi Aziz.

— Demek böyle ha! Dedi Ali... «İbrahim Reis...»

— İbrahim Reis ya! Dedi Aziz.

Bir ân sustu Ali. Karanlıkta kalmıştı. Yüzü görünmüyordu.

— İyi... Bu iş tamam. Ağlara yarın bakarız gayri... Dedi.

— Olur, yarın bakarız... Diye tekrarladı Aziz. «Olur. Sabah erken gelirim.»

Herkes dağılmış, gitmişti.

Hava soğuyordu.

Sokaklar boş...

— Hadi sen de git Aziz... Dedi Ali.

Aziz de gitti, son bir eyvallah'la.

Ali yalnız kaldı. Düşündü bir süre. Teknenin etrafında dolandı karanlıkta...

Durdu... Durdu...

Sonra yürüdü o da yukarı. Eve doğru.

* * *

Çeşmenin önü boştu. Koca çınarın kurumuş kalmış, kemik kemik kollarının altı kapkara.

Ali duraladı.

Baktı.

Ev daha karanlıktı. Bir koyu leke. Işıksız, nefessiz.

Gün sonunun umulmaz olayları, aklını almıştı Ali'nin. Bir süre unutmuştu «yokluğunu» Koca Ninenin. Ya da düşünmemişti fazla...

Dalmış, çok çalışılmış bir günün, bir fırtına, uğraş ertesinin yorgunluğu, ezikliği içinde, bir acele, bir hasret eve dönüyordu sanki...

Kapkara, soğuk, nefessizdi ev. Öyle.. Belli belirsiz, kıpırtısız, bir koca kara yığın bekleyen...

Dank etti bir şey kafasına Ali'nin.

— Of! Dedi... «Of!.. Of be... Of! Ne bu işler? Neler oluyor be Allahım? Bir bir üstüne?»

Kımıldadı, yürüdü evin tahta duvar kapısına.

İp yok.

Anahtar yok.

Kimse yok.

Aklına geldi, Abduk'la giderken, açık bıraktığı...

«İclâl Bacıdadır anahtar... Yattılar mı acaba? Ama daha erken... Hem nah, ışık var... Gidip vuralım bakalım kapılarını...»

— Kimdir o?... Kim ooo? Geliyorum... Geliyorum. Dur sabret acık...

İclâl Bacının sesi, ayaklarının şıpırtısı, pencerelerde sallanarak artan sarı ışık, hep beraber geldi, yaklaştı, açıldı kapı.

— Aaa! Ali imiş... Musa... Musaa! Kalk çabuk... Ali gelmiş kooş... Gel oğlum... Gel gir içeri... Gir, durma eşikte.

— Şey.. Anahtar... Ev... Kapalı da... Dedi Ali.

Elindeki lâmbanın ışığı İclâl Bacının üzerinde oynuyordu. Yeşil yün hırkayı, pâzen geceliği, çorapları, terlikleri bile tanıdı Ali. Bir hoş oldu... Bir sıcaklık... Memnun gibi...

— Gir içeri... Dedi İclâl Bacı. «Hiç bırakır mıyım seni «şimdi»?... Sen bize «emanetisin» Koca Ninenin... «Bunca şeyden» sonra...»

Omuzlarını bir tuhaf oynatarak, istemeden, farkına varmadan, ya da bilerek üstündekileri gösteriyordu sanki...

— Hadi gir içeri diyorum... Bırakmam vallahi, salınam «bu gece». Sen «bunca şey» yaptın bize... Emanetsin «şimdi» bize... Kati bırakmam «bu gece»... Musaa! Nerede kaldın be adam? Musaaa...

Musa Dayı da geldi.

— Kusura bakma oğlum... Geç kaldım. Yaşlılık. Bir yaştan sonra neler gelmiyor başa... Çok bir uykusuzluk çekiyorum da... Sabaha dek göz kırpmak yok... Dayanamadım... Doktora çıktım geçende, Erdek'te... O da bir haplar verdi... Uyku ilâcı. Ondan aldıydım. Çabuk ayamadım. Ha diyince fırlayıp da

gelemedim, geciktim... Eh neyse hoş geldin evlâdım. Hadi gir içeri, elbet bırakmayız...

Girdi Ali... İster istemez. Gönlünde de ufacık bir sevinç ışığı, bir gece sonra dalacak öbür evin boşluğuna! Bir ufak kaçış, uzatış... En korktuğuna.

— Siz oturun... Dedi İclâl Bacı. «Musa Dayıyla anlatırsınız biraz... Ben bir yatak serivereyim öbür odaya... Açsındır, çorbayı da süreyim ocağa, ısınsın... Bir de yumurta kırarım, çarçabuk...»

— Yok... Zahmet etme İclâl Bacı... Aç değilim... Hiç yiyesim yok...

— Hadi hadi... Ben bilirim nasıl bakar idi sana Koca Nine... Eeeh... Allah nur içinde yatırsın... Onun kadar olamazsak da biz... Elbet aç koymayız seni... «Bunca şeyden» sonra. «Şimdi»... «Emanetisin» bize onun... Hiç değilse «bu gece»...

Musa Dayıyla Ali oturdular bir köşeye. Konuşacaklarını bilemeyip sustular.

İclâl Bacı, üfleye üfleye canlandırdı maşinkayı. Çorba ısındı. Yağ cızırdadı.

Getirdi sofra tahtasını. Kaşık, ekmek, çorba tası geldi en sonunda.

İyi ısınmamış, üzeri kırış kırış, içi topaklı tarhananın.

Ağzının da hiç tadı yok Ali'nin.

Gene de yedi.

Yumurtayı da getirdi İclâl Bacı, sürdü önüne. Kendi de geçti oturdu sedirin dibine, Ali'nin karşısına.

Yanda, başı düşüyordu Musa Dayının... Sıçrıyor, açık tutmaya çalışıyordu gözlerini...

— Ee... Dedi İclâl Bacı... «Akıl almaz bütün bu işler. Ne denir Allah afetsin... Zaman çok kötü oldu oğlum... Allah afetsin.»

Boş bulundu, ağzı dolu, biraz da konuşmuş olmak için:

— Neyi? Dedi Ali.

— Neyi olacak! Şu Sadığın işini... Ne hesaplı kitaplı, düzenli bir adam imiş...

İlgilendi, açtı gözlerini Musa Dayı:

— Sadık da sadığımış hani... Dedi.

— Öyle... Diye salladı başını Ali. «Öyleymiş... Siz de duydunuz demek?»

— Duymayan mı kaldı köyde? İki gündür çalkalanıyor ortalık. Kimi, gidelim bulalım, vuralım falan bile dedi.

— Yok canım, değer mi... Dedi Ali. «O da adamlığını göstermiş... Değer mi, gitmek peşinden, vurmak, uğraşmak, takım karaya çıktı diye?»

— Ne takımı? Diye sordu İclâl Bacı.

Musa Dayı, açıkladı:

— Canım Ali'nin motoru da başıboş bırakmış vurdurmuş ya karaya. Onu diyor Ali...

— Ha sahi... O da çok bir yazık... Ama benim dediğim. Şey, ben onu demiyordum...

İtti sahanı:

— Başka ne var? Dedi Ali. «Eline sağlık, doydum. Başka ne var ki?»

— Âfiyet olsun... Şey oğlum... Sahi yok mu haberin?

— Nereden olsun? Dedi Musa Dayı. —İyice uyanmıştı— Ali yoktu ki burada...

— Ama ben anlamıştım... Dedi İclâl Bacı. «Ben anlamıştım, var bir Mustafacık bu işde... Var bir acayip, garip durumlar... Koskoca Koca Nine, onca zaman hasta yattı... Öldü, cenazesi çıktı, tüm köyün kadını kızı geldi de, bir geçmiş olsun, bir başınız sağolsun, daha ölmemişken bir nassın Koca Nine... Sen komşu olacaksın, sana düşmez mi? Ne anası, ne kızı, biri gelmediydi bir tek sefer... Ben anladıydım, var bir oyun altında...»

— Ne diyorsun? Diye iri iri açtı gözlerini Ali. «Ne diyorsun? Neyi diyorsun? Kimi diyorsun sen İclâl Bacı?»

— Besbelli haberin yok senin be evlât... Hey oğul hey... Sen yıllardır, yılan beslemişsin koynunda. Sadık bellediğin köpek, kurt imiş de, güvenip kuzu teslim etmişsin ona...

— Kuzu da kuzuymuş ha! Dedi Musa Dayı.

— Doğrusun Musa, en bir alçaklık onda... Kancık köpek, kuyruk sallamasa... Ama besbelli sordu öğrendi, kimde esas para! Öğrendi, caydı birinden, döndü öbürüne... Daha paralısına... Daha bir garantisine... Hey dünya...

— Hey ya hey! Dünya ki dünya! Dedi Musa Dayı.

— Yahu, siz ne anlatıyorsunuz kuzum? Ne var? Ne oldu ki daha? Anladık. Sadık bizim paranın bulmuş kaynağını... Kurutmuş kaynağı, doldurmuş cebini, her bir şeyi bırakmış viran etmiş gerisinde, tepmiş gitmiş İstanbula... Kocaman bir büyük Reis olmuş, İbrahim Reis. Anladık... Ne var ki başka?

— Ali... Dedi Musa Dayı. «Esas iş bu «başka» da ya... Ne sen sor, ne biz söyliyelim, eğer bilmiyorsan...

— Ne var söylemeyecek be Musa? Biz söylemesek duymayacak mı Ali? İyisi, bizden öğrensin... Hem ben İclâl Bacısı, az mı emek vermiştim bu işe? Az mı lâf, habar, söz, karar getirip götürdüm ondan ona, Koca Ninenin sağlığında... Ama iş bozuldu sonradan. Her bir şeyi hazırladık... Kız kaçtı... Tamam. Döndü geldi sonunda... Ne bilirsin ki, işin içinde şeytan marifeti, düzen, hesap, Alicengiz oyunu vardır... Az mı üzülmüştüm, o sabah, duyunca ters yüzü döndü kız? Vah vah... Neden, neden böyle oldu, ne var ki, ne oldu ki? Az mı üzülmüştüm. Az mı üzülmüştü rahmetli Koca Nine? Elbet duysun Ali... Hem de benden duysun. Bilsin. Anlasın. Aptal mı Ali? Yoksam ki çocuk? Ne var saklayacak? Nah anladı bile zâti... Bak nasıl bakıyor. Evet oğlum... Bu iş böyle. Senin Zehra'nla beraber gitmiş Sadığın! Onlar anlaşmışlar, çoktan ayarlamışlar işi... Besbelli o gece, o düzenli, hesaplı kaçırma gecesi, onlar bi başlarına beraberler iken... Evet, işte böyle... Anası da habarlı besbelli... Ama şimdi numara yapıyor tabiî Rüstem'e karşı... Kız dişçiye diye gitmişimiş Bandırma'ya, anasıylan beraber... Sonra ilâç alıcam, unuttum deyip inmişimiş münübüsten... Kadın bekle bekle, ne gelen var ne giden imiş... Kaçmışlar Sadık'lan beraber o akşam vapuruylan, İstanbul'a... Beraber imişler. İmam nikâhı kıydırmışlar, öbürü-

ne de hazırlanıyor imişler. Ev mi ne alacak imişler... Bütün bunları biliyor da anası olacak Şaziye, bir de numara yapıyor kocası Rüstem'e karşı, zengin, mengin, para pul, milyon... Herif hâlâ aldırmıyor, Boşnak da Boşnak isterim diyor diye...

— Şimdi gördü Boşnağı! Dedi Musa Dayı. «Buldu işte Boşnağın iyisini... Boşnak ki Boşnak ha... —Gözü Ali'ye takıldı— Sus be Hanım sen de... Diye getirdi sözünün gerisini. «Sus! Amma anlattın sen de. Bak fena oldu Ali. Dokundu çocuğa... Fena oldu.»

Başını kaldırdı Ali.

Çakmak çakmaktı gözleri.

Suratında, sarı - kara oynuyordu lâmbanın şavkı.

— Yok! Dedi. «Fena olmadım... Ne olacam? İyi bile oldum. İyi oldu.»

— Boş ver oğlum... Dedi İclâl Bacı. «Sen yaptın insanlığını, sonuna kadar... Hem zaten boşlamıştın sen onu çoktan...»

— Kaçan kaçmış, giden gitmiş, bu iş bitmiş.. Hey oğul, dünya bu! Koyver yakasını...

— Öyle... Diye başını salladı Ali. «Öyle... Elbet. Ama şimdi anlıyorum... Anlıyorum. Pek çok şeyi anlıyorum... Ne tuhaf. Çok tuhaf. «Bir çok iyi çevirelim...» Çevirdik... Aferin. Planlı, düzenli ha! Bir de benimle bütün gün orada, o yağmurda kazma kürek salla, bildiğin halde boşboşuna ha!... Çok bir iyi çevirelim, çatalım, aymasın balık ha! Öbürü de sorar ha sorar «kaç paran var?» ha... Sadığa da sormuştur herhal... Ya da o söylemiştir, daha sormadan belki... «Kaynağı kurutan benim. Tavını bekliyorum şimdi. Bir iyi çevirelim» demiştir. Mola ha?»

Kendi kendine, gülerek konuşuyordu Ali.

— Neler diyorsun oğlum? Dedi İclâl Bacı. «Boş ver, hadi sâkin ol... Değmez.»

Daha rahat, apaçık gülmeye başladı Ali.

— Değmez elbet! Ama neden? Bütün bunlara ne lüzum vardı? Doğru var iken... Dosdoğru... Apaçık... İyi... Güzel var

iken? Bunca yalan, düzen, dolap... Bunca namussuzluk, kalleşlik, arkadan vurma gerekmez idi...

— Söv oğlum... Dedi Musa Dayı. «Söv de rahatla...»

— Yok sövmüyorum. Lüzum yok idi diyorum. Hiç bir şey demiyorum. Hiç artık. Hiç. Mola ki mola ha? Hah... Hah... Hah... ha!

Kahkahalarla, gözleri yaşarıyordu. Katıla katıla gülüyordu. Kime, neye, neden?

— Fena oldu çocuk! Söylemeyeceğidin hemen... Diye fısıldadı Musa Dayı. «Ne yapacağız şimdi? Yarı gece oldu be...»

— Geçer... Dedi İclâl Bacı. «Geçer... Düzelir...»

Kahkahaları tekliyordu Ali'nin.

— Mo... Mo... Mola ha? Hah... Hah... Ha!»

Durdu birden. Kendine, kendi şaşırmış gibi. Gözlerinde yaşlar... Gülmekten besbelli!

— Zehra'ya ağlıyor... Diye fısladı İclâl Bacı.

— Yok! Dedi Musa. «Sadığa ağlıyor... En bir has kardaşına...»

— Hayır, Koca Nineye... Diye üsteledi İclâl. «Koca Nineyi hatırladı... Acısı taze daha...»

— Ne biri, ne öbürü hanım... Kendine ağlıyor Ali. Kendi kendine!

Ali sildi gözlerini.

— Gülmekten... Dedi, kekeleyerek. Açıklaması gerekiyormuş gibi.

Hep sustular.

— Ee... Dedi İclâl Bacı. «Ne yapıyoruz şimdi?. Sen yorgunsundur Ali, evlât... Yatalım gayri...»

— Evet, yatalım... Diye onayladı Musa Dayı.

— Siz yatın... Siz yatın... Benim uykum yok. Uyuyasım yok hiç. Siz yatın. Uykum gelince yatarım ben de...

Daldı gözleri lâmbanın alevine...

— Aaa, olur mu? Dediler, Musa Dayıyla İclâl Bacı. «Sen yatmazsan, biz de yatmayız. Otururuz. Ne var?»

Birbirlerine baktılar, kaçamak... «Ne yapacağız?» dercesine...

— Oturalım ama, yorgundur Ali... Dedi Musa Dayı.

— Yorgunsundur ya... Hadi yat evlâdım... Diye üsteledi kadın.

— Değilim... Diye başını salladı Ali, gözleri lâmbaya dikili.

— Uyursun, unutursun... Dedi İclâl Bacı.

— He ya! Dedi Musa Dayı. «Uyursun, unutursun...»

— Beni uyku tutmaz bu akşam. Uykum yok. Siz yatın dedim ya canım...

Gene birbirlerine baktılar, yaşlı karı-koca.

Musa Dayının gözleri pırıldadı.

— Ali, dedi. «Ali, evlât... Bak ne geldi aklıma... Çok bir fena şeydir uykusuzluk... Dinle beni, ben bilirim. Yüzün yorgun. Sana bir hap vereyim, benim haptan, uyku ilâcı... Şıp uyursun, dinlenirsin. Unutursun... Çok bir iyi.

Kaldırdı başını Ali. Baktı Musa Dayıya.

Bir memnunluk ışıldıyordu gözlerinde.

— İyi! Dedi. «Çok bir iyi buldun. Tamam. Getir. Yalnız iki tane... İki tane getir...»

XI

Deliksiz bir uyku çekti Ali.

Neden sonra uyandı, gerindi, memnun, güçlenmiş, dinlenmiş, fırladı yataktan. «Amma geç olmuş be!... Çok da iş var yapacak be... Davran Ali be!»

Bir tuhaf neşe vardı içinde.

Anlamış, kabullenmiş, boş vermiş, beynini yıkarcasına silip süpürmüş deliksiz uykunun güç katkısıyle de büsbütün kıpır kıpır bir sevinç. Bir yaşama, uğraşma, bir şeyler yapma, devam etme isteği.

Her şeye rağmen «varım» sevinci...

Kalktı su çırptı yüzüne aralıkta.

— Sağol, yemem, istemem bir şey... Tokum, hem de geç kaldım. Çok iyi uyumuşum... Amma da uyumuşum! İyiyim sağol. Nerede Musa Dayı? Kahvede mi? Selâm söyle... İşim var. Sağol İclâl Bacı... Dedi, fırladı dışarı.

Ayaz, soğuk, ama gene günlük güneşlik bir gün.

«Ne güzel köy şu Narlıköy! Cennet demek, eşi emsali yok!»

Vakit geç... Kızlar azalmış çeşme başında. O geçerken sustular, duraladılar, baktılar... Aldırmadı, iğdi kafasını, geçti Ali.

Aziz, teknenin yanında dolanıyor... Bir sürü koca koca tahtalar, ambar kapakları, kanat gibi dayalı iki yana, küpeşteye...

«Of,be! Ne halde motor... Gündüz gözüyle, altı bütün bütün felâket, mafolmuş be! Ama boş ver, olmuş gayri... Olmuş'la ölmüşe çare var mı? İşimize bakalım biz... Ne yapalım, başka motor bulsun Marmaralı Hulûsi bu kış kendine... Besbelli onun da kara gözümüze değilmiş iltifatları, malımıza, kayığı-

mızaymış! Boş ver. İyi oldu. Bir de onun kazığını yemeyiz... Biz işimize bakalım gayri... Önce ağlar... Sonra... Eh esas, sonra işimiz be... İşimiz çok be... Bir şeyler yapmalı gayri... Durma zamanı değil...»

Sabırsızlanarak geliyor Aziz.

— Âbi, nerede kaldın be? Yarı gün oldu... Dondum ayazda beklemekten... Ha geldin ha gelecen, kahveye de oturmadım...

— Sorma! İlâç almıştım akşamdan, uyumuş kalmışım... Görülmüşü yok!

— Ben bekleriken, ambarı açtım, hava alsın kayık... Kapakları da attım iki yana, kalabalık etmesin içerde...

Bir neşe var Ali'de, sebebini kendinin de tam anlamadığı... Besbelli yaradı uyku... Sırtına vuruyor Aziz'in:

— Aferin, iyi yaptın... İyi ki savurdun attın kapakları, iki yana... Hem bak ne güzel olmuş, köprü gibi. Hiç merdiven, basamak, asılmak falan istemez... Baş üzerine yürü, gir kayığın içine... Köprü gibi olmuş... Ağları da kolay alırız dışarı...

Seviniyor Aziz. Beğenildiğine memnun...

— Âbi... Diyor. «Ben her daim çalışırım seninle, eğer ister isen... Ben varım.»

— İyi... Diyor Ali.

İki yana açılı, küpeşteye dayalı, bir uçları yerde ambar tahtalarına basıp yürüyor, giriyor kayığın içine, bakıyor güverteye, ambara.

— Tekne berbat, güverte ambar...

— Öyle âbi, berbat.

— Ağlar da bütün felâket. Mafolmuş... Batmış, berbat...

— Öyle âbi... Berbat...

Sallıyor başını Ali:

— Ne yapalım, olmuş bir kere... Hada iş başına. Tut ucundan, önce ağlar... Yavaş yavaş elleyip açarak, çıkaracağız kayıktan. Çok iyi olmuş şu senin köprü - payanda tahtalar... Çıkaracağız ağları. Kumlara sere sere gideceğiz, tâ o buruna ka-

dar uzatacağız. Önce ağlar. Sonra döner kayığa bakarız, kumunu, çamurunu çıkarır, siler paklarız. Hada...

— Hada âbi... Bismillâh.

Başladılar ellemeye ağları, yapışık kumunu, çamurunu silkerek, dolaşığını açarak düzelterek, yavaş yavaş çekip çıkardılar ambardan, o köprü - payanda işi gören dayalı tahtaların üzerinden kaydırarak aldılar dışarı, uzatarak, sererek yavaş yavaş kumsala yere, tekneden uzaklaştılar adım adım, Muta burnuna doğru...

Ağlar takıldıkça, tökezledikçe, Aziz gitgide daha uzun bir yolu, tekneye ambara koşuyor, düzeltiyor ağları, yoluna koyuyor, Ali çekerken rahat gitsin diye elliyor, silkiyordu... Ya da koşuyordu gene Ali'nin yanına, beraber açsınlar yakaları, «boğum boğum barsak» dolaşıp kalmışsa...

Bir o yana, bir bu yana koşup seğirterek, epey çalıştılar. Kısa zamanda üç dört kişinin işini çıkardılar. Epey uzaklaştılar tekneden. Kolaylandı ağlar...

Parlak, beyaz bir güneş, ısıtmadan değerek dünyaya, öğleyi yakınladı neredeyse...

— Çabuk kurur gayri... Dedi Aziz. «Naylon, ne olacak!»

— Evet... Dedi Ali de. —Bıraktı elindekini— «Kolaylandı sayılır. Elli kulaç kaldı kalmadı...» —Belini tutarak doğruldu— «Oh ne de güzel hava be! Sanırsın hiç gelmeyecek kış, bu sene... Ne memleket be!»

Öyle çepeçevre gezdirdi gözlerini.

Işıl ışıl her taraf... Köy... Kahveler... Evler... Kapıdağ.

Döndü arkasına, bir de buruna, Muta tarafına... Deniz boyunu seyretmeye...

Fazla bakmadan, daha çok hep arkası dönük, gözü önünde, elindeki işde, öyle gerileye gerileye, ağları çekeleyerek, silkerek, sererek gelmiş yakınlamışlardı burnu... Tam kofalığın, dikenlerin berisinde de, esas koca kumluğun başladığı yere dek gelip varmışlardı.

— İyi uzadı ağlar... Dedi Aziz. «Uzun imiş. İyi bir takım

imiş... Bak tümü bitmedi... Nereye gelip dayandı şimdiden... Ne o Ali âbi? Nereye bakıyorsun öyle?»

— Ne o? Dedi Ali de.

— Nedir o? Dedi Aziz, bir daha...

— Onlar ne onlar? Şu beyaz kazıklar? Nedir, ne oluyor? Nedir o kulübe, kutu gibi şey, beyaz? Kim çevirmiş bu kumları böyle kazıklarlan? En bir mevki yer... Ne oluyor be?

— Ha... Dedi Aziz. —Bilgiç, güldü— «Dün görmedin miydi? Motoroloci o!»

— Ne? Ne diyorsun? Neymiş?

— Motoroloci... Hava raporu, senin anlayacan! Bir hafta oluyormuş, çok bir mühim adamlar... mühendis falan gelmişler. Biz de yoktuk. Köyden dediler... Kahvede anlattılar. Bulmuşlar Muhtarı, «Bir yer» demişler, bize... Alat, malat koyacağız... Dereceyle ölçüp biçeceğiz... Bir kişi de memurumuz olacak... Her gün bakıp bildirecek bize. Ayda yüz lira». Eh fena mı? Almış Muhtar bu işi üzerine... «Tamam, ben olurum.» «Yer?» demişler. «Düzlük, denize yakın». Tamam, almış adamları, gelmiş buraya. Vermiş burayı. Adamlar da ertesi gün çakmışlar kazıkları, çekmişler dikenli teli, kurmuşlar tesisatı... Na o kulübeyi falan... Çekip gitmişler. Demek farketmediydin dün akşam telâşeylen?

— Yahu ne diyorsun... Böyle yer. Bu kadar büyük... En bir iyi yer... Kumun, kumsalın göbeği... En bir manzaralı. Denize iki adım... Koskoca, bir dönümlük yer... Yahu, sahi mi söylüyorsun Aziz? Şimdi temelli çıldıracağım. Yahu, kim verir? Nasıl verir? Köyün malı, en has yeri... Kim, hangi haklan verir? Kim, nasıl gelip alır da, tellen çevirir? Yahu başka yer mi yok koca köyde? Gitsinler okulun önüne...

— Canım... Yarın bürgün bir de evcağız kurarsak, demiştir adamlar, tatilde falan geliriz, hiç olmazsa bir yıkanırız, banyo yaparız denizde... Bilmez mi eloğlu, konacağı yeri?

— Yahu Aziz, aklım duruyor. Kim verir, nasıl verir? En bir iyi yer. Placın orta yeri tam... Muhtar mı vermiş bunu? Mümkünü yok. Olamaz.

— Öyle bir olur ki Ali âbi... Hem de olmuş bilem... Şimdiden görüyoruz, her sabah, bir merâsim, gelip o küçük kulube gibi şeye, kilidi çözüyor, ölçüp biçiyor, kâğıda bir şeyler çızıktırarak gidiyor senin Turizim Başkanı! Koca Muhtar! Tuka maaş, ay sonunda. Akmasa damlar... Ondan üç, bundan beş kaptın mı bu memlekette, geçinip gidersin n'olacak... Helbet verir. İnanmazsan, git de kendine sor.

Ali kekeliyordu:

— Olamaz... Diyordu. «Olamaz, olamaz, bu olamaz Aziz. Bir yanlışın vardır senin bu işde... Yanlış duymuşsundur kahvede...»

Sonunda, kızdı Aziz:

— Olamaz, olamaz! Hepten enayi mi belledin sen de bizi? Sen uyurken millet neler olduruyor... Sor da bak. Var da bak. Nah, Muhtar orada, iskelenin orada... Git sor bir koşu, duy kendin kulacığınlan da, rahatla! Hadi git bak âbi... Ben ellerim ağları bir başıma. Nah orada... Bak karşıda, iskelenin dibinde Muhtar.

— Ne yapıyor orada?

— Eeh... Dedi Aziz, sıkılmış gibi. «Gitmişken onu da kendin sor öğren be âbim...»

Sacit Reisin koca çektirmesi, iskeledeydi. Taş yüklüyordu bir acele, paldır küldür. Ertesi sabah İstanbul'a «kaçacağı» besbelli. Dökülüyordu taşlar ambara, atanların ellerinden havaya fırlayıp, ikisi üçü, birbirine değecekmiş gibi yakın, peş peşe, şöyle bir yükselip düşüyorlardı teknenin içine. Kabarıyordu istif... ağırlaşan çektirme azar azar suya gömülüyordu, gene de kocaman dikiliyordu iskelede, bordadan yanaşık...

Muhtar iskelenin üzerindeydi. Yanında, Ali'nin tanımadığı bir kaç kişi daha... «Erdekli mi, Bandırmalı mı... Usta kılıklı adamlar. Hiç birini gözüm ısırmıyor...»

Ali, odu iskelenin üzerine alt baştan sıçradığında, tâa öbür uca gitmişti Muhtar, iğilmiş, derinliği kontrol eder gibi bakıyorlardı en açık tarafta, denize...

Sacit Reis, koca çektirmenin kamarasının önündeydi, teknenin içinde. El etti Ali'ye. Görmedi Ali. Geçti.

Soluyarak geldi uca... Muhtara doğru.

— Muhtar! .Dedi «Nuri Reis... Muhtar! Ne oluyor kuzum böyle?»

— Ha! Diye başını kaldırdı Muhtar. «Ha, sen misin Ali? Hoş geldin... Ne olsun? Hiç. İskele yapıyoruz.»

— İskele mi, dedi Ali, nefesi kesiliyormuş, boğuluyormuş gibi. «Ne iskelesi?»

— İskele işte... Basbayağı... Beton iskele. Tahsisat verdi Devlet Baba, köy için... Biz de iskelemizi yapıyoruz. Hep böyle kalacak değil ya...

— Yol, yol? Diye bağırdı Ali. «Ya yol? Ya köyün içi? Ya yol? Ellibin lirayı iskeleye mi bağlıyorsunuz? En bir lüzum bu mu idi? Hiç değildi... İskele var, iyi kötü. Yola bakalım biz... Biz ada mıyız, vapur, gemi bekleyecek? Yanaşmıyor mu bizim Erdek motorları bu iskeleye? Ne var? Yola bak sen... Yol ki, turist gelsin arabaylan. Yol... Hayır yapamazsın iskele, Muhtar.. Başkan. Yol yapacaksın. Yol yapacağız. Dökemezsin elli bin lirayı buraya, denize...»

Köpük köpük olmuştu Ali'nin ağzı.

— Kim bu? Dedi, Muhtarın yanındaki adamlar. «Bu kim? Neci oluyor? Ne karışıyor? Köy Ağası mı?»

— Tövbe yarabbim! Diye başını salladı Muhtar, gülmek ister gibi... «Ağa ki ağa! —Sonra, ilk defa görmüşçesine döndü baktı Ali'ye— «Kuzum, dedi. Ne oluyorsun? Ne bu geliş? Ne bu telâşe?»

Hatırladı Ali.

Büsbütün tepesi attı.

Eliyle Muta burnunu gösterdi, gürler gibi sordu:

— O ne?.. O? Onu sormaya geldim. O ne, o kazıklar? O beyaz kulübe? Nedir o, o orada çevişmişler? En bir iyi yeri köyün... Placın, kumun orta yeri...

— Matıroloci! Dedi Muhtar. «Ne var? Ne olmuş? Yemişler mi kumu? Alt tarafı, beş kazık. Vermeyeceğimidik?»

— Vermeyeceğidin! Veremezsin! Sen verdinse... Suçun büyük! Veremezsin... Kime sordun? Kime danıştın?

— Heyete! Ver dedi, iyi olur dedi Heyet. Verdim. Sana mı soracığıdım?

— Evet... Elbet.. Bana. Yok mu Turizim Kurumu? Yok mu Dernek? Başkan olacaksın! Yok mu bir danışmak, bizlere? Hiç bir lâfı, sözü, hatırı, oyu yok mu, ikinci Başkanın?

— Var.. Dedi Muhtar, sâkin. «Var!»

— E e ? Ne sormadınız, ne söylemediniz? Ne beklemediniz? Şimdi nasıl karar verirsiniz kendi kendinize, en bir lüzumlu şey yol iken, yol bu köyün canı iken ve de Erdek'ten turist bu yana uzanabilmek için, motordan, denizden korkanı korkmayanı, «yol da yol, arabamla geçip gideyim» der iken, nasıl karar verirsiniz iskeleye? İkinci Başkana sormadan...

— Sorduk, danıştık. O da «yolu yapar hükûmet zamanla, bize önce beton iskele gerek» dedi.

— Kim dedi?

— İkinci Başkan.

— Ne?

— Oğlum Ali, dedi Muhtar, acır gibi. «Biz sana yazdık. Resmî yazı ilen bildirdik. Sen yok idin. Attık evinin kapının altından... Turizimden, Dernekten çıkardık seni biz. Basri Reis girdi yerine. Şimdi odur, ikinci Başkan. Tamam mı? Bil de boşuna tafralanma gayri...»

Sonra döndü ustalara, bir açıklama yapmak düşüncesiyle: «Bizim, dedi, eski Turizim ikinci Başkanıydı da bu delikanlı, ondan gelip böyle sorgu suval etmeye kalkıyor. Habarı yok, bu devre toplandık, baktık kendisi meşgul, balık ilen, deniz ilen... Ne bileyim anasının hastalığıylan, şununlan bununlan, bulunmuyor her zaman köyde, her daim meşgul olamıyor işlerle... Biz de çıkardık onu Dernekten. Yerine, her daim burada bulunacak, çalışacak adamı koyduk.»

— Basri Reis ha? Dedi Ali.

— Yaa! Dedi Muhtar.

— Onun için iskele...

— Onun için iskele... Hem de hepimiz için...

— Onun için boş verdiniz yola... Nihayet kabul ettirdi dediğini. Çıkardınız beni. Koydunuz onu.

— Ha şunu bileydin!

— Basri Reis ha! Dedi, bir daha Ali.

— Evet. Beğenemedin mi?

— Beğendim. Beğendim. Anladım. Seni de beğendim. Tanıdım. Gördüm. Anladım.. İyi yaptın da tüm placı, kumu, topunu vermedin... Gene insaflıymışsın!

— Sana soracağıdım! İnsafı senden öğreneceğidim. Yeter gayri be!

Sıkılmış gibi, sırtını döndü Ali'ye, Muhtar.

— Nuri Reis.. Dedi Ali. «Başkan... Muhtar! Bana bak.»

Islık ıslıktı sesi.

Döndü gene Muhtar.

— Ne var gene? Tamam olmadı mı istintak?

— Olmadı. Olmadı. Sana son bir defa diyorum. Söktür o kazıkları, o burundan...

— Söktüremem... Tamam oldu, bitti o iş.

— Vazgeç bu iskeleden... Yol yaptırt. Yol yapalım bu köye... Çalışalım elbirliğiylen, yolu onaralım... Köyü onaralım. Çok iş var daha köyün içinde yapılacak...

Sert başlamıştı ama, yalvarır gibi çıkıyordu Ali'nin sesi: «Hiç olmazsa, önümüzdeki yaz, bir şeye benzesin şu köy. Şu pislik, bâri seneye kalksın, temizlensin...»

Muhtar şaşırdı. Sustu.

Sacit Reis, çıktı geldi çektirmeden.

— Bu çocuğun hakkı çok bu köyde Muhtar... Dedi. «Dinle bunun lâfını Nuri... Köyün iyiliği için konuşuyor bu...»

— Canım, biz de onu sevdiğimizden dinliyoruz ya, bu kadar konuşuyor... İkinci Başkandı, iyi çocuktu diyoruz, hatırını kırmıyoruz.

— İkinci Başkan olmuşum olmamışım ne çıkar? Dedi Ali. «Benim baktığım, bir iş yapılsın. İş yürüsün... Sök o kazıkları Muhtar...»

Uyanıyordu Başkan:

— Söktüremem dedim ya bir sefer...

— Bırak iskeleyi, yol yaptırt...

— İskele yapılacak.

— Kaymakama şikâyet ederim... Bırakmam. Yaptırtmam.

Ali, son kozlarını oynuyordu.

Şikâyet lâfı, çok koydu Muhtara.

— Nee? Diye bağırdı. Şikâyet mi? Kaymakama mı? Valiye git be! Bakana git, istersen Cumurreisine çık! Kurul kararı, Heyet kararı, Dernek kararı bu köyün. Kim ne karışabilir? Kim ne yapabilir? Şikâyet ha! Kime istersen git... Hemi de selâm söyle. Hemi de, de ki, «Benim kalan çimentolarımı da zaptettiler» de... «Onu da iskelede kullanacakmış» de... Bunu da bil ki, sen bir kere hibe etmişsin köye o çimentoları. Onları da bu iskele inşaatında kullanacağız. Nası, tamam mı?... Vay beyim vay! Sen kendini ne sanıyon yahu? Bu köyün başında belâ mı?»

— Be... be... be... Ben... Ben mi... Belâ?

Sacit Reis sarıldı Ali'ye:

— Gel oğlum, gel, boş ver... Gel, çekil buradan. Başın belâya girecek. Gel, bırak ne isterlerse yapsınlar... Bırak her ne ki isterlerse yapsınlar...

— Bırakmam Sacit Reis... Bırakamam... Yapamazlar... Bu köy... Bu güzel köy... Bırakmam...

— Bırakmazsın da ne bok yersin? Diye saldırdı Muhtar. «Senin gayri hiç bir hükmün geçmez bu işlerde. Hem babanın tapulu malı mı bu köy? Yoksa üç beş kere «güzel köyüm» deyip, iki-üç yüz torba çimento dökmenlen, koca köye sahap mı çıkacan? Yeter be delilendiğin! Biz bu köye, babam, atam kan dökmüşüz arkadaş! Yunan gâvurunu kovmuşuz! Biz... Kan dökmüşüz bu topraklara... Sen o zaman dünyada yok idin... Bir de gelmiş, durmuş karşımızda lâf ediyon... Akıl öğretiyon... Git işine be. Git işine. Sen kendi, işlerinlen meşgul ol. Yok bizim sana bir muhtaçlığımız... Ne sana, ne aklına, övüdüne. Biz kan dökmüşüz arkadaş, bu topraklara. Tamam mı? Bizden iyi mi bilecen sen be?»

Ne yaptığını bilmeden hamle ediyordu Ali, Muhtara doğru, Sacit Reisin yaşlı, ama güçlü kollarıyla sarılı...

— Çok ileri gittin delikanlı... Dedi, ustalardan biri. «Sus, kes artık. Biz yabancıyız, bize lâf düşmez ama... Hem Muhtar, hem de baban yerinde adam! Ondan iyi mi bilecen sen? Bu yaşa gelmiş, kör kör ot mu otlamış bu herif? Koskoca bir Muhtar, Başkan, bilmem ne olmuş... Bırak. Boş ver... Çok ileri gittin delikanlı sen...»

— Bırak, boşver, aldırma... Gel...

Çekti Ali'yi Sacit Reis, yürüttü, sürükleyerek, iterek, kahvelerin dibine kadar. Ali zaten karşı koyamıyordu. Konuşamıyordu da.

Gözleri dolu dolu olmuştu.

— Bak, Dedi Sacit Reis, kahvelerin eşiğinde. «Severim seni Ali. Mert bir adam gördüm tanıdım seni, öyle bilirim. Ben gördüm seni o çimentoları yüklerken, nasıl torbaların altına giriyordun, sen kendin... Ama bak oğlum. Dünya bu... Şimdi millet biliyor, bitti paran, kuvetin. İter, yıkar seni bir yana. Ezer de geçer... Bu dünya böyle. Tuhaf.. Acı... Yalan dünya dememişler boşuna... Ben uzaktan gözlüyom, takibediyom seni... Çok bir üst üste sıkıntılar, hep geldi geldi seni buldu aksilikler oğlum... Hep kaybettin. Tam «amma da güzel kazanıyorum» derken, birden kumarda çarpılan, kendi bile farkına varmadan sıfırı tüketen adamlara döndün... Hayat de, bir çeşit kumar de, boşver oğlum. Aldırma. Bırak isteyen, istediğini yapsın... Bu böyle bir memleket. Böyle gelmiş, böyle gider. Atatürk yaranamamış da, sen mi yaranacan? Bırak, boşver. Aldırma. Üzme tatlı canını. Hayda oğlum...»

İtti Ali'yi.

Ali, kurulmuş bir oyuncak gibi yürümeye başladı.

Hep ayni adımlarla.

Kısa kısa, kesik kesik, önüne bakarak, hiç durmadan.

Altı delik motorunu hizaladı, geçti.

Ağlar boyu, yürüdü.

Başını kaldırıp o beyaz kazıklara bakmadan, vardı uca.

— Gördün mü? Dedi Aziz. «Sen kendin de duyup gördün mü? Hada, ben ekmek almaya gidiyorum. Sana da getiririm. Boş ver âbi... Sıkılmaya gelmez. Derdin az da, kendine dert mi arayon âbi? Boş ver, hada ben gidiyorum... Hemen dönerim. Boş ver dedik be âbi.

Başını salladı Ali.

Aziz uzaklaştı, bir koşu...

Ali çöktü oraya, ağların üzerine.

XII

İçerde bir şey saklıymış da kaçacakmış, ya da dışardan, içeri girmemesi gereken bir şey çabucak dalıverecekmiş aralıktan gibi, bir acele girdi eve Ali, örtüverdi kapıyı hemen arkasından...

Günün son ışıkları, bulanık bir beyazlık, kapalı camlardan, perdelerden bakıyor, pek hafif aydınlatabiliyordu ortalığı...

Sırtını kapıya dayayarak durdu Ali.

Soğuk, yapışkan bir küf kokusu.

Boşluk.

Büyük bir boşluk.

Çıt yoktu içerde. Elinde tuttuğu yarım ekmekle, kâğıda sarılı bir avuç zeytini, koydu oraya, kenara.

Kapı vuruldu. Ürktü Ali. Gitti açtı, az araladı.

— Şunu bâri al... Isıtırsın yersin... Al al diyorum. Yok hiç olmadı bu böyle. Dinleyecektin lâfımı. Hiç değilse daha bir kaç gün bizde kalacaktın... Bu bomboş eve girmeyecektin hemen... Al, al bâri...

Bir tas çorba, İclâl Bacının kolu girdi aralıktan.

Aldı Ali.

— Sağol.. Zararı yok... Ben istedim burayı... Zahmet ettin.

İclâl Bacının kolu geri çekildi.

«Çok yalvardım... Gel Ali, daha bu gece de gel diye çok bir ricalar ettim. Dinletemedim. Çok yalvardım... Bırakmam dedim. Dinletemedim...»

Sesiyle beraber uzaklaştı İclâl Bacı.

Ali kapadı gene kapıyı. Çorba tasını da koydu oraya, rafın yanına.

Perdelerdeki ışık, hızla soluyor, sönüyor, kayboluyordu.

Bütün gün pek az konuşarak, tüm gücünü harcayarak çalışmıştı Aziz'le, motorda.

Kova kova sular taşımışlar, güverteyi, ambarı yıkamışlar, kumunu çamurunu paklamışlar, ağların kurumasını beklerken, ikindiye kadar tekneyi iyice toparlamışlar, makinayı bile dışından bir silmişler, yağlamışlardı.

Devrilmiş yedek mazot çantalarını da yerleştirdikten sonra:

— Bak Karabiga'da yatmaktan, yüz kiloya yakın mazot arttı depoda... Dört çanta da bunlar, dolu hepisi. Rezilliğe bak! demişti Aziz. Hem de merakla sormuştu:

— Bir çalıştırsak, çalışmaz mı makina? Dizel nassa... Cereyan derdi yok. Yarı beline kadar batırıştı suya ama... Belki içerisine kapmamıştır... Bir baksak, çalışır mı acep, ha Ali âbi?

— Olur deneyelim, sanırnam ama...

Bir iki boşa hırlamış, öksürmüş, çalışıvermişti makina. Egzosunun karada çıkardığı gürültüye, köyün çocukları koşup gelmişti, çepeçevre...

— Helâlmiş âbi! Makina padişahı bu... Şuna bak, ne malmış! Gayri sökmek, dağıtmak istemez, ha âbi?

— Hayır.. Biraz çalıştırırız şimdi... ısınana kadar... Yeter. Yok bir şey makinada.

— Bir işimiz, kayığı, delikleri yamamak... ha âbi? İyi be âbi...

Çocuklar, en ufaklarından bir kaçı, dayalı ambar kapaklarına basıp tırmanıp, tekneye çıkıyorlardı... Öbürleri, öndeki yarılmış tahtalardan içeri, ambara girmeye çalışıyorlardı.

Aziz, kovaladı onları. Bir tanesi, en kabacası, ters ters çıkarken yarıkta sıkıştı, ötekiler çektiler onu bacaklarından, aldılar dışarı... kaçtılar hep beraber.

Makinayı bir kaç dakika çalıştırıp durdurmuşlar, sonra da akşam düşene dek, ağları elleyip, gene ambara toplamış, istiflemişler, en sonunda örtmüşlerdi çullarla...

— Belkim yarın, bir daha sereriz ağları... Kapakları kapa-

mayalım daha ambarın... Çok su vurduk, kayık ıslak, havalansın bu gece de, ha âbi? Bırakalım mı böyle?

Devrilip gitmiş güne bakmıştı Ali.

O gece de Musa Dayının konuğu olmayı çekmiyordu canı.

Karanlıkta da girmek istemiyordu eve... Geleli, daha hiç girmemişti.

— Bırakalım.. Tamam. Oldu. Sağol.

Aziz, uzaklaşmıştı, başını sallayarak, bir şeyler söyleyerek.

Ali, korka korka, ama hızlı adımlarla varmıştı çeşmenin yanına. Bir göz atmıştı eve.

Camda değildi Koca Nine.

Boştu pencere.

Sonra gitmiş almıştı anahtarı, «Kal, bizde kal bu gece de» diye zorlar görünen İclâl Bacıdan.

«Alışmam lâzım... Demişti Ali. «Alışmam lâzım. Her bir şeye alışınam lâzım...» Girmişti eve.

«Alışmam lâzım... Alışmam lâzım... Hâni lâmba? Kibrit? Nerede dediydi İclâl Bacı? Nerede? Hah.. Nah. Tamam.»

El yordamiyle buldu, yaktı lâmbayı. Sarı bir şavk, kımıldadı, sallandı, büyüdü, irileşerek parıldadı odada.

Ne yapacağını bilmez, duraladı Ali.

Kocaman, derin, gölgeli, uçsuz bucaksız göründü ev.

Çıt yok.

Lâmbanın ışığında ısınmış gibi, bütün gün sırtından çıkarmadığı kalın aba, balıkçı ceketini sıyırdı, attı köşeye.

Sonra üşüdüğünü anladı hemen. Gene giydi.

Soba, maşinka, hepsi sönük. Buz gibi ortalık.

Ayakta, öyle duruyor, bakıyordu Ali.

Bir şeyler bekliyordu.

Bir şeyler beklemeyi bekliyordu belki. Ama hiç bir şey yoktu. Bir büyük boşluk. Kocaman açılmış, bir kara ağız. Islak. Soğuk.

Işık az geldi Ali'ye. Gitti, fitilini açtı lâmbanın. Yetmedi. Aldı lâmbayı, gitti, arandı, öbür lâmbayı da buldu.

Yaktı. Getirdi ikisini de, o küçük büfe gibi camlı dolabın üzerine koydu.

Koca Ninenin yattığı, son günlerini yaşadığı, penceresinden dışarıyı seyrettiği, öldüğü odaydı bu.

Ali baktı. O küçük camlı dolapta, misafire çıkan, iyi cins fincanlar, tabaklar dururdu.

Boş şimdi.

Hayır, değil.

İki tabak, bir fincan bırakmış İclâl Bacı.

Güldü Ali. Aldı lâmbanın birini, mutfağa gitti.

Tencereler... Tabaklar azalmış orada da. Ama her şey derli toplu. Ali'ye göre bırakmış. Fazlaları almış İclâl Bacı.

Bu değişiklik, hoşuna gitti Ali'nin. Bir kıpırtı, bir başkalık, bir canlı el demek bu... Koca Nineden daha bir başka...

Güçlü hissetti kendini Ali. Arka odaya geçti.

Dayanamadı, Koca Ninenin her bir şeyini koyduğu, esas büyük dolaba yanaştı.

«Alışmam lâzım... Alışmam lâzım! En zor şeyi, en önce yapmalı.»

Koydu lâmbayı kenara. Bir hamlede dolabı açtı.

Dolap boş! Bomboş! Tamtakır...

Yalnız baston duruyor, öyle dayanmış köşeye... Baston!

Çekti çekmeleri, rasgele... Hepsi boş.. bomboş! Sade en alttakilerden birinde, kitaplar duruyor. Bir kaç tane.. Kapakları kopmuş, yırtılmış, sayfaları sararmış bir kaç kitap.

En üstteki çekmede de Kur'ân-ı Kerimi Koca Ninenin. Tesbihi, ve gözlüğü... Öyle boş... bomboş... kuru kemik, bakıyor gözlük! Camları pırıl pırıl...

«Dolap bomboş... Tamtakır! Almış İclâl Bacı her şeyi. İyi ki almış... Dolap boş ama... Hayır değil. Dolap dopdolu.»

Titremeye başlıyor Ali.

Baston orada.

Gözlük orada.

Ve Koca Ninenin kokusu orada! O kendine has, tertemiz,

lavanta çiçeği ile kolonya karışığı koku! Koca Ninenin kokusu sinmiş dolaba. Koca Ninenin dolabı. Koca Ninenin kokusu.

Derin derin solukluyor... İçini çekiyor Ali.

Dolap boş.

Dolap dolu.

Koca Nine orada...

Koca Nine taşıyor dışarı, o belli belirsiz, tertemiz, ipincecik koku ile...

Ali kapıyor dolabı. Lâmbayı alıyor. Ev boş. Hayır dolu. Koca Nine her yerde. Mutfakta kalan kaplarda, hamur tahtasında.

O kocaman bardağı bırakmış İclâl Bacı.

İşte sesleniyor Koca Nine:

«Gel, ayran yaptım sana, bol tuzlu.. Soğuk!»

Bardak boş. Ayran yok. Koca Nine orada.

«Aaah anacığım!» Diye oturuyor Koca Nine sandalyeye...

Tutuna tutuna yürüyor, sağa sola, pervazlara...

Işık sallanıyor, Ali'nin elinde. Geçiyor içeri. Koca Ninenin kokusu her yerde.

Ev, Koca Ninenin evi.

Duvarlar, yerler, tavan, çatı, döşeme, perdeler, o küçük camlı dolap, üzerindeki işlemeli örtü hep Koca Nine!

Koyuyor lâmbayı öbürünün yanına Ali.

Lâmbalar Koca Nine!

Dört bir yanda gezinen ışık, Ali'nin gözleri, Ali'nin kendisi, hepsi Koca Nine!

Sırt üstü, atıyor kendini sedire.

Yumuyor gözlerini sımsıkı... Sımsıkı.

Koca Nine gülüyor, geliyor... Yumuşacık gerdanı, yanakları hafifçe tüylü gibi yumuşacık, mis kokuyor... Koca Nine kokuyor. Tüm gençliğinin, çocukluğunun, Alinin, özbeöz, en bildik, en «kendi» kokusu bu!

Sarılıyor, öpüyor Koca Nineyi.

Dikkatle bakmak, görmek istiyor uzun uzun, gözünü, yü-

zünü, burnunu... Ama birden dağılıveriyor, kaçıyor Koca Ninenin başı...

Gözlerini açıyor, sonra daha sıkı yumuyor Ali.

Bekliyor.

Koca Nine orada. Kokusu burnunda.

Koca Ninenin, şimdi de bembeyaz, boğum boğum, bacakları geliyor... Ali öpmek istiyor ayak parmaklarını, hep temiz, her zaman temiz...

Eller geliyor, çatlak çatlak, damarları kabarmış...

Eller...

Damarlar...

Kan...

Gözlerini açıyor Ali. Lâmbalar yanıyor. Yan yana iki göz ışık.

Koca Nine gözlüğünü takıyor: «Bak bu A, bu da B...» Diyor Ali'ye.

«Koca Nine ben bugün bir oğlak gördüm, kırmızı tüylü...»

«Bak bu A... bu da B evlâdım...»

«Bana o oğlağı al Koca Nine... Al Al. İsterim Koca Nine.»

«Sen şu harfleri öğren... Ben de alırım evlâdım...»

Ali yumuyor gözlerini. Nasılsa geldi Koca Nine. İdareli kullanacak bu kere. Yavaş yavaş... Parça parça... Ürkütmeyecek. Kaçırmayacak...

«Paran var mı evlâdım? Harçlığın var mı? Çekinme söyle yoksa...»

Para veriyor... Üst baş yapıyor... Kitap alıyor. Hediye alıyor... Ve hep soruyor: «Paran var mı? Bir istediğin var mı evlâdım?» diye...

«Bir istediğin var mı evlâdım, bir canının çektiği? Börek yapayım mı? Dolma yapayım mı? Yumurtalı kızartayım mı sana gümüşleri? İskorpiti çorba mı yapayım, pilâki mi? Canın pirzola, et çekiyor mu evlâdım? Söyle...»

Ne güzel! Koca Nine dipdiri, canlı, tombul, geldi işte bu sefer tümüyle, toparlacık, iki yana devrilir gibi sallanarak yü-

«Göreyim kayığını...» diyor. «Yeni kayığını. Ne güzel! Kırmızı... Güle güle kullan... Allah iş rastlığı versin... Aman kolla kendini de...»

İçini çekiyor Ali. Derin derin.

Koku hafifliyor... Tümünü mü harcadı ne? Gidiyor mu, darıldı mı Koca Nine? Darıldı mı?

Sıçrıyor, oturuyor Ali. Gözlerini çoktan açmış, ama gene de görüyor.

Koca Nine bağırıyor:

«Dur gitme, dinle...» «Hayır gidiyorum!»

Koca Nine sendeliyor.. Koşmak istiyor... Düşüyor yere. Koca Nine yerde. Koca Nine yerde... Yerde.

Alı kapıdan dönmek istiyor.

Dönüyor, koşuyor, kaldırıyor da bu kere.

Ama Koca Nine ö l m ü ş .

Koca Nine y o k .

Dağılıyor. Uçuyor. « H ı ı ı » diyor, eline asılıyor Ali'nin, son bir.

«Bırakma.. İstemem... Koru beni!»

Kopuyor elleri, gevşiyor. Ali'yi tutuyorlar, koşup yakalıyamıyor... Geri alamıyor... Gidiyor Koca Nine.

Gözlerini yumuyor açıyor, yumuyor açıyor... Gene devriliyor sedirin üzerine.

— Of ne zormuş! Ne zormuş Allahım. Alışırım dedim. Alışırım sandım... Bu ev, Koca Ninenin evi. Onsuz olmuyor... Onsuz durulmuyor. Of deli çıkacağım... Sapıtacağım... Of neden Allahım, neden? Neden o gece...»

Ay giriyor pencereden, tutuyor Ali'yi elinden, «Hadi gel, beraber gidelim...»

«Peki gidelim... Hada... Koca Nineden önce... Ne güzel... Uvmayın ellerimi... Bak göğsümde bir ağırlık var... Soğuyorum... Bırakın beni... Bırakın beni... Hepiniz... Hepiniz gidin. Bırakın beni. Ne geldiniz hepiniz?»

«Sevmiyormuşum, yeni anladım. Bu gece anladım!» Diyor Zehra.

Zehra çirkin olmuş, burnu büyük.

«Zehra, neden artık uçurmuyorsun eteklerini yüzüme? Neden kucağıma istemiyorum seni?»

«Demek burası? Kazalım, arayalım, bulalım... Kim alaalacak?» Diyor Sadık.

Yağmur yağıyor...

«Burası, burası liraların, altınların yeri. Elimle koydum, örttüm, sakladım, bilmez miyim? Yok... Demek biri almış. Biri kollamış, kollamış beni... Gölgeme, izime baka baka gelmiş, öğrenmiş... Sonra gitmiş boşaltmış orayı, kimbilir kaç sefer... Ne çok, nasıl çalışmış! Çekil oradan. Sen kimsin? Ne arıyorsun benim taşlarımda? Ne kazıyorsun. Burası benim yerim... Sen kimsin? İbrahim misin? Ne söylemedin bana? Hepisini verirdim sana Sadık. Sadık.. Sadık... Ne söylemedin? Neden Sadık kalmadın? Neden İbrahim'sin? İbrahim'mişsin. Hepsini verirdim, söyleseydin... Ne oluyor? Ne yapıyorsunuz orada, Zehra'ylan, omuz omuza? Öp onu öp! Sıcaktır onun bacakları... Onu da iste, vereyim sana... Söyle... açık açık bana söyle. İkiniz yalnız... Bana mavzer sıkıyorlardı... Siz hesap yapıp anlaşıyordunuz. Niye bana söylemediniz? Koca İbrahim Reis ha? Of be, ne oluyorum? Ne oluyorum? Of be...»

Kalkıyor gidiyor Ali, su çırpıyor, çırpıyor yüzüne.

Dışarda yatsı okunuyor. Akşam geçmiş çoktan... Gece ilerliyor.

Zeytin ekmek, donmuş bir tas çorba...

«Oğlum, hatırım için ye!» Diyip kayboluyor Koca Nine. «Sevmesen de, istemesen de ye...»

Duraklıyor, bekliyor Ali.

Yok. Gitti Koca Nine.

Dönüp geliyor Ali. Sırtüstü yatıyor. Yumuyor gözlerini. Musa Dayıya bak: «Ben bilirim oğlum... Çok kötü şeydir uykusuzluk! Bir tutarsa yandın... Hiç bir şey düşünmeyecek insan... Uyumaya çalışacak...»

Üşüyor, titriyor Ali. Kalkıyor, öbür odadan, battaniye,

yorgan alıyor, getiriyor, üst üste yığıyor, öyle soyunmadan, olduğu gibi giriyor altına...

— Koca Nine bir görse beni böyle, bu halde, soyunmadan, pis pis yattığımı... diyor.

Koca Nine yok.

Başına çekiyor örtüleri Ali.

«Uyumam lâzım. Alışmam lâzım... Uyumam... Alışmam... Unutmam lâzım.»

«Bir üç beş yedi... Balıklar... Kuşlar... Bulutlar... Dünya güzel... Deniz mavi... Güneş sıcak... Narlıköy...»

«Basri Reis, ikinci Başkan!» Diyor Muhtar. «Sana bok yemek düşer. Biz kanımızı döktük bu topraklara, sen bizden daha mı iyi bilecen?»

«Bu kazıklar motoroloci!» Diyor Aziz.

«İskele beton... Beton iskele...»

«Bazan insan, en çok kazandığı ân, önü doluyken, kayba başlar, üst üste, nasıl olduğunu, nasıl bittiğini anlamadan sıfırı tüketir... Kumar de... Boşver... Boşver... Bırak isteyen, her ne ki isterse yapsın... Atatürk bile...»

«Hiç bir şey yapamayız... Kanser. Temenni edelim dua edin, çabuk olsun, çabuk ölsün... Yoksa...»

«Beni seviyor musun? Seviyorsan kaçır... Bu kadar paran var ha? Ne bekliyorsun? Kaçır beni... Babam vermez...»

«Bana mı diyorsun, Sadığa mı?»

«Sana elbet... Sadık da kim?»

«Ana para onda şimdi... Bak, nasıl kazıyor toprağı... Nasıl topluyor... Onda şimdi.»

«Gördüm... Anladım. Meğer sevmiyormuşum seni... Bu gece anladım...»

«Meğer ne çok seviyormuşsun beni evlâdım...»

«Koca Nine... Koca Nine... Neredesin? Sesini duydum, neredesin?»

«Keşke, keşke hiç bitmese bu yollar... Hep gitsek böyle.. Hep... Sen keşke hep yaşasan... Bilseydim orada öyle oturacak, var olacak, kalacak ve bana bakacaksın, beni göreceksin..

İstersen konuşma bile... Yatalak ol, ne olursan ol, ben sana bakarım, iş ki sen var ol... Keşke bitmese yollar... bu yollar. Hep gidebilsek beraberce...»

«Hıı» Diyor gene Koca Ninenin sesi.

Kendisi yok.

«Dağ, deniz, kara toprak, gemiler...

İnsanlar, kuşlar, ağaçlar...

Yeşil başlı karga, sek sek, aksak saksağan...»

Allahım, deli çıkacağım... Bak yavrum, şu midyenin içine yengeç girmiş, onu yiyor... Ne demek saçma? Bana akıllı olan bir türkü çığır şu dünyada.

«Karagöz otu... Deli kalkan... Kalkavan... Kakavan.»

«Ay, yıldızlar, gökyüzü, kara tren.»

«Al hepsini İclâl Bacı... Bir çöp istemem... Topla, hakkın.»

«Hakkım benim... Hakkım... Hakkım!»

«Parakatçılık, en iyi bir zenaat.. Kılıççılık...»

«Hayır, en bir illet zenaat!»

«Hayır, en bir iyi!»

«Hayır, kötü!»

Abduk, Hulûsi, Sacit, Aziz, Nuri, Cemil, Cemal... Of be! Yeter be! Yeter be!

Örtülerin hepsini, fırlatıyor atıyor Ali.

Tek ses yok. Ne içerde, ne dışarda.

Gece ilerlemiş gitmiş.

Ali soluk soluğa.

«Of be! Deli çıkacağım be... Deli be... Deli be!»

Lâmbaların ışıkları sallanıyor, titriyor. Ali'nin nefesinin rüzgârı sanki...

Oda soğuk.

Titriyor Ali.

«Ateş yakmalı... Çok soğudu burası be... Ama boşver... Kim uğraşacak? Boşver...»

Gene çekiyor örtüleri, büzülüyor altına.

«Boş ver... Boş ver... Boş ver! Derdin mi yok? Dert mi arıyorsun? Boşver... Dünya bu... Yalan dünya!»

«Koca Nine»... diye mırıldanıyor Ali. «Neden? Neden böyle öğrettin dünyayı bana? Neden yalan kötü, dolan kötü, doğru olan iyidir? İyi olan doğrudur, güzeldir dedin? Sev dedin, alabildiğine. İnan. Sev. İnan. Sev. Koca Nine, senin dediğin gibi çıkmadı, neden? Yalan kazanıyor. Düzen kazanıyor. Doğru aptal, güzel kötü, kurnaz kazançlı oluyor... Sen mi yanıldın? Ben mi yanıldım? Onlar mı yoksa, topu birden yanılmada... Of Koca Nine, of!»

Bir ân sâkinlemiş gibi Ali.

Doğru dürüst düşünebiliyor. Ölesiye yorgun. Uyku tutmuyor. Soğuk, örtüleri delip geçiyor. Adım adım yürüyor, gecenin ayazı...

Açıyor, kapıyor gözlerini Ali.

Gene başlıyor birden, o kopuk kopuk düşünceler, sözler, hayaller...

Gene «Boş ver!» diyor Sacit Reis.

«Astir... Canının istediği yere vur kafanı!» diyor Muhtar. «Kime istersen git şikâyet et!»

Zehra sarılmış Sadığa: «Ben seni sevmiyormuşum... Bu gece anladım!» Diyor.

Sadık vuruyor kazmaları, her kazmada doğrulup: «Ben İbrahim'im!» Diyor.

«Uvun...» Diye bağırıyor Vicdan hanım, iğnesini birbir ardına saplıyor. «Uvun, elini kolunu, uvun, uvun, durmayın...»

Pırıl pırıl iğnesini saplıyor.

Oysa, bulutlar ışık ışık'

Perdeler aralık.

Rüzgârla oynuyor, serin, hafif.

«Ne «bir güzel» koku o dışarda! Koca Nine, senden önce gitmek, seni beklemek isterdim... Şimdi de sana gelmek isterdim. Ay yumuşacık... İşte elimle tutuyorum... Gemiler... Gemiler... Bulutlar... Uzaklarda... Yüksek... Yüce... İyi... Doğru... Güzel... Ve gerçek... Ve gerçek... İnanılır... İnanmak... İnanmak... İn... İnek... Mo... Mo... Mo... Mola... Ay... Mola.. Ay... Mola... Mo... Ay... İğne... İnek... İğne...»

«Bırakın beni.. Bırakın beni... Bırakın hepiniz... Her şey... İclâl, Vicdan, Musa... Bırakın beni...»

Bir tekmede fırlatıyor ne varsa üzerinde, Ali.

Örtüler, yorganlar, devriliyor hepsi yere.

Ali, tir tir titriyor. Sarsılıyor... Soğuk çok.

Ali'nin alnında, boncuk boncuk ter pırıldıyor.

Lâmbaların ışıkları sallanıyor. Ali'nin gölgesi, duvarlarda sallanarak yürüyor...

Açıyor sokak kapısını Ali... Ardına dek.

Çıkıyor... Yürüyor.

Kapı açık kalıyor.

***

Çok soğuk vardı dışarda. Bulutlamış, kaplanmıştı gök. Parça parça. Aralardan, kırpışan yıldızlar, buz tutmuş gibi çıtırdıyordu, sönük sönük...

Ali'nin dişleri, çatır çatır birbirine çarpıyordu.

Yürüyordu Ali. Paldır küldür. İri iri adımlarla. Çeşmenin önü boştu. Çınar, çıplak. Sokaklar ıssız. Kumsal, alabildiğine geniş, beyaz, ayaz... Ayaz.

Sertleşmiş kumlar üzerine basınca, kıtır kıtır ediyor...

Yürüdü Ali, hızlı hızlı, teknenin yanına doğru. Orada, felenkler üzerine çekik, kumsalın ortalık yerinde, iki yana açılı, dışarı sarkmış, atılı duran ambar kapaklarıyle, kırık kanatlarını yere dayamış bekleyen, kocaman, kapkara bir kuş gibi, sessiz, yaralı, kıpırtısız duruyordu alamatra...

Ali, teknenin etrafında bir dolandı, sonra geldi, bastı ambar kapaklarına, yürüdü çıktı motora.

Yerden yükselmiş, kopmuştu. Toprağa yukardan bakarak, dineldi bir ân öyle, ayakta.

Ipıslak terden... Dişleri hâlâ vuruyor...

Soğuk, ince ince düşüyor gökten... Sivri sivri batıyor... İğne iğne ayaz...

«İğne... İnek... İğne... İnek... İnek...»

Ali kımıldadı birden, atladı ambara güm diye. Gitti, so-

kuldu kıç altına... Makinanın yanına... İğildi kalktı.. İğildi kalktı.

Sonra ambarda yavaş yavaş, gezine gezine geldi, ağların üzerine çıktı... Dolandı her bir yanı...

Pat pat, iki koca şey uzattı koydu güverteye, aşağıdan kaldırıp, kara, dört köşe, kutu gibi... Çekti kendini de yukarı...

Birini aldı çantaların.

İğile iğile, geri geri yürüyerek dolandı güverteyi, baş üstünü... Geldi öbürünü de aldı, onu da götürdü, açtı davlumbazın kapısını... devirdi kamaranın içine... Hep ayni ses: Lokur, lokur, lokur...

Fırladı Ali davlumbazın üzerine. Reis mahalli, idare yeri, en bir yüksek yeri motorun.

Aşağıdan zincirle yükselen ikinci dümen dolabı, gaz kolunun uzatması, önünde Ali Reisin. Elindeki ıslak üstüpü topağını koydu oraya. Dişlerini sıktı, sıktı.

«İğne... İnek... Mo... Mo... Mola... Tamam.»

Bir kibrit çaktı, ufacık, bir sarı yıldız ateş... Değdirdi ıslak, kokulu bekleyen üstüpüye. Kibrit söndü, üstüpü aldı, tutuştu. Işık sallanarak büyüdü kırmızı isli... Bir nefes sıcak...

Tuttu eliyle Ali, attı aşağı, salladı attı. Üfledi parmaklarını. Küçük alev topu, kıvılcımlar uçurarak düştü kaldı. Şavkı azaldı söner gibi oldu... Mavilendi.

Sonra.. ansızın, bir ufak dil ateş yürüdü çıktı altından. Bir kaç parmak ilerledi, durdu, bekledi, arttı ışığı... Gene ilerledi, hızlandı... hızlandı... irileşti, durmadan koştu... Sardı, dolandı her yanı... harladı.

Gecenin geri kaçıp bakan karanlığında, ayazında, bir büyük ateşten dünya parladı.

Kırmızı, sarı, yalım yalım, alaf alaf ışık, sıcak, duman aydınlanıp ağararak fışkıran kapkara is is bulut, mazot dumanları...

Her bir yana dökülüp serpilmiş dört çanta yakıt el ele verip ateşten parmaklarını kavuşturunca, döne döne yükselmeye başladı alevlerin çılgın «hora» sı... Sıcak, ışık, duman, çe-

peçevre kuşattılar takımı... ağlar da aldı, harladı, içten dıştan sarıldı tekne, çatırdadı tahtaları...

Orta yerde, yüksekte dineliyordu Ali.

Ayaklarının altına kadar uzanıp uzanıp çekiliyordu alevler, sabırlı...

Davlumbazın kapısını kapatmıştı... İçerisi daha almamıştı. Isına gerine, bekliyordu kamaranın iç tahtaları, çıtırdayarak...

Ali, o koca şavk topağının içinde, öyle bakıyordu.

Işık, gözlerini almıştı, çepeçevre bir alan görebiliyordu: aydınlanmış küçük bir daire, motor, kumlar; üzerine mazot dökülmediğinden, henüz harlamamış, iki yana açık ambar kapakları...

Daha uzakta, zorlukla seçiyordu, ağarmış, solgun birer hayal: Çeşme, Koca çınarın ilk dalları, «ev»... Bir kaç ev daha, ön sırada...

Adam sesleri, bağırmalar, koşuşmalar, hareketler başladı birden etrafında... Gitgide artan, çoğalan...

Ali'nin dişleri vurmuyordu artık.

Dimdik duruyordu ayakta. Ayakları ısınmıştı. Tekne çatırdıyordu. Küt küt ediyordu.

Alevler, Ali'nin gözlerindeki yakamozu öldürmüştü. Bir şey görmüyordu Ali. Dalgın, bakıyordu. Kimseyi göremiyor, seçemiyordu. Hiç bir şey düşünemiyordu.

Bağıran, avaz avaz haykıran, koşuşan, çırpınan insanlar vardı etrafında...

— Su... Su... Koşun... Yanıyor...

— Çok sokulmayın, depo patlar... Depo patlayacak!

— Su... Depo... Sokulmayın... Patlayacak... Uçuracak sizi de!

Tüm kalabalık, koşan bağıran o yaygaracı kalabalık, bir şeyler yaptıklarını sanan insanlar, hepsi, hepsi uzak kalıyorlardı.

Yangının aydınlattığı, harıltılı, çatırtılı çemberin, o küçük alanın sarı kırmızı çakarak ağarmış kumların oraya, kimse sokulamıyordu.

Uzaktan bağırıyorlardı.

Ali, onların seslerini duyuyordu. Bazı bazı, en yüreklilerinin ayaklarını, bacaklarını görüyordu... Ama kimsenin yüzünü, suratını seçemiyordu. Kimse yanaşmıyordu, sokulmuyordu.

Uzaktan bakıyor, koşuyor, bağırıyor, belirsiz bir şeyler yapıyorlardı insanlar...

— Ali de orada! Ali de... Yanıyor... Orada... Ortalık yerde... Dikiliyor... Atla Ali! Atla... Atla... Kaç... Atla Ali... Ali... Depo patlayacak... Atla...

Ali insanları görmüyordu. Uzaktı hepsi. Seslerini duyuyordu ama, aldırmıyordu. Kulaklarını tıkamış, boş veriyordu.

Tekne çatırdıyordu... Küpeşteleri fırdolayı alev almıştı, dışa, bordaya doğru parmak parmak yalaz atarak, apayrı bir keyifle yanıyordu.

İki yandaki ambar kapakları tutuştu tutuşacak, yerden aldıkları güçle, az daha dayanmaya çalışıyorlardı.

Ali irkildi, ürperdi ansızın...

İnsanlar bağrışıyordu... Duymuyordu.

Ama birden kulak kesildi.

Bambaşka bir ses vardı. Bambaşka...

Bağıra bağıra koşuyor, yaklaşıyordu avaz avaz, yükseliyor, geliyor, yüceliyordu.

Har har yanıyordu Ali'nin dört bir yanı... Korkunç bir sıcak çevirmiş, el ediyordu Ali'ye... Terden sırılsıklamdı... Yanıyordu...

Tirtir titredi Ali. Gözleri görür oldu.

Öyle yakındı ki...

Avaz avaz gelmiş, varmış, girmişti o büyük aydınlığın içine, hızla, geçmiş, durmamış, ambar kapaklarının dayalı köprüsüne atlamış, gerisin geri kaymamaya çalışarak, tırmanıyor, ilerliyordu küpeştelerin alev çemberine, açık bir ağız, pırıl pırıl dişler, soluk soluğa dili sarkmış, kesik kulakları dikili, güdük kuyruğu oynak, avaz avaz, Kara... Kapkara... Işık ışık parlayan, ağaran Kara!

Yerden koptu, yükseldi, yüceldi köpek.

Ambar kapağına, sonuna dek tırmandı.

Bir karış yere geldi, çam, reçina patlayışlariyle bir keyif fışkırarak, alev alev yanan küpeştelere...

Ali bakıyordu. Görüyordu köpeği.

En yakına gelmişti köpek. Çok yakına...

İçeri atlamaya niyetlendiği besbelliydi. Öyle kasılmış, duraklamış, ısıracakmış gibi kızgın, salıyordu alevlere, küpeştelere, öfkeli, hiç durmadan havlıyordu, tüm gücüyle... «Çekilin yolumdan» der gibi...

Duyuyordu, anlıyordu Ali. İnsan seslerini bastırmıştı Kara. Bakıyordu Ali. Görüyordu köpeği.

Bastığı tahtalar alttan tutuşmaya başlıyordu, iki yandan ilerlemiş alevler, yavaş yavaş, usul usul sarıyordu Karayı...

Kara atlamaya hazırlanıyordu, öyle art ayaklarının üzerine toplanmış... Ama nereye? Onu araştırıyor, bulamıyor, bekliyor, öfkeli, çılgın, diş diş pırıltı, avaz avaz dur duraksız havlama, açılmış bir ağız, salıyordu alevlere... küpeşte, güverte, her bir yanı sarmış kaplamış, basacak tek yer bırakmamış ateşe...

Kara, olduğundan da büyük, iri görünüyordu. Tüyleri kabarmış, dikilmişti. Kapkara, pırıl pırıl.

Alevler oynaşıyordu üzerinde, kızıl...

Bastığı yerin altından kıpır kıpır uzanıyordu ateş, parmak parmak...

— Allah! Diye bağırdı Ali.

Ne zamandır, göğsünde, yüreğinde gönlünde tuttuğu sesini, soluğunu tüm gücüyle koyverdi:

— Allah!... Kara... Kara... Dur... Allah! Dur... Dur.

Bir ân, havlaması kesildi köpeğin. Yukarı baktı, sesin geldiği yere... Kıpkırmızı sallanıyordu dili, nefes nefese, gözleri pırıldıyordu.

Sonra topladı büsbütün kendini, neresi olursa olsun atlamaya davrandı, içeri, ateşe...

— Dur Kara! Dur... Dur!

Boşanmış bir zemberek çabukluğuyle, fırladı Ali, davlumbazın damındaki Reis mahallini, o ufacık balkon gibi yeri çe-

viren korkuluklara bastı, yükseldi, dikildi ayakta, sonra bütün hızıyle attı kendini dışarı, yana, boşluğa...

Sıcak sıcak bir rüzgâr, üç metre yüksekten daldı, geldi, «paaf» düştü kumların üzerine Ali.

Daha yerden kalkmadan bağırdı:

— Kara.. Kara!

Köpek görmüş, durmuş, beklemiş, duymuştu. Fırladı döndü, kayarak indi tahtaları, geldi... Sıcağını, nefesini, ıslak ıslak dilini yüzünde duydu Ali.

Fırladı ayağa.

—Gel Kara... Gel.. Koş... Koş çabuk.

Hızla koşarak, yangının aydınlık, duman, alev, o en harlı çemberinden çıktılar...

Tekne çatırdayarak geride kaldı.

Hava serinledi.

Gece güçlendi.

İnsanlar geldi kavuştu. Sardılar etrafını:

— Ne oldu? Ne yaptın? Ne oluyor? Depo patlayacak. Uzaklaşalım... Kaçalım...

Baktı onlara Ali.

— Patlamaz! Dedi. «Depoyu en önce boşalttım. Açtım musluğunu... Hem de devirdim... Çoktan yandı bitti. Patlamaz.

Yürümek istedi.

Kalabalıktan biri çıktı, önledi Ali'yi.

— Ne yaptın? Sen kendin mi yaptın? Nasıl yaptın? Neden yaktın?

Baktı Muhtara Ali. Güldü:

— Bir temizlik lâzım idi... Yaptım. Yaktım.

— Neden? Nasıl? Niye? Söyle. Anlat... Dur. Anlat.

— Ne soruyorsun? Hesap mı verecem? Mal benim değil mi? Canım çekti yaktım. Çok üşüdüm de yaktım! İyi mi? Tamam mı?

— Yakamazsın! Diye kükredi Muhtar. «Tamam değil. Hesap vereceksin. Yakamazsın. Mal senin bile olsa, yakamazsın!

—Döndü öbürlerine— : Duyuyor musunuz? Kendim yaktım diyor. Hepiniz şâhit olun... Yakamaz. Yarın Mahkemede şâhit olun. Yakamaz. Millî servet... Millî servete zarar veremez.

— Ne de güzel öğrenmişsin Millî serveti Muhtar! Dedi Ali. —Gülüyordu— «Çabuk öğrenmişsin. Aferim! Ama mal benim. Bıktım. Sıkıldım. Yaktım... Hadi şimdi de çekil önümden...»

İtti eliyle Muhtarı göğsünden.

— Dur... Ben...

— Çekil diyorum sana... Dedi, ıslık ıslıktı sesi.

Kara sokulmamıştı kalabalığa... Dışarda, az geride duruyor, bekliyordu.

— Çekil diyorum Muhtar... Şu köpek olmıyacaktı da şimdi... Öğretecektim sana sorgu suali... Çekil yolumdan...

Sacit Reis tuttu Muhtarı kolundan, aldı yana.

— Sen de sus gayri, tut dilini Nuri.. Dedi. «Boşver artık... Bu sefer de sen boşver...»

Kendine göz göz bakan kalabalığa başını çevirmedi Ali. «Gel!» diye seslendi, ayakların, bacakların arasından bakan köpeğe.

— Hada, gel Kara... Gel gidelim...

Yardı topluluğu... Çıktı yürüdü. Kara peşinde... Soluk soluğa hâlâ... İkisi de.

— N'olacak? Bu motor n'olacak? Dedi Muhtar. «Millî servet... Yazık günah değil mi? Vay namussuz herif. N'olacak bu motor?»

— N'olacak, dedi Sacit Reis. «Yanıp yanıp sönecek... Olacağı bu... Sönüp bitecek. Yâni Nuri, sen de Millî serveti kollamaya bu geceyi mi buldun?»

Muhtar cevaplamadı.

Herkes sustu önüne baktı.

— Yazık! Diye mırıldandı Aziz. «Ne de güzel temizleyip, paklamıştık...»

Kimse duymadı onu.

Alamatra çatırdıyor, yarılıyor, dağılıyor, daha bir gür güç-

lü, kule kule alevlerle davlumbazı patlamış... Makinası tam yol işliyormuş gibi gürüldeyerek yanıyordu kumsalın orta yerinde.

Kapının önünde durdu Kara. Bekledi.

—Gir... Dedi Ali. «Gir içeri... Gir!»

Anlamadı, akıl erdiremedi, inanmadı. Oturdu sokağın ortasına köpek.

— Gel! Dedi Ali.

Döndü, hayvanın tozlu, sıcak başını okşadı.

— Gel canım...

Köpek kalktı, yanaştı. İtti eliyle Ali onu. Soktu içeri. Kendi de girdi. Kapadı kapıyı.

XIII

Girince, bir adım yürümedi, durdu bekledi Kara.

Lâmbalar hâlâ yanıyordu. Perdeler, dışarıdaki yangının şavkiyle aydınlanmıştı. Köpeğe baktı Ali. Daha bir sıcak, daha bir ışıklıydı sanki ev...

Kara, güdük kuyruğunu salladı.

Ali uzandı, kenarda duran çorba tasını aldı, ekmeği parça parça kopardı içine, soğuk çorbanın zar gibi kaymağını yırtıp karıştırdı hepsini...

Traak koydu yere.

— Al Kara, bir tas da eksik olsun İclâl Bacıdan... Gayri kullanmaz bunu. Hadi al ye...»

Köpek, soktu başını, kuyruk sokumu büsbütün hızlanmış...

Bir tek zeytin attı Ali, ağzına. Sonra bir daha, bir daha. Çekirdekleri avucunda topladı. Kara, hapır hapır yiyordu. Tası çevirip tıngırdatmaya bile başlamıştı, hızlı hızlı dil atarken...

İğildi, avucundaki çekirdekleri, tasın içine bırakıverdi Ali. Köpek bir kaldırdı başını, iğdi gene, devam etti yemesine, çekirdekleri bile kapıp çatır çutur kırarak, ekmekle beraber yuttu ha yuttu.

Ali gitti, lâmbalardan birini aldı.

Döndü, bir ân dikildi. Köpeğe baktı. Yiyordu Kara. Zevkle, keyifle, gözleri kısıla kısıla çiğniyordu.

Ali'nin bir şey kıpırdadı içinde. Isındı yüreği. Bir sıcaklık yükseldi gönlünde...

Hâlâ bir şey varmış, özlediği, sevdiği, yapabileceği bir şey, onu kendine çeken, tam tükenmemiş... Hâlâ var, orada, bir sevinç. Bir bekleyiş... Biliyor... Ama saklamış. Sona saklamış.

Yürüdü Ali, öbür odaya geçti. Bir ân, koca dolabın önünde durdu.. Sonra bir büyük hasret, gene dalgalandı bulut bulut, oynayıp yükseldi.

Orada bulabilecek mi?

Duruyor mu daha?

Açtı dolabı. Lâmbayı yere koydu.

Çöktü oraya. Derin derin soluklayarak...

Baston... Koca Ninenin kokusu? Var. Var. Duruyor, orada...

Üst çekmeyi çekti Ali. Gözlük... Tesbih... Kur'ân-ı Kerim. Çekine çekine elledi. Abdesti yok. Korkarak bir acele öptü, başına koydu. Araladı bir kaç sayfa... Bir iki kurumuş çiçek, bir menekşe... Bir gelincik kapkara, bir tutam saç... Ali'nin ilk kesilen saçı, sapsarı... Bir takvim yaprağı, işaretlenmiş... Koca Ninenin «hatıraları»... Gelmiş geçmiş... en kıymetli anıları... Öptü başına, sonra yerine koydu Kur'ânı.

Çok da yorgun! Başı düşüyor Ali'nin. Beyni, gönlü, zoruna duyuyor, düşünüyor, kıpırdıyor.

Bir bezginlik, alışkanlık... Tüm duyguların o uyku öncesi uyuşukluğu...

Başını tahtalara dayıyor. Ama gözleri kapanmıyor. Koca Ninenin kokusu... Bastonu... Gözlüğü... Tesbihi... Kur'anı üst çekmede...

Kitaplar? Kitapları alt çekmedeydi. Aklına geliyor Ali'nin. Onlara bakmadı. Daha bir bir ellemedi. Daha onlar var «ondan» kalan, son bir defa bakmadı...

Açıyor çekmeyi. Tutuyor, ne varsa çıkarıyor, yayıyor yere. Eski kitaplar... Bir kaç defter... Çocukluğundan kalma. Bir kaç tane mektup... İlkokul diploması...

Silkeliyor kutuyu.

Bir kaç ufak kâğıt, bir kaç kart dökülüyor yere. Köye gelip giden, tanıştığı, kayıkla, motorla gezdirdiği, konuştuğu, balık ikram ettiği bir kaç kişi... Memnun olmuşlar, kartlarını bırakmışlar giderken... «Belki bir gün...»

Bir mühendis... Bir doktor... Bir gazeteci... Bir albay. Kart, lâmbaya en yakın düşmüş, pırıl pırıl parlıyor. «Albay»... «Emekli albay» diyor. «İş ve işçi bulma kurumu» diyor...

Zayıf, uzun boylu, çıplak kafalı, gaga burunlu bir adam gelip dineliyor oraya:

«Köyünüz çok güzel, en bir güzel... Ben dünya gezdim, daha güzelini görmedim.. Ve siz gençler kalkındıracaksınız bu köyü!» Diyor, —Ali'ye gülümsüyor— «Seni çok sevdim delikanlı. Sen, buradan toplayıp yolladığım gençlerin en uyanığısın. Senin yerin bu köy. Bu köyün başı...» diyor. Elini uzatıyor, en son gün ayrıldıklarındaki gibi: «Ali,» diyor... «Çalış, çalış bu köyü ilerletmeye. Bil ki çok sevdim seni... Eğer bir gün aklına eserse, ya da herhangi bir sebepten, çok bir çaresiz kalırsan, mutlaka istersen, ama hiç temenni etmem başka, gel beni bul. İşte kartım. Gel beni bul, ne yapıp yapar, hiç bekletmeden, sıra falan bakmadan, hemen o gün, o hafta, yollarım seni Almanya'ya...»

Köpek yalaya yalaya tası tıngırdatıyor içerde...

Ali'nin yüreği hızlanmış gümbürdüyor.

Beyninde bir ışık! Bir umut, beyaz kelebek... Ufak bir kart. Dolduruyor, şişiriyor göğsünü Ali.

Kalkıyor ayağa.

***

— Bu tastan köpek yedi, bilesin İclâl Bacı...

— Eyvah, mekruh oldu...

— Öyle... Benim hatırıma, salla gitsin. Nah al, bu da anahtar.

— Gidiyor musun?

— Evet... Hem de bu sefer çok kalacağım... Çok bir uzak gidiyorum.

— İstanbul'a mı? Sadığın peşine mi?

— Hayır... Çok daha uzak... Hiç kimsenin peşine değil. Almanya'ya gidiyorum. Çalışmaya...

— Ne? Alamanya mı? Ne diyorsun Ali?

— Öyle... Al işte bu anahtarı... İlerde lüzum ederse... Kiraya ver... Turiste ver.. Ne yaparsan yap evi... Sana emanet.

— Hiç mi dönmeyeceksin?

— Bilmiyorum... Bir ricam var... Dolapta kitaplarla Kur'-

ânı Kerimi var Koca Ninenin. Onları Hocaya ver. Tesbihi ben aldım. Bastonla gözlüğü de sakla. Sen sakla. Koy bir yere. Belki bir gün döner gelirsem... Ağları da Aziz alacak.

— Ali...

— Hadi eyvallah... Hakkını helâl et... Musa Dayıya selâm söyle.

— Ali... Ali... Helâl olsun... Ali yaz bize...

— Olur, yazarım.

Ali'nin konuşması değişik. Yüzünde tek ifade yok.

Yürüyor Ali. Kara, peşinde.

Kumsalda, kapkara bir yığın... Çirkin.

Göz göz kor bakıyor. Bembeyaz dumanlar savuruyor havaya...

— Yandı, bitti, mafoldu! Diyerek, koşa koşa geliyor Aziz.

— Boş ver... Diyor Ali. «Ömrü, vâdesi, kısmeti o kadarmış. Böyleymiş... Benim öbür tekne, ufak motor, senin Aziz. Bir de ağlar, benim eski ağlar, istakoz, sardalye, difana ne varsa çatıda asılı evde, git al... Hepsi senin.»

— Ne diyorsun Ali âbi? Ne diyorsun, nereye gidiyorsun?

— Almanya'ya... Diyor Ali. «Almanya'ya...»

Yürüyor.

Bağıran, konuşan, bir şeyler anlatmaya çalışan Aziz, peşinde. Kara daha geride. Yürüyorlar. Kahveleri geçiyorlar.

Sacit Reis, yüklemiş, hazır iskelede. Koca çektirme iyice suya gömülmüş, kalktı kalkacak. Besbelli lâmba vurmuş makinaya, bekliyor kafalar kızsın...

Basri Reisin alamatra, daha kıyı yanaşmış, Erdek seferine kalkacak... Bir telâş, koşarak Muhtar geliyor, besbelli Erdeğe gidecek...

Sabah erken.

Ortalık ayaz.

Kapıdağ bulutla kaplı. Güneş yükselmiş ama fırlayıp dağın ardından çıkmamış daha...

— Sacit Reis... Diye bağırıyor Ali. «Sacit Reis... Heey! Hoop!»

Çıkıyor kamaradan yaşlı denizci:

— Ne o? Hayrola... Ne var Ali?

— Sacit Reis, Kaptan, İstanbul'a gidiyorsun, beni de alır mısın motora? Hemen gidiyor musun?

— Alırım. Gidiyorum. Niye almayım... Atla... Diyor Sacit Kaptan. —Bir el hareketiyle, içeri dâvet ediyor— «Hadi...»

Muhtar duyuyor, dönüyor, seğirtiyor hemen:

— Ne o? Nereye gidiyormuşsun sen Ali?

Gözlerinin tam içine bakıyor Ali:

— İstemediğin şey mi Başkan? Diyor. «Bırakıyorum köyü. Gidiyorum... Temelli... Almanya'ya... Koş haber ver Basri Reise de. O da sevinsin. Gidiyorum. Size bırakıyorum... Atanızın babanızın kan döktüğü toprakları... Bizim döktüğümüz gözyaşımızın ne hükmü, kıymeti var? Bırakıyorum size, şimdilik size, varın tepe tepe kullanın. Ama şayet bir gün dönersem Muhtar... Dayanamayıp bir gün dönersem...»

Ali'nin gözlerinde çelik kıvılcımları yanıp sönüyor.

«Dımı» diye bir halka fırlıyor, çektirmenin egzosundan havaya. Duralıyor... Sonra «dımı.. dımı.. dımı... harr» birden boşanıyor bir gürültü seli, duman dumana.

Muhtarı duymuyor Ali. Bakmıyor bile.

Sıçramışlar dışarı, palamarları çözüp alıyorlar, Sacit Reisin tayfaları...

Aziz'in omuzuna vuruyor Ali:

— Eyvallah hada... Aman kolla köpeği...

Çektirmenin küpeşteleri, borda aralanıyor iskeleden.

«Lang ling... lang.. ling» iğile kalka, bir biri, bir öbürü, demir vincinin başında, uzun kollarına asılarak bir aşağı bir yukarı zorlanıyor iki tayfa, demir alıyorlar.

«Lang... ling... Lang... ling.»

Zincir ıslak, paslı, çıkıyor denizden. Garıl gurul yükselip giriyor loçadan içeri... Bakla bakla.

Demir vira.

Açılıyor çektirme iyiden iyiye...

— Tut! İyi tut... Sana emanet! Diyor Ali, Aziz'e. Atlıyor tekneye.

Kara fırlıyor, geliyor... Tam sıçrayacak, sarılıyor boynuna Aziz.

İskelenin üzerinde birikenler var. Bakıyorlar.

Köpek boğazını kurtarmak için debeleniyor.

— Dur.. Dur Kara... Dinle Kara... Ulan it...

Çektirme açılmış dönüyor, ileri veriyor.

Dımı, dımı'ları önce bir zorlanıyor, sonra düzene giriyor.

Sulara iyice gömülmüş, sular şarlıyor, açılıyor, yarılıyor... Ağır ağır gidiyor çektirme...

Kara, deviriyor Aziz'i... Kurtarıyor boynunu...

— Ulan vay itoğlu!

Önce, iskelenin dibine koşup atlıyor sulara Kara. Göğsüne kadar giriyor, sonra yüzmeye başlıyor.

Ama çektirme, dönmüş açılmış, iskeleyi geçmiş, buruna doğru yol vermiş, Mutaya...

— Ulan köpeğe bakın... Köpeğe bakın... Ne köpekmiş be! Bu ayazda... Kışta... Ne köpek!

Bağırıyor, iskelenin üzerindekiler...

Aziz şaşkın, bakıyor.

Yüzerek yetişemiyeceğini anlamış «Son umut, burunda kavuşurum..» diyerek, dönüyor kıyıya Kara... Boynundan yukarı, kafası hep öyle dimdik sudan çıkmış, gözleri bir noktada takılı, var gücüyle, kasıla kasıla ayaklarını savurarak... Geliyor, basıyor toprağa... Silkinmeden koşmaya başlıyor... Ufalmış, incelmiş, sular süzülerek peşinde, koşuyor. Aksamayı bile unutmuş... Can havliyle, buruna doğru, yalıboyunda, koşuyor ha koşuyor.

Çektirme açık açık Mutayı dönerken, Kara bu kere, burundan dalıyor denize...

Açılıyor...

Açılıyor...

Teknenin arka tarafında, koca yekenin orada, bakıyor Ali. Titreyerek...

— Meraklanma... Dönüyor. Vazgeçti... Diyor Sacit Reis. —Omuzuna vuruyor— «Ne yapacak dönmeyip de...»

Kara, bir kara benek, duruyor denizin ortasında... Sonra, yavaş yavaş dönüyor sahile...

Kapıdağ'ın ardından fırlayıp çıkıyor güneş. Serin, taze.

Tepeler yeşermiş, bahar gibi...

— Yeni yıl giriyor... Şu havalara bak! Diyor Sacit Reis. «Ne memleket be!... Ne bir güzel memleket!»

Başını sallıyor Ali.

Başını sallıyor sadece.

«Öyle evet... Ne bir güzel memleket... Eşsiz, emsalsiz... Ama...»

Bir tuhaf güçlenmiş Ali. Hayatı, yeni bir dönemde. Bilincine varmış bunun... Ama yaşlanmış hissediyor kendini birden. Çok bir yaşlı...

Çocukluğu, gençliği, o güne dek tüm yaşantısı, Koca Nine ve köyü o r a d a , a r k a d a kalıyor.

Kara, bir kara nokta, çıkmış kumsala, oturmuş bekliyor. Orada işte... Gitgide küçülen bir nokta Kara... Kapkara.

Bembeyaz kumların üzerinde.

İnce bir duman geride...

Gözlerini yumuyor Ali.

Köyünün son görüntüsünü sindiriyor içine.

Kolundan tutmuş çekiyor Sacit Kaptan:

— Hada, boşver! Diyor. «Poyraza döndük... Temelli ayazladı. Hada gel bir sıcak çorba içelim... Hada tamam...»

Sırtını çeviriyor geriye Ali.

Başını iğiyor, giriyor kamaraya.

Gök kayboluyor, bir tavan kapanıyor üzerine.

— Hada! Diyor hâlâ Kaptan. «Boşver gayri... Hada. Tamam.»

S O N

Fiyatı 10 Lira